ผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัย

นางสาววรานันท์ วรวัฒนานนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

WOMEN UNDER CAPITALISM IN CONTEMPORARY JAPANESE CRIME FICTION

Miss Waranan Worawattananon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Comparative Literature
Department of Comparative Literature
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2015
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัย
โดย	นางสาววรานันท์ วรวัฒนานนท์
สาขาวิชา	วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทอแสง เชาว์ชุติ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุติมา ประกาศวุฒิสาร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทอแสง เชาว์ชุติ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แพร จิตติพลังศรี)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกฤตยา จักรปิง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วรานันท์ วรวัฒนานนท์ : ผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัย (WOMEN UNDER CAPITALISM IN CONTEMPORARY JAPANESE CRIME FICTION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. ทอแสง เชาว์ชุติ, 207 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวรรณกรรมประเภทอาชญนิยายของประเทศญี่ปุ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงปมปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้การพัฒนาและการแข่งขันกันอย่างดุเดือดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยได้เลือกศึกษาจากอาชญนิยายร่วมสมัยที่ถูกประพันธ์ขึ้นในราวทศวรรษที่ 1990 และ 2000 ได้แก่เรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ (All She was Worth)* (1992) ของ มิยูกิ มิยาเบะ (Miyuki Miyabe), *เอ๊าท์ (Out)* (1997) และ *โกรเทสค์ (Grotesque)* (2003) ของนัตสึโอะ คิริโนะ (Nutsuo Kirino), *ไซอะคุ (Sai-aku)* (2002) ของ ฮิเดะโอะ โอคุดะ (Hideo Okuda) และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์ (Salvation of a Saint)* (2008) ของ เคโงะ ฮิงาชิโนะ (Keigo Higashino)

จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์แบบพึ่งพาและส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและอุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ทำให้เห็นว่าผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ไม่ได้ประสบแต่ช่องว่างและการแบ่งชนชั้นทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังต้องเผชิญกับการถูกกีดกันทางเพศทั้งในพื้นที่บ้านและพื้นที่การทำงานด้วย การกีดกันเหล่านี้อยู่ในรูปของการถูกแบ่งแยกและกำหนดบทบาทการผลิตให้จำกัดอยู่เพียงแค่การสืบพันธุ์ การถูกทำให้เป็นเหยื่อของการบริโภคเพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ ไม่เพียงเท่านั้น ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยยังสร้างบรรทัดฐานที่ทำให้พวกเธอถูกกดขี่อย่างซ้ำซ้อนโดยผู้หญิงด้วยกันเอง ในที่สุด การหมดความอดทนต่อความไม่เป็นธรรมและการถูกเอารัดเอาเปรียบภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้กลายเป็นมูลเหตุสำคัญที่กระตุ้นให้ตัวละครหญิงลุกขึ้นมากระทำการตอบโต้ผ่านการก่ออาชญากรรมและการมีพฤติกรรมที่ท้าทายต่อระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยวางไว้ แต่อย่างไรก็ตาม เส้นทางการโต้กลับของตัวละครหญิงกลับดำเนินไปอย่างทุลักทุเลเนื่องจากพวกเธอต่างต้องเผชิญกับการแก้แค้นของตัวละครชายหรือกลไกทางสังคมที่ทำหน้าที่เสมือนปราการปกป้องความมั่นคงแก่ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย ซึ่งอุปสรรคที่ขัดขวางการโต้กลับเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าความพยายามในการก้าวข้ามหรือปลดแอกตนเองสู่ความเป็นไทจากระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยเป็นเรื่องที่ยากหรือไม่อาจเป็นไปได้สำหรับผู้หญิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2558

5580169422 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE
KEYWORDS: JAPANESE WOMEN / CAPITALISM / PATRIARCHY

WARANAN WORAWATTANANON: WOMEN UNDER CAPITALISM IN CONTEMPORARY JAPANESE CRIME FICTION. ADVISOR: ASST. PROF. THOSAENG CHAOCHUTI, Ph.D., 207 pp.

This thesis aims to study Japanese crime fiction that reflects the problems women face during the period of capitalist expansion. The study examines the crime fiction that was created in the 1990s and 2000s, namely Miyuki Miyabe's *All She was Worth* (1992), Nutsuo Kirino's *Out* (1979) and *Grotesque* (2003), Hideo Okuda's *Sai-aku* (2002), and *Salvation of a Saint* (2008) by Keigo Higashino.

The study explores the interdependent relationship between patriarchy and capitalism. It shows that modern Japanese women are faced not only with economic inequality but also with discrimination both in the domestic sphere and in the workplace. They are restricted to the role of reproduction at home and are forced to use consumption to define their identities. Moreover, patriarchal capitalism leads to the double oppression of women. Unable to endure the injustice and oppression under patriarchal capitalism, female characters are motivated to use crime and deviant behavior to retaliate against the system. However, the path towards retaliation of these female characters is not so smooth since they have to deal with obstacles in the form of revenge-seeking male characters and social mechanism that protect the system of patriarchal capitalism. These obstacles imply that it may not be possible for women to transcend the patriarchal capitalist system that is currently in place.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Department: Comparative Literature Student's Signature .....
Field of Study: Comparative Literature Advisor's Signature .....
Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทอแสง เชาว์ชุติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำชี้แนะ ปรับแก้ข้อบกพร่องวิทยานิพนธ์ และติดตามวิทยานิพนธ์เล่มนี้อย่างเอาใจใส่มาโดยตลอด ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา ประกาศวุฒิสาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แพร จิตติพลังศรี และอาจารย์ ดร.สุกฤตยา จักรปิง ที่กรุณาสละเวลาหน้าที่เป็นประธานและกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์

ขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รักที่เคารพและสนับสนุนในทุก ๆ การตัดสินใจของผู้วิจัย อีกทั้งยังคอยดูแลเอาใจใส่เรื่องสุขภาพของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสราภรณ์ พิศสะอาด แสงระวี กรุณา แสงศุภา และวรธนาลัยที่คอยติดตามสอบถามความก้าวหน้า ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยในวันที่ย่อท้อ

ขอบคุณพรพิกาที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและเป็นแรงผลักดันที่ดีเสมอมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

บทที่ 1 1

บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 10

1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน 10

1.4 ขอบเขตของการวิจัย 11

1.5 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับ 11

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย 11

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 11

บทที่ 2 15

ญี่ปุ่นกับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย 15

2.1 บริบทการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในประเทศญี่ปุ่นจากอดีตถึงทศวรรษที่ 2000 15

2.2 วัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 22

2.3 ทุนนิยมสมัยใหม่กับผู้หญิงญี่ปุ่น 33

2.4 ผู้หญิงญี่ปุ่นกับขบวนการสตรีนิยม 37

บทที่ 3 45

ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่กับบทบาทที่สะท้อนผ่านการสืบพันธุ์ (Reproduction) และพื้นที่ (Space) 45

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หน้า

3.1 การสืบพันธุ์ (Reproduction): บทบาทการผลิตของผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย 46
3.2 พื้นที่ (Space): ข้อจำกัดในการดำรงอยู่ของผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย 55
3.2.1 ผู้หญิงญี่ปุ่นในพื้นที่บ้าน 57
3.2.2 ผู้หญิงญี่ปุ่นในพื้นที่การทำงาน 65
3.2.3 พื้นที่ความเป็นอื่น 85
บทที่ 4 94
ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่กับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ (Identity Formation) และการกดขี่อย่างซ้ำซ้อน (Double Oppression) ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย 94
4.1 การประกอบสร้างอัตลักษณ์: อิสรภาพที่ฉาบฉวยของผู้หญิงภายใต้กระแสแห่งการบริโภค ... 95
4.2 การกดขี่อย่างซ้ำซ้อน: การแบ่งแยกและการใช้ประโยชน์ระหว่างผู้หญิงด้วยกัน 118
4.2.1 การแบ่งแยก 126
4.2.2 การใช้ประโยชน์ 136
บทที่ 5 143
การโต้กลับ : ชัยชนะหรือความล้มเหลวของการก้าวข้ามอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย 143
5.1 ความปรารถนา: การโต้ตอบความต้องการของผู้ชายผ่านการเป็นโสเภณี 145
5.1.1 โสเภณี I : การท้าทายความปรารถนาให้ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุทางเพศ 146
5.1.2 โสเภณี II : การโต้กลับความปรารถนาที่ทำให้ผู้หญิงเป็นวัตถุแห่งการครอบครอง 153
5.2 ความกลัว: การโต้กลับผ่านความหวั่นเกรงต่อการสูญเสียอำนาจ 161
5.2.1 การตอบโต้การกลัวตายด้วยความตาย 162
5.2.2 การตอบโต้การกลัวถูกรุกล้ำตายด้วยการสั่นคลอนอำนาจ 168
5.3 อุปสรรคการโต้กลับ: อิสรภาพบนวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ไกลเกินเอื้อม 172
บทที่ 6 188
สรุป 188

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

หน้า

รายการอ้างอิง 201

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 207

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นเวลากว่าหลายทศวรรษที่วรรณกรรมประเภทอาชญนิยาย (Crime fiction) ได้รับความนิยมจากผู้อ่านจากทั่วโลก ด้วยเอกลักษณ์การดำเนินเรื่องที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล ปริศนาและความลึกลับซับซ้อนของการก่ออาชญากรรมที่คอยปลุกเร้าสัญชาตญาณอยากรู้ของผู้อ่านตลอดจนขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนและความสามารถในการไขคดีได้อย่างชาญฉลาดของตัวละครนักสืบ อาทิ อาชญนิยายชุดอย่าง *เชอร์ล็อก โฮล์มส์ (Sherlock Holmes)* ของ เซอร์อาเธอร์ โคนันดอยล์ (Sir Arther Conan Doyle) และชุด*แอร์คูล์ ปัวโรต์ (Hercule Poirot)* ของ อกาธา คริสตี้ (Agatha Christie) นักเขียนผู้ได้รับสมญานามว่าเป็นราชินีแห่งนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน ล้วนเป็นอาชญนิยายที่ครองใจผู้อ่านได้เป็นจำนวนมากและได้รับการแปลและตีพิมพ์เป็นภาษาต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการดัดแปลงเนื้อหาโดยปรับและประยุกต์เรื่องราวการดำเนินเรื่องให้เหมาะสมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ

สำหรับประเทศญี่ปุ่นแล้ว อาชญนิยายถือเป็นวรรณกรรมรูปแบบใหม่ที่รับมาจากตะวันตกในช่วงปฏิรูปประเทศเพื่อก้าวขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจแห่งภูมิภาคเอเชียในสมัยเมจิ (1868 - 1912) และกลายเป็นที่นิยมในหมู่นักอ่านอย่างแพร่หลาย โดยในช่วงดังกล่าว อาชญนิยายญี่ปุ่นจำนวนมากถูกสร้างสรรค์ผ่านการนำรูปแบบอาชญนิยายตะวันตกมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบททางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบญี่ปุ่น ดังที่ มาร์ค ซิลเวอร์ (Mark Silver) และ ซาริ คาวานะ (Sari Kawana) กล่าวไว้ว่า

> Japanese detective fiction written during this period oscillated between imitation and adaptation of dominant Western models on the one hand, and innovation and originality on the other [...] the genre relies primarily on

> imitation and aims to reevaluate its creative potential in the context of the social, cultural, and literary history of modern Japan.(Schulz, 2009, p. 418)

อาจกล่าวได้ว่า ความนิยมอย่างแพร่หลายของอาชญนิยายในประเทศญี่ปุ่นเป็นผลมาจากการนำเสนอเรื่องราวที่ต่างไปจากวรรณกรรมประเภทอื่น โดยอาชญนิยายมุ่งเสนอปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ที่ก่อตัวขึ้นท่ามกลางกระบวนการทำให้ทันสมัย (Modernization) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันในสังคมญี่ปุ่นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงศตวรรษที่ 20 โดยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นำไปสู่ความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้าม (Binary opposition) ระหว่าง วิทยาศาสตร์และความเชื่อ เหตุผลและอารมณ์ กฎระเบียบและความยุ่งเหยิงไร้ระเบียบ ตลอดจนคู่ตรงข้ามระหว่างพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวของคนในยุคอุตสาหกรรมเฟื่องฟู(Bloch, 1988, p. 246)

อาชญนิยายในประเทศญี่ปุ่นเริ่มพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นในทศวรรษ 1920 หลังจาก ฮิราอิ ทาโร (Hirai Taro) (1894-1965) นักเขียนผู้ได้รับอิทธิพลจากงานเขียนของ เอดการ์ แอลลันโพ (Edgar Allan Poe), เซอร์ อาร์เธอร์ โคนัน ดอยล์ (Sir Arthur Conan Doyle) และโมริซ เลอบลอง (Maurice Leblanc) กลายเป็นที่รู้จักในฐานะราชาแห่งอาชญนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่ภายใต้นามปากกา เอโดงาวะ รัมโป (Edogawa Rampo) และได้ก่อตั้งสมาคมนักเขียนอาชญนิยายแห่งญี่ปุ่น (Detective Story Club in Japan) ขึ้นในทศวรรษที่ 1940 (Scott, 2009, p. 20) ต่อมาในทศวรรษที่ 1960 ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบการเขียนอาชญนิยาย จากเดิมที่เน้นการผูกเรื่องให้สัมพันธ์เกี่ยวโยงกับเรื่องวิตถาร ความลี้ลับพิสดาร กามารมณ์ และลักษณะมหัศจรรย์ต่าง ๆ ไปเน้นการนำเสนอความเป็นจริงตามแนวคิดสัจนิยม (Realism) โดยอาศัยการบรรยายให้เห็นภาพอย่างแจ่มชัดทั้งขั้นตอนการก่ออาชญากรรม แรงจูงใจของอาชญากร รวมถึงสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความอยุติธรรม ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง และปัญหาอื่น ๆ ที่สังคมขณะนั้นเผชิญอยู่ นักเขียนผู้มีบทบาทสำคัญต่อก้าวใหม่ของอาชญนิยายญี่ปุ่นอย่าง ไซโช มัตซึโมโต (Seicho Matsumoto) ยังได้นำเอาหลักจิตวิทยามาเป็นส่วนสำคัญในการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครและการดำเนินเรื่องด้วย นอกจากนั้นแล้วอาชญนิยายของไซโชยังสะท้อนบริบทสังคมในช่วงก่อนสงคราม พร้อมทั้งขยายขอบเขตความมืดทมิฬของอาชญนิยายให้กว้างมากขึ้น โดยการเผยให้เห็นมุมมองด้านใหม่ที่ทำให้ตระหนักได้ว่าสังคมที่กำลังป่วยไข้จากปัญหาอาชญากรรม และการคอรัปชั่น ไม่เพียงเกิดจากฝ่ายผู้กระทำผิดหรืออาชญากรอย่าง

เดียว แต่ยังเกิดจากบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์และผู้ผดุงความผาสุกของบ้านเมือง อาชญนิยายที่ถูกผลิตขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวจึงไม่ได้มุ่งเสนอเรื่องราวอาชญากรรมเพียงอย่างเดียว แต่ยังเผยให้ผู้อ่านเห็นถึงแรงกระตุ้นหรือปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ผลักดันให้เกิดอาชญากรรมอีกด้วย (Gonda, 1993, p. 157)

นอกจากนี้แล้ว อาชญนิยายญี่ปุ่นจำนวนมากมักดำเนินเรื่องโดยให้ตัวละครเอกเป็นเพศชายที่มีลักษณะเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว ฉลาดหลักแหลมในการแก้ไขปัญหา เช่น อาเคจิ โคโกโร่ (Akechi Kogoro) ตัวละครนักสืบชายที่เอโดงาวะ รัมโป สร้างขึ้นโดยได้รับอิทธิพลมาจากนักสืบเชอร์ล็อก โฮล์มส์ แต่ในทางตรงกันข้าม ตัวละครหญิงที่ปรากฏในอาชญนิยายกลับมีบทบาทและความสำคัญน้อยมากเมื่อเทียบกับตัวละครชาย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากมายาคติของสังคมในขณะนั้นที่มองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนโยน ละเอียดอ่อน และเปราะบาง ลักษณะดังกล่าวไม่เหมาะกับการสวมบทบาทที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงหรือพฤติกรรมที่ออกนอกลู่นอกทางได้ จนกระทั่งในทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ปรากฏการณ์ใหม่ได้ถือกำเนิดขึ้นในวงการอาชญนิยายญี่ปุ่น เนื่องจากผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในอาชญนิยายมากขึ้นทั้งในฐานะนักเขียนและตัวละครหลัก บทบาทและภาพลักษณ์ของผู้หญิงในอาชญนิยายที่มักถูกเสนอผ่านการเป็นวัตถุทางเพศ เหยื่อผู้ถูกกระทำ ผู้รอคอยการช่วยเหลือจากตัวละครชาย หรือผู้ช่วยในการไขคดี จึงค่อย ๆ ทลายลงไปพร้อมกับกระแสการผลิตอาชญนิยายในช่วงดังกล่าว (Seaman, 2004b, p. 186)

อาชญนิยายที่หันมาเน้นบทบาทและความสำคัญของผู้หญิงไม่เพียงสร้างความน่าสนใจจากความซับซ้อนของปมปริศนา ควบคู่ไปกับการสะท้อนให้เห็นความยุ่งเหยิง ไร้ระเบียบที่เกิดขึ้นภายในสังคมโดยทั่วไปเท่านั้น แต่ยังเผยให้เห็นประเด็นทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิง โดยให้ความสนใจต่อบรรทัดฐาน ระเบียบแบบแผน หรือสภาวะทางสังคมที่พวกเธอมองว่าไม่เป็นธรรมหรืออาจเป็นภัยต่อตนเอง จากการศึกษาอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ* (All She was Worth, 1992) ของ มิยูกิ มิยาเบะ (Miyuki Miyabe), *เอ๊าท์* (Out, 1997) และ*โกรเทสค์* (Grotesque, 2003) ของนัตสึโอะ คิริโนะ (Nutsuo Kirino), *ไซอะคุ* (Sai-aku, 2002) ของ ฮิเดะโอะ โอคุดะ (Hideo Okuda) และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* (Salvation of a Saint, 2008) ของ เคโงะ ฮิงาชิโนะ (Keigo Higashino) ผู้วิจัยพบว่า ตัวบทคัดสรรเหล่านี้ได้เผยให้เห็นถึงปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย (Patriarchal capitalism) ที่นับวันยิ่งขยายวงกว้างควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมของประเทศญี่ปุ่น พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่ตัวละครหญิงลุกขึ้นโต้กลับและจัดการต่อปัญหาเหล่านั้นด้วยความรุนแรง

ทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยเป็นระบบที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจที่เน้นการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรสูงสุด และมายาคติทางสังคมที่ถูกครอบงำด้วยอุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวถูกหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างแพร่หลายโดยแนวคิดสายสตรีนิยม (Feminism) ซึ่งสตรีนิยมแต่ละกลุ่มมองความสัมพันธ์ระหว่างทุนนิยมและปิตาธิปไตยแตกต่างกันไป นักสตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist feminism) อย่าง ไฮดิ ฮาร์ตมัน (Heidi Hartmann) มองว่า ทุนนิยมและปิตาธิปไตยเป็นระบบที่ต่างส่งเสริมและเกื้อกูลกันในฐานะ “Partnership between the dual systems” ในทางตรงกันข้าม นักสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (Radical feminism) อย่าง แครอล เพทแมน (Carole Pateman) กลับมองว่าทุนนิยมเป็นเพียงเครื่องมือในการสร้างและแผ่ขยายอิทธิพลของอำนาจปิตาธิปไตยเท่านั้น ดังที่ แครอล จอนห์สัน (Carol Johnson) ได้กล่าวไว้ว่า “For Pateman, capitalism is in effect depicted as another version of patriarchy; the question of whether capitalism need be patriarchal cannot really arise in a formulation that collapses them into one system.”(Johnson, 1996 p. 195) โดยทั่วไปแล้ว ปิตาธิปไตยเป็นมายาคติที่สะท้อนอยู่ในความคิด ความเชื่อ และค่านิยมในสังคม แต่เมื่อมายาคติดังกล่าวได้รวมเข้ากับกลุ่มอำนาจทางเศรษฐกิจ นโยบายและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงเป็นไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ชาย ทุนนิยมปิตาธิปไตยจึงไม่เพียงก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำและช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างนายทุนผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและแรงงานเท่านั้น แต่ระบบดังกล่าวยังก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านสถานะทางเพศทั้งในพื้นที่การทำงานและพื้นที่ครอบครัว เห็นได้จากโครงสร้างการทำงานโดยทั่วไปมีการแบ่งงานกันทำบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ตามเพศแบบปิตาธิปไตย (Patriarchal Sexual Division of Labour) ที่กำหนดหน้าที่ระหว่างชายและหญิง โดยมองว่าธรรมชาติของผู้หญิงทำให้พวกเธอเหมาะกับหน้าที่ภายในบ้าน ส่วนหน้าที่ที่เหมาะกับผู้ชายคือหาเลี้ยงครอบครัวจากการออกไปทำงานนอกบ้าน การแบ่งงานทำตามเพศในวิถีการผลิตแบบทุนนิยมยังมองว่าชายและหญิงมีทักษะและความสามารถในการผลิตที่แตกต่างกัน ซึ่งการถูกลดคุณค่าและความสำคัญในพื้นที่การทำงานนี้เองได้มีส่วนทำให้ผลตอบแทนและโอกาส

ในการก้าวหน้าในพื้นที่ทำงานของผู้หญิงถูกจำกัดให้มีน้อยกว่าผู้ชาย (Comanne, 14 October 2010)

ทั้งนี้ การใช้คำว่า “ทุนนิยมปิตาธิปไตย” (Patriarchal capitalism) ในวิทยานิพนธ์อาจไม่ตรงกันกับคำว่า “Capitalist patriarchy” ที่นักสตรีนิยมสายสังคมนิยมอย่างซิลลาห์ ไอเซนสไตน์ (Zillah Eisenstein) เลือกใช้ใน *Capitalist Patriarchy and the case for Socialist Feminism* เสียทีเดียว เพราะ Patriarchal capitalism หมายถึงระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มีมายาคติแบบชายเป็นใหญ่เข้ามาสนับสนุน ส่วน Capitalist patriarchy จะมีความหมายที่เน้นไปทางอุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ที่มีระบบทุนนิยมคอยเกื้อหนุน แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากใจความแล้ว คำว่า Patriarchal capitalism และ Capitalist patriarchy ต่างมีความหมายใกล้เคียงกันเพราะทั้งระบบทุนนิยมและอำนาจปิตาธิปไตยต่างเกี่ยวข้องและส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างยากที่จะแยกออกจากกันได้ ดังนั้นการจะเลือกพิจารณาใช้ Patriarchal capitalism หรือ Capitalist patriarchy จึงขึ้นอยู่กับจุดยืนของผู้ใช้ ซึ่งการที่ไอเซนสไตน์เลือกใช้ Capitalist patriarchy อาจสืบเนื่องมาจากความตั้งใจในการวิพากษ์วิจารณ์อำนาจชายเป็นใหญ่ในฐานะนักสตรีนิยม แต่ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ต้องการวิพากษ์ความเหลื่อมล้ำในบริบทของทุนนิยมที่มีอำนาจชายเป็นใหญ่เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า ทุนนิยมปิตาธิปไตย (Patriarchal capitalism) มาเป็นคำสำคัญในการอธิบายหรือวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในงานวรรณกรรม

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมจนก้าวขึ้นเป็นประเทศทุนนิยมอุตสาหกรรมอันดับแนวหน้าที่ทรงอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางการค้าและเศรษฐกิจทั้งในระดับภูมิภาคและทั่วโลก อำนาจและบทบาทที่สำคัญทางเศรษฐกิจเหล่านี้ต่างขับเคลื่อนอยู่บนฐานความสัมพันธ์ระหว่างระบบทุนนิยมกับอุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดจนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นในหลายมิติ อาทิ การพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งของระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยได้ผลักดันให้ผู้หญิงญี่ปุ่นออกมาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการผลิตสมัยใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม การก้าวเข้าไปมีส่วนร่วมในกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยกลับทำให้ผู้หญิงญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยต้องรับบทหนักเพิ่มมากขึ้นในแทบทุกด้านของชีวิต เนื่องจากระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในญี่ปุ่นมักสร้างบรรทัดฐานหรือวิถีปฏิบัติที่ส่อให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่เศรษฐกิจ ไม่เพียงเท่านั้น วิถีแห่งทุนนิยมที่มุ่งแข่งขัน

เพื่อแสวงหากำไรและผลประโยชน์ยังทำให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อการถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบต่าง ๆ ที่มาพร้อมกับการเติบโต - ขยายตัวของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยอย่างไร้ซึ่งความปรานี

ความเหลื่อมล้ำทางพื้นที่ที่ผู้หญิงญี่ปุ่นภายใต้ระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยต้องเผชิญได้ปรากฏให้เห็นในอาชญนิยายญี่ปุ่นเรื่อง *เอ๊าท์* โดย นัตสึโอะ คิริโนะ ผู้เขียน ได้ตีแผ่ชีวิตผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยผ่านตัวละครหญิงทั้งสี่ ซึ่งแต่ละคนต่างถูกกดดันจากค่านิยมของสังคม หน้าที่การงาน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ภาระหนี้สิน จนกระทั่งจุดยืนในแต่ละพื้นที่ทางสังคมของผู้หญิงเหล่านี้เหลือน้อยเต็มที ดังที่อแมนดา ซี. ซีแมน (Amanda C. Seaman) ได้กล่าวถึงการเขียนอาชญนิยายเรื่องนี้ของคิริโนะไว้ใน “Inside OUT: Space, Gender, and Power in Kirino Natsuo” ว่า “She employs the urban landscape of modem Japan not only to situate but also to emblematize the plight of those on the margins of Japanese society.”(Seaman, 2006, p. 200) ภาพความยากลำบากของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ได้ถูกถ่ายทอดผ่านมาซาโกะ คาโทริ (Masako Katori) ตัวละครหญิงที่ประสบปัญหากับค่านิยมในพื้นที่การทำงานที่มักกำหนดขอบเขตความก้าวหน้าสำหรับผู้หญิงไว้อย่างจำกัด ท้ายที่สุดเธอจึงต้องหันเหชีวิตไปสู่การทำงานกะกลางคืนในโรงงานบรรจุกล่องอาหารแห่งหนึ่งในย่านชานเมือง ที่ซึ่งทำให้เธอได้พบกับตัวละครหญิงที่มีชะตากรรมคล้ายคลึงกัน

นอกจากนี้ บริบททางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ต้องเผชิญความไม่เสมอภาคยังถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *ไซอะคุ* โดยฮิเดะโอะ โอคุดะ อีกหนึ่งผลงานวรรณกรรมที่นำเสนออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอยหลังยุคฟองสบู่ในทศวรรษที่ 1990 พร้อมทั้งบอกเล่าเรื่องราวความยากลำบากที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยผ่านตัวละครมิโดริ ฟูจิซากิ (Midori Fujisaki) พนักงานธนาคารสาวที่ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศในพื้นที่การทำงาน แต่กลับไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิหรือการเหลียวแลจากองค์กรที่เธอสังกัดอยู่แต่อย่างใด ไม่เพียงเท่านั้น เหยื่อสาวคนดังกล่าวยังเผชิญกับฝันร้ายซ้ำสองเมื่อเรื่องราวการถูกล่วงละเมิดของเธอถูกหัวหน้างานนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการโจมตีคู่แข่งภายในองค์กรเดียวกัน

นอกจากนี้แล้ว ปัญหาและความยากลำบากของผู้หญิงญี่ปุ่นภายใต้วิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยยังถูกสะท้อนให้เห็นผ่านการถูกกำหนดบทบาททางการผลิตอย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งอาชญนิยายเรื่อง

ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์ หนึ่งในซีรี่ย์หนังสือสืบสวนสอบสวนชุดนักสืบกาลิเลโอ (Galileo) ของเคโงะ ฮิงาชิโนะ (Keigo Higashino) ได้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดการแบ่งงานตามเพศภาวะภายใต้ระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยได้แทรกซึมอยู่ในเงื่อนไขการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว พร้อมทั้งผูกโยงผู้หญิงไว้กับหน้าที่ในการสืบพันธุ์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตทายาทของฝ่ายชาย โดยผู้เขียนเสนอภาพดังกล่าวผ่านอายาเนะ มาชิบะ (Ayane Mashiba) ศิลปินด้านเย็บปักถักร้อยผู้อ่อนโยนที่ถูกโยชิทากะ มาชิบะ (Yoshitaka Mashiba) ผู้เป็นสามีขอหย่าด้วยเหตุผลที่ว่าเธอไม่สามารถตั้งครรภ์ทายาทให้เขาได้หลังจากหนึ่งปีของการใช้ชีวิตคู่

นอกจากระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยจะก่อให้เกิดปัญหาและความยากลำบากแก่ผู้หญิงดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้หญิงยังต้องเผชิญกับผลกระทบที่เกิดจากอำนาจของทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยที่แฝงตัวอยู่ในความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อย่างเช่น บัตรเครดิต ผลิตภัณฑ์ที่บรรดาสถาบันทางการเงินต่างนำมาใช้เพื่อเปลี่ยนรูปแบบการใช้จ่าย ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสะดวกในการชำระค่าสินค้าและบริการมากยิ่งขึ้น รวมถึงระบบการซื้อสินค้าผ่านระบบอินเตอร์เน็ตที่ช่วยเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงสินค้าได้สะดวก รวดเร็ว และช่วยขจัดข้อจำกัดทางด้านเวลาได้มากกว่าการซื้อสินค้ารูปแบบเดิม นวัตกรรมเหล่านี้ได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทอย่างมากในวิถีชีวิตของมนุษย์ในโลกสมัยใหม่ อีกทั้งยังสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมบริโภคนิยมให้แพร่หลายออกไปในวงกว้าง ลัทธิบริโภคนิยมถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์หลัก (Dominant ideology) ที่กุมโครงสร้างพื้นฐานของเศรษฐกิจผ่านการควบคุมจิตไร้สำนึก (Unconsciousness) ของคนในสังคม ผู้บริโภคจึงยากที่จะตระหนักรู้ถึงอิทธิพลและผลกระทบที่เกิดขึ้น(Miles, 1998, p. 154) ซึ่งผลกระทบจากการถูกครอบงำโดยอิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยมมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับผู้หญิงมากกว่าชายเนื่องจากประชากรหญิงส่วนใหญ่เป็นผู้บริโภคหลักในทางเศรษฐกิจ ประเทศญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกัน ผู้หญิงกลายเป็นผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ที่ครองตลาดสินค้าหลายชนิด ตั้งแต่สินค้าและบริการโดยทั่วไป ตลอดจนเครื่องอุปโภค-บริโภคที่จำเป็นภายในบ้าน การบริโภคเป็นเสมือนการสะท้อนตัวตนที่ผู้หญิงรับรู้ได้จากสื่อและการตลาดที่ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อพุ่งเป้าการขายไปที่พวกเธอโดยตรง

ภาพที่ผู้หญิงเพลี่ยงพล้ำตกเป็นเหยื่อของการบริโภคภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้ถูกกล่าวถึงในอาชญนิยายเรื่อง *ออล ซี วอส เวิร์ธ* โดยมิยูกิ มิยาเบะได้นำเสนอภาพบริโภคนิยมในสังคมญี่ปุ่นช่วงก่อนยุคฟองสบู่ในทศวรรษที่ 1990 รวมถึงด้านมืดของอุตสาหกรรมสินเชื่อและบัตรเครดิตที่

กำลังเฟื่องฟูอยู่ในขณะนั้น นอกจากนั้นแล้ว *ออล ชี วอส เวิร์ธ* ยังชี้ให้เห็นว่าภาระหนี้สินจากบัตรเครดิตเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้ระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยโดยสะท้อนผ่านตัวละครอย่าง โชโกะ เซคิเนะ (Shoko Sekine) หญิงสาวที่ตกเป็นทาสของการจับจ่ายใช้สอยผ่านบัตรเครดิตเพื่อปรนเปรอความสุขส่วนตัวจากการซื้อสินค้าแบรนด์เนมจนสร้างหนี้ก้อนโตจากการจับจ่ายใช้สอยที่เกินพอดี นอกจากนี้ ผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่มักเกิดขึ้นในครอบครัวญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่มีค่านิยมการซื้อทรัพย์สินที่เกินกำลังด้วยระบบผ่อนชำระ โดยใช้ตัวละคร เคียวโกะ ชินโจ (Kyoko Shinjo) เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของหญิงสาวที่ต้องแบกรับภาระหนี้สินก้อนโตที่ผู้เป็นพ่อกู้มาเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย แต่กลับไม่สามารถผ่อนชำระได้ตามเงื่อนไข ทั้งนี้ ภาวะหนี้สินเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการได้รับผลกระทบจากทุนนิยมปิตาธิปไตยเท่านั้น เพราะความกดดันจากปัญหาดังกล่าวได้นำพาตัวละครเคียวโกะและโชโกะไปพบกับปัญหาอย่างอื่น ๆ อีกมากมายทั้งการฆาตกรรมและการโจรกรรมอัตลักษณ์

อย่างไรก็ตาม อาชญนิยายไม่เพียงเสนอปัญหาที่ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ต้องเผชิญท่ามกลางระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยที่เชี่ยวกรากเท่านั้น แต่ยังมีความพยายามที่จะนำเสนอการโต้กลับรวมถึงการจัดการกับปัญหาของตัวละครผู้หญิงเหล่านี้ด้วยความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ โดยนวนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ได้แสดงให้เห็นการลุกขึ้นมาต่อสู้ของผู้หญิงเพื่อปลดปล่อยตนเองจากการตกอยู่ภายใต้อาณัติของผู้ชายทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของชีวิต เมื่อตัวละครยาโยอิ ภรรยาที่เหลืออดกับการถูกกดขี่ข่มเหงทั้งทางร่ายกายและจิตใจได้ลุกขึ้นฆ่ารัดคอสามีด้วยเข็มขัดเพียงเส้นเดียว และยังรอดพ้นจากการตกเป็นผู้ต้องหาโดยได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานอีกสามคนที่ช่วยอำพรางศพด้วยการหั่นเป็นชิ้น ๆ แล้วนำไปกำจัดไม่ให้เหลือซาก เช่นเดียวกับเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* ตัวละครอายาเนะที่ยอมตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขการผลิตทายาทมาโดยตลอดได้ลุกขึ้นมาวางแผนฆาตกรรม เพื่อตอบแทนสามีผู้จอมบงการด้วยการวางยาพิษในเครื่องกรองน้ำ ส่วนในเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ* ตัวละครหญิงอย่างเคียวโกะที่ถูกบีบคั้นจากภาวะหนี้สินและการตามล่าของเหล่ายากูซ่าก็ได้ลุกขึ้นมาท้าทายกฎระเบียบของสังคมด้วยการการปลอมแปลงทะเบียนครอบครัวและการฆ่าผู้อื่นเพื่อสวมอัตลักษณ์ของเหยื่อ

นอกจากนี้แล้ว การแสดงออกถึงความพยายามในการตอบโต้การกดขี่ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยยังปรากฏในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ของนัตสึโอะ คิริโนะ การโต้กลับใน

โกรเทสค์ จะต่างไปจากวิธีการโต้กลับในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ที่ถูกนำเสนอผ่านการก่ออาชญากรรม โดยตัวละครหญิงจะลุกขึ้นมาโต้กลับความไม่เป็นธรรมในสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยแนวความคิดหรือการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผิดแผกไปจากค่านิยมที่สังคมส่วนใหญ่วางไว้ เช่น การเปลี่ยนเรือนร่างของตนเองให้กลายเป็นวัตถุที่สามารถซื้อขายได้ และการเลือกสนองความต้องการทางเพศของตนเองด้วยการประกอบอาชีพโสเภณีอย่างเปิดเผย

จากการพิจารณาอาชญนิยายเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ เอ๊าท์ โกรเทสค์ ไซอะคุ* และ *ซาลเวชั่นอ๊อฟ อะ เซ้นท์* พบว่าผู้เขียนตัวบททั้งห้าเรื่องได้นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่โดยใช้วรรณกรรมประเภทอาชญนิยายเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด โดยอาชญนิยายกลุ่มนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงท่ามกลางสังคมที่กำลังก้าวไปข้างหน้าด้วยระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย โดยปมปัญหาที่ตัวละครหญิงในอาชญนิยายทั้งห้าเรื่องเผชิญถือได้ว่าเป็นแนวทางที่สำคัญในการศึกษาลึกลงไปถึงความไม่เสมอภาคทางเพศ ปัญหาและความยากลำบากที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้สังคมทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยในประเทศญี่ปุ่น นอกจากนั้นอาชญากรรมและพฤติกรรมที่ท้าทายกฎระเบียบของสังคมที่ปรากฏในอาชญนิยายคัดสรรไม่ได้ถูกจัดวางให้เป็นเพียงองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความเป็นวรรณกรรมแนวอาชญนิยายเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงการลุกขึ้นมาโต้กลับของผู้หญิงเนื่องจากพวกเธอทนรับมือปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมที่ถูกครอบงำด้วยความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่และระบบเศรษฐกิจที่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุดไม่ได้อีกต่อไป อย่างไรก็ดี แม้ว่าอาชญนิยายคัดสรรดูเหมือนจะเป็นการเล่าเรื่องปัญหาและการกดขี่ผ่านคู่ตรงข้ามระหว่างหญิงและชาย การนำเสนอในรูปแบบดังกล่าวกลับไม่ได้เฉพาะเจาะจงกับเรื่องของบุคคลหรือเพศแต่อย่างใด แต่แท้ที่จริงแล้วเป็นเพียงอุปลักษณ์ของการกดขี่ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่คนมีอำนาจมากถูกทำให้เป็นผู้ชาย ส่วนคนที่มีอำนาจน้อยถูกวางให้เป็นผู้หญิง ซึ่งในตัวบทบางชิ้นก็ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ชายเองก็อาจถูกทำให้เป็นผู้หญิง (Feminized) ได้ หากไร้ซึ่งอำนาจ กล่าวคือ ผู้ชายไม่ได้สวมบทบาทในการกดทับเพศตรงข้ามไปเสียทั้งหมด เพราะระบบชายเป็นใหญ่ที่มีลำดับความสูงต่ำภายระหว่างผู้ชายด้วยกันอาจทำให้ชายที่ด้อยอำนาจกว่าต้องถูกกดทับด้วยเช่นกัน ท้ายที่สุดแล้วเขาเหล่านี้อาจหาทางออกให้แก่ภาวะดังกล่าวด้วยการกดทับผู้หญิงที่มีอำนาจด้อยกว่าตนเองอีกต่อหนึ่ง จากประเด็นที่ได้กล่าวมา อาชญนิยายญี่ปุ่นทั้งห้าเรื่องจึงเหมาะแก่การศึกษาในฐานะวรรณกรรมที่สะท้อนถึงปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้ระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยในประเทศญี่ปุ่น

นอกจากนั้นยังเป็นอีกกระบอกเสียงหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดการตระหนักและสำนึกรู้ต่อประเด็นปัญหาเหล่านี้ต่อไปในภูมิภาคอื่น ๆ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา

1. สถานะของผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยในอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ (All She was Worth)* (1992) ของ มิยูกิ มิยาเบะ (Miyuki Miyabe), *เอ๊าท์ (Out)* (1997) และ *โกรเทสค์ (Grotesque)* (2003) ของนัตสึโอะ คิริโนะ (Nutsuo Kirino), *ไซอะคุ (Sai-aku)* (2002) ของ ฮิเดะโอะ โอคุดะ (Hideo Okuda) และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์ (Salvation of a Saint)* (2008) ของ เคโงะ ฮิงาชิโนะ (Keigo Higashino)
2. กระบวนการโต้กลับระบบทุนนิยมของตัวละครหญิงในตัวบทดังกล่าว

1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน

ระบบทุนนิยมไม่เพียงก่อให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจ การกดขี่ ขูดรีด เอารัดเอาเปรียบระหว่างเจ้าของปัจจัยการผลิตและแรงงาน แต่ระบบดังกล่าวยังนำมาซึ่งการกดขี่สถานะทางเพศ การลดทอน การแปรเปลี่ยนคุณค่าและบทบาทของเพศหญิง เนื่องจากกลไกทางเศรษฐกิจและสังคมต่างถูกกำหนดและขับเคลื่อนโดยอำนาจของเพศชาย อาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยตีแผ่ประเด็นความไม่เสมอภาคที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้กรอบสังคมทุนนิยม โดยเสนอภาพระบบทุนนิยมที่กีดกันการเข้าถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของตัวละครหญิง แปรเปลี่ยนตัวละครหญิงให้มีสถานะเทียบเท่าวัตถุ ลดทอนคุณค่าและความสำคัญของตัวละครหญิงทั้งในพื้นที่การงานและพื้นที่ครอบครัว รวมทั้งสร้างตัวละครหญิงให้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์และความมั่งคั่ง นอกจากนี้วรรณกรรมกลุ่มดังกล่าวยังนำเสนอวิธีที่ตัวละครหญิงโต้กลับระบบทุนนิยมด้วยการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การฆาตกรรม การโจรกรรมอัตลักษณ์ ตลอดจนการวางแผนอำพรางคดีอาชญากรรม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

อาชญนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่ 5 เรื่อง ได้แก่

1. *ออล ชี วอส เวิร์ธ (All She was Worth)* (1992) ของ มิยูกิ มิยาเบะ (Miyuki Miyabe)

2. *เอ๊าท์ (Out)* (1997) ของนัตสึโอะ คิริโนะ (Nutsuo Kirino)

3. *ไซอะคุ (Sai-aku)* (2002) ของ ฮิเดะโอะ โอคุดะ (Hideo Okuda)

4. *โกรเทสค์ (Grotesque)* (2003) ของนัตสึโอะ คิริโนะ (Nutsuo Kirino)

5. *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์ (Salvation of a Saint)* (2008) ของ เคโงะ ฮิงาชิโนะ (Keigo Higashino)

1.5 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสถานะของผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในวรรณกรรมอื่น

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาตัวบทวรรณกรรม
2. สำรวจและรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์ตัวบท
4. สรุปผลการวิจัย
5. นำเสนอผลงานวิจัย

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัย “There Goes the Neighbourhood: Community and Family in Miyabe Miyuki’s Riyu” ผู้วิจัย อแมนด้า ซีแมน (Amanda Seaman) ได้กล่าวถึงอาชญนิยาย *ออล ชี วอส เวิร์ธ* ของ มิยูกิ มิยาเบะ โดยสรุปได้ว่า หลักสำคัญของอาชญนิยายเรื่องดังกล่าวคือการวิพากษ์วิจารณ์สังคมญี่ปุ่นที่กำลังก้าวเข้าสู่ความทันสมัยอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงวัฒนธรรมบริโภค

นิยมที่ขับเคลื่อนวิถีการดำเนินชีวิต และเป็นแนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนญี่ปุ่นสมัยใหม่ ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นทัศนะของผู้เขียนที่มองว่าภาวะที่สมบูรณ์แห่งการดำรงอยู่ในภาวะปัจเจกของทั้งหญิงและชายขึ้นอยู่กับความเกี่ยวพันอันใกล้ชิดต่อกลุ่มก้อนทางสังคมหรือ ครอบครัววงศ์ตระกูลที่เขาและเธอได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ความป่วยไข้ที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่สะท้อนอยู่ในอาชญนิยาย *ออล ซี วอส เวิร์ธ* เกี่ยวโยงกับลัทธิบริโภคนิยม โดยตัวละครเอกหญิงทั้งสองคนต่างตกอยู่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “Japanese Dream”* ซึ่งเป็นชุดความเชื่อที่เอื้อให้พลเมืองญี่ปุ่นในสังคมร่วมสมัยบรรลุถึงเป้าหมายในชีวิตด้วยการเสาะแสวงหาและการได้รับโอกาสที่จะเข้าถึงความมั่งคั่งเนื่องจากกำลังทรัพย์ที่มากย่อมตามมาด้วยอำนาจในการจับจ่ายซื้อสินค้าได้ตามความพึงพอใจ (Seaman, 2004c, pp. 273-280)

เช่นเดียวกัน ในงานเขียน “Inside Out: Space, Gender, and Power in Kirino Natsuo” ซีแมนได้กล่าวว่าตัวละครเอกหญิงทั้งสี่คนเป็นเสมือนภาพสะท้อนของการไขว่คว้าและตามหา “Japanese Dream” ท่ามกลางสังคมญี่ปุ่นที่เจริญในด้านวัตถุ แต่ความปรารถนาต่อการเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของพวกเธอเหล่านี้ถูกกีดกันโดยกฎเกณฑ์และข้อจำกัดหลายอย่างที่สังคมตั้งขึ้น จนกระทั่งทำให้พวกเธอต้องมารวมตัวกันอยู่ในโรงงานทำข้าวกล่องด้วยภาวะจำยอม ความฝันและความกระหายที่จะดิ้นรนต่อสู้กับข้อจำกัดที่สังคมตั้งขึ้น ได้นำพาตัวละครทั้งสี่ไปสู่การก่ออาชญากรรม และตกอยู่ภายใต้ความโลภซึ่งเป็นเสมือนกับดักที่มัดพวกเธอไว้แน่นกว่าเดิม(Seaman, 2006, p. 199)

Chulalongkorn University

---

* Japanese Dream เป็นคตินิยมที่ล้อกับความฝันแบบอเมริกัน (American Dream) ซึ่งเป็นชุดความเชื่อเชิงอุดมคติที่เอื้อให้อเมริกันชนเชื่อว่าโอกาสในการเข้าถึงความมั่งคั่งและประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างหรือระดับชั้นทางสังคม หากแต่เกิดจากขีดความสามารถในการทำงานหนัก ความอดทน มุ่งมั่น และทุ่มเท และด้วยอิทธิพลทางแนวคิดที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากสังคมอเมริกันนับตั้งแต่ช่วงฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 วิถีชีวิตแบบชนชั้นกลางอเมริกันจึงกลายเป็นเป้าหมายหรืออุดมคติในการใช้ชีวิตของพลเมืองญี่ปุ่นนับตั้งทศวรรษที่ 50 เป็นต้นมา ชนชั้นกลางในญี่ปุ่นจึงแสวงหาโอกาสที่จะเป็นปัจเจกชนที่ปราศจากการกีดกันจากชนชั้นทางสังคม อีกทั้งยังแสวงหาแนวทางในการบรรลุเป้าหมายชีวิตด้วยการทำงานหนัก นอกจากนี้ สื่ออเมริกันที่นำเสนอภาพต้นแบบของวิถีชนชั้นกลางยังมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและแนวโน้มการบริโภคของชนชั้นกลางในญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน ครอบครัวญี่ปุ่นส่วนใหญ่จึงต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ โทรศัพท์ ตู้เย็น โทรศัพท์ ไว้ในครอบครองเพื่อประกอบสร้างภาพลักษณ์และบ่งบอกความเป็นชนชั้นกลาง (Ivy, 1993, p. 249)

นอกจากนั้นแล้ว ผู้เขียนยังได้กล่าวว่าวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวสามารถอ่านผ่านมุมมองที่หลากหลาย ความกดดันทางเศรษฐกิจที่ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ต้องเผชิญร่วมกัน ตลอดจนการสมรู้ร่วมคิดในการก่ออาชญากรรม เปรียบเสมือนข้อกล่าวหาอันแสนเจ็บปวดต่อผู้หญิงและจุดยืนของพวกเธอในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ในทางตรงกันข้าม การไม่สามารถหักห้ามความต้องการและการเสพติดความรุนแรงทางเพศของตัวละครเอกหญิงหนึ่งในสี่คนในตอนท้ายสุดของเรื่อง กลับกลายเป็นหลักฐานที่ล้มล้างการตีความแบบสตรีนิยมที่เคยมีมา เนื่องจากการกระทำของตัวละครหญิงคนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเธอไม่ได้เป็นเพียงเหยื่อของระบบชายเป็นใหญ่อีกต่อไป แต่เธออยู่สถานะของผู้ที่จะหยิบยื่นความเจ็บปวดที่เธอเคยได้รับให้แก่ผู้ชายคนอื่น ๆ ต่อไป(Seaman, 2006, pp. 198-200)

นอกจากนี้ จากการศึกษา “Absolutely Grotesque: Feminist Literature in Japan” ของคอนสแตนติน (Constantine) ยังเสนอว่า นัตสึโอะ คิริโนะ ผู้เขียน ได้ใช้อาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* เป็นเครื่องมือในการเน้นย้ำและตีแผ่ให้เห็นสังคมที่เธอคิดว่าเป็นเหมือนก้อนเนื้อร้ายที่คอยบั่นทอนชีวิตของผู้หญิง แม้ว่าผู้หญิงในแต่ละสังคมอาจมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ต่างกัน แต่โครงสร้างทางสังคมที่ถูกขับเคลื่อนด้วยระบบชายเป็นใหญ่ทำให้พวกเธอเหล่านี้ต้องตกอยู่ในสภาพเดียวกัน กล่าวคือ พวกเธอถูกปล่อยให้เผชิญกับความทุกข์ยากและความโหดร้ายจากสังคมเพียงลำพัง ชีวิตและจิตวิญญาณของพวกเธอจึงค่อย ๆ ถูกกัดกร่อนไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เช่นเดียวกับชีวิตของสองตัวละครหญิงใน *โกรเทสค์* ที่ค่อย ๆ ถูกทำลายจนย่อยยับภายใต้ระบบการศึกษาและระบบการทำงาน (ConstantineInTokyo, 9 Sept. 2010)

นอกจากการทบทวนงานวรรณกรรมที่ใช้ในการศึกษาอย่าง *ออล ซี วอส เวิร์ธ โกรเทสค์* และ *เอ๊าท์* แล้ว ผู้วิจัยยังได้สำรวจงานวิจัยวรรณกรรมอื่นที่กล่าวถึงประเด็นผู้หญิงในอาชญนิยายญี่ปุ่น เช่น งานวิจัยเรื่อง “Woman Uncovered: Pornography and Power in The Detective Fiction Of Kirino Nutsuo” ที่ รีเบคก้า โคพแลนด์ (Rebecca Copeland) ได้ศึกษาการนำเสนออุตสาหกรรมทางเพศผ่านอาชญนิยายเรื่อง *The Night Overlooked by Angles* (1994) ซึ่งเป็นผลงานแนวสืบสวนสอบสวนเรื่องที่สองของคิริโนะ ซึ่งได้มีการกล่าวถึงสถานะที่ต่ำกว่าของผู้หญิงภายใต้สังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ โดยโคพแลนด์ได้ชี้ให้เห็นว่าอาชญนิยายดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่ผู้แต่งใช้นำเสนอเพื่อกระตุ้นให้เกิดการฉุกคิดและการตั้งคำถามต่อโครงสร้างของสังคมญี่ปุ่นร่วมสมัยที่มีผลกระทบต่อผู้หญิง การที่ตัวละครนักสืบหญิงเข้าไปในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ AV (Adult Video) เพื่อทำการ

สืบสวนสอบสวนคดี ไม่เพียงเผยให้เห็นถึงด้านมืดของการผลิตหนังลามกเท่านั้น แต่ยังเต็มไปด้วยภาพของการกดขี่เอารัดเอาเปรียบ และการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ในตัวผู้หญิง ทั้งที่เธอเหล่านั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในอุตสาหกรรมดังกล่าว นอกจากนี้โคพแลนด์ยังอธิบายเพิ่มเติมว่าอาชญนิยายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาวะเสื่อมทรามที่เกิดจากการแสวงหาประโยชน์จากเพศหญิงไม่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่อุตสาหกรรมที่มุ่งผลิตสื่อลามกเพียงอย่างเดียว แต่ยังขยายวงกว้างไปถึงกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาและถูกจัดอยู่ในชนชั้นที่สูงกว่าด้วย(Copeland, 2004, pp. 250-255)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ชัดว่าผู้วิจัยทั้งหมดต่างมองเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าอาชญนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่เลือกมาศึกษา ต่างเป็นงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นร่วมสมัย ทั้งวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่กำลังขยายวงกว้างอยู่ในสังคมและอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศที่เติบโตอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้น งานวิจัยเหล่านี้ยังมีการกล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงซึ่งมีประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อย่างไรก็ตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มิได้ตีแผ่ปัญหาและความยากลำบากของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่เท่านั้น แต่ยังศึกษาแนวทางการโต้กลับและเอาคืนการถูกกดขี่และความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่อาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยนำเสนออีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 2

ญี่ปุ่นกับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย

2.1 บริบทการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในประเทศญี่ปุ่นจากอดีตถึงทศวรรษที่ 2000

หากย้อนไปเมื่อหลายทศวรรษก่อนหน้านี้ ญี่ปุ่นถือเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจเพียงหนึ่งเดียวในทวีปเอเชีย ความเป็นมหาอำนาจทางด้านการลงทุน รวมถึงการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการผลิตภาคอุตสาหกรรมทำให้ญี่ปุ่นได้เปรียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการขยายสัดส่วนของการค้าและการกระจายการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นมีเบื้องหลังที่ยาวนานมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 โดยกระบวนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในประเทศญี่ปุ่นสามารถแบ่งออกเป็นสามช่วง คือ ช่วงวางรากฐานสู่ความยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจ ช่วงก้าวสู่ความเจริญเติบโตสูงสุดทางเศรษฐกิจ และช่วงเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรง (อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2548, หน้า 26-59)

การวางรากฐานการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมสมัยใหม่ได้เริ่มขึ้นในระหว่างปี 1868 ถึง 1912 หรือที่รู้จักกันในชื่อยุคปฏิรูปเมจิ (Meiji Reforms) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เป็นเส้นแบ่งสำคัญระหว่างสมัยเก่าและสมัยใหม่ การปฏิรูปเมจิถือได้ว่าเป็นการนำประเทศเข้าสู่กระบวนการทำให้ทันสมัย (Modernization) เนื่องจากนโยบายภายใต้การปฏิรูปได้เปลี่ยนโฉมประเทศญี่ปุ่นจากสังคมที่ตัดขาดการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกเป็นเวลามากกว่า 250 ปี ตามนโยบายปิดประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลยุคเอโดะ (Edo) ให้กลายเป็นสังคมที่ได้รับการพัฒนาทัดเทียมกับประเทศตะวันตก ทั้งนี้ การปฏิรูปเมจิเป็นผลมาจากปัญหาทั้งภายในและภายนอกที่รุมเร้าญี่ปุ่นในปลายยุคเอโดะ กล่าวคือ การปกครองระบบศักดินา (Feudalism) ที่อำนาจการปกครองตกอยู่ในมือของผู้นำทางทหารอย่างโชกุน (Shogun) แห่งตระกูลโทกุกาวะ (Tokugawa) ได้ดำเนินมาจนถึงจุดวิกฤต กระแสเรียกร้องให้คืนพระราชอำนาจแก่พระจักรพรรดิในช่วงนั้นส่งผลให้อำนาจในการบริหาร

จัดการประเทศขาดความเป็นเอกภาพ ไม่เพียงเท่านั้น ญี่ปุ่นยังต้องรับมือกับภัยคุกคามจากภายนอกซึ่งมาในรูปแบบของการล่าอาณานิคมของบรรดาประเทศทางตะวันตกอีกด้วย (Woods, 2000, p. 11)

เพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าว คนญี่ปุ่นตระหนักว่าตนต้องเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเพื่อให้ประเทศอยู่ในภาวะที่เข้มแข็ง มีอำนาจต่อรองและไม่ตกเป็นฝ่ายถูกกดดันเพียงฝ่ายเดียว รัฐบาลเมจิภายใต้การปกครองของพระจักรพรรดิจึงดำเนินโยบายเปิดประเทศและเร่งพัฒนาตนเองให้ทันกับโลกภายนอก สมัยเมจิจึงเป็นยุคแห่งการเปิดรับอารยธรรมและองค์ความรู้จากประเทศตะวันตก มีการพัฒนาระบบการศึกษา รูปแบบการเมืองการปกครอง โครงสร้างทางสังคม ตลอดจนระบบเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับประเทศตะวันตก

การปฏิรูปเมจิส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของญี่ปุ่นอย่างยิ่งยวด ญี่ปุ่นได้ผันตนเองจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว ทุนนิยมได้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจหลักแทนที่ระบบเศรษฐกิจแบบศักดินาที่มีมาแต่เดิม เนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ทำให้ระบบเศรษฐกิจแบบศักดินาที่เน้นการผลิตภาคเกษตรกรรม-อุตสาหกรรมพื้นบ้านกลายเป็นระบบเศรษฐกิจที่ล้าหลัง อีกทั้งยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมและการแข่งขันทางการค้า เงินกลายเป็นอำนาจใหม่แทนที่การมีอภิสิทธิ์ในระบบศักดินา รัฐบาลญี่ปุ่นภายใต้การปกครองของพระจักรพรรดิได้ให้การส่งเสริมระบบทุนนิยมโดยออกมาตรการยกเลิกการครอบครองที่ดินทำกินแบบระบบศักดินาพร้อมทั้งริเริ่มวางรากฐานโครงสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบทุนนิยมอุตสาหกรรม อาทิ เส้นทางการคมนาคมและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Ito, 1992, pp. 7-8) การปฏิรูปเข้าสู่สังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมทำให้ชนชั้นนายทุนก้าวขึ้นมามีบทบาทและอำนาจชี้นำมากขึ้น การสะสมทุนไม่ถูกจำกัดอยู่แต่เพียงกลุ่มขุนนางและเจ้านายชั้นสูงดังเช่นที่มีมาในระบบเศรษฐกิจแบบศักดินา ผู้นำหัวก้าวหน้าอย่างรัฐบาลเมจิได้ส่งเสริมการสะสมทุนและการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในกลุ่มเอกชน พร้อมทั้งสนับสนุนภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการแข่งขันและพัฒนาระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมด้วยนโยบายเงินกู้ยืมเพื่อการลงทุนดอกเบี้ยต่ำ การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการเป็นผู้ร่วมลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมหลักของประเทศ (Ito, 1992, p. 33)

การพัฒนาญี่ปุ่นสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมในสมัยเมจิได้ดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนากองทัพและการขยายดินแดน ทั้งนี้ เนื่องจากภูมิประเทศที่รายล้อมไปด้วยมหาสมุทรส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด วัตถุดิบในการผลิตจึงมีไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคทั้งในและต่างประเทศตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ข้อจำกัดดังกล่าวกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ญี่ปุ่นส่งกองกำลังทหารออกรุกราน - ไล่ล่าอาณานิคมเฉกเช่นมหาอำนาจประเทศต่าง ๆ ในยุโรป (Flath, 2014, pp. 36-38) อนึ่งการนำแร่เหล็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในแมนจูเรียและเกาหลีมาใช้ประโยชน์ในการผลิตอุตสาหกรรมหนักก็เป็นพื้นฐานสำคัญของการขยายแสนยานุภาพของกองทัพและการขยายดินแดนของจักรวรรดิญี่ปุ่น กองทัพญี่ปุ่นจึงต้องแสวงหาดินแดนในเขตทวีปเพื่อเป็นฐานที่มั่นและกอบโกยแหล่งวัตถุดิบ - ทรัพยากรเพื่อป้อนให้กับการผลิตในระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมต่อไป (Flath, 2014, p. 65)

อย่างไรก็ตาม ระยะแรกของกระบวนการสถาปนาระบบทุนนิยมของญี่ปุ่นยังอยู่ในภาวะที่ไม่สมบูรณ์นักเมื่อเทียบกับเหล่าประเทศทุนนิยมที่พัฒนาแล้วในช่วงนั้น เนื่องจากการปฏิรูปเมจิไม่ได้ทำลายล้างระบบศักดินาอย่างถอนรากถอนโคน โครงสร้างเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นจึงมีลักษณะเป็น “ทุนนิยมกึ่งศักดินา” เนื่องจากยังต้องพึ่งพาความสัมพันธ์การผลิตแบบเก่า (กึ่งศักดินา) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในขณะนั้น (สุวินัย ภรณวลัย, 2523, หน้า 6) เศรษฐกิจแบบทุนนิยมกึ่งศักดินาได้เอื้อให้เกิดการผูกขาดทางเศรษฐกิจ เห็นได้ชัดจากกลุ่มไซบัทสึ (Zaibutsu) กลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่ผูกขาดการค้าในธุรกิจน้อยใหญ่หลายประเภทโดยใช้ความได้เปรียบทางการเงินและความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับทางการเป็นใบเบิกทางสู่ความมั่งคั่ง

อย่างไรก็ตาม การขจัดลักษณะทุนนิยมกึ่งศักดินาออกไปจากระบบทุนนิยมในขณะนั้นเป็นเรื่องยากเนื่องจากรัฐและกลุ่มทุนผูกขาดได้ดำเนินความสัมพันธ์แบบน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า โดยกลุ่มทุนผูกขาดได้กลายเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญที่คอยสนับสนุนนโยบายขยายดินแดนของรัฐบาลทหาร เพื่อแลกกับการได้รับความคุ้มครองด้านผลประโยชน์จากรัฐบาลและการแสวงหาวัตถุดิบเพื่อใช้ในอุตสาหกรรม(Reischauer, 1977, pp. 181-182) จึงกล่าวได้ว่า ลักษณะทุนนิยมกึ่งศักดินาได้กลายเป็นพลังสำคัญในการกระตุ้นให้ญี่ปุ่นเปลี่ยนจากการเป็นประเทศปิดสู่การเป็นจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่แห่งภูมิภาคเอเชีย

การพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมช่วงต่อมาเกิดขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลง แม้ว่าชัยชนะของกองกำลังของฝ่ายพันธมิตรจะพลิกโฉมมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและการทหารอันยิ่งใหญ่อย่างญี่ปุ่นให้กลายเป็นประเทศผู้แพ้สงครามลงอย่างราบคาบ แต่การที่ประเทศผู้ชนะสงครามอย่างสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรได้เข้ามาวางนโยบายและปฏิรูปเพื่อนำพาญี่ปุ่นสู่แนวทางแห่งสันติภาพก็ถือเป็นผลดีต่อญี่ปุ่นอยู่ไม่น้อย เนื่องจากการตกอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของฝ่ายพันธมิตรจวบจนปี 1952 ได้ทำให้ญี่ปุ่นหันหลังให้กับสงครามอย่างถาวรและหันมามุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งแนวทางดังกล่าวไม่เพียงส่งผลดีในแง่ของการวางรากฐานและพัฒนาอุตสาหกรรมครั้งใหญ่เพื่อแก้ไข - ฟื้นฟูปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำหลังสงครามเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ญี่ปุ่นผงาดขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอีกครั้งภายในเวลาไม่กี่สิบปี (A. Gordon, 1993, pp. 3-6) ทั้งนี้ เศรษฐกิจญี่ปุ่นได้เติบโตพุ่งทะยานอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ 1950 – 1970 ซึ่งดูได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product) ที่เพิ่มขึ้นมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ปริมาณสินค้าและบริการที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวมากจนกระทั่งต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่น ๆ (Keidel, 1981b, pp. 77-78)

ภายในประเทศญี่ปุ่นเองก็ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมแห่งการบริโภคอย่างเต็มตัว ธุรกิจและบริการหลายประเภทถือกำเนิดขึ้นเพื่อรองรับความต้องการบริโภคและวิถีชีวิตแบบใหม่ของชาวญี่ปุ่น อุตสาหกรรมบางกลุ่มหันมาเน้นการผลิตสินค้าที่อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ซึ่งสินค้าเหล่านี้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดค่านิยมการบริโภคในสังคมญี่ปุ่น ครัวเรือนญี่ปุ่นสมัยใหม่มักจะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเป็นของคู่บ้าน สินค้าเทคโนโลยีอย่างกล้องถ่ายรูป ตู้เย็น เครื่องซักผ้า เครื่องปรับอากาศ และรถยนต์ต่างถูกผลิตและพัฒนาต่ออย่างไม่หยุดนิ่งเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นในแต่ละครัวเรือนมีไว้ในครอบครอง (Vogel, 1963, p. 71)

ความสำเร็จอันน่าทึ่งทางเศรษฐกิจนี้มีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ความต้องการแรงงานที่สูงขึ้นอันเนื่องมาจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทางเศรษฐกิจทำให้สัดส่วนของชนชั้นกลางมีการขยายตัวมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา โดยประชากรชนชั้นกลาง อาทิ เจ้าของกิจการขนาดใหญ่ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก ตลอดจนผู้ที่รับเงินเดือนตอบแทนอย่างมั่นคงจากการเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ล้วนเป็นกำลังสำคัญในการต่อยอดและพัฒนาเศรษฐกิจในก้าวต่อ ๆ ไป (Vogel, 1963, pp. 4-5)

ทั้งนี้การเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดของเศรษฐกิจญี่ปุ่นในช่วงหลังสงครามมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการเป็นตัวผลักดัน โดยปัจจัยประการแรกคือความพร้อมและความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนที่ยังคงมีความสำคัญต่อการพัฒนาและขยายตัวของอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับที่เคยเป็นมาในยุคปฏิรูปเมจิ ไม่เพียงเท่านั้น ความเฟื่องฟูของระบบทุนนิยมยังเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ประเทศญี่ปุ่นได้วางรากฐานทางสังคมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นเอาไว้ล่วงหน้า กล่าวคือ สังคมญี่ปุ่นได้เตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษา พัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร ตลอดจนพัฒนาทักษะทางด้านการค้าและอุตสาหกรรมพื้นบ้านจนแข็งแกร่งมาตั้งแต่ช่วงเปิดประเทศ ด้วยความพร้อมและพื้นฐานที่เข้มแข็ง การฟื้นฟูและพัฒนาต่อยอดระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในญี่ปุ่นจึงใช้เวลาเพียงน้อยนิด (Keidel, 1981a, pp. 70-71)

ปัจจัยสำคัญอีกประการที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจญี่ปุ่นคือ ความช่วยเหลือจากมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้ชนะสงคราม ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ถ่ายทอดอุดมการณ์แห่งค่ายโลกเสรีให้แก่ญี่ปุ่นซึ่งล้วนแต่ส่งผลดีต่อการพัฒนาระบบทุนนิยมในประเทศญี่ปุ่นจนทำให้ญี่ปุ่นก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมทุนนิยมอย่างเต็มรูปแบบ อเมริกานำญี่ปุ่นเข้าสู่กระบวนการ “ทำให้เป็นประชาธิปไตย” (Democratization) ด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญและให้เสรีภาพทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การล่มสลายของลัทธิจักรวรรดินิยมของญี่ปุ่นในที่สุด ทั้งนี้ การจัดตั้งรัฐบาล การร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการจัดให้มีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงมีส่วนในการส่งเสริมและสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา การดำเนินแผนการพัฒนารูปแบบระบอบการเมืองการปกครองและระบบเศรษฐกิจโดยถือเอาประเทศเสรีประชาธิปไตยอย่างสหรัฐอเมริกาเป็นแบบอย่างยังนำไปสู่การล้มล้างกลุ่มทุนผูกขาดแบบเก่าอย่างกลุ่มไซบัทสืออกจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น (Allen, 1981, p. 34) เนื่องจากการรวบอำนาจเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคการเงินของกลุ่มไซบัทสึเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการแข่งขันภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ไม่เพียงเท่านั้น กรอบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างญี่ปุ่นกับอเมริกายังครอบคลุมไปถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาธุรกิจหรือเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกทิศทางในการลงทุนอีกด้วย

เราจะเห็นได้ชัดว่าปัจจัยทั้งภายในและภายนอกต่างส่งผลกระทบเชิงสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและผลักดันให้ญี่ปุ่นผงาดขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของเอเชียและอันดับต้น ๆ ของโลกในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม มหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจที่ญี่ปุ่นสร้างขึ้นไม่สามารถยืนหยัดได้ตลอดไป ดังจะเห็นได้จากการที่ญี่ปุ่นได้เผชิญกับ Lost Decade หรือทศวรรษที่สูญหายทางเศรษฐกิจในปี 1990 ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าวถือว่าเป็นหายนะครั้งใหญ่หลวงที่สุดที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวมีปัจจัยหลายด้านที่รุมเร้า อาทิ การปรับขึ้นอัตราภาษีการบริโภค (Consumption Tax) ที่เร็วเกินไป อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ประมาณร้อยละหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ สินเชื่อและหนี้ด้อยคุณภาพได้ก่อให้เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องซึ่งได้ลุกลามจากภาคสถาบันการเงินสู่ภาคเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในขณะที่นโยบายกระตุ้นทางการเงินจาก BOJ หรือ Bank of Japan กลับไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่คาดหวัง (Asada, 2014, pp. 5-6) ปัจจัยดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นซึ่งเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1950 หยุดชะงักและถดถอยลงอย่างรุนแรง มูลค่าสินทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ และหุ้นที่พุ่งทะยานขึ้นหลายเท่าตัวในตลอดหลายทศวรรษต่างปรับตัวลดลงเป็นประวัติการณ์ ภาวะว่างงานของประชากรชาวญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากความพยายามรัดเข็มขัดลดภาระค่าใช้จ่ายของเหล่านายจ้าง กิจการห้างร้านหลายแห่งพากันปิดตัวลงเพราะพิษเศรษฐกิจ บรรดาธนาคารและแหล่งเงินทุนต่างต้องเผชิญกับปัญหาหนี้เสียมูลค่ามหาศาลเพราะในช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่มีการอนุมัติการกู้ยืมอย่างหละหลวม ญี่ปุ่นจึงต้องเผชิญกับภาวะซบเซาทางเศรษฐกิจที่ยากจะฟื้นคืนนานร่วมทศวรรษ (Yoshikawa, 2002, pp. 7-9)

ทั้งนี้ วิกฤตเศรษฐกิจในทศวรรษที่ 1990 ถือเป็นปรากฏการณ์ครั้งประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบยืดยาวมาจนถึงทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21 หายนะทางการเงินที่เรื้อรังอยู่เป็นเวลานานได้ส่งผลกระทบต่ออันดับความน่าเชื่อถือ ตลอดจนทำให้ความเชื่อมั่นในศักยภาพการเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจเหือดหายไปตามกาลเวลา บทเรียนและความบอบช้ำจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจได้นำมาซึ่งพฤติกรรมการบริโภคและการจับจ่ายใช้สอยอย่างระมัดระวังจนก่อให้เกิด “ภาวะเงินฝืด”(Kyoji Fukao et al., 2013, pp. 2-4) กล่าวคือ ราคาสินทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ที่ดิ่งลงอย่างรวดเร็วจากวิกฤตเศรษฐกิจในทศวรรษก่อนหน้าได้ทำให้เกิดความพยายามลดความเสี่ยงในการใช้จ่ายของภาคประชาชนและการลดการลงทุนในภาคธุรกิจ แต่ทว่าการลดความเสี่ยงด้วยการถือเงินสดกลับไม่ใช่

แนวทางที่ช่วยทำให้เกิดอุปสงค์หรือเกิดการกระตุ้นการลงทุนภายในประเทศแต่อย่างใด เพราะยิ่งประชาชนตัดทอนรายจ่ายมากเท่าไหร่ แผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจก็ยิ่งชะลอตัวมากขึ้นเท่านั้น (Corbett, 2012, p. 102) นอกจากนี้ อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับภาวะขัดข้องทางเศรษฐกิจคือแนวโน้มการบริโภคของคนญี่ปุ่นในรุ่นหลังที่เปลี่ยนไปจากคนญี่ปุ่นในยุคมหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจ ดังที่มิยูระ อะสุชิ (Miura Atsushi) ได้กล่าวถึงคนกลุ่มนี้ว่า

> They grew up seeing their parents buying things willy-nilly and filling their “My Homes” with material possessions. They themselves were bought things from early childhood, owned brand-name goods in middle and high school, and went on overseas vacations with their families. Yet it was exactly because of these experiences that a host of new trends arose from within their generation. Moving from quantity to quality, valuing artisanal handwork over mass-produced products, seeking not the satisfaction of material possessions but the fulfillment of connections with other people and of the heart, preferring Japanese to Western, aspiring to rural living over big city life, all these trends have gained strength with this generation. (Atsushi, 2014, p. 193)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไปของคนญี่ปุ่นเริ่มไม่สอดรับกับวิถีการผลิตขนานใหญ่ (Mass production) ในระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมอย่างเห็นได้ชัด และแนวโน้มดังกล่าวก็สวนทางกับเศรษฐกิจญี่ปุ่น ณ ขณะนั้นที่ต้องการการใช้จ่ายและการลงทุนในปริมาณมากมากระตุ้น ด้วยทิศทางการบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนนี้เอง เศรษฐกิจในญี่ปุ่นจึงฟื้นตัวช้าและไม่สามารถกลับมาผงาดในเวทีเศรษฐกิจโลกได้อย่างรวดเร็วเช่นในช่วงหลังสงครามโลก ด้านรัฐบาลญี่ปุ่นได้หามาตรการเยียวยาภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจในหลายรูปแบบ อาทิ

การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การลดอัตราดอกเบี้ยให้เท่ากับศูนย์ การอัดฉีดเม็ดเงินเข้าสู่ระบบ แต่แนวทางดังกล่าวนอกจากจะนำไปสู่การกระเตื้องทางเศรษฐกิจที่ไม่ยั่งยืนแล้ว ยังทำให้ภาครัฐต้องแบกรับหนี้สินที่สูงถึง 200 เปอร์เซ็นต์ (Corbett, 2012, p. 102) ปัญหาและความวิตกกังวลทั้งที่เกิดจากภาครัฐและเอกชนจึงต่างมีส่วนทำให้การฟื้นคืนโครงสร้างทางเศรษฐกิจญี่ปุ่นจากภาวะอัมพาตต้องกินเวลานานเกินทศวรรษ

2.2 วัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

กระบวนการพัฒนาสังคมและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของประเทศญี่ปุ่น เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ หลายด้านที่เป็นเสมือนทุนที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น อาทิ ทุนทางสังคมที่ประกอบไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นประชากรที่มีความพร้อมทางด้านการศึกษาและคุณภาพชีวิต หรือผู้นำประเทศในแต่ละยุคสมัยที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล สามารถนำประเทศผ่านวิกฤตและนำประเทศไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และทุนทางปัญญาที่รับมาจากประเทศผู้นำทางเทคโนโลยีอย่างสหรัฐอเมริกาและนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นเอกลักษณ์ของญี่ปุ่นเองจวบจนทุกวันนี้ นอกจากทุนต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว กระบวนการพัฒนาดังกล่าวยังมีระบบชายเป็นใหญ่หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy) เป็นปัจจัยที่คอยผลักดันอยู่เบื้องหลัง

วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่เป็นมายาคติที่ฝังรากลึกอยู่ในโครงสร้างทางสังคม วิถีการดำเนินชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของชาวญี่ปุ่นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลครอบงำสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ศาสนา การเมืองการปกครอง สื่อมวลชน และวัฒนธรรมประเพณี ทั้งนี้ วัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่อาศัยเพศภาวะ (Gender) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดบทบาทหน้าที่ทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างหญิงและชาย และส่งผลให้เกิดสังคมที่มีโครงสร้างทางเพศที่ให้คุณค่าและความสำคัญแก่ความเป็นชายมากกว่าความเป็นหญิง

แนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ไม่เพียงส่งเสริมอำนาจและอิทธิพลที่เหนือกว่าของผู้ชาย แต่ยังแฝงไว้ด้วยแนวคิดการแบ่งลำดับ (Hierarchy) ทางสังคม ดังที่ ไฮดิ ฮาร์ตมัน (Heidi Hartmann)

นักสตรีนิยมสายสังคมนิยมแบบระบบคู่ (Dual systems)* ได้กล่าวไว้ใน *The Unhappy Marriage of Marxism and Feminism* ว่าปิตาธิปไตยเป็นชุดของความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ชาย ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัย ตลอดจนการเอื้อประโยชน์แก่กันและกันในคนกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้ ภายใต้ชุดความสัมพันธ์ดังกล่าวก็มีการจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาระหว่างผู้ชายด้วยกันเอง เนื่องจากระบบปิตาธิปไตยประกอบด้วยผู้ที่มาจากต่างชนชั้น ต่างเชื้อชาติและต่างกลุ่มชาติพันธุ์ โดยชายผู้ด้อยอำนาจจะต้องยอมรับลำดับชั้นของชายผู้มีอำนาจเหนือกว่า อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการแบ่งชนชั้นกันในหมู่ผู้ชาย แต่ชุดความสัมพันธ์ที่ไล่เรียงตามระดับชั้นดังกล่าวก็เป็นเสมือนสิ่งที่ยึดโยงผู้ชายไว้ด้วยกัน ตลอดจนเป็นรากฐานสำคัญที่เอื้ออำนวยให้เพศชายมีอำนาจและอภิสิทธิ์ที่เหนือกว่าเพศตรงข้าม (Hartmann, 1981, p. 14)

ปิตาธิปไตยดำรงอยู่ได้ผ่านการผลิตซ้ำ (Reproduction) ซึ่งเป็นกระบวนการถ่ายทอดอุดมการณ์หรือชุดความคิดบางอย่างผ่านสื่อ วรรณกรรม แบบเรียนในสถานศึกษา หรือแม้แต่การประกอบสร้างทางภาษา กระบวนการดังกล่าวได้ช่วยผดุงแนวคิดแบบปิตาธิปไตยด้วยการตอกย้ำและฉายซ้ำคุณลักษณะของหญิงและชายที่ถูกประกอบสร้างขึ้นให้ซึมลึกเข้าไปในจิตสำนึกของคนในสังคม โดยผูกติดเพศชายไว้กับความเป็นผู้นำ ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ในขณะที่เพศหญิงมักถูกฉายซ้ำในภาพของผู้ตามหรือผู้ที่ด้อยกว่าทั้งในด้านสภาพร่างกายและจิตใจจนต้องการการปกป้องจากเพศชายอยู่ครั้งแล้วครั้งเล่า พลังของกระบวนการผลิตซ้ำนี้เองได้นำไปสู่ความเคยชินและทัศนคติที่มืดบอดต่อโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ อีกทั้งยังทำให้การให้คุณค่า การกำหนดสถานภาพและตำแหน่งที่เหนือกว่าของเพศชายกลายเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ

ในสังคมญี่ปุ่น วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ถูกสะท้อนให้เห็นผ่านความเป็นสังคมที่เน้นเรื่องลำดับชั้น ซึ่งการจัดลำดับดังกล่าวมีอยู่ในทุกระดับตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ โดยผู้ที่มีลำดับชั้นหรือตำแหน่งสูงจะได้รับความเคารพและการยอมรับจากผู้มีตำแหน่งหรือระดับที่ต่ำกว่า การจัดลำดับที่ว่านี้พบได้ทั่วไปในกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงจากอายุ เพศ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ทั้งนี้ผู้หญิงมักถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับผู้ชาย ด้วยที่แต่เดิมสังคมญี่ปุ่น

---

* การวิเคราะห์แบบระบบคู่ (Dual system) คือ การอธิบายการกดขี่ของผู้หญิงโดยพิจารณาทั้งระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยม และเสนอว่าทั้งสองระบบมีความแตกต่างกันอย่างวิภาษวิธี ดังนั้น การทำความเข้าใจต่อการกดขี่ผู้หญิงจำเป็นต้องวิเคราะห์ทั้งสองระบบนี้แยกจากกัน (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 119)

เป็นสังคมที่คิตเทรด์จ เชอร์รี่ (Kittredge Cherry) เรียกว่า สังคมแบบชายมาก่อน (Gentleman-first society) การจัดเรียงลำดับความสำคัญที่ชายมาก่อนหญิงจึงปรากฏให้เห็นทั่วไปตั้งแต่ในวัยเด็กจนกระทั่งเติบโตสู่วัยผู้ใหญ่ดังที่เชอร์รี่ได้กล่าวว่า

> In the mid-1980, almost every teacher from elementary school through high school began each school day with a class roll call listing all the boys, then all the girls. The oldest boys usually entered school ceremonies first, followed by girls at the same age, the younger classes, also in boys-first order. The pattern continues into adulthood. Men are practically always the first to step on and off an elevator, the first to be served at a restaurant, and the first to submerge themselves in the family bathtub each evening. (Cherry, 1987, pp. 23-24)

กล่าวได้ว่า วิถีปฏิบัติที่คำนึงถึงการเรียงลำดับให้ชายมาก่อนหญิงเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้ชายมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจหรือการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมากกว่าผู้หญิง แม้ว่าในเวลาต่อมาสังคมญี่ปุ่นจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคสมัยที่ความเท่าเทียมทางเพศได้รับการส่งเสริมอย่างแพร่หลายมากขึ้น อีกทั้งภาวะความจำเป็นและรูปแบบในการใช้ชีวิตที่เร่งรีบอาจมีผลทำให้วิถีปฏิบัติตามลำดับก่อน - หลังระหว่างชายและหญิงไม่ถือเป็นธรรมเนียมที่เคร่งครัดเช่นแต่ก่อน แต่อย่างไรก็ตาม วิถีปฏิบัติดังกล่าวก็ใช่ว่าจะหมดไปจากสังคมญี่ปุ่นอย่างสิ้นเชิง เพียงแต่อาจเป็นภาพที่ถูกพบเห็นได้น้อยหรืออาจพบเห็นได้ในพื้นที่ส่วนตัวหรือพื้นที่รโหฐานเสียเป็นส่วนใหญ่

นอกจากวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่จะถูกสะท้อนให้เห็นผ่านวิถีปฏิบัติระหว่างผู้ที่มีลำดับสูงกว่าและผู้ที่มีลำดับต่ำกว่าแล้ว แนวคิดดังกล่าวยังถูกเผยให้เห็นในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนอีกด้วย โดยในระหว่างกระบวนการสร้างชาติ (Process of Nation Building) ในยุคเมจิ

ประเทศญี่ปุ่นได้อาศัย “Family-state ideology” ซึ่งเป็นหลักการที่ผสมผสานระหว่างหลักคำสอนของลัทธิขงจื้อ (Confucian Criterion) ครอบครัวแบบดั้งเดิม (Traditional Family) และลัทธิชาตินิยม (Nationalism) มาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมและพัฒนาประชากร แนวทางดังกล่าวได้นำเอาแบบแผนความสัมพันธ์ของครอบครัวของญี่ปุ่นที่มีมาแต่ดั้งเดิมมาอธิบายแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างจักรพรรดิและประชาชน กล่าวคือ รัฐมีสถานะเทียบเท่าครอบครัวที่มีองค์พระจักรพรรดิเป็นเสมือนพ่อผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนบรรดาประชาชนมีสถานะเปรียบเป็นสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ภายใต้การปกครองอย่างสดุดี ทั้งนี้ การนำเอา “Family-state ideology” มาใช้ในการบริหารจัดการประเทศช่วยสร้างนิยามและความหมายขององค์จักรพรรดิให้กระจ่างแจ้งกว่ายุคก่อนหน้าที่ตำแหน่งดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้อย่างแน่ชัด อีกทั้งยังมีผลทำให้ความจงรักภักดีต่อจักรพรรดิกลายเป็นหลักการและแบบแผนที่ประชาชนต่างพร้อมใจกันปฏิบัติ ตลอดจนเป็นที่มาของการยอมรับในอำนาจอธิปไตยที่สมบูรณ์ (Absolute Sovereignty) ของสมเด็จพระจักรพรรดิ (Murakami, 2005, pp. 207-208) การสรรเสริญพระจักรพรรดิในฐานะหัวหน้าครอบครัวที่ปกครองครอบครัวใหญ่อย่างญี่ปุ่นด้วยวิถีแห่งปิตาธิปไตยสะท้อนให้เห็นว่ารัฐได้ถูกบริหารจัดการโดยมีอำนาจปิตาธิปไตยเกาะกุมอยู่เบื้องหลัง อีกทั้งยังอ้างเอาอำนาจปิตาธิปไตยมาเป็นกุศโลบายในการวางแผนหรือดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างรัฐและอำนาจปิตาธิปไตย ทั้งนี้ รัฐซึ่งเป็นตัวแทนอำนาจปิตาธิปไตยมักใช้ความชอบธรรมในการกำหนดหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐ โดยให้ความสำคัญและเอื้อสิทธิประโยชน์แก่พลเมืองชายมากกว่า ตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ชัดในยุคที่ลัทธิจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นเรืองอำนาจ ระบบคิดแบบชายเป็นใหญ่ที่แฝงมาในนามของรัฐได้เข้ามากำกับและจัดวางบทบาทของประชากรชายและหญิงเพื่อให้เดินไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อความยิ่งใหญ่ของชาติ รัฐได้เปิดโอกาสให้พลเมืองชายมีส่วนร่วมทางการเมือง และร่วมกำหนดทิศทางในการขยายอำนาจ พลเมืองชายได้รับการยกย่องในฐานะทหารของพระจักรพรรดิ ผู้มีคุณูปการต่อการแผ่ขยายอำนาจและปกป้องรัฐจากการรุกรานของศัตรู ส่วนผู้หญิงถูกจัดให้เป็นพลเมืองระดับสอง เนื่องจากรัฐมองว่าพวกเธอเป็นเพียงเครื่องมือผลิตประชากรที่มีคุณภาพเพื่อรับใช้กองทัพของพระจักรพรรดิตามนโยบาย “ประเทศมั่งคั่ง กองทัพเข้มแข็ง” (Wealthy country and strong army) (Mackie, 2003, pp. 3-5)

ทัศนะต่อบทบาทและหน้าที่ของแต่ละเพศที่ถูกกำหนดโดยรัฐยังคงสืบมาจนถึงยุคต่อมา สังคมยังคงให้การยกย่องนับถือพลเมืองชายไม่ต่างไปจากเดิมแม้ว่าพวกเขาจะวางมือจากการเป็นขุนพลแห่งกองทัพพระจักรพรรดิและเปลี่ยนบทบาทมาสู่การเป็นขุนพลผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ส่วนประชากรหญิงจำนวนมากก็ยังคงสืบทอดบทบาทและทำหน้าที่ของการเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลังสามีดังที่เคยเป็นมา จึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมปิตาธิปไตยมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม วิถีคิดของชาวญี่ปุ่น ทำให้เกิดจิตสำนึกร่วมที่นำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาสังคมอย่างรวดเร็ว เนื่องจากพลเมืองต่างพร้อมใจ และยอมรับในอำนาจและการจัดการของรัฐ ดังที่อรรถจักร สัตยานุรักษ์ได้กล่าวไว้ใน *Japanization* ว่า

> พลเมืองญี่ปุ่นเป็นพลเมืองที่ยอมรับการจัดการหรือการบงการจากรัฐสูงมาก ความแตกต่างในความหมายของคำว่า “พลเมืองที่กระตือรือร้น” ในบริบทสังคมตะวันตกอยู่ตรงที่พลเมืองที่กระตือรือร้น (Active Citizenship) ของตะวันตกหมายถึงพลเมืองที่ต่อรองกับรัฐเพื่อรักษาสิทธิของตนเอง แต่สำหรับพลเมืองญี่ปุ่นเป็นไปในทางตรงข้าม แม้ว่ามีการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนครั้งใหญ่อยู่อย่างน้อยสองครั้งในปี 1960 และ 1968 แต่ดูเหมือนว่าผลกระทบกลับไม่ถึงประชาชนพื้นฐานทั่วไปแต่อย่างใด พลเมืองญี่ปุ่นที่ยอมรับการจัดการหรือการบงการของรัฐเช่นนี้ ย่อมทำให้การระดมสรรพกำลังในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวก (อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2548, หน้า 48)

นอกจากวัฒนธรรมปิตาธิปไตยจะเป็นเบื้องหลังที่สำคัญในการสร้างความเป็นปึกแผ่นในการพัฒนาประเทศแล้ว ระบบดังกล่าวยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยผลักดันการเจริญเติบโตของระบบทุนนิยมในประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย โดยทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยการแข่งขันทางด้านการค้าและการผลิตในภาคเอกชน ศักยภาพในการเล็งเห็นช่องทางทางเศรษฐกิจถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างโอกาสในการสะสมทุนได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่อย่างไรก็ตามโอกาสดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมเพราะในทางปฏิบัติแล้ว ทุนนิยมยังได้ชื่อว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่นำมาซึ่งการกดขี่และเอารัดเอาเปรียบ ดังที่นักปรัชญาและนักเศรษฐศาสตร์การเมืองชื่อดังอย่าง คาร์ล มาร์กซ์

(Karl Marx) และ ฟรีดริช เองเกลส์ (Friedrich Engels) ได้ลุกขึ้นมาวิพากษ์ระบบคิดของทุนนิยมที่หมกมุ่นอยู่กับการแสวงหากำไร ค่าจ้าง และการแลกเปลี่ยน โดยไม่คำนึงถึงหลักสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งสองมองว่ารากฐานของความสัมพันธ์ทางสังคม (Fundamental social relation) ที่หล่อเลี้ยงระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมคือความสัมพันธ์ทางชนชั้นระหว่างนายทุนผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับแรงงาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งและเอารัดเอาเปรียบ เนื่องจากนายทุนมักขูดรีดเอากำไรที่เกิดจากการทำงานของเหล่ากรรมาชีพหรือที่เรียกว่า มูลค่าส่วนเกิน (Surplus value) เพื่อนำไปลงทุนต่อตามกลไกของตลาดต่อไป เพื่อกอบโกยกำไรที่เกิดจากการขูดรีดมูลค่าส่วนเกินจากค่าแรงของกรรมาชีพให้ได้มากที่สุด นายทุนต้องพัฒนาวิธีการผลิต โดยการขยายตลาดและแสวงหาแหล่งวัตถุดิบในปริมาณที่มากขึ้นเรื่อย ๆ จนนำไปสู่การผลิตที่เกินความจำเป็นของตลาด กระบวนการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมและทำให้การต่อสู้ระหว่างชนชั้นของนายทุนผู้ถือครองทรัพย์สินและปัจจัยการผลิตและชนชั้นแรงงานผู้ขาดแคลนทรัพย์สิน(McLellan, 1997, pp. 248-268 Cited in Murray, 1995, p. 41)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและอุดมการณ์แบบปิตาธิปไตยได้รับความสนใจและถูกกล่าวถึงโดยกลุ่มนักสตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist feminisim)* โดยนักสตรีนิยมกลุ่มนี้มองว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบชายเป็นใหญ่และเศรษฐกิจทุนนิยมในยุคสมัยหนึ่ง ๆ นำไปสู่โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่สร้างผลกระทบต่อความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิง ดังที่ซิลลาห์ ไอเซนสไตน์ (Zillah Eisenstein) ได้กล่าวถึงแนวทางการศึกษาของสตรีนิยมสายสังคมนิยม ว่า

> Socialist feminists are committed to understanding the system of power deriving from capitalist patriarchy. I choose this phrase, capitalist patriarchy, to emphasize the mutually reinforcing dialectical relationship between capitalist class structure and hierarchical sexual structuring. Understanding this

---

* สตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist feminisim) คือ สำนักแนวคิดที่ทำการวิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและอุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ที่มีต่อการกดขี่ของผู้หญิง นักสตรีนิยมสายสังคมนิยมอย่าง ซิลลาห์ ไอเซนสไตน์ มองว่าแนวคิดสตรีนิยมสายสังคมนิยมเป็นแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ระหว่างการวิเคราะห์ทางชนชั้นของมาร์กซิสต์ (Marxist Analysis) และสตรีนิยมแบบถอนรากถอนโคน (Radical Feminism) โดยการวิเคราะห์ทางชนชั้นของมาร์กซิสต์มุ่งวิพากษ์วิจารณ์วิถีการผลิตที่เอารัดเอาเปรียบและศึกษาการดำรงอยู่ของอำนาจในสังคมผ่านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและชนชั้น สตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ที่ได้รับอิทธิพลจากทรรศนะของมาร์กซ์จึงเป็นแนวคิดที่มุ่งล้มล้างระบบทุนนิยมเพื่อเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวมองว่าการที่ผู้หญิงถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบเป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจ โดยมองข้ามการกดขี่ในรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะการกดขี่ที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิง – ชาย ส่วนสตรีนิยมแบบถอนรากถอนโคนมองว่าการกดขี่เอารัดเอาเปรียบที่ผู้หญิงต้องเผชิญเกิดจากระบบชายเป็นใหญ่ที่ฝังรากลึกอยู่ในทุกระดับโครงสร้างของสังคม สตรีนิยมกลุ่มดังกล่าวจึงเสนอให้รื้อโครงสร้างทางสังคมทั้งเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและวัฒนธรรม เนื่องจากสตรีนิยมกลุ่มนี้เชื่อว่าโครงสร้างทั้งหมดมีส่วนสำคัญในการทำให้ความเหนือกว่าของผู้ชายกลายเป็นความชอบธรรม

ด้วยอิทธิพลแนวคิดที่รับมาจากการการวิเคราะห์ทางชนชั้นของมาร์กซิสต์และแนวคิดสตรีนิยมแบบถอนรากถอนโคน สตรีนิยมสายสังคมนิยมจึงเป็นวิธีคิดที่มองว่าความไม่เท่าเทียมกันทางเพศและการกดขี่ผู้หญิง เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์กันของระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมในสังคม หรือกล่าวได้ว่า เมื่อทั้งโครงสร้างความสัมพันธ์ทางเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กันในยุคสมัยหนึ่งๆ ได้ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ (Eisenstein, 1979a, pp. 5-6)

> interdependence of capitalism and patriarchy is essential to the socialist feminist political analysis. (Eisenstein, 1979a, p. 5)

แม้ว่าทุนนิยมและปิตาธิปไตยจะเป็นสองระบบที่ดูแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากทุนนิยมเป็นอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจในโลกสมัยใหม่ที่เพิ่งถือกำเนิดขึ้นเพียงไม่กี่ศตวรรษที่ผ่านมา ส่วนปิตาธิปไตยเป็นมายาคติทางสังคมที่มีมายาวนาน แต่แท้ที่จริงแล้ว ทั้งระบบทุนนิยมและอุดมการณ์ปิตาธิปไตยต่างดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยและส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดังที่นักสตรีนิยมสายสังคมนิยมอย่างไอเซนสไตน์ได้กล่าวไว้ใน *Capitalist Patriarchy and the Case For Socialist Feminism* ว่า

> Patriarchy (as male supremacy) provides the sexual hierarchical ordering of society for political control and as political system cannot be reduced to its economic structure; while capitalism as an economic class system driven by the pursuit of profit feeds off the patriarchal ordering. Together they form the political economy of the society, not merely one or another, but a particular blend of the two. (Eisenstein, 1979b, p. 28)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างทุนนิยมและปิตาธิปไตยนำไปสู่ความยั่งยืนของอำนาจและการรักษาผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย ด้วยเหตุนี้ระบบทั้งสองจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก ทุนนิยมอาศัยอำนาจชายเป็นใหญ่ที่แฝงอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ สถาบันทางสังคมอื่น ๆ เพื่อเป็นช่องทางอำนวยความสะดวกในการแสวงหาประโยชน์และผลกำไรอันสูงสุด ส่วนปิตาธิปไตยเองก็อาศัยระบบชนชั้นและการสะสมความมั่งคั่งตามวิถีทุนนิยมเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ความเป็นชาย ตลอดจนอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจเพื่อแผ่ขยายและถ่ายทอดอำนาจชายเป็นใหญ่ให้เกาะแน่นรัดกุมอยู่ในโครงสร้างและภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

มุมมองข้างต้นสอดคล้องกับทัศนะของ ฮาร์ตมัน ที่ได้เสนอใน *The unhappy marriage of Marxism and Feminism* ว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและอุดมการณ์ปิตาธิปไตยเป็นโครงสร้างทางสังคมที่มีความสัมพันธ์แบบ “Partnership” ปิตาธิปไตยเป็นระบบความสัมพันธ์ (System of relations) ระหว่างชายและหญิงที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนหน้าการถือกำเนิดระบบทุนนิยม ขณะที่การสะสมทุนในระบบทุนนิยมก็ปรับให้เข้ากันกับโครงสร้างทางสังคมแบบปิตาธิปไตย และเสริมสร้างให้โครงสร้างดังกล่าวถาวรแข็งแกร่ง (Hartmann, 1981, p.19 Cited in Pateman, 1988, p. 38) โดยทั้งนี้ ฮาร์ตมันยังมองกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างทุนนิยมและระบบชายเป็นใหญ่ว่าเป็นระบบที่นำไปสู่การกดขี่ที่ไม่สิ้นสุดของผู้หญิง เนื่องจากเธอมองว่าการแบ่งงานตามเพศ (Job segregation) ไม่ได้นำไปสู่ความเท่าเทียมทางเพศ หากแต่เป็นกลไกพื้นฐานที่ระบบชายเป็นใหญ่สร้างขึ้นเพื่อควบคุมและหาผลประโยชน์จากสังคมทุนนิยม รวมถึงเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงความเหนือกว่าของผู้ชาย การสร้างชุดความเชื่อที่ว่างานของผู้หญิงคืองานในพื้นที่บ้าน มีผลทำให้ค่าแรงและสถานะของผู้หญิงในตลาดแรงงานลดลง การถูกทำให้เป็นคนนอกในตลาดแรงงานทำให้ผู้หญิงต้องหันไปพึ่งพิงผู้ชายด้วยการแต่งงาน ทำงานบ้าน และดูแลลูกในที่สุด (Hartmann, 1979, p. 208)

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ที่มีผลต่อความไม่เท่าเทียมทางเพศยังถูกเสนอไว้ภายใต้ทัศนะของไอริส ยัง (Iris Young) นักสตรีนิยมสายสังคมนิยมแบบระบบหนึ่งเดียว (Unified System)* โดยยังมองว่าการที่ผู้หญิงถูกวัดคุณค่าความสำคัญในฐานะแรงงานต่างไปจากชายเป็นผลมาจากแนวคิดเรื่องการแบ่งงานตามเพศ (Gender division of labor) ภายใต้ระบบทุนนิยมและมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ เช่นที่วารุณี ภูริสินสิทธิ์ ได้กล่าวสรุปไว้ว่า

> ทุนนิยมเป็น เคยเป็น และจะเป็นระบบชายเป็นใหญ่โดยแก่นแท้และโดยพื้นฐานอยู่เสมอ ระบบทุนนิยมมีรากฐานอยู่บนความเหลื่อมล้ำทางเพศ ที่นิยามให้ผู้ชายเป็นแรงงานหลักและผู้หญิง

*การวิเคราะห์แบบระบบเดี่ยว (Unified system) คือ การเสนอว่าระบบทุนนิยมไม่สามารถแยกออกจากระบบชายเป็นใหญ่ เหมือนกับจิตใจไม่สามารถแยกออกจากร่างกาย เพราะฉะนั้น ในการทำความเข้าใจต่อการกดขี่ของผู้หญิง จำเป็นต้องวิเคราะห์ทั้งสองระบบไปด้วยกันโดยใช้ความคิดรวบยอดเพียงอันเดียว (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 119)

> เป็นแรงงานรอง เป็นการกดขี่ที่มีรูปแบบเฉพาะที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยม กระบวนการทำให้ผู้หญิงอยู่ชายขอบและอยู่ในฐานะกำลังแรงงานชั้นสองเป็นลักษณะที่จำเป็นและเป็นพื้นฐานของระบบทุนนิยม (Young, 1981 อ้างถึงในวารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 หน้า 129)

จากตัวอย่างที่เสนอไปข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่าถึงแม้ทุนนิยมและปิตาธิปไตยไม่ใช่ระบบเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างอิสระ โดยทั้งสองระบบต่างมีความสัมพันธ์ในรูปแบบพึ่งพาอาศัยและส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยที่แต่ละระบบยังคงลักษณะเฉพาะของตนเองไว้อย่างชัดเจน ปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองระบบจึงไม่สามารถเกิดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอาศัยระบบชายเป็นใหญ่ในการแสวงหาผลประโยชน์และความมั่งคั่ง ในทางตรงกันข้าม ระบบชายเป็นใหญ่เองก็ได้อาศัยทุนนิยมในการกำหนดทิศทางและแผ่ขยายอำนาจของตนเช่นกัน กล่าวคือ ระบบชายเป็นใหญ่ทำให้เกิดการจัดลำดับทางเพศ โดยมีทุนนิยมซึ่งเป็นระบบชนชั้นทางเศรษฐกิจที่แสวงหาผลประโยชน์และกำไร ก็ทำหน้าที่รักษาการจัดลำดับทางเพศของระบบชายเป็นใหญ่นี้

ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการอยู่รวมและส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างทุนนิยมและระบบชายเป็นใหญ่ ระบบเศรษฐกิจในประเทศญี่ปุ่นจึงไม่ได้เป็นแค่เพียงระบบทุนนิยมอย่างเดียว แต่ถือได้ว่าเป็นระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย (Patriarchal capitalism) เพราะแม้ว่าทุนนิยมจะได้ชื่อว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่อิงอยู่บนพื้นฐานแห่งสิทธิและเสรีภาพ แต่อำนาจชายเป็นใหญ่ที่คอยควบคุมอยู่เบื้องหลังได้ส่งผลให้นโยบายและวิถีปฏิบัติถูกกำหนดขึ้นโดยเอื้อโอกาสให้ผู้ชายเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรและผู้กุมบังเหียนอยู่เบื้องหลังกลไกการตลาด ไม่เพียงเท่านั้น โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยยังกีดกันผู้หญิงออกไปจากการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายหรือการดำเนินการที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้ช่วยทวีอำนาจและความเหนือกว่าของเหล่าผู้ชายมากยิ่งขึ้น

ในประเทศญี่ปุ่น วิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยสะท้อนให้เห็นผ่านทัศนคติต่อการทำงานของหญิงและชาย คนส่วนใหญ่ยังคงน้อมรับบทบาททางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าของผู้ชาย โดยเห็นได้จากการยึด

มั่นในการแบ่งงานทำโดยใช้ความแตกต่างระหว่างเพศเป็นเกณฑ์ (Sexual division of labor) ซึ่งโครงสร้างการแบ่งหน้าที่ดังกล่าวกำหนดให้ภาระการทำงานหารายได้นอกบ้านเป็นหน้าที่ของผู้ชาย ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่รับผิดชอบภาระในบ้านและคอยเป็นแรงสนับสนุนในการทำงานของสามีเท่านั้น นอกจากนี้ ระบบคิดแบบชายเป็นใหญ่ยังแฝงอยู่ในวัฒนธรรมและโครงสร้างภายในองค์กรซึ่งยึดถือปฏิบัติและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ดังจะเห็นได้จากการที่องค์กรและหน่วยงานในประเทศญี่ปุ่นส่วนใหญ่มักยึดมั่นในระบบการจ้างงานที่เน้นความสำคัญของแรงงานผู้ชายเป็นหลัก แม้แต่ความสัมพันธ์ภายในองค์กร พนักงานชายมักได้รับการยกย่องให้เกียรติรวมทั้งมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่า เช่น บริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่มักส่งพนักงานชายเข้าร่วมการฝึกอบรม เพื่อให้เชี่ยวชาญในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ในขณะที่พนักงานหญิงมักได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานทั่วไปที่ไม่ต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญมากนัก

นอกจากนี้ วิถีทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยยังสะท้อนอยู่ใน “ความสัมพันธ์แบบกลุ่ม” รูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่ตกทอดมาจากระบบความสัมพันธ์ทางสังคมในอดีตและมีพลังสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้ในสภาพสังคมสมัยใหม่จะส่งเสริมวิถีชีวิตแบบปัจเจกชนมากขึ้น แต่ชาวญี่ปุ่นยังให้ความสำคัญต่อสำนึกความเป็นกลุ่มเสมือนเป็นหลักในการดำรงชีวิต แต่ละกลุ่มต่างมีเป้าหมายร่วมกัน และเป็นหน้าที่ของสมาชิกที่จะร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายตามแนวทางที่วางไว้ (Rohlen, 1975, p. 185)

ความเป็นกลุ่มที่เกาะกุมอยู่ในสำนึกและวิถีชีวิตของชาวญี่ปุ่นอย่างแน่นแฟ้นได้ปรากฏให้เห็นตั้งแต่กลุ่มขนาดเล็กไปจนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ อาทิ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มชุมชน กลุ่มการเมือง หรือแม้แต่องค์กรธุรกิจและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ขับเคลื่อนอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมก็ล้วนแต่ร่วมสืบทอดสำนึกความเป็นกลุ่มด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ภายในของแต่ละกลุ่มมักถูกอิทธิพลจากระบบอุปถัมภ์เข้ามาแทรกแซงเพื่อเกื้อหนุนผู้ที่อยู่ฝ่ายเดียวกัน นอกจากนี้ระบบดังกล่าวยังมีบทบาทในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานและกำหนดความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีตำแหน่งอาวุโสกว่าจะให้การอุปถัมภ์ผู้ด้อยอาวุโสโดยยึดจากหลักความพึงพอใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความเป็นรุ่นพี่รุ่นน้องร่วมสถาบัน แทนการตัดสินจากความรู้ความสามารถเป็นเกณฑ์

ลักษณะของระบบอุปถัมภ์ภายใต้ความสัมพันธ์แบบกลุ่มตามที่กล่าวมาข้างต้นมักเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มผู้ชาย ขณะเดียวกันกลับกีดกันผู้หญิงจากการเข้าถึงสิทธิพิเศษเหล่านี้รวมถึงทำให้ผู้หญิงกลายเป็น “คนนอก” ไปโดยปริยาย วิถีปฏิบัติดังกล่าวจะเห็นได้จากระบบการจ้างงานตลอดชีพ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะขององค์กรและหน่วยงานในญี่ปุ่นที่ผู้เป็นนายจ้างจะมอบความมั่นคงทางอาชีพและความดูแลเอาใจใส่บรรดาพนักงานตลอดอายุการทำงาน ระบบการจ้างงานแบบดังกล่าวนอกจากจะสร้างสำนึกรักและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานหรือองค์กรแล้ว ยังส่งผลดีต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวมเนื่องจากสำนึกความเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งจะกระตุ้นให้แต่ละฝ่ายต่างร่วมมือร่วมใจกันเพื่อสร้างผลประโยชน์และความสำเร็จให้แก่องค์กรอย่างแท้จริง แต่ทว่า ความสัมพันธ์แบบกลุ่มภายใต้องค์กรธุรกิจยังสงวนสิทธิ์ให้แก่เพศชายเท่านั้น เนื่องจากระบบการจ้างงานตลอดชีพไม่มีผลครอบคลุมถึงบรรดาพนักงานหญิง ความมั่นคงและสวัสดิการที่หน่วยงานส่วนใหญ่มอบให้แก่พนักงานหญิงยังเทียบไม่ได้กับที่พนักงานชายได้รับ วิถีของความสัมพันธ์แบบกลุ่มในพื้นที่การทำงานจึงเป็นการตอกย้ำอิทธิพลชายเป็นใหญ่ในระบบทุนนิยมเนื่องจากระบบอุปถัมภ์มักไม่เกิดขึ้นกับเพศตรงข้าม และการตกอยู่นอกวงอุปถัมภ์ในระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้ส่งผลให้แรงงานหญิงต้องเผชิญกับเงื่อนไขการทำงานที่สุดแสนเอารัดเอาเปรียบในที่สุด อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความมั่นคงแข็งแกร่งของ “ความสัมพันธ์แบบกลุ่ม” ในญี่ปุ่นเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจนี้เองได้เปิดโอกาสให้วัฒนธรรมปิตาธิปไตยภายใต้ระบบทุนนิยมดำรงอยู่ได้อย่างแข็งแกร่งยิ่งขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองระบบที่ส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การกีดกันและการลดสถานะของผู้หญิงดังที่ไอเซนสไตน์กล่าวไว้ข้างต้น

2.3 ทุนนิยมสมัยใหม่กับผู้หญิงญี่ปุ่น

กระบวนการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของประเทศญี่ปุ่นในหลายทศวรรษที่ผ่านมาถูกมองว่าเป็นแผนการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง และด้วยความสำเร็จดังกล่าว ญี่ปุ่นจึงก้าวขึ้นมาเป็นประเทศแนวหน้าของโลกอีกครั้ง ทุนนิยมที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำให้ทันสมัยได้เข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิตชาวญี่ปุ่น โดยเปลี่ยนพื้นที่ชนบทให้กลายเป็นพื้นที่เมือง เปลี่ยนสังคมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมพื้นบ้านให้กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม กระแสทุนนิยมที่ไหลทะลักเข้ามาในสังคมญี่ปุ่นอย่างล้นหลามได้ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชากร

ในพื้นที่ชนบทต่างอพยพเข้าสู่เมืองเพื่อหางานทำ บรรดาสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ต่างเร่งผลิตคนเพื่อป้อนให้แก่ตลาดแรงงาน

สำหรับผู้หญิงแล้ว การพัฒนาของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้มีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของพวกเธอไม่ต่างไปจากการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการทำให้ทันสมัย การเติบโตอย่างต่อเนื่องของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ผลักดันผู้หญิงญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยเข้าสู่โลกแห่งการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับผู้ชาย การออกมาทำงานนอกบ้านเปรียบเสมือนการเปิดประตูสู่โลกใหม่ที่แตกต่างจากพื้นที่บ้าน สถานที่ที่ผูกติดผู้หญิงญี่ปุ่นไว้ด้วยหน้าที่ “ภรรยาที่ดี แม่ที่ฉลาด” (Good wife and wise mother) มาตั้งแต่สมัยเมจิ (Barrett, 2004, p. 5) โดยหลักการของการเป็นภรรยาที่ดีและแม่ที่ฉลาดนี้เป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมและปกครองประชาชนในกระบวนการสร้างชาติภายใต้ Family-state ideology ซึ่งกำหนดให้ผู้หญิงรับผิดชอบหน้าที่การผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพเพื่อรับใช้หรือสนองตอบนโยบายของรัฐ (Murakami, 2005, pp. 209-210) โดยรัฐได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาสำหรับผู้หญิงเพื่อหล่อหลอมจริยธรรมคุณธรรมที่พึงประสงค์ต่อหน้าที่ดังกล่าวรวมถึงการฝึกหัดทักษะในการเลี้ยงดูให้แก่นักเรียนหญิง แม้ว่าการเป็นภรรยาที่ดีและแม่ที่ฉลาดจะเป็นเป้าหมายหลักของผู้หญิงญี่ปุ่นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 แต่คติดังกล่าวยังคงหลงเหลือและมีอิทธิพลต่อผู้หญิงญี่ปุ่นในปัจจุบัน (Cherry, 1987, pp. 23-24) อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่าการออกมาสู่พื้นที่สาธารณะมากขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปได้ส่งผลให้บทบาทหน้าที่ของผู้หญิงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงบทบาทและหน้าที่ตามความคาดหวังของสังคมอย่างเช่น การรับผิดชอบงานบ้าน การปรนนิบัติสามี การให้การสนับสนุนความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานของผู้เป็นสามี การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสามีในสายตาเพื่อนร่วมงาน และการอบรมสั่งสอนตลอดจนวางแผนการสำหรับอนาคตของลูก

การออกมาประกอบอาชีพนอกบ้านของผู้หญิงญี่ปุ่นในยุคที่ทุนนิยมรุ่งเรืองดูเหมือนเป็นก้าวสำคัญที่จะนำพาผู้หญิงญี่ปุ่นไปสู่โอกาสในการแสดงศักยภาพและการมีวิถีชีวิตที่ทัดเทียมผู้ชาย เพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้เกิดขึ้นพร้อมกับการทลายเงื่อนไขอื่น ๆ ที่สังคมตั้งขึ้นเพื่อกีดกันผู้หญิง อาทิ การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น ท่าทีที่เปลี่ยนไปของสังคมญี่ปุ่นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้ผู้หญิงญี่ปุ่นสามารถก้าวเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ที่เคยถูกจำกัดไว้ให้สำหรับผู้ชายมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าคุณภาพชีวิตของผู้หญิงดีขึ้น เพราะในความเป็นจริงแล้วทางเลือกด้านเศรษฐกิจที่มากขึ้นของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ยังแฝงไปด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ตามมาอีกมากมาย กล่าวคือ การเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ผู้หญิงยังไม่ใช่วิถีที่ก่อให้เกิดอิสรภาพและสถานภาพที่ทัดเทียมกับผู้ชายอย่างแท้จริง ผู้หญิงญี่ปุ่นส่วนใหญ่ที่มีบทบาทในการประกอบอาชีพทั้งงานประจำในบริษัทที่เรียกว่า OL หรือ Office Ladies* และงานไม่เต็มเวลา (Part-time jobs)* มักไม่ได้รับการสนับสนุน แม้กฎหมายที่ให้โอกาสในการจ้างงานอย่างเท่าเทียม (Japan's Equal Employment Opportunities Law) จะได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาญี่ปุ่นมาตั้งแต่ ค.ศ. 1985 (พิพาดา ยังเจริญ, 2535, หน้า 155) แต่ในทางปฏิบัติ ผู้หญิงญี่ปุ่นยังคงเผชิญกับปัญหาการกีดกันและความไม่เท่าเทียมในโอกาสการทำงาน การเลื่อนขั้นตำแหน่งและค่าจ้างแรงงาน ดังที่ เอ็ดวิน โอ. ไรสเชอร์ (Edwin O. Reischauer) กล่าวไว้ใน *The Japanese* ว่า "Most women

---

* Office Ladies หมายถึง พนักงานหญิงที่ทำงานให้บริษัทหรือหน่วยงานอย่างเต็มเวลา เดิมทีงานของผู้หญิงญี่ปุ่นส่วนใหญ่มักจำกัดอยู่เพียงพนักงานขายตามห้างสรรพสินค้า พนักงานต้อนรับ พนักงานเดินตั๋วในรถโดยสาร พนักงานพิมพ์ดีด และนางพยาบาล เป็นต้น แต่หลังจากทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา เริ่มมีการเล็งเห็นบทบาทและความสำคัญในสายงานธุรการมากยิ่งขึ้น บริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ จึงเริ่มทยอยบรรจุพนักงานหญิงเข้าทำงานในฐานะพนักงานประจำอย่างกว้างขวาง และเรียกพนักงานหญิงเหล่านี้ว่า "BG" ย่อมาจาก Business girl แต่คำว่า "BG" ในที่นี้ดูจะพ้องกับ Bar girl ซึ่งหมายถึงผู้หญิงกลางคืน จึงเปลี่ยนมาใช้ "OL" ซึ่งย่อมาจาก Office lady (Cherry, 1987, p. 103)

ทั้งนี้ OL คือพนักงานหญิงที่ในทุกช่วงวัย แต่พนักงานหญิงที่เริ่มต้นเข้าทำงานหลังจากจบการศึกษาจนก่อนถึงช่วงปลายของวัยยี่สิบมักถูกมองว่าเป็น shokuba no hana หรือ Office flowers สถานะดังกล่าวถูกจัดให้เป็นสิ่งประดับสวยงามสำหรับพื้นที่การทำงานที่ช่วยผ่อนคลายบรรยากาศการแข็งขันและการห้ำหั่นในการทำงานระหว่างพนักงานชาย ด้วยคุณสมบัติในการเป็นผู้มอบความอภิรมย์ในพื้นที่การทำงาน หน้าที่ของ Office flowers จึงจำกัดอยู่เพียงการชงกาแฟ ถ่ายเอกสาร และรับโทรศัพท์เนื่องจากภาระงานหนักมักถูกยกให้ OL เป็นผู้จัดการ อย่างไรก็ตาม สถานะดังกล่าวจะคงอยู่กับพนักงานหญิงแต่ละคนเพียงไม่นานเฉกเช่นระยะเวลาในการเบ่งบานของดอกไม้ ท้ายที่สุดการเป็น Office flower ของพนักงานหญิงแต่ละคนมักถูกแทนที่ด้วยพนักงานรุ่นใหม่ที่เยาว์วัยกว่า (Cherry, 1987, p. 105)

* Part-time jobs หรืองานไม่เต็มเวลาของคนญี่ปุ่นอาจดูเป็น Full-time jobs หรืองานเต็มเวลาในสายตาของคนต่างชาติ เพราะในประเทศญี่ปุ่นงานไม่เต็มเวลาเป็นงานที่มีชั่วโมงการทำงานถึง 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เมื่อรวมกับงานล่วงเวลาแล้ว (OT) งานไม่เต็มเวลาอาจมีจำนวนชั่วโมงการทำงานที่ใกล้เคียงกับงานเต็มเวลาทั่วไป อย่างไรก็ตาม ด้วยที่ถูกจัดให้เป็นงานไม่เต็มเวลา งานประเภทดังกล่าวจึงมีอัตราค่าจ้าง ผลตอบแทน และสวัสดิการที่ต่ำกว่างานประจำหรืองานเต็มเวลา (Cherry, 1987, pp. 103-104)

have always been considered temporary employees, and workers in petty retailing and small industry plants have no assurance of lifetime employment or steadily rising wages geared to seniority." (Reischauer, 1977, p. 185) ด้วยข้อเท็จจริงดังกล่าว ตลอดในช่วงทศวรรษที่ 1970-1990 ญี่ปุ่นจึงเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ช่องว่างอัตราค่าจ้างระหว่างกำลังแรงงานชายและหญิงมีความเหลื่อมล้ำกันอย่างมาก ซึ่งจากการศึกษาของ Organization for Economic Cooperation and Development fund พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วผู้หญิงญี่ปุ่นได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานเพียงแค่ 53 เปอร์เซ็นต์จากรายได้ของผู้ชายในปี 1971 และ 49 เปอร์เซ็นต์ในปี 1982(Cherry, 1987, p. 95)

นอกจากนั้น ยังดูเหมือนว่าการเจริญเติบโตของทุนนิยมไม่ได้แปรเปลี่ยนความคาดหวังของสังคมที่มีต่อผู้หญิงมากนัก ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวเพียงแต่หยิบยื่นโอกาสในการประกอบอาชีพนอกบ้านเท่านั้น แต่ภาระหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้หญิงยังคงถูกจำกัดอยู่ภายใต้บทบาท "ภรรยาที่ดี แม่ที่ฉลาด" เช่นเดิม ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่จึงต้องแบกรับภาระภายในบ้านควบคู่ไปกับการทำงานอื่น ๆ นอกบ้าน ชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นส่วนใหญ่มักเป็นไปตาม "M Shape life cycle" วิถีวงจรที่สะท้อนให้เห็นถึงภาระหน้าที่ของพวกเธอในแต่ละช่วงชีวิต (Shibata, 2007, p. 173) แนวเส้นที่หักขึ้นและลงของอักษร M แสดงให้เห็นถึงอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (Labor Force Participation Rate) โดยผู้หญิงญี่ปุ่นจะมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากในช่วงอายุ 20 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่พวกเธอก้าวเข้าสู่ระบบการทำงานเป็นครั้งแรกหลังจากสำเร็จการศึกษา ช่วงอายุดังกล่าวเป็นโอกาสที่พวกเธอจะทำงานได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากภาระทางด้านครอบครัวหรือพันธะในชีวิตสมรส จากนั้นกราฟจะลดต่ำลงเมื่อพวกเธอเข้าสู่วัยที่เหมาะสมสำหรับการใช้ชีวิตคู่ ผู้หญิงส่วนใหญ่มักลาออกจากการทำงานเพื่อไปทำหน้าที่ภรรยาและแม่ของลูกอย่างเต็มตัว จากนั้นกราฟอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้หญิงญี่ปุ่นจะไต่ขึ้นสู่ระดับที่ใกล้เคียงกับระยะแรกอีกครั้งเมื่อพวกเธออยู่ในช่วงอายุ 40 ปี เนื่องจากคนส่วนใหญ่มักกลับเข้าสู่โลกแห่งการทำงานอีกครั้งเมื่อภาระทางครอบครัวลดลง และมีเวลาว่างมากขึ้น และกราฟอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้หญิงจะดิ่งลงอีกครั้งเมื่อพวกเธออย่างเข้าสู่วัยชรา (Sugimoto, 2003, pp. 153-155)

จึงกล่าวได้ว่า ภาระหน้าที่ของผู้หญิงญี่ปุ่นที่มีต่อครอบครัวกลายเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อหน้าที่การงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทบาท "ภรรยาที่ดี แม่ที่ฉลาด" ทำให้พวกเธอไม่สามารถอุทิศตน

ให้แก่การทำงานอย่างเต็มที่เมื่อเทียบกับพนักงานชาย ดังนั้น ผู้หญิงญี่ปุ่นส่วนใหญ่ที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว หากไม่สมัครใจลาออกจากงานเอง ก็มักจะถูกบริษัทผู้ว่าจ้างบีบบังคับให้ลาออกทั้งทางตรงและทางอ้อม มีผู้หญิงญี่ปุ่นเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่สามารถก้าวเข้าสู่โลกแห่งการประกอบอาชีพดังเช่นผู้ชายญี่ปุ่นที่ได้ชื่อว่า ซาลารี่ แมน (Salary man)* และประสบความสำเร็จในสายงานของตนเองอย่างน่าชื่นชม ทั้งนี้ เป็นเพราะการที่จะก้าวไปถึงจุดดังกล่าวได้นั้นจะต้องมีปัจจัยด้านต่าง ๆ คอยเกื้อหนุน อาทิ ความเข้าใจและการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสามี การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน วิสัยทัศน์ขององค์กรที่เล็งเห็นความสำคัญของพนักงานหญิง ตลอดจนการมีจิตใจที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวจากคำว่ากล่าวติฉินที่เธอละเลยต่อหน้าที่และบทบาทภายในบ้าน (พิพาดา ยังเจริญ, 2535, หน้า 204-205)

2.4 ผู้หญิงญี่ปุ่นกับขบวนการสตรีนิยม

นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับสถานะและสิทธิความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการถกเถียงอยู่บ่อยครั้ง ความตระหนักรู้ถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงความเป็นพลเมือง ของผู้หญิงได้เริ่มก่อตัวขึ้นในสังคมตะวันตกช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 – 19 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สังคมตะวันตกเกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาหลายประการ อาทิ การส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย การให้ความสำคัญแก่เรื่องสิทธิมนุษยชน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตจากเดิมที่

*ซาลารี่ แมน (Salary man) คือผู้ที่หาเลี้ยงชีพด้วยการทำงานประจำกับกับหน่วยงานรัฐหรือเอกชน คนญี่ปุ่นมีทัศนะว่าอาชีพดังกล่าวเป็นแหล่งรายได้ประจำที่แน่นอนและยังเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตได้อย่างดี เนื่องจากค่าตอบแทนที่ ซาลารี่ แมน ได้รับในแต่ละเดือนจะค่อย ๆ ไต่ระดับสูงขึ้นตามระยะเวลาการทำงาน อีกทั้งตำแหน่งหน้าภายในองค์กรก็จะสูงขึ้นตามศักยภาพในการทำงาน ไม่เพียงเท่านั้น ซาลารี่ แมน ยังอาจได้รับโบนัสและสวัสดิการด้านต่าง ๆ จากทางหน่วยงานที่ตนสังกัด ผลตอบแทนและความมั่งคงในระยะยาวที่กล่าวมาข้างต้นอาชีพ ซาลารี่ แมน จึงเป็นที่ใฝ่ฝันของชายญี่ปุ่นหลาย ๆ คน เพราะนอกจากจะบ่งบอกถึงการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแล้ว ยังทำให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งนี้เป็นเพราะความมั่นคงทางการเงินที่บริษัทต้นสังกัดมอบให้เพื่อแลกกับการทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับงานทำให้อาชีพ ซาลารี่ แมน สามารถเนรมิตความเป็นอยู่ที่สุขสบายตามแบบฉบับชนชั้นกลางในญี่ปุ่นโดยทั่วไป ทั้งการได้ครอบครองสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัยพร้อมด้วยเครื่องใช้และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เงินออมสำหรับการท่องเที่ยวและการศึกษาของบุตร (Vogel, 1963, pp. 32-35)

เป็นแบบเกษตรกรรมสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรม ตลอดจนความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้หญิงให้ต่างไปจากเดิม พวกเธอสามารถทำในสิ่งที่สังคมในยุคก่อนหน้านั้นจำกัดเอาไว้ให้แต่ผู้ชาย กล่าวคือ ผู้หญิงได้รับโอกาสทางการศึกษาและสามารถหาเลี้ยงชีพด้วยการประกอบอาชีพนอกบ้านเช่นเดียวกับผู้ชาย โลกทัศน์แบบใหม่ที่ผู้หญิงได้รับนำไปสู่การตั้งคำถามตลอดจนการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ กระทั่งก่อให้เกิดขบวนการแนวคิดทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงที่เรียกว่า สตรีนิยม (Feminism)

ขบวนการสตรีนิยมเป็นการเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้หญิงที่มีบทบาทโดดเด่นในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 สตรีนิยมมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับแนวคิดกระแสหลักในสังคมที่ถูกนำมาอธิบายเกี่ยวกับคน ความสัมพันธ์ระหว่างคน ปรากฏการณ์หรือความคิดที่เกิดขึ้นในสังคมและปรับแต่งให้เหมาะสมจนกลายเป็นกรอบทฤษฎี อาทิ เสรีนิยม (Liberalism) ลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) หรือแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) แต่ทั้งนี้กลุ่มทฤษฎีสตรีนิยมล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมในสังคมที่ยกย่องและให้คุณค่าแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิง ดังคำกล่าวที่ว่า

> ทฤษฎีสตรีนิยมมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์เงื่อนไขต่างๆที่กำหนดรูปวิถีชีวิตของผู้หญิงและมุ่งสำรวจดูว่าความเป็นหญิงนั้นสื่อความหมายทางวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง ... สำหรับพวกเรา[นักสตรีนิยม] ทฤษฎีมิใช่กิจกรรมทางปัญญาที่เป็นนามธรรมและตัดขาดจากชีวิตของผู้หญิง แต่มีเป้าหมายที่จะอธิบายว่า ผู้หญิงใช้ชีวิตอยู่ในสภาวะเช่นไร การที่จะสร้างความเข้าใจดังกล่าวได้ ย่อมต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงทางวัตถุที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้หญิงในชีวิตประจำวัน และต้องตรวจสอบดูว่าผู้หญิงเราถูกสร้างภาพเสนอ และสร้างภาพเสนอตนเองในบรรดาปฏิบัติการทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ในศิลปะ และสื่อสารมวลชนอย่างไร (Jackson and Jones, 1998, p. 1 อ้างถึงในเสนาะ เจริญพร, 2548 หน้า 35)

ในประเทศญี่ปุ่น ขบวนการสตรีนิยมเริ่มก่อตัวขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1870 ซึ่งเป็นยุคสมัยแห่งการปฏิรูปเมจิ การออกมาเคลื่อนไหวของสตรีนิยมในสังคมญี่ปุ่นปรากฏให้เห็นในทุก ๆ ทศวรรษ เนื่องจากบทบาททางเพศของชายหญิงชาวญี่ปุ่นมักถูกวางอยู่บนแนวทางที่แตกต่างกันไปตามนโยบายของรัฐและผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย (Mackie, 2003, pp. 1-2) ทั้งนี้การเคลื่อนไหวของกลุ่มสตรีนิยมในญี่ปุ่นเป็นไปในรูปแบบของการออกมาปลุกจิตสำนึกของบรรดาสตรีญี่ปุ่นให้เกิดความตระหนักในสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนทักท้วงความเสมอภาคในด้านการเมือง การศึกษาและเศรษฐกิจ นอกจากนั้น ขบวนการสตรีนิยมยังพยายามอธิบายและทำความเข้าใจต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นแต่ละช่วงสมัย ตลอดจนเสนอระบบคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศด้วยแนวทางที่แตกต่าง ทั้งนี้แนวคิดสตรีนิยมได้ถูกนำมาสานต่อด้วยการวิพากษ์ระบบสังคมที่มักเอื้อสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ชาย การเรียกร้องกฎหมายเพื่อความเป็นธรรมระหว่างเพศ รวมถึงการนำทฤษฎีหรือแนวคิดสตรีนิยมไปใช้ในการวิเคราะห์วิจารณ์สื่อและงานวรรณกรรม

ทั้งนี้ ขบวนการสตรีนิยมในญี่ปุ่นช่วงแรกจะเป็นการต่อสู้เพื่ออิสรภาพและความเท่าเทียมทางเพศ โดยเสนอและเรียกร้องให้ผู้หญิงสามารถออกไปใช้ชีวิตและทำงานในโลกสาธารณะเช่นผู้ชาย ตลอดจนสามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่ผู้ชายได้รับแต่ผู้หญิงกลับไม่ได้รับ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพของผู้หญิงนี้ได้ถูกบ่มเพาะอยู่ในการเคลื่อนไหวที่เรียกว่า “Movement for freedom and popular right” (Tiyu Minken Undo) ในช่วงทศวรรษที่ 1870 และ 1890 ผู้หญิงญี่ปุ่นโดยเฉพาะชนชั้นกลางมักรวมกลุ่มเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบที่คล้ายคลึงกับกิจกรรมทางการเมืองเพื่อหาทางออกสู่ความเป็นปัจเจกและอิสรภาพเหนือบทบาทในการสืบพันธุ์ (Reproduction) (Mackie, 2003, pp. 3-4) เนื่องจากในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ผู้หญิงญี่ปุ่นมักถูกสอนให้ต้องปฏิบัติต่อพ่อแม่ สามี และญาติทางฝั่งสามี อย่างว่าง่ายและอ่อนน้อมถ่อมตน หลักปฏิบัติดังกล่าวทำให้ผู้หญิงถูกมองว่าพวกเธอเหมาะสมกับการเป็นผู้จัดการดูแลความผาสุกภายในบ้านและการเลี้ยงดูลูกมากกว่าจะมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ การเมือง งานศิลปะการแสดง หรือกิจกรรมอื่นในพื้นที่สาธารณะ ผู้หญิงญี่ปุ่นในยุคสมัยดังกล่าวจึงถูกปฏิเสธหรือไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิที่ที่พวกเธอควรได้รับโดยง่าย ดังที่แคทลีน เอส. อูโนะ (Kathleen S. Uno) ได้กล่าวไว้ว่า

> Late nineteenth-century laws also hampered women’s full participation in the world outside home. Severe

> restrictions on women's political participation predated the institutionalization of *ryosai kenbo* [good wives and wise mothers] in the educational system by a decade. Denial of the right to vote, to found political associations, or, before 1925, to attend or speak at political meetings reinforced the domestic destiny of women promoted by the educational system. Furthermore, the 1898 Civil Code placed nearly all women under the authority of male head of household who chose the family domicile, control the family assets, managed his wife's property, and approve marriages of women under twenty-five (and men under thirty) years of age. A woman could become household head only in absence of male candidate, and then only if she were unmarried or widowed. Wives had much greater difficulty gaining divorces than husbands did. All in all, the Civil Code hampered women's ability to live outside a male headed household. (Uno, 1993, p. 299)

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ญี่ปุ่นเข้าสู่ช่วงปฏิรูปประเทศให้ทันสมัยเท่าทันตะวันตกในยุคเมจิ สถานะและความเป็นอยู่ของผู้หญิงญี่ปุ่นก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ผู้หญิงญี่ปุ่นเริ่มได้รับสิทธิในการฟ้องหย่า และเด็กชาวญี่ปุ่นไม่ว่าหญิงหรือชายต่างก็ได้รับสิทธิทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันตั้งแต่ปี 1872 (Mackie, 2003, pp. 23-25) สิทธิในการออกเสียงทางการเมืองของผู้หญิงญี่ปุ่นถูกยกขึ้นมาเป็นประเด็นถกเถียงในงานประชุมรัฐบาลท้องถิ่นในปี 1878 และแม้ว่าสิทธิดังกล่าวจะไม่ได้รับการสนับสนุนและดำเนินการให้สำเร็จในทันที แต่ผู้หญิงญี่ปุ่นก็เริ่มได้รับโอกาสให้เข้าร่วมรับฟังและสังเกตการประชุมในสภาไดเอท (Diet) เป็นครั้งแรกในปี 1890 (Mackie, 2003, p. 19) นอกจากนี้แล้ว การเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้หญิงญี่ปุ่นไปในทิศทางที่ดีขึ้นยังเกิดขึ้นอีกหลังสิ้นสุด

สงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้พยายามลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศด้วยการการมอบสิทธิ์ในการเลือกตั้งให้แก่ผู้หญิงเป็นครั้งแรกในปี 1946 และผู้สมัครหญิง 39 คน จากผู้หญิงสมัครหญิงทั้งหมด 79 คนได้รับการเลือกเข้าไปทำหน้าที่ตัวแทนในสภาล่างของญี่ปุ่น (Mackie, 2003, pp. 123-124) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เพียงทำให้ผู้หญิงเข้ามามีสิทธิ์ในการออกเสียงและเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการทำหน้าที่ในฐานะประชากรญี่ปุ่นอย่างสมบูรณ์แบบอีกด้วย

ในทศวรรษที่ 1970 ได้มีการถือกำเนิดของขบวนการเคลื่อนไหวของสตรีนิยมในญี่ปุ่นที่เรียกว่า Women Liberation หรือ uman ribu ซึ่งกลุ่มการเคลื่อนไหวดังกล่าวเป็นผลมาจากกระแสสตรีนิยมคลื่นลูกที่สอง (second wave feminism)* ในอเมริกาซึ่งได้ส่งอิทธิพลมาถึงหลาย ๆ ประเทศรวมถึงญี่ปุ่น(Japan Asia Quarterly Review, 1996, pp. 24-25) ทัศนะและมุมมองต่อปัญหาของผู้หญิงในกลุ่มสตรีนิยมในช่วงเวลาดังกล่าวจึงค่อนข้างแตกต่างจากสตรีนิยมในยุคก่อนหน้า กล่าวคือ ขบวนการสตรีนิยมในญี่ปุ่นก่อนทศวรรษที่ 1970 มุ่งเน้นการเคลื่อนไหวเรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและความเท่าเทียมทางกฎหมาย ตลอดจนการเคลื่อนไหวเพื่อให้ได้รับสิทธิต่าง ๆ ทางสังคมเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่สตรีนิยมญี่ปุ่นหลังทศวรรษที่ 1970 จะเป็นการเคลื่อนไหวในลักษณะที่ทำให้ผู้หญิงเกิดความเข้าใจกับสถานะของตนเองอย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น ดังที่ อูโนะ กล่าวว่า

> The hall mark of the post-1970 wave of Japanese women's movement was its insistence that women should be free to choose not to become mothers and wives. Thus, many of the newer organizations struggled

*สตรีนิยมคลื่นลูกที่สอง (second wave feminism) เริ่มขึ้นในทศวรรษที่ 1960 จนถึงทศวรรษที่ 1980 รากฐานแรกของความคิดคลื่นลูกที่สอง คือการมองว่าบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงในสังคมมีสภาพเป็น "ผู้อื่น" หรือเป็น "คนนอก" ในช่วงนี้เองได้เกิดความพยายามในการอธิบายสถานะที่ด้อยของผู้หญิงและสาเหตุของการอยู่ในสถานะที่ด้อยนั้นและเป็นที่มาของสตรีนิยมสำนักต่าง ๆ ได้แก่ สตรีนิยมสายเสรีนิยม สตรีนิยมมาร์กซิสต์ สตรีนิยมสายสังคมนิยม สตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน สตรีนิยมสายจิตวิเคราะห์ ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างในการอธิบายสาเหตุความเป็นรองของผู้หญิงและหนทางกำจัดความเป็นรอง แต่สำนักคิดเหล่านี้มีจุดยืนร่วมกันคือเรียกร้องความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชาย และเชื่อในความเป็นสากลของปัญหาและทางออกของผู้หญิง(วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 30)

> not simply to expand women's public influence as wives and mothers but to increase their domestic autonomy and open new avenues of participation outside the home. Their efforts ranged from maintaining access to abortion and improving access to the birth control pill to help free women from unwanted reproductive responsibilities to pushing for greater equity in the workplace to lessen women's economic dependence on men and to establishing female enterprises suited to the need of women workers. (Uno, 1993, p. 313)

เราจะเห็นได้ว่าสตรีนิยมญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษที่ 1970 ได้เน้นการต่อสู้เพื่อยุติแนวทางปฏิบัติที่ก่อให้เกิดการกดขี่ เอารัดเอาเปรียบ และการกีดกันทางเพศ โดยจะออกมาเคลื่อนไหววิพากษ์วิจารณ์ธรรมชาติของการครอบงำของอำนาจความเป็นชายที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ และมองว่าผู้หญิงควรจะได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระต้องพื้นฐานโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามประเด็นหลักที่สตรีนิยมคลื่นลูกที่สองพยามเข้าขับเคี่ยวรับมือคือ ความเท่าเทียมในการจ้างงานและการแบ่งงานทำตามเพศ แรงงานในภาคครัวเรือนและการผลิตซ้ำ เสรีภาพทางเพศและอำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่ประเด็นเสรีภาพในการทำแท้ง(Japan Asia Quarterly Review, 1996, p. 14)

อย่างไรก็ตามการพัฒนาแนวคิดสตรีนิยมในญี่ปุ่นต้องเผชิญกับความยากลำบากเนื่องจากเกิดภาวะสุญญากาศระหว่างกลุ่มผู้หญิงต่างรุ่นจนทำให้สำนึกที่มีต่อการกดขี่ ความไม่เสมอภาคทางเพศเกิดสวนทางกัน โดยคานาอิ โยชิโกะ (Kanai Yoshiko) ได้แบ่งประเภทของผู้หญิงในสังคมญี่ปุ่นออกเป็นสามช่วงอายุ โดยผู้หญิงญี่ปุ่นรุ่นแรกเป็นกลุ่มผู้หญิงที่ต้องยอมจำนนต่อความไม่เท่าเทียมทางเพศเนื่องจากพวกเธอเติบโตในยุคสมัยที่ยังไม่มีการตั้งคำถามต่อความเหนือกว่าของเพศชาย ส่วนกลุ่มที่สองถูกจัดว่าเป็นรุ่นลูกของผู้หญิงในกลุ่มแรกที่เติบโตมาท่ามกลางวิถีแบบประชาธิปไตยและแนวคิดแบบสตรีนิยมที่เบ่งบานในช่วงหลังสงครามโลก ความเป็น “Feminist generation” ส่งผลให้ผู้หญิงกลุ่มดังกล่าวต่อสู้ยืนหยัดเพื่อความเท่าเทียมทางเพศที่ผู้หญิงรุ่นแม่ไม่เคยได้รับ ส่วนกลุ่มสุดท้าย

เรียกว่า “Post-feminist generation” เป็นผู้หญิงรุ่นหลังที่เติบโตขึ้นมาท่ามกลางยุคสมัยที่การเรียกร้องสัมฤทธิ์ผล สังคมหันมาให้ความสำคัญกับศักยภาพของผู้หญิงและความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น ผู้หญิงกลุ่มนี้จึงยากที่จะเข้าถึงประสบการณ์การกดขี่เอารัดเอาเปรียบที่ผู้หญิงรุ่นแม่และรุ่นยายเผชิญ พวกเธอมักเฉยเมยต่อการถูกกดขี่ของผู้หญิงกลุ่มแรกและการต่อสู้เรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคของผู้หญิงกลุ่มที่สอง ไม่เพียงเท่านั้น ช่องว่างระหว่างทฤษฎีและโลกแห่งความจริงที่ผู้หญิงญี่ปุ่นต้องเผชิญยังมีปฏิกิริยาสะท้อนกลับอย่างรุนแรง ส่งผลให้ “Post-feminist generation” แสดงจุดยืนที่หักล้างกับ “Feminist generation” ตัวอย่างเช่น วัยรุ่นญี่ปุ่นเพศหญิงโดยทั่วไปมักชื่นชอบที่เพศตรงข้ามปฏิบัติต่อพวกเธอราวกับเป็นสิ่งของที่น่าทะนุถนอมและต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Japan Asia Quarterly Review, 1996, pp. 3-4) แต่อย่างไรก็ตาม คานาอิ โยชิโกะ ได้กล่าวไว้อย่างเชื่อมั่นว่าปรากฏการณ์การสะท้อนกลับของแนวคิดสตรีนิยมที่เกิดขึ้นใน Post-feminist generation เป็นเพียง “One end of feminism” ไม่ใช่ “the end of feminism” กล่าวคือ เธอเชื่อว่าปรากฏการณ์สะท้อนกลับเป็นเพียงช่วงระยะเปลี่ยนผ่านเพื่อให้สตรีนิยมในญี่ปุ่นก้าวไปอีกขั้น ไม่ใช่การสิ้นสุดการเรียกร้องสิทธิของสตรีนิยม (Japan Asia Quarterly Review, 1996, p. 6)

การเปลี่ยนแปลงแต่ละช่วงของสตรีนิยมในญี่ปุ่นตามการสังเกตของ คานาอิ โยชิโกะ ได้แสดงให้เห็นว่าสตรีนิยมในญี่ปุ่นเป็นเหมือนเมล็ดพันธุ์ชั้นดีแต่กลับเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ ยิ่งกาลเวลาผ่านไป เมล็ดพันธุ์สตรีนิยมที่ถูกบ่มเพาะด้วยความเหลื่อมล้ำและการกดขี่ทางเพศที่มีมายาวนานกลับไม่ยืนต้นงอกงามเท่าที่ควรจะเป็นนัก ความตระหนักเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงและชายไม่ได้รับการสานต่อจากผู้หญิงรุ่นใหม่ เนื่องจากสังคมสมัยใหม่เปิดโอกาสให้พวกเธอได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการด้านต่าง ๆ ในฐานะพลเมืองญี่ปุ่น อาทิ สิทธิทางการเมือง สิทธิทางการศึกษา ฯลฯ สิทธิ์ของพลเมืองเหล่านี้เป็นเสมือนลูกล่อลูกชนที่ทำให้ผู้หญิงสมัยใหม่ไม่รู้สึกว่าจะต้องเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพที่ตนเองพึงมีเหมือนผู้หญิงญี่ปุ่นรุ่นก่อนหน้าอีกต่อไป แต่หากพิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วความเข้าใจที่ว่าสังคมพยามสร้างแนวทางไปสู่ความเท่าเทียมกลับเป็นหลุมพรางทางความคิดที่ช่วยลดการตั้งคำถามต่อระบบชายเป็นใหญ่ เพราะแท้ที่จริงแล้ว แม้สิทธิและที่ยืนในสังคมของผู้หญิงจะเพิ่มมากขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่าความเสมอภาคทางเพศจะถูกยกระดับเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ดังนั้นเราจึงพบว่าการพัฒนาของกลุ่มแนวคิดสตรีนิยมต้องเผชิญกับอุปสรรคทางด้านบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอยู่ไม่น้อย เนื่องจากผู้หญิงญี่ปุ่นส่วนใหญ่ยังแสดงออกถึงการยอมรับการถูก

กำหนดเป็นพลเมืองชั้นสองของประเทศผ่านหลายๆแนวทาง อาทิ การลาออกจากงานประจำของผู้หญิงญี่ปุ่นจำนวนมากเพื่ออุทิศตนให้แก่บทบาทแม่และภรรยาได้สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับทัศนะของสังคมต่อผู้หญิงที่สืบทอดมาจากสังคมสมัยจารีตอย่างไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนั้น ทัศนคติหรือความไว้วางใจที่มีต่อบุคคลยังตกเป็นของผู้ชาย โดยจะเห็นได้จากการที่ผู้ชายมักดำรงตำแหน่งสำคัญทั้งทางการเมือง หรือแม้แต่ในหน่วยงานเอกชน

นอกจากนี้ สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโฆษณา ภาพยนตร์ หรือวรรณกรรมยังมักตอกย้ำภาพลักษณ์ที่ด้อยกว่าและสถานะที่เป็นรองของผู้หญิง สื่อที่สะท้อนแนวคิดสตรีนิยมถูกผลิตออกมาค่อนข้างน้อย แต่อย่างไรก็ตาม อาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยที่เลือกมาศึกษาต่างจัดอยู่ในกลุ่มวรรณกรรมจำนวนไม่มากนักที่ตีแผ่ประเด็นปัญหาและความยากลำบากของผู้หญิงภายใต้สังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่มีลักษณะแบบทุนนิยมปิตาธิปไตย โดยการเสนอภาพการต่อสู้ดิ้นรนท่ามกลางกฎเกณฑ์บรรทัดฐานและวิถีปฏิบัติที่แสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางเพศที่ตัวละครเอกหญิงในแต่ละเรื่องต้องเผชิญต่างเป็นกระจกเงาบานใหญ่ที่ช่วยสะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ถูกจองจำจากอคติทางเพศที่ยังคงฝังแน่นทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยากที่จะแก้ไข โดยมุมมองและการปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยได้กลายเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดความกดดันและภาวะบีบคั้นกระทั่งกลายเป็นชนวนสำคัญที่กระตุ้นให้ตัวละครเอกหญิงต้องหาทางออกด้วยการเลือกกระทำพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรมอย่างคาดไม่ถึง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 3

ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่กับบทบาทที่สะท้อนผ่านการสืบพันธุ์ (Reproduction) และพื้นที่ (Space)

อาชญนิยายคัดสรรเรื่อง *เอ๊าท์* (*Out*, Jap. 1997, Eng. 2003) *ไซอะคุ* (*Sai-aku*, Jap. 2002, Th. 2008) และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* (*Salvation of a Saint*, Jap. 2008, Eng. 2012) เป็นวรรณกรรมที่รังสรรค์ขึ้นโดยนักเขียนมือฉมังผู้คร่ำหวอดอยู่ในวงการวรรณกรรมประเภทสืบสวนสอบสวนอย่าง นัตสึโอะ คิริโนะ (Natsuo Kirino) ฮิเดะโอะ โอคุดะ (Hideo Okuda) และเคโงะ ฮิงาชิโนะ (Keigo Higashino) แม้ว่าจะมีลีลาการนำเสนอที่แตกต่าง แต่ทว่า ทั้งสามเรื่องต่างใช้บริบทสังคมในช่วงระหว่างและหลังวิกฤติเศรษฐกิจยุค 1990 เพื่อตีแผ่เรื่องราวของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ได้อย่างน่าสนใจไม่แพ้กัน

ภายใต้การนำเสนอปัญหาและสิ่งผิดปกติ พร้อมทั้งกระบวนการค้นหาและจัดการแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาวะปกติตามแบบฉบับของวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวน อาชญนิยายคัดสรรทั้งสามชิ้นได้เป็นสื่อกลางในการวิพากษ์วิจารณ์ความเหลื่อมล้ำตลอดจนความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่อย่างแยบยลด้วยการพรรณนาวิถีชีวิตของเหล่าตัวละครหญิง ผู้ซึ่งเป็นภาพแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของทุนนิยมแบบปิตาธิปไตย ทั้งนี้ อาชญนิยายคัดสรรได้ชี้ให้เห็นว่าอคติและความลำเอียงทางเพศที่แฝงอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวได้ประกอบสร้างคุณสมบัติในการผลิตที่แตกต่างระหว่างหญิงและชาย อีกทั้งยังนำมาซึ่งการสร้างเงื่อนไขและข้อกำหนดในพื้นที่ทางสังคมอย่างเหลื่อมล้ำ บรรทัดฐานที่ส่อถึงความไม่เท่าเทียมภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยนี้เองทำให้ผู้หญิงตกเป็นเพศที่ถูกกดขี่ – เอารัดเอาเปรียบ ตลอดจนสร้างความกดดันและสภาวะบีบคั้นแก่ตัวละครหญิงจนกระทั่งพื้นที่ในสังคมของพวกเธอเหลือน้อยลงทุกขณะ

3.1 การสืบพันธุ์ (Reproduction): บทบาทการผลิตของผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย

ภายใต้ระบบทุนนิยมที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาผลประโยชน์และการสะสมความมั่งคั่งอย่างไม่มีที่สิ้นสุด วิถีการผลิต (Mode of production) เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจดังกล่าวให้รุดหน้าไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากวิถีการผลิตจะประกอบด้วยกระบวนการจัดการและเทคโนโลยีในการผลิตที่ทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการบริโภคของมนุษย์ และแปรเปลี่ยนความต้องการของมนุษย์ให้เป็นพลังในการควบคุมธรรมชาติแล้ว นอกจากนี้ วิถีการผลิตยังถือเป็น “a fundamental determining and constituting element of society”(Chodorow, 1979, pp. 84-85) อีกด้วย ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว วิถีการผลิตจึงไม่ได้มีส่วนกำหนดแนวทางด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังครอบคลุมไปถึงแบบแผน วิถีปฏิบัติ ตลอดจนเงื่อนไขหรือพื้นฐานความคิดความเข้าใจต่อเรื่องหนึ่ง ๆ ของคนในสังคมอีกด้วย

อุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ที่แฝงอยู่ในวิถีการผลิตแบบทุนนิยมส่งผลต่อการกำหนดบทบาททางเศรษฐกิจที่แตกต่างระหว่างชายและหญิงไม่ต่างไปจากการแบ่งแยกบทบาททางสังคมของทั้งสองเพศ ความเชื่อพื้นฐานที่ว่าผู้ชายมีความแข็งแกร่งทางกายภาพมากกว่าผู้หญิง ตลอดจนความเหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ส่งผลให้ผู้ชายถูกเชื่อมโยงบทบาทเข้ากับการผลิต (Production) ตลอดจนถูกมองว่าเป็นเพศที่กำหนดความเป็นไปในโลกธุรกิจมากกว่า(Pateman, 1989, p. 126) ส่วนผู้หญิงซึ่งมีสรีระที่เอื้อต่อการตั้งครรภ์และสัญชาตญาณความเป็นแม่กลับผูกติดอยู่กับบทบาทของการผลิตเพื่อสืบพันธุ์ ดังที่ลินดา กอร์ดอน (Linda Gordon) ได้กล่าวไว้ใน “The struggle for reproductive freedom: three stages of feminism” ว่า

> In the formation of female gender, women’s reproductive tasks are extraordinarily important. One of the characteristics of the sex-gender system is that the work of biological reproduction and the reproduction of society and culture through childrearing and family maintenance are both done by women and are closely connected that they appear identical, as if both were biological attributes of women. (L. Gordon, 1979, p. 109)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตเพื่อสืบพันธุ์ของผู้หญิงถูกสะท้อนผ่านอุดมการณ์และบทบาทของการเป็นเมียและแม่ที่ไม่เพียงทำหน้าที่สร้างหรือให้กำเนิดหน่วยใหม่ของประชากรเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการตระเตรียมความพร้อมแก่ทรัพยากรบุคคล อาทิ การกล่อมเกลามารยาท การให้การสนับสนุนด้านการศึกษาเพื่อที่จะเติบโตไปเป็นกำลังแรงงานของรัฐที่มีคุณภาพ การดูแลสุขภาพและการจัดหาอาหารที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรงพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในอนาคต

ในสังคมทุนนิยมและบริโภคนิยมที่ทุกสิ่งล้วนสัมพันธ์กับการผลิตและการเพิ่มมูลค่า แต่ละชีวิตภายใต้ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการพัฒนาไปสู่ความยิ่งใหญ่ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกทุกคนจึงไม่ต่างไปจากการทำงานของฟันเฟืองน้อยใหญ่ที่ช่วยขับเคลื่อนเครื่องจักรทุนนิยมให้มุ่งไปข้างหน้าอย่างทรงพลัง ครอบครัวเปรียบเสมือนหน่วยการผลิตขนาดย่อมซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการผลิตป้อนแรงงานและบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของเมียและแม่จึงมีคุณูปการต่อระบบทุนนิยมอย่างครอบคลุม เพราะนอกจากจะคอยทำหน้าที่ผลิตลิ่วล้อฟันเฟืองขนาดน้อยใหญ่ที่มีคุณภาพให้ทำงานรับใช้ระบบทุนนิยมแล้ว เมียและแม่ยังมีส่วนสำคัญในการผดุงรักษา (Maintainace) ตลอดจนยืดอายุการใช้งานของฟันเฟืองแต่ละตัวให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ไม่เสื่อมหรือสึกหรอก่อนเวลาอันควร ด้วยงานด้านการผลิตของเมียและแม่ดังที่กล่าวไปข้างต้น แรงงานจึงมีความพร้อมที่จะออกไปรับใช้ระบบทุนนิยมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม หน้าที่ในการผลิตของผู้หญิงกลับเป็นงานที่ไม่ได้รับผลตอบแทนที่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้เช่นเดียวกับการประกอบอาชีพนอกบ้าน โดยการไม่ได้รับค่าตอบแทนจากหน้าที่เมียและแม่ทั้งที่เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ไม่ถือว่าบทบาทในด้านการสืบพันธุ์ (Reproduction) ของผู้หญิงมีฐานะเทียบเท่ากับบทบาทในด้านการผลิต (Production) ของผู้ชาย โดยหน้าที่ด้านการสืบพันธุ์ของผู้หญิงเป็นเพียงสิ่งที่แสดงถึงการตกเป็นทาสรับใช้ภายใต้อำนาจของความเป็นชายเพียงเท่านั้น ดังที่แครอล เพทแมน (Carole Pateman) ได้กล่าวไว้ใน *The Sexual Contract* ว่า

> The work of a housewife – housework – is the work of a sexually subject being who lacks jurisdiction over the property in her person, which includes labour power. But sale of labour power, in contrast to sale of labour or the person, is what makes a man a free worker; the ability to contract out a piece of property in exchange for a wage is, it is held, what distinguishes the worker, the wage labourers, from unfree labourers and slaves.(Pateman, 1988, p. 135)

กล่าวได้ว่าภาระและความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของครอบครัวถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่พึงมีต่อสามีและลูก ฉะนั้นแล้ว จึงไม่มีการแลกเปลี่ยนระหว่างแรงงานกับค่าตอบแทนในหน้าที่ที่สังคมคาดหวังให้พวกเธอปฏิบัติ อนึ่ง ภาระหน้าที่ต่อครอบครัวต่างจากการจ้างงานในส่วนของการผลิตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากไม่มีการลงนามในสัญญาการจ้างงานเพื่อตกลงขอบเขตการทำงานและค่าตอบแทนระหว่างสามีกับภรรยาเช่นที่นายจ้างและลูกจ้างต้องร่างสัญญาระหว่างกัน งานบ้านจึงทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในภาวะที่เสียเปรียบกว่าแรงงานโดยทั่วไปที่ได้รับค่าตอบแทนจากการสละทั้งแรงกายและแรงใจของตน

ทั้งนี้ การให้กำเนิดทายาทตลอดจนการดูแลเรื่องความพร้อมและความเป็นอยู่ของแรงงานไม่เพียงเป็นการสนับสนุนและรับใช้ระบบทุนนิยมเพียงอย่างเดียว แต่บทบาทที่ผู้หญิงแสดงออกผ่านสำนึกความเป็นเมียและแม่ยังมีส่วนในการผลิตซ้ำและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ดังที่ แนนซี่ โชโดโรว์ (Nancy Chodorow) กล่าวไว้ว่า “Women’s mothering creates ideological and psychological modes which reproduce orientations to, and structures of, male dominance in individual men and builds an assertion of male superiority into the very definition of masculinity”(Chodorow, 1979, p. 95) เนื่องจากอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นโครงสร้างส่วนบนที่คอยควบคุมจิตสำนึกผ่านสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมและกำหนดพื้นฐานการผลิตทางเศรษฐกิจ ระบบชายเป็นใหญ่ที่ถูกผลิตซ้ำผ่านหน้าที่เมียและแม่จนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงถาวรได้ย้อนกลับมาเป็นตัวการสำคัญในการ

กำหนดบทบาทการผลิตของผู้หญิงให้เป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยต่อไป ผู้หญิงจึงต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

กล่าวได้ว่าคุณค่าและความสำคัญของผู้หญิงถูกกำหนดให้แขวนอยู่บนความสามารถในการสืบพันธุ์เพื่อป้อนแรงงานและบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าสู่กระบวนการผลิต เช่นเดียวกันกับชะตาชีวิตของอายาเนะ มาชิบะ (Ayane Mashiba) ตัวละครหญิงในอาชญนิยายเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* ที่ถูกลดคุณค่าและถูกตัดความสัมพันธ์ด้วยการหย่าร้างเพราะไม่สามารถทำหน้าที่สืบพันธุ์ทายาทให้แก่สามี โดยนวนิยายเรื่องดังกล่าวได้เสนอคดีฆาตกรรมของโยชิทากะ มาชิบะ (Yoshitaka Mashiba) นักธุรกิจด้านไอทีที่ถูกลอบวางยาพิษจนถึงแก่ชีวิตภายในบ้านของตนเอง โดยขณะเกิดเหตุ อายาเนะ ภรรยาของผู้ตายได้อยู่ในระหว่างการเดินทางไปเยี่ยมอาการป่วยของผู้เป็นพ่อที่เมืองซัปโปโร (Supporo) จังหวัดฮอกไกโด (Hokkaido) แม้ว่าอายาเนะ จะตกเป็นหนึ่งในผู้ต้องสงสัย แต่ชุดสืบสวนสอบสวนซึ่งนำโดยตำรวจสืบสวนประจำสถานีตำรวจนครบาล ชุนเป คุซานางิ (Shunpei Kusanagi) และ คาโอรุ อุสึมิ (Kaoru Utsumi) กลับไม่สามารถหาหลักฐานมัดตัวเธอได้เนื่องจากการฆาตกรรมได้ถูกวางแผนไว้อย่างรอบคอบและรัดกุม พยานหลักฐานที่ชี้ชัดว่าอายาเนะอยู่ห่างไกลจากสถานที่เกิดเหตุร่วมพันกิโลเมตรได้กลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยให้เธอรอดพ้นจากการตกเป็นผู้ต้องสงสัยเสมอมา อีกทั้งความลำเอียงและอคติส่วนตัวของนักสืบคุซานางิ ผู้พ่ายแพ้ต่อความเป็นกุลสตรีที่เพียบพร้อมของอายาเนะยังชักนำให้การตั้งข้อสันนิษฐานถูกเบี่ยงเบนออกจากความเป็นจริง โดยพุ่งเป้าไปที่ฮิโรมิ วากายามะ (Hiromi Wakayama) ผู้ช่วยและลูกศิษย์คนสนิทของอายาเนะซึ่งเป็นผู้พบศพเป็นคนแรก เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของฮิโรมิและพิสูจน์ให้แน่ชัดว่าคนร้ายใช้วิธีการใดในการกำจัดเหยื่อ นักสืบอุสึมิจำเป็นต้องหันไปขอความช่วยเหลือจากศาสตราจารย์มานาบุ ยุกาว่า (Manabu Yukawa) ผู้เชี่ยวชาญด้านฟิสิกส์ที่มีทั้งความสนใจและความสามารถอันปราชญ์เปรื่องในการไขคดีอาชญากรรมภายใต้ชื่อ “นักสืบกาลิเลโอ” และท้ายที่สุดการสืบสวนสอบสวนได้ค้นพบว่าแผนฆาตกรรมสามีของอายาเนะ มาชิบะ มีชนวนมาจากความปรารถนาในการสร้างครอบครัวตามอุดมคติของโยชิทากะ ซึ่งเป็นเหตุให้เหยื่อขอหย่าจากอายาเนะเพื่อเริ่มต้นความสัมพันธ์กับฮิโรมิ ลูกศิษย์คนสนิทของผู้เป็นภรรยา การถูกตัดสัมพันธ์อย่างเลือดเย็นนี้เองเป็นเหตุให้อายาเนะตัดสินใจดำเนินการตามแผนที่เธอเตรียมไว้ภายหลังจากเข้าพิธีแต่งงานกับโยชิทากะ นั่นก็คือ การปลิดชีพสามี ด้วยสารหนูหากเขาทรยศต่อความซื่อสัตย์ของเธอ

ความสามารถในการสืบพันธุ์ของผู้หญิงยังถูกนำเสนอให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนและแรงงานภายใต้บริบททุนนิยมปิตาธิปไตยผ่านความสัมพันธ์ในครอบครัวมาชิบะ สองสามีภรรยาโยชิทากะและอายาเนะได้ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันมาเกือบหนึ่งปี ถึงแม้ภายนอกทั้งคู่จะดูเป็นคู่สามีภรรยาที่เหมาะสม แต่ความสัมพันธ์และสถานภาพสมรสของทั้งคู่กลับตั้งอยู่บนเงื่อนไขของการมีลูกที่โยชิทากะได้บัญญัติไว้ว่า หากภรรยาไม่สามารถมีทายาทสืบสกุลภายในระยะเวลาหนึ่งปี การแต่งงานของทั้งคู่จะถือว่าเป็นอันสิ้นสุด

เงื่อนไขและความสัมพันธ์ในครอบครัวมาชิบะเช่นที่กล่าวมาข้างต้นสามารถมองเป็นอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนและแรงงานภายใต้ระบบทุนนิยม โยชิทากะผู้เป็นสามีมีสถานะเทียบเท่ากับนายทุนผู้ซึ่งครองอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศ ในขณะที่อายาเนะมีสถานะเปรียบเสมือนแรงงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิตที่ถูกควบคุมโดยนายทุน โดยภาพนายทุนและแรงงานถูกสะท้อนให้เห็นผ่านอำนาจและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจที่แตกต่างระหว่างโยชิทากะและอายาเนะ การรับผิดชอบงานในตำแหน่ง CEO ในบริษัทยักษ์ใหญ่ของโยชิทากะได้บ่งชี้ถึงการมีอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมที่เหนือกว่าอายาเนะที่เปิดชั้นเรียนสอนเย็บปักถักร้อยให้แก่กลุ่มแม่บ้านหรือหญิงสาวที่มีความสนใจ นอกจากนั้น ความเป็นสามียังทำให้โยชิทากะเป็นทั้งผู้กุมอำนาจและการตัดสินใจทั้งหมดในแผนการสร้างครอบครัวซึ่งเปรียบเสมือนนายทุนที่กุมอำนาจและการตัดสินใจทั้งหมดในกระบวนการผลิต แต่ด้วยเป้าหมายในการผลิตคือทายาทสืบสกุล โยชิทากะจึงเป็นนายทุนที่มุ่งหวังประโยชน์จากความสามารถในการสืบพันธุ์ของอายาเนะ แทนที่การแสวงหาผลประโยชน์และขูดรีดกำไรจากมูลค่าส่วนเกิน ดังนั้น อายาเนะจึงไม่ใช่แรงงานในกระบวนการผลิตทั่วไป แต่เป็นแรงงานในครัวเรือนที่คอยทำหน้าที่ผลิตกำลังแรงงานและผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางการผลิต

ไม่เพียงเท่านั้น การกำหนดเงื่อนไขในการให้กำเนิดทายาทของโยชิทากะยังมีลักษณะไม่ต่างไปจากการที่นายทุนผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกำหนดทิศทางในการลงทุน รวมทั้งวางเงื่อนไขและแนวทางในการผลิตสินค้าและบริการ โดยมีอายะเนะเป็นผู้สนองรับหลักการและนโยบายของเขาอย่างเคร่งครัด ดังที่เขากล่าวว่า “It’s just a policy of mine. A one-year limit. If no contraception is used, most couples can have a kid in that time. If we can’t, it’s likely one of us has a problem. And...I had a checkup, and I’m fine.”(Higashino, 2012, p. 368) เห็นได้ชัดว่า

การตั้งเงื่อนไขการมีทายาทของโยชิทากะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการสร้างข้อตกลงในการผลิตมากกว่าการวางแผนให้กำเนิดทายาทของคู่สามีภรรยา สามีผู้เป็นตัวแทนของนายทุนได้กำหนดและควบคุมทุกขั้นตอนที่ทำให้ได้มาซึ่งทายาทสืบสกุล นับตั้งแต่การเลือกเฟ้นผู้หญิงที่มีความพร้อมในการสืบพันธุ์และมีคุณสมบัติคู่ควรแก่การเป็นแม่ของลูก ซึ่งเปรียบได้กับการคัดเลือกแรงงานมีศักยภาพเหมาะสมกับหน้าที่ โดยประเด็นดังกล่าวเห็นได้จากการที่โยชิทากะปฏิเสธการแต่งงานกับจุนโกะ ซึคุอิ (Junko Tsukui) อดีตคู่รักที่มีปัญหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ จากนั้นจึงหันมาให้ความสนใจและแต่งงานกับอายาเนะตัวละครเอกหญิง แต่เมื่อสภาพร่างกายของอายาเนะมีแนวโน้มว่าไม่สามารถให้กำเนิดทายาทแก่เขาได้ โยชิทากะก็หันไปดำเนินความสัมพันธ์กับฮิโรมิลูกศิษย์คนสนิทของผู้เป็นภรรยาอย่างลับ ๆ ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า โยชิทากะมีอำนาจชี้ขาดในการปฏิเสธ ทวงคืน หรือหยิบยื่นสถานภาพและบทบาทการเป็นผู้ผลิตทายาทให้แก่ผู้หญิงที่ตนเห็นว่าเหมาะสม เช่นเดียวกับที่นายทุนมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการรับหรือปฏิเสธการจ้างงานตามที่เห็นว่าสมควร

นอกจากนี้ นายทุนในคราบสามียังมองเรื่องการแต่งงานและการใช้ชีวิตคู่โดยผูกติดกับเรื่องของผลประโยชน์ หรือกำไรที่จะได้รับในรูปแบบของการมีผู้สืบสกุล ส่วนสามีและภรรยาต่างเป็นเพียงหุ้นส่วนหรือผู้มีส่วนร่วมในการให้กำเนิดทายาทเท่านั้น ดังที่เขากล่าวว่า

> If we can’t have children, there is no point to us being married [...] People live together in order to build a family. A man and woman get married and become husband and wife. Then they have children and become father and mother. Only then do they become life partners in the true sense of the word. [เน้นคำโดยผู้วิจัย] (Higashino, 2012, p. 2)

เห็นได้ชัดว่าเป้าหมายเดียวของการแต่งงานของโยชิทากะคือการผลิตทายาทซึ่งเป็นผลผลิตที่ได้มาจากการใช้ชีวิตคู่ โดยไม่ให้ความสนใจแก่ความรักและความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยามากนัก เช่นเดียวกับที่นายทุนส่วนใหญ่มักคำนึงถึงคุณภาพของการผลิต การให้บริการ ตลอดจนผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่าการใส่ใจต่อสวัสดิภาพของแรงงานหรือความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการผลิต ทั้งนี้

ความบกพร่องทางด้านร่างกายซึ่งเป็นสาเหตุทำให้อายาเนะและจุนโกะไม่สามารถมีบุตรได้ชี้ให้เห็นว่าพวกเธอเป็นตัวแทนของแรงงานที่ขาดคุณสมบัติและไร้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่นายจ้างต้องการ เมื่อแรงงานไม่มีศักยภาพเพียงพอในการทำงานตามเป้าหมายที่นายทุนตั้งไว้ นายทุนที่มีพร้อมทั้งอำนาจและทางเลือกด้านเศรษฐกิจที่เหนือกว่าจึงพร้อมเฟ้นหาแรงงานกลุ่มใหม่ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้มากกว่า เช่นเดียวกับที่โยชิทากะสามารถผละจากอายาเนะและจุนโกะไปสู่ฮิโรมิได้อย่างง่ายดาย เพียงเพราะเธอเป็นหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่อายุยังน้อยและสามารถให้กำเนิดทายาทตามที่เขาต้องการ

ทั้งนี้ ความปรารถนาสูงสุดในการมีทายาทสืบสกุลของโยชิทากะเป็นหนทางในการเติมเต็มความสูญเสียจากการเขาที่เติบโตขึ้นมาท่ามกลางการล้มตายของบรรดาญาติที่ใกล้ชิดทางสายเลือดจนทำให้ต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพัง ดังที่ทาซึฮิโกะ อิคาอิ (Tatsuhiko Ikai) ผู้เป็นทั้งเพื่อนและที่ปรึกษาทางกฎหมายของโยชิทากะได้กล่าวถึงทัศนคติต่อการมีลูกของเขาว่า “He probably wanted someone close to him by blood true-kin. [...] no matter how much you love your girlfriend or your wife, genetically, she’s a total stranger.”(Higashino, 2012, p. 156) แต่ในขณะเดียวกัน การพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องทางสายเลือดของโยชิทากะก็เป็นอุปลักษณ์สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างกลุ่มเครือข่าย หรือพวกพ้องของบรรดานายทุนที่อยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เด็กที่เกิดขึ้นมาตามความต้องการของโยชิทากะไม่เพียงเป็นผลผลิตตามนโยบายและหลักการส่วนตัวของเขาดังที่กล่าวไปข้างต้น แต่ความผูกพันทางสายเลือดจะทำให้โยชิทากะกับทายาทที่เกิดขึ้นมาในอนาคตมีความใกล้ชิดและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างสมบูรณ์ ความผูกพันทางสายเลือดเป็นที่มาของความไว้วางใจ และยังผลให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันอย่างแท้จริงโดยที่ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นในหมู่พันธมิตรหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจก็ไม่อาจเทียบได้ ไม่เพียงเท่านั้น ความสัมพันธ์แบบพ่อ – ลูกยังจะช่วยเพิ่มจำนวนผู้ที่จะสดุดีและเห็นชอบต่อเงื่อนไขหรือเป้าหมายต่าง ๆ ที่นายทุนโยชิทากะจะสร้างขึ้นมาในอนาคตอย่างไม่มีข้อแม้ อีกทั้งยังเป็นแรงหนุนสำคัญในธุรกิจของเขาได้มากกว่าเพื่อนร่วมงานอย่างทาซึฮิโกะอีกด้วย

แม้ว่าความตั้งใจอย่างแรงกล้าในการผลิตทายาทของโยชิทากะจะแสดงให้เห็นถึงการอาศัยอำนาจชายเป็นใหญ่ในการแสวงหาผลประโยชน์จากร่างกายของผู้หญิง แต่ในขณะเดียวกัน ตัวละครหญิงเหล่านี้เองก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมทางเพศ (Sexual inequality) และ

ความเหนือกว่าของผู้ชาย (Male Superiority) ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขในการผลิตของโยชิทากะชี้ให้เห็นว่าเหล่าตัวละครหญิงทั้งอายาเนะ จุนโกะ และฮิโรมิ ต่างยินยอมให้โยชิทากะเข้ามากำหนดคุณค่าและความสำคัญของผู้หญิง โดยถือว่าการอุ้มท้องและให้กำเนิดทายาทเป็นหน้าที่สำคัญที่บ่งบอกถึงการเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์แบบ ทั้งนี้ การที่ตัวละครหญิงยินยอมรับข้อเสนอต่าง ๆ ของโยชิทากะโดยหวังว่าจะได้รับการยอมรับในฐานะภรรยา ไม่เพียงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างระหว่างหญิงและชายเท่านั้น แต่การกระทำดังกล่าวยังช่วยสร้างความชอบธรรมแก่ระบบชายเป็นใหญ่ให้สามารถลดทอนคุณค่าของผู้หญิงอย่างไม่เป็นธรรมอีกด้วย

การถูกลดทอนคุณค่าของตัวละครเอกหญิง เห็นได้จากการที่ตัวละครอายาเนะยินยอมให้โยชิทากะเป็นผู้สร้างเรื่องราวความรักและการพบเจอกันในครั้งแรกระหว่างเขาและเธอให้กลายเป็นความบังเอิญ ทั้งนี้เพื่อกลบเกลื่อนภาพลักษณ์ที่ไม่พึงปรารถนาและความรู้สึกผิดที่มีต่อ จุนโกะ อดีตคนรักซึ่งเคยเป็นเพื่อนสนิทของอายาเนะ โดยการกระทำดังกล่าวมีลักษณะของการสร้างภาพ การเพิ่มมูลค่า พร้อมทั้งการลบหรือปกปิดเบื้องหลังที่เป็นมลทินและความรู้สึกผิดด้วยเรื่องราวความรักที่ซาบซึ้งจนทำให้ผู้อื่นเห็นว่าเขาและเธอต่างเป็นคู่ที่เหมาะสมตามความต้องการของโยชิทากะ อายาเนะจึงเปรียบเสมือนวัตถุสิ่งของที่ถูกนำมาสร้างเรื่องราวและที่มาให้เป็นที่น่าประทับใจแก่ผู้พบเห็น และยังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่โยชิทากะผู้เป็นเจ้าของอีกด้วย

ไม่เพียงเท่านั้น ภายใต้เงื่อนไขการสร้างครอบครัวของโยชิทากะที่มีความสนใจและมุ่งมั่นในการดำเนินแผนการให้กำเนิดทายาทโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยสำคัญอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของการสร้างครอบครัวดังที่เพื่อนนักกฎหมายกล่าวว่า “Not even primary. It was his only reason. He’s been talking about having kids – and the sooner the better – since his bachelor days. It was all about finding the perfect mother for his children.”(Higashino, 2012, p. 154) ความตั้งใจดังกล่าวแฝงด้วยนัยของการลดทอนคุณค่าของผู้หญิงให้เหลือเพียงการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตผู้สืบทอดสายเลือด แม้ว่าอายาเนะจะเป็นภรรยาที่ทุ่มเททำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์แบบทั้งเรื่องงานบ้านและการดูแลปรนนิบัติสามี ดังที่ทาชิฮิโกะเพื่อนนักกฎหมายได้กล่าวไว้ว่า “She was the perfect wife [...] Whenever he was home, she would sit there on the living room sofa, doing her patchwork, ready to serve if he needed anything.”(Higashino, 2012, p.

155) แต่อย่างไรก็ตาม คุณสมบัติเหล่านี้กลับไม่สามารถชดเชยหรือเปลี่ยนความตั้งใจอันแรงกล้าของผู้เป็นสามีได้แม้แต่น้อย

การที่โยชิทากะมีทัศนคติต่อผู้หญิงตามที่ทาซึฮิโกะอ้างว่า “To him, a woman who couldn’t bear children was no more useful than a trophy on the wall- just taking up space.”(Higashino, 2012, p. 155) ชี้ให้เห็นถึงการให้คุณค่าและความสำคัญของผู้หญิงโดยใช้สมรรถภาพทางร่างกายเป็นตัวชี้วัดเพียงเท่านั้น ซึ่งมุมมองดังกล่าวมีลักษณะไม่ต่างไปจากการประเมินคุณค่าสิ่งของเครื่องใช้ผ่านประสิทธิภาพและคุณสมบัติในการทำงาน นอกจากนี้แล้ว มุมมองข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโยชิทากะได้อาศัยสรีระที่เอื้อต่อการตั้งครรภ์ของผู้หญิงเพื่อสนองความต้องการในการมีทายาท เช่นเดียวกับที่ผู้ใช้อาศัยความสามารถในการทำงานของเครื่องมือหรืออุปกรณ์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้งาน ทั้งนี้ การวัดคุณค่าของผู้หญิงผ่านความสามารถในการให้กำเนิดทายาทได้ส่งผลให้อายาเนะมีค่าไม่ต่างไปจากสิ่งของเครื่องใช้ที่ไม่สามารถใช้การได้ เป็นเพียงสิ่งไร้ประโยชน์สำหรับโยชิทากะ ไม่มีคุณค่าและความสำคัญใด ๆ แม้แต่ในฐานะคู่ชีวิต

กล่าวได้ว่า ทัศนะส่วนตัวของโยชิทากะที่ผูกติดคุณค่าของผู้หญิงไว้กับความสามารถในการผลิตทายาทมีลักษณะคล้ายคลึงกับการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย โดยระบบดังกล่าวได้สร้างมุมมองที่ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของกำลังแรงงานให้กลายเป็นเพียงเครื่องจักรในการผลิตและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้รุดหน้ายิ่งขึ้นเท่านั้น เช่นเดียวกัน อายาเนะและผู้หญิงคนอื่น ๆ ที่น้อมรับหลักการของโยชิทากะก็มีความสำคัญไม่ต่างไปจากการเป็นเครื่องจักรหรือกลไกสำคัญในการสร้างผลผลิตและบรรลุความต้องการส่วนตัวของโยชิทากะ และเมื่อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในการผลิตเกิดชำรุดบกพร่องหรือไม่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ผู้ใช้งานอย่างโยชิทากะก็พร้อมจะยุติการใช้งานแบบเดิม และหันไปค้นหาอุปกรณ์และการใช้งานในรูปแบบใหม่ที่สามารถทำงานเต็มประสิทธิภาพมากกว่าโดยไม่ลังเล และด้วยที่ตัวละครหญิงต่างยึดติดและรับเอามุมมองที่โยชิทากะกำหนดไว้ว่าคุณค่าและความเป็นหญิงที่สมบูรณ์นั้นขึ้นอยู่กับการให้กำเนิดทายาท ดังนั้น ข้อจำกัดทางด้านร่างกายที่ทำให้ตัวละครหญิงไม่สามารถให้กำเนิดทายาทได้จึงมีส่วนทำให้ตัวละครหญิงไม่สามารถมองเห็นคุณค่าในตัวเองและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีอย่างที่ควรเป็น จนนำไปสู่การตัดสินใจจบชีวิตของตัวละครจุนโกะเมื่อโยชิทากะหมดความต้องการในตัวเธอ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบทบาทการผลิตเพื่อสืบพันธุ์ของผู้หญิงได้ส่งผลให้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป แต่ทว่าระบบเศรษฐกิจดังกล่าวกลับกดขี่และเอารัดเอาเปรียบผู้หญิงผ่านบทบาทหน้าที่ดังกล่าวไม่ต่างไปจากการขูดรีดเอาเปรียบระหว่างนายทุนและแรงงานที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการผลิตในระบบทุนนิยม และแม้ว่าการรับผิดชอบงานบ้านและการให้กำเนิด - เลี้ยงดูลูกจะเป็นงานที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน (Unpaid work) อีกทั้งไม่ได้รับความสำคัญเทียบเท่างานที่ได้รับผลตอบแทน (Paid work) ในระบบการทำงาน แต่บรรทัดฐานและชุดความเชื่อทางสังคมที่ปลูกฝังว่าการสืบพันธุ์เป็นภาระหน้าที่ตามธรรมชาติของผู้หญิงได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรน้อมรับและยินยอมต่อความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้น โดยที่ไม่ได้ตระหนักว่าพวกเธอกำลังเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่และปล่อยให้อุดมการณ์ดังกล่าวเข้าครอบงำและทำการกำหนดคุณค่าและตัวตนของพวกเธอ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ไม่เพียงมีผลต่อบทบาททางเพศของพวกเธอเพียงเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อเนื่องถึงการดำรงอยู่ในแต่ละพื้นที่ของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่อีกด้วย

3.2 พื้นที่ (Space): ข้อจำกัดในการดำรงอยู่ของผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย

ด้วยที่อาชญนิยายเป็นวรรณกรรมที่มีการนำเสนอความบันเทิงผ่านปมปริศนาและกระบวนการค้นหาบทสรุปหรือจุดคลี่คลายของเรื่องอย่างสมเหตุสมผล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนวรรณกรรมประเภทดังกล่าวจะต้องให้รายละเอียดต่าง ๆ ที่สอดคล้องและครอบคลุม นอกจากนั้นยังต้องเผยให้เห็นแรงจูงใจของตัวละคร ตลอดจนจัดวางลำดับเหตุการณ์และสถานที่ตามท้องเรื่องอย่างสัมพันธ์กัน เพื่อที่ผู้อ่านจะได้เห็นปมปัญหาและเชื่อมโยงต้นตอสาเหตุและแนวทางแก้ไขที่ผู้เขียนพยายามนำเสนอได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม การเสนอปมปัญหาในอาชญนิยายไม่เพียงแต่แสดงผ่านตัวละครหรือการดำเนินเรื่องเท่านั้น แต่ประเด็นเหล่านี้ยังแฝงอยู่ท่ามกลางการบรรยายสถานที่ ตำแหน่งที่ตั้งที่ปรากฏในเรื่อง เช่นที่นักวรรณคดีวิจารณ์อย่าง จอฟฟรีย์ ฮาร์ตแมน (Geoffrey Hartman) ได้กล่าวไว้ว่า “to solve a crime in detective stories means to give it an exact location: to pinpoint not merely the murderer and his motives but also the very place, the room, the ingenious or brutal circumstances”(Geoffrey H. Hartman, 1999, p. 212 Cited in David Schmid, 2012, p. 7) ทัศนะของฮาร์ตแมนได้ชี้ให้เห็นว่า อาชญนิยายเป็นวรรณกรรมที่

สัมพันธ์เกี่ยวโยงกับพื้นที่ ดังนั้น พื้นที่ที่ปรากฏในอาชญนิยายจึงไม่ใช่แค่ฉาก หรือส่วนประกอบของเนื้อเรื่องเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นได้ทั้ง สัญลักษณ์ (Symbol) และภาพแทน (Representation) ที่ส่งต่อประเด็นจากผู้เขียนถึงผู้อ่านอีกด้วย

อาชญนิยายคัดสรรเรื่อง *เอ๊าท์ ไซอะคุ* และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* นอกจากจะนำเสนอเรื่องราวอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ แล้ว ยังมีการบอกเล่าเรื่องราวปัญหาและความยากลำบากของผู้หญิงผ่านพื้นที่ทางสังคม (Social Spaces) โดยอแมนดา ซี. ซีแมน (Amanda C. Seaman) ได้อธิบายบทบาทพื้นที่ดังกล่าวที่ปรากฏในงานอาชญนิยายไว้ว่า

> The social spaces are the homes and offices where the characters live and work and where their interactions produce the clues and the information that help the detective solve the crime. It is in these spaces that the mundane details of experience are transformed into answer to detective's questions.(Seaman, 2004a, p. 121)

การดำเนินชีวิตภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษที่ 1990 ของตัวละครเอกหญิงในแต่ละเรื่องได้ทำให้เห็นว่าพื้นที่ของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ไม่ได้ถูกจำกัดไว้แต่ในบ้านเพียงอย่างเดียว แต่ถึงแม้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจะเป็นสาเหตุสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ต้องออกมาสู่พื้นที่สาธารณะด้วยการทำงานในระบบมากยิ่งขึ้น สังคมที่ยังคงยึดติดอยู่กับกรอบความคิดที่แยกการผลิตของผู้หญิง (Reproduction) ออกจากการผลิตของผู้ชาย (Production) ยังคงส่งผลให้ผู้หญิงไม่สามารถสลัดหรือละทิ้งหน้าที่บทบาทในด้านการสืบพันธุ์ออกไปได้แม้ว่าพวกเธอจะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการผลิตเช่นเดียวกับผู้ชายแล้วก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้นวิถีชีวิตที่ต้องข้องเกี่ยวทั้งนอกบ้านและในบ้านได้ก่อให้เกิดความรับผิดชอบที่หลากหลายตามมา เนื่องจากตัวละครหญิงต้องดำเนินบทบาทใหม่ในฐานะลูกจ้าง - แรงงานในพื้นที่การทำงาน ขณะเดียวกันก็ต้องรับผิดชอบบทบาทเมียและแม่ภายในพื้นที่บ้านไว้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง พร้อมกันนี้ อาชญนิยายได้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงยังต้องรับมือกับข้อจำกัดรูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นในแต่

ละพื้นที่ที่พวกเธอเข้าถึง ซึ่งแต่ละแห่งต่างถูกครอบงำไปด้วยอิทธิพลจากระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่กำหนดสร้างเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์และสิทธิพิเศษแก่เพศชายอยู่เสมอ

3.2.1 ผู้หญิงญี่ปุ่นในพื้นที่บ้าน

มุมมองทางเพศแบบชายเป็นใหญ่มักแบ่งแยกคุณสมบัติหรือหน้าที่ระหว่างหญิงและชายให้อยู่ในลักษณะของคู่ตรงข้าม ผู้ชายมักถูกมองว่าเป็นเพศที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมที่มีพลังอำนาจในการสรรค์สร้างสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติซึ่งมักจะต้องสยบให้แก่อำนาจและการจัดการของวัฒนธรรม(Pateman, 1989, p. 125) มุมมองคู่ตรงข้ามดังกล่าวไม่เพียงเป็นการแบ่งแยกคุณลักษณะและความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปถึงการแบ่งแยกพื้นที่ทางสังคมระหว่างหญิงและชายด้วยเช่นกัน ด้วยที่ผู้หญิงถูกกำหนดให้เป็นเพศที่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ มีหน้าที่ในการให้กำเนิด - เลี้ยงดูทายาท พื้นที่บ้านจึงเป็นอาณาบริเวณสำคัญที่เชื่อมโยงผู้หญิงกับบทบาทของเมียและแม่ รวมถึงกิจกรรมและภาระหน้าที่หลักที่พวกเธอมักถูกคาดหวังให้รับผิดชอบ ดังที่ โชโดโรว์ (Chodorow) กล่าวไว้ว่า

> The domestic sphere is the sphere of family. It's organized around mothers and children. Domestic ties are particularistic – based on specific relationships between members – and often intergenerational, and are assumed to be natural and biological.(Chodorow, 1979, pp. 87-88)

แม้ว่าสังคมจะกำหนดให้พื้นที่ในบ้านเป็นพื้นที่ของผู้หญิงเนื่องจากหน้าที่และความรับผิดชอบหลักของผู้หญิงที่สังคมคาดหวัง อาทิ การเป็นแม่ที่ดีของลูก การเป็นภรรยาที่ดีของสามี ต่างเกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว แต่บทบาทการเป็นเมียและแม่ของตัวละครเอกหญิงในเรื่อง *เอ๊าท์* ได้ชี้ให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้ว ผู้หญิงกลับไม่มีอำนาจหรือสิทธิ์ขาดในการดำเนินการใด ๆ ภายในพื้นที่ดังกล่าวเลยแม้แต่น้อย เพราะครอบครัวยังคงเป็นพื้นที่ที่ถูกควบคุมด้วยระบบชายเป็นใหญ่ และคนที่เป็นพ่อหรือสามียังคงกุมอำนาจในพื้นที่ดังกล่าวไว้อย่างเหนียวแน่น

ในอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* คิริโนะได้นำเสนอคดีฆาตกรรมผ่านแม่บ้านญี่ปุ่นสมัยใหม่สี่คน นำโดยมาซาโกะ คาโทริ (Masako Katori) หญิงวัยกลางคนที่ตัดสินใจลาออกจากงานประจำที่ยึดเป็นช่องทางหาเลี้ยงชีพมากว่า 22 ปี และหันมาเป็นแรงงานชั่วคราวในโรงงานบรรจุอาหารกล่องมิโยชิฟู้ดส์ (Miyoshi Foods) ในเขตอุตสาหกรรมย่านชานเมือง โดยงานดังกล่าวได้ทำให้เธอได้พบกับเพื่อนร่วมงานอย่าง ยาโยอิ ยามาโมโตะ (Yayoi Yamamoto) อดีตพนักงานบริษัทที่หันมารับบทบาทเป็นภรรยาและแม่ลูกสองอย่างเต็มตัว โยชิเอะ อะซูมะ (Yoshie Azuma) หญิงชราที่จำเป็นต้องแบกรับภาระเลี้ยงดูแม่สามีที่ป่วยเป็นอัมพาตด้วยความกล้ำกลืน และคุนิโกะ โจโนะอุจิ (Kuniko Jonouchi) หญิงร่างอ้วนที่มีนิสัยใช้จ่ายฟุ่งเฟ้อเกินตัวจนเป็นหนี้สินรุงรัง ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ได้ถลำลึกเข้าไปพัวพันกับคดีฆาตกรรมหลังจากที่ยาโยอิพลั้งฆ่า เคนจิ ยามาโมโตะ (Kenji Yamamoto) ผู้เป็นสามี หลังจากหมดความอดทนจากการถูกทำร้ายและกดขี่ข่มเหงอย่างไม่ปรานี แต่ทว่า ยาโยอิกลับรอดพ้นจากการตกเป็นผู้ต้องสงสัยหลังจากที่เพื่อนร่วมงานทั้งสามคนได้ยื่นมือเข้ามารับหน้าที่กำจัดศพพร้อมทั้งสร้างสถานการณ์เท็จเพื่อตบตาพนักงานสืบสวนสอบสวน ความร่วมมือในการปิดบังเหตุฆาตกรรมดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นทำให้ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ได้ปลดเปลื้องภาระและความยากลำบากในชีวิต เพราะไม่เพียงปัญหากวนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมสามีจะหมดไป แต่ยาโยอิยังได้รับเงินประกันชีวิตก้อนโตจากการเสียชีวิตของสามีอีกด้วย ด้านมาซาโกะและโยชิเอะก็ถูกชักนำเข้าสู่ธุรกิจหั่นศพที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าการทำงานในโรงงานบรรจุอาหารกล่องหลายเท่าตัว ส่วนคุนิโกะก็ได้อาศัยการมีส่วนรู้เห็นในการตายของเคนจิเป็นหนทางลัดในการปลดเปลื้องหนี้สิน แต่อย่างไรก็ตาม การร่วมมือกำจัดหลักฐานและปิดบังคดีของตัวละครทั้งสี่ส่งผลให้ตำรวจพุ่งเป้าไปที่มิซึโยชิ ซาตาเกะ (Mitsuyoshi Satake) เจ้าของธุรกิจสถานเริงรมย์ผู้ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับเคนจิในคืนเกิดเหตุ ข้อสันนิษฐานที่ผิดพลาดของตำรวจได้สร้างความเสียหายต่อกิจการผับบาร์ของซาตาเกะจนต้องปิดตัวลงในที่สุด และเป็นเหตุให้เหล่าตัวละครเอกหญิงต้องพบกับความวุ่นวายที่ยากจะหลีกเลี่ยงอีกครั้งเนื่องจากพวกเธอตกเป็นเหยื่อในการแก้แค้นของซาตาเกะชายผู้มีเบื้องหลังอันโหดเหี้ยม

มาซาโกะ ยาโยอิ และโยชิเอะ ตัวละครเอกหญิงสามในสี่คนในอาชญนิยายเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นบทบาทเมียและแม่ในสังคมญี่ปุ่นที่แตกต่างกันในแต่ละครอบครัว อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่า ความเป็นเมียและแม่ไม่ได้เป็นเพียงบทบาทและสถานะที่บ่งบอกถึงหน้าที่ของผู้หญิงที่มีต่อครอบครัวและพื้นที่บ้านเท่านั้น แต่ยังเป็นความคาดหวังของสังคมที่มีต่อผู้หญิงเหล่านั้นด้วย แม้ว่าสังคมสมัยใหม่จะเปิด

โอกาสและให้ทางเลือกแก่ผู้หญิงมากขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา แต่ท้ายที่สุดแล้ว การเป็นเมียและแม่กลับจองจำชีวิตพวกเธอไว้กับหน้าที่และความรับผิดชอบภายในพื้นที่บ้านที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังที่ อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ กล่าวไว้ใน *Japanization* ว่า “ผู้หญิงญี่ปุ่นที่แต่งงานแล้วจึงเป็นเหมือนส่วนประกอบที่สำคัญของบ้าน เธอจึงไม่มีทางจะเป็นตัวของตัวเองได้อย่างแท้จริง วิถีชีวิตของเธอทั้งหมดตกอยู่ภายใต้กรอบความคิดที่รัดรึงเธอไว้กับความเป็นแม่และเมีย”(อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2548, หน้า 158)

ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นถูกสะท้อนให้เห็นผ่านตัวละคร มาซาโกะ ตัวแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ไม่รอความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากงานประจำของสามีเพียงฝ่ายเดียว แต่เธอยังสามารถช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวด้วยการทำงานนอกบ้าน อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพนอกบ้านเช่นเดียวกับสามีก็ไม่อาจทำให้มาซาโกะปฏิเสธภาระรับผิดชอบที่ผู้หญิงพึงมีต่อครอบครัวได้ หลังจากเสร็จสิ้นหน้าที่การบรรจุกล่องอาหารสำเร็จรูป มาซาโกะกลับทิ้งความเป็นหญิงเก่งและแกร่งที่เพื่อนร่วมงานในอุตสาหกรรมข้าวกล่องชื่นชมไว้นอกบ้าน และสวมบทบาทเมียและแม่เมื่ออยู่กับโนบูกิ (Nobuki) ลูกชายที่มีภาวะผิดปกติทางการพูด และโยชิกิ (Yoshiki) สามีผู้เย็นชาและชอบซ่อนตัวอยู่ในโลกส่วนตัวที่ไม่ยอมให้เธอล่วงล้ำเข้าไป

หนึ่งในหน้าที่รับผิดชอบภายในพื้นที่บ้านของมาซาโกะ คือ การเตรียมอาหารเช้าให้แก่สามีและลูกชายในเช้าของวันทำงานและช่วงเย็นหลังจากพวกเขาเลิกงาน

Chulalongkorn University

> The two of them kept their own schedules, never consulting her, but on this one point they were amazingly regular, as if it were an article of faith: they always made it home for dinner. This almost childlike faith in her cooking struck her as odd. Left to her own devices, she would have eaten anything or nothing, but knowing how they depended on this meal, she found herself worrying over their special likes and dislikes,

> preparing something that would appeal to both of them.(Kirino, 2003, p. 251)

การเปรียบเปรยการกลับมาทานอาหารเย็นฝีมือมาซาโกะของทั้งสองพ่อลูกว่าเป็นเสมือนศรัทธาอันแรงกล้าแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติกิจวัตรดังกล่าวเกิดจากชุดความคิดที่ฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกที่เชื่อว่าการร่วมโต๊ะอาหารในมื้อเย็นเป็นสิ่งที่พึงกระทำและถูกกำหนดไว้แล้ว ซึ่งไม่ต่างไปจากพลังศรัทธาที่สร้างชุดความเชื่อโดยที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจ ความเชื่อโดยไม่มีเงื่อนไขเช่นนี้ส่งผลให้ทั้งโยชิกิและโนบูกิต่างไม่ได้ฉุกคิดหรือตั้งคำถามว่าสิ่งที่เพียรทำอยู่นั้นช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวหรือไม่ อย่างไร แต่กลับปฏิบัติอย่างเป็นกิจวัตรราวกับว่าเป็นชะตาที่ถูกลิขิตไว้ โดยที่ไม่ได้สนใจพิจารณาและวัดผลที่ได้จากการร่วมโต๊ะรับประทานอาหารอย่างพร้อมหน้าแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ด้วยความเชื่อที่ว่าการร่วมรับประทานมื้อเย็นเป็นภารกิจประจำวันที่ถูกกำหนดมาให้ต้องปฏิบัติหน้าที่หุงหาและจัดเตรียมอาหารของมาซาโกะจึงกลายเป็นเพียงสิ่งเดียวที่ช่วยขับเคลื่อนศรัทธาของทั้งสองพ่อลูกและสัมพันธภาพภายในครอบครัวให้ยังดำเนินต่อไปได้

การรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่เกิดจากบทบาทเมียและแม่ของมาซาโกะ ไม่เพียงแต่ต้องใช้ความเอาใจใส่ต่อความต้องการของลูกชายและสามีดังที่ยกตัวอย่างไปข้างต้น มาซาโกะยังต้องเสียสละหน้าที่การงานในบริษัทสินเชื่อและเงินกู้ งานด้านการเงินที่เธอรักเป็นชีวิตจิตใจและถือเป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่งในชีวิตของเธอมากว่า 22 ปี เพื่อแลกกับโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่เมียและแม่อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง มาซาโกะตัดสินใจลาออกจากงานประจำหลังจากบริษัทมีคำสั่งย้ายเธอไปประจำการที่โอะดะอะระ สาขาย่อยของบริษัทซึ่งตั้งอยู่ในต่างจังหวัด เนื่องจากเธอเห็นว่าการทำงานในที่ที่ห่างไกลจากครอบครัวอาจทำให้เธอไม่สามารถรับผิดชอบการดูแลลูกชายและสามีไปพร้อมกับการทำงานที่บริษัทมอบหมาย

การเสียสละและอุทิศตนต่อบทบาทเมียและแม่ของตัวละครมาซาโกะได้ตอกย้ำให้เห็นว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นเสมือนโซ่ตรวนที่ล่ามผู้หญิงไว้กับหน้าที่และความรับผิดชอบภายในบ้านอย่างไม่มีที่สิ้นสุดไม่ว่าในยุคสมัยใด แม้ว่าความจำเป็นทางเศรษฐกิจและวิถีแห่งทุนนิยมในญี่ปุ่นจะเปิดโอกาสให้เธอได้รับหน้าที่บทบาทอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเป็นแม่บ้าน อาทิ บทบาทเพื่อนร่วมงาน บทบาทลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา หรือแม้กระทั่งบทบาทแรงงานกะดึกในโรงงานบรรจุข้าวกล่อง แต่ไม่ว่า

เธอจะมีบทบาทนอกบ้านที่หลากหลายเท่าไหร่ และประสบความสำเร็จกับการดำรงบทบาทเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด สุดท้ายแล้ว ตัวละครหญิงก็ยังคงต้องกลับมารับบทบาทเมียและแม่เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจจากหน้าที่ทั้งปวงแล้วกลับมาสู่ปริมณฑลของครอบครัว

นอกจากมาซาโกะแล้ว โยชิเอะและยาโยอิก็เป็นตัวละครสำคัญอีกสองตัวที่สะท้อนให้เห็นว่าบทบาทสถานะของเมียและแม่เป็นเสมือนเครื่องมือที่สังคมชายเป็นใหญ่เช่นญี่ปุ่นใช้กำกับและควบคุมวิถีชีวิต แนวคิดของผู้หญิงทางอ้อม เพื่อให้ผู้หญิงเกิดความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่และปฏิบัติตามแนวทางที่สังคมมุ่งหวังให้เธอเป็น โดยทั้งโยชิเอะและยาโยอิเป็นตัวแทนผู้หญิงญี่ปุ่นโดยทั่วไปที่ต้องดำเนินชีวิตอยู่บนวิถีที่สังคมกำหนดไว้ให้พวกเธอผูกติดกับหน้าที่และบทบาทภายในบ้านแม้ว่าหน้าที่เหล่านั้นจะทำให้พวกเธอมีชีวิตที่ลำบากมากเพียงใดก็ตาม

ตัวละครยาโยอิสะท้อนให้เห็นว่า การเป็นเมียและแม่เป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการสูญสิ้นกรรมสิทธิ์ในชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่น โดยมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ได้ผูกมัดพวกเธอไว้กับหน้าที่และความรับผิดชอบภายในบ้าน ในฐานะแม่ ยาโยอิต้องเสียสละเวลาและความจำเป็นส่วนตัวเพื่อดูแลรับผิดชอบความผาสุกและความปลอดภัยของลูกน้อยจนเธอต้องย้ายงานอยู่บ่อยครั้งเนื่องจากไม่เป็นที่พอใจของนายจ้างเมื่อต้องหยุดงานเพื่อเฝ้าไข้หรือพาเด็กๆไปพบแพทย์ ในฐานะเมีย ชีวิตของยาโยอิตกเป็นกรรมสิทธิ์ของสามีอย่างสมบูรณ์หลังจากเธอตัดสินใจร่วมชีวิตคู่กับเขา โดยที่เขาสามารถเลือกอุ้มชูหรือทิ้งขว้างได้ตามอำเภอใจ การสยบยอมให้กับสถานะและบทบาทของเมียและแม่ของตัวละครยาโยอิ ไม่เพียงเกิดจากธรรมเนียมปฏิบัติหรือค่านิยมในสังคมที่หล่อหลอมให้ผู้หญิงมีบทบาทไม่ต่างไปจากช้างเท้าหลังด้วยอุดมคติ “ภรรยาที่ดีและแม่ที่ฉลาด” ที่คอยให้การสนับสนุนความเจริญก้าวหน้าของสามีและอบรมชี้นำบุตรธิดาให้ดำเนินชีวิตไปตามแนวทางที่เหมาะสม แต่สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือการหันหลังให้กับงานประจำภายหลังการแต่งงาน แม้ว่าการลาออกหลังสมรสจะเป็นแนวทางที่ผู้หญิงญี่ปุ่นโดยทั่วไปเลือกปฏิบัติเพื่อแสดงให้เห็นความเอาใจใส่ต่อครอบครัว แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการยุติบทบาทในการทำงานประจำนอกบ้านทำให้ผู้หญิงเช่นตัวละครยาโยอิตกเป็นรองทางเศรษฐกิจเนื่องจากต้องพึ่งพารายได้จากสามีเป็นส่วนใหญ่ ท้ายที่สุดแล้ว การตกอยู่ในสถานะดังกล่าวทำให้เธอไม่สามารถกำหนดหรือเลือกทางเดินชีวิตของตนเองได้อย่างเต็มที่

นอกจากการเป็นเมียและแม่จะทำให้ตัวละครยาโยอิถูกควบคุมจากมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ที่มอบหมายหน้าที่และภาระภายในบ้านทั้งหมดไว้ให้ผู้หญิงแต่เพียงลำพังแล้ว หน้าที่ความรับผิดชอบของเมียและแม่ที่มีต่อครอบครัวยังทำให้ยาโยอิไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาและความวุ่นวายที่ผู้เป็นสามีก่อขึ้น ทั้งการพนัน การเที่ยวตามคลับบาร์ รวมถึงการติดพันโฮสเตจสาวจนกระทั่งผลาญเงินออมทั้งหมดของครอบครัวไปกับความสุขส่วนตัว แม้ว่าความไม่เอาไหนของสามีจะสร้างความลำบากแก่เธออยู่ไม่น้อย แต่ความเป็นรองทางเพศและทางเศรษฐกิจทำให้ยาโยอิไม่สามารถลุกขึ้นมาต่อรองหรือเรียกร้องกับสามีที่ไม่เอาไหนอย่างเคนจิได้

ส่วนโยชิเอะ เป็นตัวแทนของผู้หญิงที่ต้องกลายเป็นผู้นำของครอบครัวเนื่องจากพฤติกรรมไม่เอาไหนของสามีเช่นกัน เมื่อสามีผู้อ่อนแอไม่ทำหน้าที่ชักนำครอบครัวไปสู่ทางที่ดีขึ้น ภาระทั้งหมดจึงตกอยู่ที่โยชิเอะแต่เพียงผู้เดียว เธอจึงต้องปฏิบัติหน้าที่เมียและแม่ไปพร้อมกับการเป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวด้วยการรับจ้างชั่วคราว แม้ว่าสามีของเธอได้เสียชีวิตลงในภายหลัง แต่โยชิเอะก็ยังต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในบ้านในฐานะแม่ให้กับมิกิลูกสาวคนเล็กด้วยการหาเงินสนับสนุนการเรียนของเด็กสาว เนื่องจากเธอเป็นเพียงความหวังเดียวหลังจากที่ลูกสาวคนโตหนีตามผู้ชายที่อายุห่างกันหลายปีไป ไม่เพียงเท่านั้นโยชิเอะยังต้องรับหน้าที่และบทบาทอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่บ้าน อาทิ การเป็นลูกสะใภ้ที่ดีให้กับแม่สามีที่ป่วยเป็นอัมพาต รวมถึงการเป็นยายผู้ให้ความเมตตากับหลานชายตัวน้อยที่ลูกสาวคนโตนำมาทิ้งไว้ อีกทั้งไม่อาจหลีกเลี่ยงหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่ตามมากับบทบาทเหล่านี้ได้ หลายชีวิตที่โยชิเอะต้องแบกรับไว้เป็นภาระทำให้เธอต้องทนทำงานหารายได้มาจุนเจือแม้ว่าสภาพร่างกายและสังขารของเธอจะโรยราเข้าสู่วัยเกษียณก็ตาม ความจำเป็นที่จะต้องดูแลปรนนิบัติแม่สามีที่นอนป่วยเป็นอัมพาตมานานถึง 6 ปี เป็นตัวกำหนดและผลักดันให้โยชิเอะต้องรับจ้างทำงานกะกลางคืน เพื่อที่ตอนกลางวัน เธอจะได้กลับมาดูแลปรนนิบัติแม่สามีในห้องเช่าไม้หลังเก่าที่แสนคับแคบ ทั้งนี้ ตัวละครโยชิเอะได้สะท้อนการที่ผู้หญิงถูกควบคุมให้อยู่ในครรลองของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยผ่านสถานะและบทบาทเมียและแม่ โดยถูกทำให้เชื่อว่าการรับผิดชอบดูแลทุกชีวิตในครอบครัวเป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่ของผู้หญิง แม้จะต้องยืนตรากตรำทำงานตลอด 5 ชั่วโมง และกลับมาต่อสู้กับภาระงานในบ้าน แต่ค่านิยมที่ฝังลึกอยู่ในสำนึกของความเป็นเมียและแม่ของโยชิเอะทำให้เธอยังคงระลึกอยู่เสมอว่าการอุทิศตนเองเพื่อบทบาทเหล่านี้คือหน้าที่อันสำคัญ ดังจะเห็นได้จากบทบรรยายที่ว่า

> None of them could get along without her – when you thought about it, that was her reason for living. It was that way, too, at the factory. They called her Skipper, and she did, in fact, ride the line. The role kept her going, help her survive the dreary work; it was her one source of pride. But the painful truth was that there is no one to help her. Instead, all she had was her pride, goading her to keep working no matter how hard it was. Yoshie had wrapped up everything personal that mattered in a tight package and stored it away somewhere far out of sight, and in its place she had developed a single obsession: diligence. This was her trick for getting by.(Kirino, 2003, p. 23)

ข้อความข้างต้นไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจของโยชิเอะในการเป็นผู้นำในสายพานการผลิตเพียงเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจของเธอในฐานะเมียและแม่ผู้รับผิดชอบต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว ทั้งที่สถานะและบทบาทหน้าที่เหล่านี้เป็นเพียงสิ่งที่ถูกกำหนดสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและการควบคุมให้ผู้หญิงดำเนินไปตามครรลองและทิศทางที่สังคมคาดหวัง แต่ดูเหมือนว่าภาระความรับผิดชอบที่เกิดจากสถานะและบทบาทเหล่านี้ โดยเฉพาะการเป็นเมียและแม่กลับเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงให้โยชิเอะสามารถดำเนินชีวิตต่อไป อีกทั้งยังสร้างกำลังใจให้เธอพร้อมต่อสู้กับความยากลำบากอย่างไม่ย่อท้อ แม้ว่าการดูแลแม่สามีในตอนกลางวันควบคู่ไปกับการออกหารายได้ด้วยการเป็นแรงงานกะดึกในช่วงกลางคืนจะเป็นงานที่หนักและเหน็ดเหนื่อยสำหรับโยชิเอะ แต่เธอก็ยินดีที่จะอุทิศตนเองให้กับภาระหน้าที่เหล่านี้โดยไม่คำนึงถึงตนเองแม้แต่น้อย ทั้งนี้ ความคิดที่ว่าทุกชีวิตในบ้านจะไม่สามารถอยู่ได้หากปราศจากเธอผู้ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบทุก ๆ เรื่องได้อย่างสมบูรณ์แสดงให้เห็นว่าเธอได้ถูกพันธนาการโดยหน้าที่และบทบาทของเมียและแม่ที่ถูกกำหนดให้เป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง อีกทั้งยังทำให้รู้สึกว่าภาระดังกล่าวตามมาด้วยหน้าที่อันยิ่งใหญ่ที่เพศหญิงอย่างเธอเท่านั้นสามารถทำได้

ทั้งนี้ ความเป็นจริงกลับไม่เป็นอย่างที่โยชิเอะคิด ยิ่งเธอทุ่มเทชีวิตและแรงกายให้กับหน้าที่เมียและแม่มากเท่าใด ชีวิตและจิตวิญญาณของเธอกลับถูกพรากออกไปมากเท่านั้น เนื่องจากเธอต้องทนตรากตรำแบกรับปัญหาของทุกชีวิตไว้บนบ่าเพียงลำพัง ทั้งอาการเจ็บป่วยของแม่สามี ค่าใช้จ่ายในการเรียนของมิกิผู้เป็นลูกสาว รวมถึงค่าใช้จ่ายในการย้ายที่อยู่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้เธอดูไม่ต่างไปจากทาสรับใช้สามี แม่สามี และลูก ๆ แม้แต่น้อย ดังที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้ว่า

> Still, what could she do? Who was going to save them from all this? They had to go on living. And even if she felt like a slave, even if it seemed as though she would always be doing the dirty work, who else was there? She had to keep trying. If she didn't, it would be all over. She needed to think of a plan, a way out ... but before she did, she had to get back to work.(Kirino, 2003, p. 25)

ความทุกข์ยากลำบากใจของโยชิเอะในข้างต้น ทำให้เราเห็นว่าสถานะที่เชื่อมโยงผู้หญิงกับพื้นที่บ้านกลายเป็นกับดัก และบ่วงที่รัดไม่ให้พวกเธอดิ้นหลุดจากความรับผิดชอบที่ตามมากับสถานะและบทบาทเหล่านี้ และหากมีความจำเป็นหรือภาวะฝืดเคืองทางเศรษฐกิจเป็นตัวกระตุ้น บ่วงแห่งความเป็นเมียและเป็นแม่ก็จะยิ่งรัดแน่นมากยิ่งขึ้น

จากการนำเสนอข้างต้น กล่าวได้ระบบปิตาธิปไตยในครัวเรือนได้อาศัยอุดมการณ์เมียและแม่ที่ฝังอยู่ในสำนึกของผู้หญิงเพื่อเป็นช่องทางในการควบคุมผู้หญิงและเป็นหนทางหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้หญิงสามารถลุกขึ้นมาเรียกร้องหรือต่อรองเพื่อสิทธิหรือความชอบธรรมภายในพื้นที่บ้านแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวถือเป็นพื้นที่หลักในการประกอบกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ของพวกเธอก็ตาม นอกจากนั้นอำนาจชายเป็นใหญ่ในพื้นที่บ้านยังได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงถูกกดขี่ให้อยู่ในสถานะที่ไม่ต่างจากการเป็นแรงงานทาสในพื้นที่ครัวเรือน (Domestic slave) ที่คอยรับใช้ลูกและสามีต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และการถูกเอาเปรียบนี้ยิ่งทวีความรุนแรงหนักขึ้นไปอีกเมื่อการพัฒนาของยุคสมัยได้ชักนำให้พวกเธอออกจากบ้านมาสู่พื้นที่ทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งเรียกร้องให้พวกเธอต้องรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจเช่นเดียวกับผู้ชาย

3.2.2 ผู้หญิงญี่ปุ่นในพื้นที่การทำงาน

แม้ว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความต้องการกำลังแรงงานเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการค้าและการผลิตในประเทศญี่ปุ่นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ผู้หญิงต้องออกมารับบทบาทในพื้นที่อื่นที่นอกเหนือจากการดูแลรับผิดชอบภาระหน้าที่ภายในพื้นที่บ้าน แต่ทว่า การก้าวเข้าสู่พื้นที่การทำงานของผู้หญิงไม่ได้เป็นจุดเริ่มต้นในการนำพาพวกเธอสู่วิถีชีวิตที่เต็มไปด้วยอิสรภาพ การรอดพ้นจากการถูกครอบงำจากระบบชายเป็นใหญ่ และการมีสถานภาพที่ทัดเทียมกับผู้ชายได้อย่างแท้จริง เนื่องจากระบบการทำงานในสังคมญี่ปุ่นมีพื้นฐานมาจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เชื่อมั่นในศักยภาพและให้ความสำคัญต่อเพศชายมากกว่าเพศหญิง ดังที่ยาโยริ มาซึอิ (Yayori Matsui) ได้กล่าวถึงผู้หญิงและระบบการทำงานแบบญี่ปุ่นไว้ว่า

> Japanese companies encourage their female workers to be gentle and passive women [...] their socio-cultural system is closely based on the traditional Japanese factory system. Here the manager is portrayed as authoritarian father figure, but one who cares for the welfare of his employees. He is concerned about cultural development of his female workers, and they should internalize tenets of obedient behavior and passive subordination.(Matsui, 1987, p. 40)

จากข้อความดังกล่าวเราจะเห็นได้ว่าในระบบการทำงานในประเทศญี่ปุ่น ผู้หญิงถูกปลูกฝังให้ต้องมีความเคารพนบนอบ เชื่อฟังและพร้อมทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ในขณะที่พนักงานชายมักเป็นผู้บริหารสั่งการหรือตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญขององค์กรเช่นเดียวกับที่พ่อหรือสามีเป็นผู้กุมอำนาจในทุกๆการตัดสินใจที่สำคัญภายในครอบครัว

การออกมาสู่พื้นที่การทำงานยังถือเป็นเรื่องยากสำหรับผู้หญิงญี่ปุ่นหลาย ๆ คน เพราะผู้หญิงญี่ปุ่นส่วนใหญ่ที่มีบทบาทในการประกอบอาชีพ ไม่ว่าในลักษณะใด มักไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ทั้งนี้โอกาสในการจ้างงานที่ไม่เท่าเทียมเป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวคิดหรือทัศนะแบบดั้งเดิม

ในการแบ่งงานทำตามเพศ (Gender-based division of labor) ที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหญิงและชายโดยตัดสินจากบทบาททางเพศ (Gender roles) โดยความรับผิดชอบของผู้ชายถูกกำหนดให้เกิดขึ้นในพื้นที่การทำงาน ส่วนผู้หญิงถูกกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบงานในพื้นที่บ้าน หน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างนี้สัมพันธ์กับการแบ่งบทบาททางการผลิตระหว่างหญิงและชายอย่างสอดคล้อง ทั้งนี้ เพราะความเชื่อที่ว่าหน้าที่ในการผลิตของผู้หญิงเป็นการผลิตเพื่อสืบทอดสายพันธุ์ วิถีชีวิตของพวกเธอจึงหนีไม่พ้นภาระและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ครัวเรือน ในขณะที่การผลิตทางด้านเศรษฐกิจซึ่งถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้ชายได้สร้างความชอบธรรมให้พวกเขาก้าวเข้ามาสู่เส้นทางการประกอบอาชีพได้โดยไม่มีข้อกังขา ค่านิยมและแนวคิดดังกล่าวที่ยังไม่ถูกละทิ้งแต่กลับฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกและวิถีปฏิบัติของคนส่วนใหญ่ในสังคมอย่างไม่เสื่อมคลาย แม้ว่าการพัฒนาของยุคสมัยจะเน้นย้ำและให้ความสำคัญกับหลักแห่งความเสมอภาค ความเท่าเทียมและการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจก็ตาม แต่การที่สังคมคาดหวังให้ผู้หญิงญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับครอบครัวเป็นอันดับแรกได้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพนอกบ้านของพวกเธอ ดังที่ โยจิโร่ ชิบาตะ(Yojiro Shibata) ได้กล่าวไว้ใน *Gender and Law in Japan* ว่า

> Given the fact that most women bear family responsibilities [...], it was and still is very difficult for women to accept company-wide or even overseas transfers and it is also difficult for women to work until late at night. Therefore, women are de facto led to choose the general track, which is more compatible with their family responsibilities.(Shibata, 2007, p. 180)

นอกจาก ค่านิยมทางสังคมที่ไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจแล้ว ผู้หญิงญี่ปุ่นที่ผันตัวเข้าสู่โลกแห่งการทำงานยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดมากมายที่เกิดขึ้นจากวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยในพื้นที่การทำงาน เพราะนอกจากระบบเศรษฐกิจดังกล่าวจะได้ชื่อว่าเป็นสาเหตุสำคัญของการแบ่งแยกและการจัดลำดับทางชนชั้นที่ไม่เท่าเทียมแล้ว กลไกหรือแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ภายใต้พื้นที่ทุนนิยมยังถูกครอบงำด้วยมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ที่คอยกำกับและควบคุมพวกเธอให้อยู่ในที่ที่เหมาะสม ไม่เป็นภัยหรือสั่นคลอนอำนาจชายเป็นใหญ่ ทั้งนี้ เส้นทางการประกอบอาชีพของตัวละครเอกหญิงใน

นวนิยายทั้งสามเรื่องได้ชี้ให้เห็นว่าอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยได้มีอิทธิพลครอบงำทัศนคติและวิถีปฏิบัติในองค์กรหรือหน่วยงาน พร้อมทั้งมีส่วนในการประกอบสร้างมุมมองและความเชื่อที่ว่าชายและหญิงมีคุณสมบัติในการทำงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บทบาทในพื้นที่การทำงานของผู้หญิงมีลักษณะที่ด้อยกว่าผู้ชาย อีกทั้งพวกเธอยังไม่สามารถหลุดพ้นจากลักษณะงานที่คล้ายคลึงกับงานบ้านที่ผู้หญิงต้องรับผิดชอบถึงแม้งานเหล่านั้นเป็นงานนอกบ้านก็ตาม

อาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ได้ตีแผ่ความไม่เสมอภาคและการกีดกันทางเพศผ่านเส้นทางการทำงานของตัวละครเอกหญิงที่ต่างเผชิญกับอคติและความลำเอียงทางเพศ โดยทั้งสี่ตัวละครต่างเป็นตัวแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ในช่วงอายุระหว่าง 30 ถึง 50 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เกิดช่องว่างและความแตกต่างระหว่างหญิงและชายเด่นชัดกว่าวัยอื่นๆ หากเทียบจาก “M Shape life cycle” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาระหน้าที่ของผู้หญิงญี่ปุ่นในแต่ละช่วงวัย กล่าวได้ว่า ผู้หญิงญี่ปุ่นในช่วงอายุดังกล่าวต้องจัดการกับภาระหน้าที่ในครอบครัวที่เพิ่มขึ้นหลังเข้าสู่สถานภาพสมรส ในขณะที่โอกาสในการเข้าถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจกลับน้อยลงอันเนื่องมาจากทัศนคติและค่านิยมของสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยในญี่ปุ่นที่ยังคงมองว่าผู้หญิงเหมาะกับการดูแลครอบครัวมากกว่าการออกมาแข่งขันในพื้นที่การทำงาน

ตัวละครมาซาโกะ เปรียบได้กับตัวแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นหัวก้าวหน้าที่เข้าไปมีบทบาทในพื้นที่การทำงานอย่างเต็มตัวเนื่องจากเธอได้ยืนหยัดอยู่ในสายงานทางด้านการเงินในบริษัท T สินเชื่อและเงินกู้มานานร่วม 22 ปี ก่อนจะหันมาประกอบอาชีพรับจ้างเป็นแรงงานชั่วคราวในโรงงานบรรจุข้าวกล่องในภายหลัง โดยตลอดระยะเวลาในการทำงานประจำในบริษัท T สินเชื่อและเงินกู้ บริษัทได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของมาซาโกะให้อยู่ในงานระดับเสมียนซึ่งมีหน้าที่คอยให้การสนับสนุนช่วยเหลือ โดยไม่ได้มอบโอกาสในการเรียนรู้งานเพิ่มเติมเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในสายงานของเธอเลย ในขณะที่เพื่อนร่วมงานชายกลับมีลู่ทางในการได้รับการพิจารณาสู่ตำแหน่งหรือความรับผิดชอบที่สูงขึ้น ดังที่ผู้เล่าเรื่องกล่าวว่า

> What bothered her much more was that the effort she put in all the other days was never recognized and after all these years she had never been promoted or given

> more than the rudimentary clerical work she'd done since the day she first came to work here. Though she punched in at 8.00 A.M. and stayed until 9.00 almost every evening, she continued to do the same boring work year after year; and no matter how hard she tried or how well she did her job, she played no more than a supporting role, with all the important decisions left to her male colleagues. The men who had entered the company around the same time she did had all received extensive training and had long since been promoted to section head or better, and now even the younger men were being promoted to positions above her.(Kirino, 2003, p. 156)

ข้อความข้างต้นชี้ให้เห็นถึงวัฒนธรรมและการปฏิบัติภายใต้ระบบการทำงานแบบญี่ปุ่นซึ่งมีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานชายและหญิงอย่างชัดเจน โดยพนักงานชายถือเป็นแรงงานหลักที่มักได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้รับผิดชอบในสายงานที่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานที่สำคัญของหน่วยงานหรือองค์กร ส่วนพนักงานหญิงมักถูกมอบหมายให้ทำหน้าที่ที่สำคัญรองลงมาซึ่งโดยมากมักเป็นงานที่ให้การสนับสนุนหรือมีส่วนในการส่งเสริมการทำงานของพนักงานชายเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น หน้าที่ถ่ายเอกสาร ชงน้ำชาสำหรับแขก หรือแม้กระทั่งตระเตรียมและเก็บกวาดงานเลี้ยงประจำปีของบริษัท ซึ่ง "งานที่คอยให้การสนับสนุนช่วยเหลือ" ที่อยู่ในความรับผิดชอบของมาซาโกะนั้นได้แสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้หญิงในพื้นที่การทำงานที่ยังไม่ได้รับการยกระดับให้ทัดเทียมกับผู้ชาย

ทั้งนี้ บทบาทและความรับผิดชอบในพื้นที่การทำงานที่แตกต่างกันระหว่างหญิงและชายเป็นผลที่เกิดจากค่านิยมทางสังคมที่กำหนดให้ผู้หญิงต้องให้ความสำคัญแก่ครอบครัวเป็นอันดับแรก องค์กรการทำงานจึงมักตัดสินพนักงานหญิงอย่างมาซาโกะ ว่าไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้แก่งานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องแบ่งเวลาเพื่ออุทิศตนให้กับครอบครัวในฐานะภรรยาที่ดีของสามี

และแม่ที่ดีของลูก ในทางตรงกันข้าม พนักงานชายสามารถอุทิศทั้งแรงกายแรงใจเพื่อความสำเร็จและผลกำไรจากการประกอบการของบริษัทเนื่องจากบรรดาผู้ชายญี่ปุ่นไม่มีภาระภายในบ้านต้องจัดการดูแล จึงเป็นเรื่องที่คาดเดาได้ไม่ยากว่าผู้เป็นนายจ้างจะเลือกยกย่องสถานะและบทบาทของพนักงานชายมากกว่าพนักงานหญิงอย่างมาซาโกะ เธอจึงมีบทบาทและหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่พนักงานชายเท่านั้นแม้ว่าเธอจะมีประสบการณ์และความชำนาญมากกว่าก็ตาม

เส้นทางการทำงานของตัวละครมาซาโกะไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงการถูกกำกับและจัดวางโดยอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยให้อยู่ในฐานะผู้ช่วยเหลือสนับสนุนเบื้องหลังเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นการถูกกีดกันโดยกลไกและมาตรการที่อำนาจชายเป็นใหญ่ภายใต้ระบบทุนนิยมใช้เพื่อสกัดกั้นผู้หญิงจากสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงตำแหน่งหน้าที่ในพื้นที่การทำงานในระดับที่เกินกว่าที่องค์กรได้กำหนดไว้ โดยประเด็นดังกล่าว เห็นได้จากการที่ตัวละครมาซาโกะถูกเพื่อนร่วมงานและนายจ้างกดดันให้ลาออกจากงานประจำหลังจากที่เธอตัดสินใจเจรจากับหัวหน้างานเพื่อขอรับผิดชอบงานในฝ่ายบริหาร เนื่องจากเธอเกิดความรู้สึกคับข้องใจเมื่อทราบว่าพนักงานชายที่เริ่มต้นทำงานในเวลาไล่เลี่ยกันได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้บริหาร อีกทั้งยังมีรายได้ต่อปีมากกว่าเธอถึง 2,000,000 เยน การตัดสินใจจบเส้นทางการทำงานในบริษัท T สินเชื่อและเงินกู้ของมาซาโกะสะท้อนให้เห็นถึงการเสียสละของผู้หญิงเพื่อทำหน้าที่และบทบาทของแม่และเมียอย่างสมบูรณ์ดังที่กล่าวไปในหัวข้อพื้นที่บ้าน แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับสะท้อนให้เห็นถึงการจำนนต่อบรรทัดฐานที่มายาคติแบบปิตาธิปไตยกำหนดขึ้นเพื่อขัดขวางผู้หญิงไม่ให้เข้าถึงตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของบริษัทซึ่งถูกทำให้เชื่อว่าเป็น “งานของผู้ชาย”

วิธีที่บริษัทใช้จัดการกับการลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิในการทำงานของมาซาโกะ ได้แก่ การกลั่นแกล้งในหมู่เพื่อนร่วมงานชายที่ต่างพากันขัดขวางการทำงานของเธออย่างโจ่งแจ้งจนส่งผลกระทบต่อการได้รับพิจารณาเลื่อนตำแหน่งของมาซาโกะ ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

> The men, on the other hand, were constantly after her, making sure she was the only one asked to serve tea when guests come to the office, and swamping her with copying. As a result, she found it difficult to get her own

> work done and ended up putting in even more over time. Inevitably, the quality of her work suffered, and this was reflected in poor evaluations. Poor evaluations meant, in turn, that she was ineligible for promotion – which had apparently been their strategy from the beginning.(Kirino, 2003, p. 157)

นอกจากต้องทนแรงกดดันจากการตกเป็นเป้าหมายในการราวีของเพื่อนร่วมงานชายแล้ว มาซาโกะยังต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เลวร้ายมากขึ้นอีกเมื่อบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรภายในพื้นที่การทำงานได้ลุกลามไปยังกลุ่มเพื่อนร่วมงานหญิงด้วยกัน ดังที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า

> They [male employees] must have misrepresented her demands to the other women in the company since they suddenly began giving her the cold shoulder. They stopped inviting her to the monthly dinner at which all the women got together, and she found herself completely isolated.(Kirino, 2003, p. 157)

มาตรการเหล่านี้ไม่เพียงชี้ให้เห็นว่าบรรดาเจ้านายและพนักงานบริษัท T สินเชื่อและเงินกู้ได้ร่วมกันทำให้มาซาโกะกลายเป็นแกะดำภายในองค์กรเพื่อโต้ตอบความทะเยอทะยานมักใหญ่ใฝ่สูงของเธอเท่านั้น แต่การร่วมมือร่วมใจในการกลั่นแกล้งมาซาโกะดังที่กล่าวมาข้างต้นยังมีอำนาจชายเป็นใหญ่ภายในองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมีนัยอีกด้วย

เนื่องจากสังคมการทำงานของญี่ปุ่นมีลักษณะชายเป็นศูนย์กลางและรักษาความเหนียวแน่นของระบบดังกล่าวไว้ด้วยความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์พึ่งพาในหมู่ผู้ชาย การเรียกร้องเพื่อทำงานในฝ่ายบริหารของมาซาโกะจึงเปรียบเสมือนการคุกคามหรือรุกล้ำเข้าไปในพื้นที่เฉพาะที่ถูกหวงแหนไว้ให้ผู้ชาย แม้ว่าการอ้างสิทธิในการได้รับพิจารณาเลื่อนตำแหน่งจะเป็นสิทธิอันชอบธรรมของพนักงาน แต่อาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ได้แสดงให้เห็นว่าการกระทำดังกล่าวได้กระตุ้นให้บรรดาเจ้านายหรือพนักงานชายมองว่าเป็นการท้าทายและสั่นคลอนความมั่นคงของอำนาจปิตาธิปไตยภายในองค์กร เพื่อให้

ดุลอำนาจภายในองค์กรกลับสู่ภาวะปกติ ระบบอุปถัมภ์ในหมู่เพศชายที่แฝงอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์แบบกลุ่มในพื้นที่การทำงานจึงสร้างเกราะกำบังที่แน่นหนาเพื่อรักษาเสถียรภาพและปกป้อง “สังคมของผู้ชาย” และ “งานของผู้ชาย” ด้วยการกำจัดมาซาโกะออกไปจากองค์กรโดยที่ไม่คำนึงถึงศักยภาพและคุณสมบัติที่เหมาะสมของเธอแม้แต่น้อย

อย่างไรก็ตาม ระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยไม่เพียงส่งผลให้เกิดการกีดกันการเข้าถึงตำแหน่งและหน้าที่รับผิดชอบระหว่างหญิงและชายเท่านั้น แต่ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวยังมีอิทธิพลในการกำหนดและสร้างเงื่อนไขเพื่อแบ่งแยกโอกาสในการเข้าถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจระหว่างผู้หญิงโดยใช้สถานภาพสมรส วัย และเรือนร่างเป็นตัวกำหนด กล่าวได้ว่า ในโลกแห่งการทำงาน วัยและสถานภาพสมรสมีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของผู้หญิงญี่ปุ่น โดยเห็นได้จากการได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างตัวละครยาโยอิและมาซาโกะเมื่อครั้งที่พวกเธอยังทำงานประจำอยู่ในบริษัทเอกชน ยาโยอิเริ่มทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายขายในบริษัทกระเบื้องชั้นนำหลังจบการศึกษาระดับอนุปริญญาด้วยสถานภาพโสด ยาโยอิจึงได้รับความสนใจจากบรรดาเพื่อนร่วมงานชายจนเรียกได้ว่าเป็น “ The spoiled pet of the company”(Kirino, 2003, p. 46) ซึ่งแตกต่างจากพนักงานหญิงที่มีครอบครัวและมีอายุการทำงานมายาวนานหลายสิบปีอย่างมาซาโกะ วัยที่มากขึ้นและสถานภาพสมรสทำให้เธอถูกลดบทบาทและความสำคัญภายในองค์กรอย่างเห็นได้ชัด โดยเห็นได้จากการแบ่งหน้าที่ของพนักงานหญิงในงานเลี้ยงประจำปีของบริษัท T สินเชื่อและเงินกู้โดยจัดให้พนักงานสาวรับหน้าที่ดูแลแขกเหรื่อที่มาร่วมงาน ส่วนพนักงานหญิงสูงอายุอย่างมาซาโกะต้องซ่อนตัวอยู่ในครัวเพื่อจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม ทางด้านยาโยอิ หลังจากที่ตัดสินใจแต่งงานกับเคนจิพนักงานหนุ่มจากบริษัทรับเหมาก่อสร้างขนาดเล็ก เธอก็ตกอยู่ในสภาพไม่ต่างจากมาซาโกะมากนัก ความสนใจที่เธอเคยได้รับในฐานะไม้ประดับประจำบริษัทได้ลดลงอย่างทันตาเห็นและในที่สุดเส้นทางอาชีพพนักงานประจำของยาโยอิก็ได้สิ้นสุดลง เนื่องจากทางบริษัทเป็นผู้ออกมายุติการจ้างงาน

การแบ่งแยกโอกาสทางเศรษฐกิจภายใต้วิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยยังสะท้อนให้เห็นผ่านโอกาสและค่าตอบแทนในการทำงานที่แตกต่างกันระหว่างโยชิเอะกับมิกิผู้เป็นลูกสาว มิกิในวัยมัธยมมีโอกาสได้งานพาร์ทไทม์ในร้านอาหารจานด่วนที่มาพร้อมกับค่าตอบแทนจำนวนมาก อีกทั้งเธอยังสามารถเปลี่ยนงานได้บ่อยครั้งโดยไม่มีทีท่าว่าจะต้องตกอยู่ในภาวะว่างงาน ในทางตรงกันข้าม ระบบการจ้างงานในพื้นที่ทุนนิยมปิตาธิปไตยกลับให้หญิงชราอย่างโยชิเอะเป็นได้เพียงแรงงานชั่วคราวในโรงงาน

บรรจุข้าวกล่องซึ่งเป็นงานหนักที่อาศัยทั้งความว่องไวในการหยิบจับหรือจัดวางชิ้นอาหารและความทรหดของร่างกายเพื่อตรากตรำปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปแต่ละคืน เห็นได้ชัดว่าความแตกต่างระหว่างวัยเป็นตัวแปรสำคัญที่แบ่งแยกการเข้าถึงทางเศรษฐกิจระหว่างผู้หญิงด้วยกัน ความเยาว์วัยของมิกิเปรียบเสมือนใบเบิกทางไปสู่โอกาสในการจ้างงานที่สูงกว่าและรายได้ต่อชั่วโมงที่มากกว่าผู้เป็นมารดาหลายเท่าตัว ทั้งนี้เป็นเพราะความน่ารักสดใสในวัยแรกรุ่นสามารถใช้เป็นจุดดึงดูดและสร้างจุดขายแก่ผู้พบเห็นได้มากกว่า อีกทั้งยังเป็นอีกหนึ่งคุณลักษณะที่สร้างช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในญี่ปุ่น เพราะในขณะที่เด็กสาวขายแรงงานให้แก่นายจ้างนั้น เธอยังขายภาพลักษณ์ที่ดีและสามารถสร้างความสนใจต่อสินค้าหรือบริการควบคู่ไปด้วย ช่องทางการหารายได้ของมิกิจึงหลากหลายกว่าแรงงานวัยชราอย่างโยชิเอะผู้ซึ่งแทบไม่มีโอกาสเลือกงานหรือสามารถต่อรองค่าตอบแทนได้มากนัก เพราะนอกจากการขายแรงงานแล้ว ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ด้านอื่นใดจากตัวเธอได้เลย

ไม่เพียงเท่านั้น อาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ยังสะท้อนให้เห็นว่าอุปสงค์และอุปทานที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยได้สร้างข้อจำกัดและเงื่อนไขในการทำงานที่แตกต่างกันของผู้หญิงโดยใช้ความงามและเรือนร่างเป็นตัวกำหนด ผู้หญิงที่มีรูปร่างอวบท้วมและหน้าตาค่อนไปทางขี้เหร่อย่างคุนิโกะ โจโนะอุจิจึงถูกคลับบาร์และสถานเริงรมย์ปฏิเสธการว่าจ้างในตำแหน่งโฮสเตจสาวมาโดยตลอด ทั้งนี้เป็นเพราะการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยเฉพาะในธุรกิจคลับบาร์ถูกกำหนดขึ้นบนพื้นฐานความต้องการของเพศชายเสียเป็นส่วนใหญ่ ชายญี่ปุ่นที่หาความบันเทิงใจในด้านมืดมักต้องการหญิงสาวที่รูปร่างหน้าตาดีเป็นเพื่อนพูดคุยและนั่งดื่มเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดหลังจากคร่ำเคร่งกับการทำงานมาตลอดทั้งวัน เพื่อทำกำไรสูงสุดจากการขายสินค้าหรือบริการนายทุนหรือผู้ประกอบการจึงต้องเสาะแสวงหาผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามความต้องการของลูกค้า ปมด้อยทางรูปร่างหน้าตาจึงส่งผลให้คุนิโกะไม่เป็นที่ต้องการของธุรกิจกลางคืนและต้องจมปลักอยู่ในโรงงานทำข้าวกล่องเช่นเดียวกับตัวละครเอกหญิงคนอื่น ๆ

การสร้างคุณค่าและการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างผู้หญิงโดยอิงเกณฑ์จากวัย สถานภาพสมรสและรูปร่างหน้าตาเป็นตัวกำหนดได้แสดงให้เห็นว่าทุนนิยมปิตาธิปไตยไม่เพียงกดขี่เอารัดเอาเปรียบผู้หญิงผ่านความต่างทางเพศเท่านั้น แต่บรรทัดฐานของระบบเศรษฐกิจดังกล่าวยังก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในหมู่ผู้หญิงด้วยเช่นกัน หลักเกณฑ์ที่กล่าวไปข้างต้นได้ทำให้โอกาสและที่ยืนภายใต้ระบบ

เศรษฐกิจดังกล่าวของผู้หญิงเหลือน้อยลงไปทุกที อีกทั้งพวกเธอยังต้องลำบากดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดมากขึ้นกว่าเดิม เพราะคู่แข่งที่แย่งโอกาสในการเข้าถึงรายได้และความมั่งคั่งตัวละครเอกหญิงไม่ได้มีเฉพาะผู้ชายเท่านั้น แต่พวกเธอยังต้องแข่งขันกับผู้หญิงด้วยกันเอง

นอกจากการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ในพื้นที่การทำงานและการกีดกันการเข้าถึงทางเศรษฐกิจอย่างไม่เป็นธรรมแล้ว อาชญนิยายคัดสรรยังแสดงให้เห็นว่าการทำงานภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้ใช้ความคาดหวังที่มีต่อสถานะและบทบาทภายในบ้านมากำหนดประเภทงานของผู้หญิงด้วยเช่น ดังนั้น งานนอกบ้านของตัวละครหญิงในอาชญนิยายทั้งสองเรื่องจึงมีลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบที่ยังคงคล้ายคลึงกับงานบ้าน

งานในโรงงานบรรจุข้าวกล่องโรงงานย่านมูซาชิ มูระยามะ ที่ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ในอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ยึดเป็นแหล่งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นตัวอย่างสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยพยายามกำกับและจัดวางผู้หญิงให้อยู่ในงานที่เหมาะสมกับคุณลักษณะทางเพศ จึงส่งผลให้ลักษณะงานและความรับผิดชอบในพื้นที่การทำงานของผู้หญิงแตกต่างจากผู้ชายอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ธุรกิจอาหารกล่องที่สร้างรายได้และผลกำไรจากการผลิตอาหารยังต้องอาศัยทักษะความชำนาญ ตลอดจนความคล่องแคล่วว่องไวในการหยิบจับซึ่งเป็นคุณสมบัติของแม่บ้าน โดยนำมาประยุกต์ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับหน้าที่และตำแหน่งงานที่ถูกแบ่งตามกระบวนการผลิต โดยเห็นได้จากกระบวนการทำงานของเหล่าตัวละครหญิง ที่ว่า

> Beyond Yoshie was a long line of the workers: one to even out the rice, one to add the curry sauce, one to slice the deep-fried chicken, another to lay it on top of the curry. Then someone to measure out the pickles into their cup, someone to add the plastic lid, someone to tape on a spoon, and finally someone to place the seal on the box. Each meal made its way down the line, assembled in so many small increments, until at last a curry lunch was complete.(Kirino, 2003, p. 10)

จากคำบรรยายดังกล่าวเราจะเห็นได้ว่า งานบรรจุข้าวกล่องที่ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ปฏิบัติ แม้จะเป็นงานในพื้นที่การทำงานที่สร้างรายได้ให้แก่พวกเธอและครอบครัว แต่งานดังกล่าวมีลักษณะไม่ต่างไปจาก “งานครัว” ที่พวกเธอต้องรับผิดชอบเมื่ออยู่ในพื้นที่บ้าน เนื่องจากต้องอาศัยการวัดตวง หรือตักเทข้าวและอาหารลงภาชนะบรรจุเช่นเดียวกับที่พวกเธอทำงานครัวในพื้นที่บ้าน นอกจากนั้น โรงงานบรรจุข้าวกล่องที่ตัวละครเอกหญิงทำงานอยู่ยังมีลักษณะเทียบเท่าห้องครัวขนาดใหญ่ที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งผลิตอาหารเช่นเดียวกันกับพื้นที่ครัวในบ้าน เพียงแต่ข้าวกล่องในโรงงานถูกผลิตขึ้นมาในฐานะสินค้าที่สามารถจำหน่ายและสร้างผลกำไรแก่ผู้ผลิต อีกทั้งยังมีระบบการผลิตเป็นขั้นตอนและมีแบบแผน มีการแบ่งหน้าที่ต่าง ๆ ตามสายพานการผลิตเช่นเดียวกับการผลิตสินค้าในระบบทุนนิยม

ลักษณะงานของผู้หญิงที่ยังคงผูกติดกับหน้าที่และความรับผิดชอบในพื้นที่บ้านยังสะท้อนให้เห็นในเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* แม้ว่าอายาเนะ ตัวละครเอกหญิงในเรื่องดังกล่าวจะไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการตกอยู่ในภาวะจำเป็นทางเศรษฐกิจดังเช่นตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ในเรื่อง *เอ๊าท์* อีกทั้งยังสามารถประกอบธุรกิจโรงเรียนสอนงานฝีมือได้อย่างราบรื่น แต่ทว่า ลักษณะ “งาน” ที่เธอรับผิดชอบในโรงเรียนดังกล่าว สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเธอได้ออกมาทำ “งานบ้าน” ใน “พื้นที่การทำงาน” ไม่ต่างไปจากตัวละครเอกหญิงในเรื่อง *เอ๊าท์* งานฝีมือที่ถูกผลิตขึ้นในชั้นเรียนของอายาเนะแม้จะได้รับการชื่นชมเป็นงานศิลปะและถูกตีเป็นมูลค่าสูงกว่างานที่ถูกผลิตโดยเครื่องจักร แต่การทำชิ้นงานเหล่านี้ก็ไม่ต่างไปจากการเย็บปักถักร้อย ซึ่งเป็นงานสำหรับแม่บ้าน และการเรียนการสอนในห้องเรียนยังคงต้องใช้ทักษะ ความเอาใจใส่ ความเพียรพยายามอดทน เช่นเดียวกับแม่บ้านส่วนใหญ่พึงมี ซึ่งลักษณะงานดังกล่าวนี้ตรงกันข้ามกับงานของโยชิทากะผู้เป็นสามี เนื่องจากโยชิทากะดำรงตำแหน่งเป็น CEO ของบริษัท ตำแหน่งหน้าที่ของเขาช่วยส่งเสริมให้เขากลายเป็นชายผู้มีความมุ่งมั่นทะเยอทะยาน สมกับเป็นเจ้าของกิจการที่เปี่ยมด้วยอำนาจตามวิถีของทุนนิยมปิตาธิปไตย เราจึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ผู้หญิงจะก้าวข้ามพ้นอาณาเขตของความเป็นครอบครัวหรือบ้าน จนกระทั่งมีบทบาทและสถานะในพื้นที่การทำงาน แต่สุดท้ายแล้วพวกเธอก็ไม่อาจหลุดจากวงโคจรของการแบ่งงานตามเพศที่สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยกำหนดได้ ไม่ว่าจะเป็นการออกมารับงานในโรงงานทำข้าวกล่อง หรือการเปิดโรงเรียนสอนเย็บปักถักร้อย เหล่านี้เป็นเพียงการแปรหน้าที่ในบ้านเป็นแรงงานที่ผู้หญิงมีโอกาสได้รับค่าตอบแทน แต่หากพิจารณาดูแล้วงานนอกบ้านของผู้หญิงก็มีความรับผิดชอบที่ไม่ไกลไปกว่างานในบ้านที่พวกเธอต้องทำในพื้นที่ครอบครัวเลยแม้แต่น้อย

ทั้งนี้ การแบ่งแยกหรือข้อจำกัดในพื้นที่การทำงานของผู้หญิงญี่ปุ่นไม่เพียงปรากฏในสายงานทั่วไปเท่านั้น แต่สายงานที่อาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญและทักษะเฉพาะทางก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่เกิดจากอคติและความลำเอียงทางเพศภายใต้พื้นที่การทำงานได้เช่นกัน โดยประเด็นดังกล่าวถูกนำเสนอผ่านชีวิตการทำงานของตัวละครคาโอรุ อุซึมิ ซึ่งเป็นนักสืบหญิงเพียงคนเดียวที่ร่วมอยู่ในทีมสืบสวนสอบสวนคดีฆาตกรรมโยชิทากะ มาชิบะ ในนวนิยายเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* อุซึมิเป็นตัวละครที่เต็มไปด้วยไหวพริบและความสามารถในการทำงานด้านสืบสวนที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านักสืบชาย อีกทั้งหัวหน้าแผนกสืบสวนสอบสวนมามิยะ (Mamiya) ไม่ต้องการให้ความต่างทางเพศมาเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ดังที่เขากล่าวว่า “Don’t be afraid to speak what’s on your mind any time you like. There’s no rank and no gender when we are on the case.”(Higashino, 2012, p. 94) ดังนั้นจึงดูเหมือนว่านักสืบอุซึมิไม่ต้องเผชิญกับการแบ่งแยกและการกีดกันทางเพศในพื้นที่การทำงานเช่นที่ตัวละครหญิงคนอื่น ๆ ประสบ รวมทั้งยังมีโอกาสแสดงศักยภาพและความสามารถในการตั้งข้อสันนิษฐานหรือวิเคราะห์รูปคดีได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีข้อจำกัดทางเพศ

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณากระบวนการสืบสวนสอบสวนและคลี่คลายคดีฆาตกรรมแล้ว จะเห็นว่าผู้เล่าเรื่องได้สอดแทรกรายละเอียดที่ชี้ให้เห็นว่าตัวละครนักสืบหญิงในอาชญนิยายเรื่องดังกล่าวยังไม่สามารถก้าวข้ามอคติทางเพศและเอาชนะความต่างระหว่างหญิงและชายในพื้นที่การทำงานได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ เป็นเพราะทัศนคติและแนวทางการปฏิบัติของเพื่อนนักสืบและผู้บังคับบัญชาในหลาย ๆ ด้านยังคงสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองทางเพศแบบเหมารวม (Gender stereotype) ที่มักตัดสินคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลโดยอิงจากคุณสมบัติทางเพศที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดขึ้น

ประเด็นดังกล่าวเห็นได้จากความฉงนปนแปลกใจของนักสืบคุซานางิ ที่มักเกิดขึ้นในทุก ๆ ครั้งที่ตัวละครอุซิมิเผยให้เห็นความสามารถพิเศษ หรือคุณสมบัติที่โดดเด่นเกินผู้หญิง ไม่เพียงเท่านั้นอคติและมุมมองทางเพศแบบเหมารวมยังสะท้อนให้เห็นผ่านความคาดหวังที่มีต่อเพศหญิงอีกด้วย เห็นได้จากมุมมองของเพื่อนนักสืบคิชิทานิ (Khishitani) ที่คาดว่านักสืบอุซึมิจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับศิลปะการเย็บผ้า ดังที่ปรากฏในบทสนทนาระหว่างที่มีการกล่าวถึงภรรยาของผู้ตายที่เป็นศิลปินเย็บผ้าชื่อดัง “Apparently. It was my first time hearing about it, too. Maybe a woman would know? Khishitani looked over at Utsumi. ‘You ever heard of an “Ayane Mita”?’

He shows his memo pad where he had written down the character of her name." (Higashino, 2012, p. 26) จากคำพูดข้างต้น จะเห็นได้ชัดว่านักสืบชายคนดังกล่าวได้ใช้มุมมองทางเพศในการตัดสินขอบเขตความรู้ความถนัดของเพื่อนร่วมงาน ด้วยการประกอบสร้างคุณสมบัติเฉพาะทางเพศที่สังคมกำหนดและทำให้เชื่อว่าผู้หญิงเป็นเพศที่มีอารมณ์อ่อนไหว ละเอียดอ่อน รักสวยรักงาม มุมมองและความเชื่อดังกล่าวครอบงำโนสำนึกของคิชิทานิและส่งผลให้เขาทึกทักและเหมารวมว่างานเย็บปักถักร้อยที่เน้นความสวยงามและฝีมือที่ประณีตละเอียดอ่อนเป็นงานหรือกิจกรรมที่อยู่ในขอบเขตความสนใจของผู้หญิงทุกคน แม้ว่าการถูกเหมารวมตามมุมมองทางเพศดังที่กล่าวมาข้างต้นจะไม่มีผลกระทบต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมในกระบวนการสืบสวนสอบสวนของนักสืบอุซึมิ แต่มุมมองที่ผูกติดเธอไว้กับคุณลักษณะเฉพาะทางเพศก็แสดงให้เห็นถึงนัยของการแบ่งแยก หรือกำหนดความแตกต่างภายใต้พื้นที่การทำงานโดยใช้สถานะทางเพศเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ทั้งที่ผู้ตัดสินและผู้ถูกตัดสินนั้นต่างมีหน้าที่และความรับผิดชอบเดียวกัน

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้อุซึมิสามารถยืนหยัดอยู่ในสายอาชีพสืบสวนสอบสวนได้ คือ ความสามารถและคุณลักษณะที่เหมาะสมแก่การทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน ดังจะเห็นได้จากการตั้งข้อสันนิษฐานที่ค่อนข้างแม่นยำของนักสืบอุซึมิได้มีส่วนสำคัญในการช่วยให้การสืบสวนสอบสวนมีความคืบหน้ามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการสังเกตความผิดปกติจากการจัดวางสิ่งของในสถานที่เกิดเหตุ "I can only think of one reason why the wife wouldn't have to put away the champagne glasses [...] If she knew she wouldn't be away for very long, she wouldn't have felt the need to rush and clean them up"(Higashino, 2012, p. 94) ไม่เพียงเท่านั้น นักสืบอุซึมิยังตั้งข้อสงสัยต่อความมีพิรุธของอายาเนะ มาชิบะ ภรรยาของผู้ตายที่จงใจแสดงความเศร้าโศกเสียใจต่อหน้าพนักงานสอบสวนและการสร้างพยานหลักฐานที่รัดกุมจนเกินไป รวมถึงข้อสังเกตที่อายาเนะจงใจที่จะไม่แจ้งการตายของโยชิทากะให้แก่ทนายส่วนตัว ความละเอียดรอบคอบและการให้ความสำคัญกับรายละเอียดเล็กน้อยดังที่กล่าวไปในข้างต้นล้วนแต่เป็นสิ่งที่นักสืบชายต่างมองข้าม แต่ทว่าอคติทางเพศและความลำเอียงทางเพศก็ได้กลายเป็นตัวการสำคัญที่แปรเปลี่ยนคุณลักษณะเด่นเหล่านี้ให้กลายเป็นคุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์ต่อสายงานสืบสวนสอบสวน กล่าวคือ ความละเอียดอ่อนและถี่ถ้วนในการหาหลักฐานของอุซึมิมักถูกนักสืบชายมองว่าเป็นการใช้สัญชาติญาณและจินตนาการ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ในขั้นตอนของการสืบสวนสอบสวน

งานที่ต้องใช้ตรรกะและเหตุผลในการแก้ไขปัญหาและคลี่คลายคดี ดังที่ นักสืบคุซานางิกล่าวว่า “You want me to trust your female intuition?” และหัวหน้ามามิยะกล่าวว่า “I don’t mind lively discussion, but let’s not lower this to hunches and intuition.”(Higashino, 2012, p. 92) จากข้อความข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าอคติทางเพศที่อ้างว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนไหวต่อจินตนาการและการใช้อารมณ์เป็นเครื่องมือในการตัดสินสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้เข้าครอบงำนักสืบชายทั้งมามิยะและคุซานางิจึงใช้มุมมองทางเพศที่แฝงอยู่ในจิตใต้สำนึกในการตัดสินและกล่าวหาว่านักสืบอุซึมิมักปล่อยให้อารมณ์และจินตนาการเข้ามาครอบงำตนเองในขณะดำเนินขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน

อย่างไรก็ตาม อคติและความลำเอียงทางเพศในพื้นที่การทำงานไม่เพียงแต่จะกีดกันตัวละครหญิงผ่านการจำกัดโอกาสในการแสดงศักยภาพและใช้มุมมองทางเพศแบบเหมารวมในการตัดสินหรือแทรกแซงการปฏิบัติงานของพวกเธอเท่านั้น แต่มุมมองที่ไร้ความเป็นธรรมดังกล่าวยังนำไปสู่การละเมิดสิทธิ์ทางด้านร่างกายของเธอด้วยเช่นกัน โดยประเด็นดังกล่าวได้ถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *ไซอะคุ* ของนักเขียนฮิเดะโอะ โอคุดะ ที่ได้นำเสนอวิถีชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของคนญี่ปุ่นสมัยใหม่ในช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่แตกจนเป็นสาเหตุนำไปสู่อาชญากรรมในรูปแบบการปล้นผ่านตัวละครเอกทั้งสามคน อย่าง ชินจิโร คาวาทานิ ทัตซึยะ โนมูระ และมิโดริ ฟูจิซากิ

ตัวละครชินจิโรเป็นเจ้าของกิจการรายย่อยผู้ซึ่งอาศัยความมุมานะอุตสาหะในการประคองโรงกลึงคาวาทานิให้สามารถฟันฝ่ามรสุมคลื่นลมกระทั่งสามารถยืนหยัดอยู่ในธุรกิจอะไหล่แปรรูปมากว่าสิบแปดปี แต่เมื่อญี่ปุ่นก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจหลังฟองสบู่แตกในทศวรรษที่ 1990 ชินจิโรที่เคยอิ่มเอมใจกับยอดสั่งซื้อสินค้าที่พุ่งสูงลิ่วในยามเศรษฐกิจเฟื่องฟูกลับต้องระสบปัญหารุมเร้ารอบด้านภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยได้เปลี่ยนอุตสาหกรรมการผลิตจากหน้ามือเป็นหลังมือ โรงกลึงคาวาทานิที่เคยมีงานทำล้นมือได้แปรสภาพกลายเป็นกิจการที่ไม่คึกคักเช่นเดิมซึ่งทำให้รายได้ที่ควรเข้ามาหายไปกว่าครึ่ง ชินจิโรจึงเลือกประคับประคองกิจการให้ดำเนินต่อไปด้วยการทำใจยอมรับแรงกดดันจากบริษัทคู่ค้าที่บีบให้ผู้รับเหมาเช่นเขาต้องลดต้นทุนการผลิตไปกว่าครึ่ง นอกจากจะต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดบนเส้นทางธุรกิจที่ไม่อาจคาดเดาอนาคตได้แล้ว ชินจิโรยังมีปัญหาขัดแย้งกับเพื่อนบ้านในละแวกเดียวกันที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นจนยากที่จะเยียวยา โดยผู้อาศัยในแมนชั่นใกล้เคียงต่างพากันกล่าวหาว่าเสียงเครื่องจักรจากกระบวนการผลิตในโรงกลึงเป็นมลพิษทางเสียงที่คอยรบกวน

ชีวิตประจำวัน บรรดาผู้ได้รับผลกระทบจึงเรียกร้องให้จำกัดเวลาในการผลิตแม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว โรงกลึงคาวาทานิจะดำเนินกิจการมาตั้งแต่ก่อนการปลูกสร้างแมนชั่นและการเข้าพักอาศัยของคนกลุ่มดังกล่าวก็ตาม ความต้องการของเพื่อนบ้านที่สวนทางกับคำสั่งเร่งการผลิตของบริษัทคู่ค้าที่เป็นเสมือนผู้ต่อความหวังและโอกาสในการอยู่รอดให้แก่โรงกลึงคาวาทานิในยามวิกฤติเช่นนี้ได้ส่งผลให้ความขัดแย้งบานปลายมากยิ่งขึ้นและมีทีท่าว่าจะลุกลามไปถึงการฟ้องร้อง ชินจิโรที่ตกอยู่ในสภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกประกอบกับความกดดันที่ต้องหาเงินทุนมาหมุนเวียนและต่ออายุให้ธุรกิจที่ตนเองได้บากบั่นสร้างไว้ได้ผลักดันให้ชินจิโรตัดสินใจเข้าร่วมแผนการปล้นธนาคารของตัวละครทัตสึยะโดยตัวของเขาเองก็ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

ตัวละครทัตสึยะเป็นเด็กหนุ่มที่ตัดสินใจละทิ้งครอบครัวเพื่อมาใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังในเมืองใหญ่ แม้ชีวิตที่เลือกเกิดไม่ได้จะทำให้ทัตสึยะมีเส้นทางชีวิตที่ค่อนข้างแตกต่างจากวัยรุ่นทั่วไปที่ยังต้องตั้งหน้าตั้งตาศึกษาเล่าเรียนเพื่ออนาคตที่ดี พร้อมกับได้รับการดูแลเอาใจใส่และการสนับสนุนจากผู้ปกครอง แต่อย่างไรก็ตาม ทัตสึยะยังคงใช้ชีวิตอย่างเรื่อยเปื่อยโดยไม่มีความคิดที่จะผลักดันตนเองออกจากเส้นทางชีวิตแบบเดิมแม้แต่น้อย โดยทัตสึยะผู้เกียจคร้านได้ใช้ชีวิตอยู่ในสภาพคนว่างงานหลังจากถูกไล่ออกจากงานประจำในร้านเกมเซ็นเตอร์ย่านโยโกฮามาและหาเงินเลี้ยงชีพด้วยวิธีที่แสนมักง่าย อาทิ ดักจี้นักศึกษาในย่านชุมชน และหวังเงินรางวัลจากการเสี่ยงโชคในร้านปาจิงโกะ กระทั่งเขาได้รับการชักชวนจากทากาโอะเพื่อนเก่าผู้ผันตัวไปเป็นสมุนกลุ่มยากูซ่าให้ร่วมกันขโมยเมทิลแอลกอฮอล์เพื่อนำไปขายต่อ แต่ทว่าปฏิบัติการครั้งดังกล่าวได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่กลุ่มยากูซ่าพันธมิตรจนสร้างความไม่พอใจแก่หัวหน้ากลุ่ม เพื่อหลุดรอดจากความผิดในครั้งนี้ทัตสึยะและทากาโอะจึงต้องรับผิดชอบด้วยการปล้นโรงจำนำเพื่อหาเงินมาชดใช้ แต่ด้วยความเจนจัดและประสบการณ์ในวงการที่น้อยกว่าทัตสึยะจึงถูกทากาโอะหักหลังและเชิดเงินกว่าครึ่งหนีไปอย่างลอยนวล ท้ายที่สุดเขาจึงต้องหันไปปล้นธนาคารคาโมะเมะ สาขาคิตะคาวาซากิ

ตัวละครมิโดริเป็นตัวละครเอกหญิงเพียงคนเดียวในอาชญนิยายเรื่อง *ไซอะคุ* โดยหญิงสาววัยยี่สิบสามคนดังกล่าวเป็นพนักงานธนาคารคาโมมะ สาขาคิตะคาวาซากิ ที่ซึ่งเธอต้องทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของผู้จัดการสาขาที่อารมณ์ฉุนเฉียวและมีท่าทีกดขี่ข่มเหง นอกจากจะต้องต่อสู้กับการทำงานอันแสนเหนื่อยยากแล้ว มิโดริยังต้องรับมือกับปัญหาภายในครอบครัวที่เกิดจากน้องสาวต่าง

มารดาที่กำลังอยู่ในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ ความหนักใจเกี่ยวกับน้องสาวต่างมารดาผู้นี้ได้เพิ่มขึ้นอีกเป็นเท่าทวีคูณเมื่อมิโดริพบว่าเธอเป็นผู้ร่วมขบวนการปล้นธนาคารกับเด็กหนุ่มทัตสึยะ

ทั้งนี้ กล่าวได้ว่าอาชญนิยายเรื่อง *ไซอะคุ* ได้สะท้อนให้เห็นประเด็นปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้พื้นที่การทำงานในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมปิตาธิปไตยผ่านมิโดริ โดยการรับมือกับบรรยากาศการทำงานในธนาคารคาโมเมะ สาขาคิตะคาวาซากิของมิโดริได้แสดงให้เห็นได้ว่าปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้ระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยไม่ได้จำกัดเพียงการเอารัดเอาเปรียบในเชิงเศรษฐกิจและความมั่งคั่งเพียงเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการเอารัดเอาเปรียบทางกายภาพอีกด้วย เนื่องจากมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ที่ครอบงำพื้นที่การทำงานได้สร้างทัศนคติต่อเพศที่ไม่เท่าเทียมจนเป็นเหตุให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อในการฉกฉวยเอารัดเอาเปรียบทางเพศได้โดยง่าย

อย่างไรก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่า ภาพการดำเนินธุรกิจธนาคารที่ถูกนำเสนอในอาชญนิยายเรื่อง *ไซอะคุ* เป็นพื้นที่การทำงานที่ถูกครอบงำด้วยระบบชายเป็นใหญ่อย่างเห็นได้ชัด ด้วยที่เป็นองค์กรที่มุ่งแสวงหากำไรโดยอาศัยความสามารถ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการเงิน ความคาดหวังขององค์กรมักตกอยู่ที่พนักงานชายเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคมญี่ปุ่น และด้วยอิทธิพลจากระบบอุปถัมภ์กันในพื้นที่การทำงาน ตัวละครมิโดริและพนักงานหญิงคนอื่น ๆ จึงรู้แก่ใจว่า “ธนาคารเป็นสังคมของพวกผู้ชาย ผู้หญิงไม่มีหนทางก้าวหน้าไปไหนได้”(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 81) ทั้งนี้ ภาพของระบบอุปถัมภ์ในพื้นที่การทำงานที่แผ่ขยายและเติบโตอย่างแข็งแกร่งได้ถูกสะท้อนให้เห็นจากการเข้าค่ายพนักงานใหม่ที่แม้จะเป็นกิจกรรมที่ไม่มีใครยินดีเข้าร่วม แต่ก็ไม่มีพนักงานหรือผู้จัดการออกโรงต่อต้านขัดขืน อีกทั้งกิจกรรมดังกล่าวยังคงถูกสืบสานต่อกันมาจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่แสนเคร่งครัด ทั้งนี้ เป็นเพราะงานประจำปีดังกล่าวไม่เพียงเป็นพื้นที่สำหรับการพบปะระหว่างคนธนาคารเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้พนักงานชายได้สานสัมพันธ์อันดีภายใต้ระบบอุปถัมภ์ภายในองค์กรเพื่อโอกาสในการสนับสนุนสู่ความก้าวหน้า ดังที่มิโดริเชื่อว่า

> สหภาพแรงงานของธนาคารจัดงานลักษณะนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นเวทีประกาศให้พนักงานรับรู้ทางอ้อมว่า การได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตัวและการให้ความร่วมมือกับองค์กร ขอเพียงให้ผู้ใหญ่เห็นหน้าบ่อยๆ แม้ไม่มีความสามารถโดดเด่นก็มีโอกาสก้าวหน้า อัน

> ที่จริงเรื่องนี้เป็นที่รับรู้กันในหมู่พนักงานโดยทั่วไป เพียงแต่การมีเวทีจะช่วยตอกย้ำความจริงดังกล่าวให้ปรากฏชัด(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 81)

นอกจากนี้ ระบบอุปถัมภ์ในงานธนาคารคาโมเมะยังถูกสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดผ่านความสัมพันธ์ในหมู่พนักงานและผู้บริหารชาย อาทิ ทากาฮาชิ พนักงานจากสำนักงานใหญ่ที่ถูกส่งมาประจำสาขาคิตะคาวาซากิเพื่อเรียนรู้เรื่องการปล่อยสินเชื่อและเงินกู้ และด้วยที่เป็นบุคลลากรที่ขึ้นตรงกับสำนักงานใหญ่และมีความเป็นไปได้ที่ถูกวางตัวให้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหาร จึงเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่าผู้จัดการสาขาจะโปรดปรานพนักงานชายผู้นี้เป็นพิเศษ

จากความสัมพันธ์และวิถีปฏิบัติภายใต้ระบบอุปถัมภ์ข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่าวิถีการทำงานที่ให้คุณค่าและความสำคัญแก่พนักงานชายมากกว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำท่ามกลางพื้นที่การทำงานในหลายมิติ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการเอื้อให้พนักงานหญิงต้องตกอยู่ในสภาพที่ถูกเอาเปรียบและถูกคุกคามทางเพศ โดยปัญหาการตกเป็นเหยื่อในการเอารัดเอาเปรียบทางเพศในพื้นที่การงานของตัวละครหญิงถูกสะท้อนให้เห็นจากการถูกลวนลามเล็กน้อยจากชายชราชิบาตะลูกค้าเก่าแก่ที่เทียวแวะเวียนมาใช้บริการจ่ายค่าบริการสาธารณูปโภคกับธนาคารคาโมะเมะ สาขาคาวาซากิแห่งนี้เป็นประจำ ดังที่ถูกบรรยายไว้ว่า “ชิบาตะบรรจงกรอกข้อมูลจนครบถ้วน จากนั้นส่งแบบฟอร์มคืนให้มิโดริและถือโอกาสจับมือเธอ เมื่อเห็นหญิงสาวสะดุ้งดึงมือกลับอย่างสุภาพ เขาจึงทำท่าคล้ายเพิ่งได้สติ กล่าวขอโทษพลางทำคอย่นเหมือนนักเรียนมัธยมต้นถูกครูจับได้”(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 91) การกระทำดังกล่าวแม้จะกวนใจพนักงานหญิงอย่างมิโดริอยู่พอประมาณ แต่ด้วยที่ชายชราชิบาตะเป็นลูกค้ารายใหญ่เจ้าของเงินฝากและเงินประกันก้อนโตที่สร้างยอดตัวเลขจำนวนมหาศาลให้แก่ทางธนาคาร บรรดาผู้บริหารและพนักงานธนาคารในสาขาคิตะคาวาซากิจึงเกรงใจชายผู้นี้มากเป็นพิเศษ ความเป็นลูกค้าคนสำคัญของชิบาตะทำให้ตัวละครมิโดริต้องเลือกที่จะไม่ถือสาให้เป็นเรื่องราวใหญ่โตและกลบเกลื่อนความรู้สึกเอือมระอาต่อชายชราผู้นี้ด้วยรอยยิ้มซึ่งเป็นทักษะที่พนักงานปฏิบัติงานหน้าเคาน์เตอร์คุ้นเคยเป็นอย่างดี

นอกจากการถูกฉวยโอกาสในระดับที่พอจะไม่ถือเอาเป็นโทษจากลูกค้าเช่นชายชราชิบาตะแล้ว เรายังจะเห็นได้ว่าพนักงานธนาคารอย่างมิโดริยังต้องเผชิญกับการคุกคามทางเพศอย่างร้ายแรง

เมื่อเธอถูกชายผู้มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาในสายงานล่วงละเมิดโดยที่เธอไม่สมัครใจหรือยินยอมต่อการกระทำดังกล่าวแม้แต่น้อย เหตุการณ์ข้างต้นเกิดขึ้นในระหว่างการเข้าร่วมงานเข้าค่ายพนักงานใหม่ที่สหภาพแรงงานของธนาคารจัดขึ้นเพื่อต้อนรับพนักงานเข้าใหม่ของปีนั้น และแม้มิโดริจะเป็นพนักงานที่ร่วมงานกับธนาคารคาโมเมะอยู่ก่อนแล้ว แต่ด้วยเป็นที่รู้กันว่าพนักงานธนาคารทุกคนต้องเข้าร่วมงานทุกงานที่ธนาคารจัดขึ้น มิโดริและพนักงานร่วมสาขาคนอื่นๆ จึงต้องจำใจเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวอย่างปฏิเสธไม่ได้ โดยในระหว่างที่มิโดริรู้สึกพะอืดพะอมจากการร่วมดื่มสังสรรค์จนต้องขอตัวออกมาอยู่ในจุดที่ปลอดจากสายตาผู้คน ผู้จัดการสาขาสบโอกาสใช้ช่วงจังหวะดังกล่าวเข้าจับเนื้อต้องตัว ลวนลามของสงวนและส่วนอื่นๆในร่างกายของหญิงสาว ร่างกายที่อิดโรยเหนื่อยล้าจากการอาเจียนและความรู้สึกตะลึงพรึงเพริดกับการกระทำของผู้จัดการสาขาทำให้มิโดริไร้เรี่ยวแรงที่จะขัดขืน ดังที่ถูกบรรยายไว้ว่า

> ผู้จัดการสาขาขยับตัวชิดเข้ามาอีก ก่อนจะใช้มือขวาดึงชายเสื้อเชิ้ตของมิโดริออกจากกางเกงยีน แล้วล้วงมือเข้ามาจากใต้เสื้อ ‘ไอ้คนลามก แกจะข่มขืนฉันหรือไง!’ มือร้อนผ่าวของผู้จัดการสาขาป่ายแปะไปตามเนินอกที่โผล่พ้นเสื้อชั้นในของมิโดริ ‘ไม่! เอามือสกปรกของแกออกไป’ ผู้จัดการบีบคลึงสองถันของมิโดริอย่างมันมือ มิโดริไม่เหลือเรี่ยวแรงที่จะปัดมือนั้นออก เสียงหายใจหอบกระชั้นดังก้องอยู่ข้างหู จากนั้นมือของผู้จัดการสาขาเลื่อนไปจับบริเวณหัวหน่าว คราวนี้มิโดริถึงกับตัวสั่น ผู้จัดการสาขาลูบไล้ของสงวนของมิโดริเล่นอย่างเพลิดเพลิน ขณะใช้สิ้นเลียซอกคอของเธอ มิโดริรู้สึกขยะแขยงสุดทน แต่เธอไม่มีเรี่ยวแรงขัดขืนเอาเสียเลย (ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 149-150)

การตกเป็นเหยื่อกามาอารมณ์ในพื้นที่การทำงานสะท้อนให้เห็นถึงอีกแง่มุมของความยากลำบากภายใต้พื้นที่การทำงานที่ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ต้องเผชิญ เพราะนอกจากการล่วงละเมิดครั้งดังกล่าวจะส่งผลกระทบทางด้านจิตใจของตัวละครหญิงอย่างยากที่จะเยียวยาแล้ว การกระทำดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่บิดเบี้ยวของผู้ชายที่วางคุณค่าและความสำคัญของผู้หญิงในพื้นที่การทำงานให้อยู่ในสถานะที่ด้อยกว่า ซึ่งมุมมองที่ไม่เท่าเทียมดังกล่าวถือเป็นอานิสงค์ที่ได้รับและถูกถ่ายทอดมาจาก

แนวทางการแบ่งงานตามเพศหรือการแบ่งแยกบทบาทในการผลิต เมื่อผู้หญิงที่เป็นเพศที่เคยถูกผูกติดอยู่กับงานบริการในพื้นที่บ้านได้ออกมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่การทำงานแล้ว จึงเป็นเรื่องปกติที่เพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชาชายจะมองพวกเธอเป็นวัตถุทางเพศภายใต้พื้นที่การทำงาน ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าความรู้สึกเหนือกว่าของเพศชาย และความมีศักยภาพในการทำงานรวมถึงตำแหน่งงานที่สูงกว่าเป็นปัจจัยทำให้หัวหน้างานของมิโดริเกิดความลำพองในอำนาจจนก้าวล้ำขอบเขตสิทธิและเสรีภาพทางด้านร่างกายของเพื่อนร่วมงานหรือพนักงานหญิงที่อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเธอเลยแม้แต่น้อย เพราะหลังจากเหตุการณ์ได้ผ่านพ้นไป มิโดริกลับตกเป็นฝ่ายที่ทนแบกรับความรู้สึกย่ำแย่จากการกระทำที่เกิดขึ้นไม่ได้ทั้งที่เธอเป็นผู้ถูกกระทำ ความสับสนกลัดกลุ้มที่ต้องทนก้มหน้ารับชะตากรรมเพียงลำพังโดยที่ฝ่ายผู้กระทำไม่มีทีท่าละอายใจทำให้เธอเกิดความอิดหนาระอาใจจนกระทั่งเกิดความคิดที่จะเป็นฝ่ายลาออก ดังที่ถูกบรรยายไว้ว่า

> สำหรับมิโดริยามนี้ที่ทำงานแปรสภาพเป็นขุมนรก หญิงสาวตัดสินใจเด็ดขาดแล้วว่าจะลาออก วันก่อนเธอเดินสวนกับผู้จัดการสาขาตรงบันได มิโดริก้มศีรษะทักทายด้วยหัวใจเต้นระทึก ทว่าอีกฝ่ายเพียงพยักหน้าตอบด้วยสีหน้าบอกบุญไม่รับเช่นเคย จริงสิ เบื้องบนสั่งห้ามพูดเรื่องที่เกิดขึ้น ... เมื่อคิดมาถึงตรงนี้มิโดริรู้สึกเหมือนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถูกเหยียบย่ำจนยากจะทำใจ (ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 252)

นอกจากการเอารัดเอาเปรียบและการละเมิดทางเพศที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว อีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการกดขี่ของวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยในที่ทำงานที่เด่นชัดไม่แพ้กัน คือ วิธีการจัดการขององค์กรเมื่อตัวละครหญิงตัดสินใจเรียกร้องความเป็นธรรมแก่ตนเอง กล่าวได้ว่าการตัดสินใจลุกขึ้นมาเปิดเผยหรือทวงคืนความเป็นธรรมจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศของตัวละครหญิงดูเหมือนจะไม่ใช่ทางออกที่ถูกต้องสำหรับประสบการณ์เลวร้ายที่เธอได้เผชิญมา เพราะทันทีที่เธอแจ้งเรื่องให้ทางสาขาทราบ มิโดริกลับได้รับปฏิกิริยาตอบกลับที่เมินเฉยจากทามาอิหัวหน้าแผนกตามสายงานของเธอ ซึ่งท่าทีดังกล่าวได้ทำให้มิโดริฉุกคิดได้ว่าเสียงพนักงานหญิงตัวเล็ก ๆ เช่นเธอไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงใดใดภายในองค์กรได้ ซ้ำแล้วหัวหน้าแผนกคนดังกล่าวยัง

ปรักปรำว่าเธอได้ยั่วยวนผู้จัดการสาขาจนเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการจัดการไกล่เกลี่ยที่แฝงไปด้วยความลำเอียง ที่ว่า

> ทำไมต้องทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ [...] งานไหนมีเหล้าก็หนีไม่พ้นเรื่องพรรค์อย่างว่า บรรยากาศงานสังสรรค์มันก็แบบนี้ มั่วซั่วไม่รู้ใครเป็นใคร อีกอย่างใช่จะมีแต่ผู้ชายฉวยโอกาสเพียงฝ่ายเดียวเสียที่ไหน ผู้หญิงเที่ยวทำตาเยิ้มให้ท่าก็มีให้เห็นเกลื่อน พอเหล้าเข้าปากมันก็หน้ามืดกันทั้งนั้น ฉันไม่เห็นมันจะเป็นเรื่องลวนลามทางเพศตรงไหน [...] อีกอย่างตอนนั้นเธอเมามากไม่ใช่เรอะ อาจจินตนาการไปเองก็ได้ว่ามีผู้ชายมากอด ถึงผู้จัดการจะเป็นคนขี้โมโหอยู่สักหน่อย แต่ความจริงเขาเป็นคนดี วันๆ คิดแต่หาวิธีจะพัฒนาสาขา(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 222-223)

หัวหน้าแผนกทามาอิไม่เพียงบิดเบือนให้เจตนาอนาจารของผู้จัดการสาขากลายเป็นเพียงการเข้าใจผิดเท่านั้น เขายังกล่าวทิ้งท้ายไว้อย่างไร้ซึ่งความเห็นอกเห็นใจว่า “อย่าให้เรื่องลุกลามออกไปเป็นอันขาด จำไว้ว่าสาขาเปรียบเสมือนครอบครัว ทุกคนต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม”(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 225) แม้ว่าทามาอิจะพยายามใช้ภาพความสัมพันธ์ของครอบครัวมาอธิบายการดำเนินการของสาขาเพื่อชักนำมิโดริล้มเลิกที่จะนำเอาปัญหาและความขุ่นเคืองใจส่วนตัวมาสร้างความเสียหายให้แก่ภาพรวมขององค์กร แต่คำพูดของทามาอิเองก็ไม่ได้แฝงด้วยความรู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อพนักงานสาวอย่างที่สมาชิกในครอบครัวพึงมีให้แก่กัน ซึ่งการคาดหวังให้ตัวละครหญิงผู้เคราะห์ร้ายยอมอะลุ้มอล่วยให้กับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้บังคับบัญชาอย่างฝืนทนนอกจากจะสะท้อนให้เห็นการเลือกข้างอย่างไม่เป็นธรรมแล้ว ยังถือเป็นหลักฐานสำคัญที่ตอกย้ำให้เห็นว่าพื้นที่และระบบการทำงานของธนาคารคาโมเมะเป็นสังคมของผู้ชายอย่างแท้จริง ผู้บริหารและพนักงานชายจึงมักนึกถึงและปกป้องประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องก่อนเสมอ ซึ่งอคติและความลำเอียงเช่นนี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารชายเช่นผู้จัดการสาขาสามารถทำให้ความพึงพอใจส่วนตัวอยู่เหนือความถูกต้องและทำให้ความผิดกลายเป็นความชอบธรรมได้โดยง่าย

จากการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมที่กล่าวมาข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่า ระบบอุปถัมภ์ในพื้นที่การทำงานได้มีส่วนสำคัญในการสร้างความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกันตลอดจนการมีผลประโยชน์ในพื้นที่การทำงานร่วมกันในหมู่พนักงานชาย แต่บทบาทและความสำคัญของพนักงานหญิงที่อยู่นอกวงอุปถัมภ์ก็ถูกมองข้ามไป ปัญหาและอุปสรรคใดใดของพวกเธอจึงไม่ถูกเล็งเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญ มุมมองและวิถีปฏิบัติที่ว่าจึงเป็นเหตุให้ผู้จัดการสาขาและหัวหน้าแผนกต่างมองข้ามความทุกข์ใจของพนักงานหญิงตัวคนเดียวอย่างมิโดริไปอย่างไม่ไยดี ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำเชิงห้ามปรามที่รองผู้จัดการสาขากล่าวขึ้นก่อนที่มิโดริจะเดินทางไปให้ปากคำกับฝ่ายบริหารในสำนักงานใหญ่ ที่ว่า “ขอเตือนอีกครั้ง ไม่ว่าเธอคาดหวังอะไรจากเรื่องนี้ ผลคงไม่ออกมาอย่างที่หวัง ธนาคารเป็นองค์กรใหญ่มีเรื่องต้องทำมากมาย ไม่มีเวลาพอมาให้พนักงานหญิงนั่งรำพันความทุกข์”(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 340) แม้มิโดริจะเป็นผู้เสียหาย แต่ทว่าผู้จัดการสาขามีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับฝ่ายบริหารในสำนักงานใหญ่ อีกทั้งตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบในงานบริหารยังทำให้เขาถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและการขับเคลื่อนองค์กรมากกว่าพนักงานหญิงอย่างมิโดริ บทลงโทษที่ทางธนาคารตัดสินจึงไม่สาสมกับบาดแผลทางจิตใจที่ตัวละครหญิงได้รับ เราจึงกล่าวได้ว่า มายาคติชายเป็นใหญ่ในพื้นที่การทำงานไม่เพียงแต่สร้างความยากลำบากให้แก่ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ในแง่ของการกีดกันการเข้าถึงโอกาสและความก้าวหน้าในอาชีพเท่านั้น แต่ยังเอื้อให้ผู้หญิงถูกคุกคามทางเพศอีกด้วย

จากเส้นทางการประกอบอาชีพของตัวละครเอกหญิงในเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์ เอ๊าท์* และ*ไซอะคุ* เราอาจกล่าวได้ว่า ทุนนิยมแบบปิตาธิปไตย เป็นระบบที่เอื้อให้ผู้ชายมีอำนาจผูกขาดภายในองค์กรการทำงาน โดยอำนาจดังกล่าวได้ส่งเสริมให้ผู้ชายมีอิทธิพลอย่างมากในการจำกัดทางเลือกและโอกาสของพนักงานหญิงจากการปฏิบัติหน้าที่หลักภายในองค์กรผ่านการแบ่งงานทำตามเพศ ผู้หญิงส่วนใหญ่จึงถูกจำกัดบทบาทให้อยู่ในงานสนับสนุนช่วยเหลือมากกว่างานด้านบริหารหรืองานที่ต้องอาศัยทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญ แต่ไม่ว่าผู้หญิงเหล่านี้จะสังกัดอยู่ในสายงานใดก็ตาม พวกเธอต่างต้องเผชิญกับอคติและความลำเอียงทางเพศที่แฝงอยู่ในพื้นที่การทำงานซึ่งจะคอยลดทอนคุณค่าและความสามารถของพวกเธออย่างไม่จบสิ้น ทั้งนี้ ข้อจำกัดและเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่การทำงานไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงการกีดกันผู้หญิงจากการเข้าถึงสิทธิและอำนาจที่เท่าเทียม

กับผู้ชายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการกีดกันพวกเธอจากการเข้าถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่อยู่ในรูปของสวัสดิการค่าตอบแทนในการทำงานซึ่งมักเพิ่มขึ้นตามตำแหน่งการทำงานอีกด้วย

3.2.3 พื้นที่ความเป็นอื่น

แม้ว่าอุปสรรคและการกีดกันจากเส้นทางสู่ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและความมั่งคั่งภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยจะเป็นเหตุกระตุ้นให้ตัวละครเอกหญิงต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดมากยิ่งขึ้น แต่กลับดูเหมือนว่ายิ่งพวกเธอพยายามรับมือกับข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจมากเท่าไหร่ กระแสหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศญี่ปุ่นยิ่งผลักไสให้ผู้หญิงอยู่ในบริเวณชายขอบของทุกพื้นที่ทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะมากขึ้นไปเรื่อยๆ

ในอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่เป็นกลุ่มคนที่ถูกจำกัดการเข้าถึงพื้นที่หลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยวิถีเศรษฐกิจทุนนิยมปิตาธิปไตยได้หยิบยื่น “ความเป็นอื่น” แก่พวกเธอด้วยการผลักไสให้พวกเธออยู่ในบริเวณชายขอบของการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังที่ซีแมน (Seaman) ได้กล่าวไว้ว่า

> Kirino, [...], uses the landscape to symbolize the struggles of her characters. That is to say, she employs the urban landscape of modern Japan not only to situate but also to emblematize the plight of those on the margins of Japanese society.(Seaman, 2006, p. 200)

ทั้งที่อยู่ท่ามกลางสังคมทุนนิยมซึ่งเต็มไปด้วยโอกาสในการเข้าถึงความมั่งคั่งอันเกิดจากการแข่งขันและการกอบโกยอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่ตัวละครเอกหญิงกลับไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์เหล่านี้ได้ ซ้ำยังถูกผลักให้กระดอนไปมาระหว่างบ้านและพื้นที่การทำงาน โดยไม่มีที่ให้หลบซ่อนหรือหลีกหนีออกจากวัฏจักรดังกล่าว และต้องใช้ชีวิตอย่างไร้ความหวังไม่ต่างไปจากคนที่หลงทางอยู่ในวังวนแห่งทุนนิยมปิตาธิปไตยที่แผ่อิทธิพลไปทั่วทุกมุมเมือง ดังที่เห็นได้จากบทบรรยายในช่วงแรกของอาชญนิยาย เมื่อตัวละครมาซาโกะเดินทางมาถึงโรงงานบรรจุข้าวกล่อง

> I want to go home. The moment the smell hit her, the words came into her head. She didn't know exactly what home it was she wanted to go to, certainty not the one she'd just left. But why didn't she want to go back there? And where did she want to go? She felt lost.(Kirino, 2003, p. 1)

ข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความโดดเดี่ยวและแปลกแยกของมาซาโกะซึ่งเป็นตัวแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโลกการทำงานและชีวิตส่วนตัวได้อย่างแท้จริง ความรู้สึกแปลกแยกที่มีต่อทั้งสองพื้นที่ส่งผลให้เธอไม่สามารถยึดเอาที่ใดที่หนึ่งเป็นที่มั่นเพื่อต่อสู้กับปัญหาและความยากลำบากภายใต้สังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ได้ เนื่องจากโลกการทำงานถือได้ว่าเป็นสังคมของผู้ชาย ในขณะเดียวกันปริมณฑลของครอบครัวที่มักถูกมองว่าเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของผู้หญิงกลับไม่สามารถเป็นเกราะกำบังคุ้มครองให้ผู้หญิงรอดพ้นจากสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือความยุ่งยากทั้งปวงได้ เนื่องจากผู้ชายยังคงควบคุมพื้นที่ดังกล่าวไว้

ภาวะความเป็นอื่นที่ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ต้องเผชิญสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดเมื่อตัวละครเอกหญิงต่างลงเอยด้วยการทำงานเป็นคนงานชั่วคราวในโรงงานบรรจุอาหารกล่องโดยไม่มีทางเลือก โดยกล่าวได้ว่าสภาวะแปลกแยกและความเป็นอื่นเป็นผลพวงที่เกิดจากการกีดกันและการแบ่งแยกทางเพศภายในพื้นที่ทุนนิยมปิตาธิปไตย ด้วยคุณสมบัติที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยกำหนดไว้ ตัวละครเอกหญิงจึงถูกกีดกันออกจากการทำงานในพื้นที่หลักของเศรษฐกิจซึ่งส่วนใหญ่มักกระจุกตัวอยู่ในใจกลางกรุงโตเกียว โดยมาซาโกะและยาโยอิถูกกำจัดออกจากโครงสร้างและระบบการจ้างงานของบริษัทที่ไม่มีที่ว่างสำหรับพนักงานหญิงที่ต้องดูแลทั้งสามีและลูก โยชิเอะเป็นแรงงานชราที่ไม่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรเฉกเช่นแรงงานหนุ่มสาว ส่วนคุนิโกะถูกปฏิเสธจากการเป็นโฮสเตจสาวในไนต์คลับที่ตนวาดฝันมาตลอดเนื่องจากปมด้อยทางด้านรูปร่างหน้าตา ด้วยความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจพวกเธอจึงไม่สามารถนิ่งดูดายต่อชะตากรรมและมุ่งหารายได้จากการบรรจุอาหารในช่วงกลางคืนเพื่อแลกกับค่าตอบแทนอันน้อยนิดโดยไม่มีทางเลือก เนื่องจากโรงงานแห่งดังกล่าวเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจเพียงแห่งเดียวที่พวกเธอสามารถเข้าถึงได้ กระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการทำงานประจำมาสู่การเป็นคนงานชั่วคราวที่โรงงานบรรจุอาหารกล่องจึงชี้ให้เห็นว่าพื้นที่

ทุนนิยมปิตาธิปไตยกำลังผลักให้ผู้หญิงกลายเป็นอื่นและสร้างความแปลกแยกระหว่างเธอกับคนรอบข้างไปทีละน้อย

ความเป็นอื่นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยถูกสะท้อนผ่านช่วงเวลาของการทำงานของตัวละคร งานบรรจุอาหารกล่องที่เริ่มตั้งแต่เที่ยงคืนถึงตีห้าครึ่งส่งผลให้วิถีชีวิตของตัวละครหญิงทั้งสี่ดำเนินสวนทางกับคนทั่วไป เห็นได้จากการที่พวกเธอกล่าว “อรุณสวัสดิ์” ในเวลาที่คนทั่วไปหรือสมาชิกในครอบครัวต่างเสร็จสิ้นภารกิจระหว่างวันและเตรียมเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการพักผ่อน และกล่าว “ราตรีสวัสดิ์” ในเวลาที่ผู้อื่นกำลังเริ่มต้นเช้าวันใหม่ การทำงานเป็นแรงงานกะดึกทุกค่ำคืนทำให้ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่โดดเดี่ยวแปลกแยกจากผู้อื่น เนื่องจากพวกเธอแทบไม่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนอกจากเพื่อนร่วมชะตากรรมเดียวกันในโรงงานแห่งนี้ เห็นได้จากการสนทนาพูดคุยกันอยู่บ่อยครั้งหลังเลิกงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรื่องราวปัญหาของกันและกัน แม้จะไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่แนบแน่นและอบอุ่นมากนัก แต่ปฏิสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสี่แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจและใกล้ชิดสนิทสนมในระดับมากกว่าที่พวกเธอมีต่อสมาชิกในครอบครัวหรือแม้แต่เพื่อนบ้านในละแวกเดียวกัน การเป็นคนในโลกกลางคืนทำให้ผู้อื่นไม่ได้ล่วงรู้ถึงปัญหาและความทุกข์ยากของตัวละครเอกหญิง เพราะปัญหาเหล่านี้ได้ถูกบดบังอำพรางทันทีที่แสงสว่างจากเช้าวันใหม่เริ่มต้นขึ้น โรงงานจึงเปรียบเสมือนคุกกลางคืนที่จองจำผู้หญิงไว้ไม่ให้ล่วงล้ำออกไปยังพื้นที่กระแสหลักซึ่งเป็นพื้นที่ที่พวกเธอถูกกีดกันออกมา

ไม่เพียงเท่านั้น ตำแหน่งที่ตั้งของโรงงานบรรจุอาหารกล่องได้ตอกย้ำภาวะที่ถูกทำให้เป็นอื่นของตัวละครเอกหญิงทั้งสี่มากยิ่งขึ้น เนื่องจากโรงงานดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนอกเมืองหลวง แม้จะเป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตสินค้าเพื่อป้อนสู่ตลาดทุนนิยม แต่สถานที่ดังกล่าวถูกแวดล้อมด้วยโรงงานร้าง พงหญ้ารกครึ้มซึ่งเป็นภูมิทัศน์ที่เอื้อให้แรงงานหญิงตกเป็นเหยื่อทางเพศได้มากกว่าเมื่อเทียบกับพื้นที่หลักทางเศรษฐกิจที่มีการจัดวางระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ค่อนข้างรัดกุม รวมถึงมีการสอดส่องดูแลจุดอันตรายหรือแหล่งมั่วสุมให้อยู่ภายใต้การควบคุมและการจัดการที่เหมาะสมมากกว่า นอกจากนี้ ทัศนียภาพที่เสื่อมโทรมและสิ่งไม่พึงประสงค์จากกลิ่นท่อไอเสียบนท้องถนนที่คละเคล้ากับกลิ่นน้ำมันทอดอาหารที่ชวนให้เกิดอาการคลื่นเหียนยังสะท้อนให้เห็นความเป็นพื้นที่ชายขอบของการพัฒนาและความห่างไกลจากทัศนวิสัยหลักของสังคม การที่ตัวละครอย่างมาซาโกะและยาโยอิถูกบีบบังคับให้ลาออกจากงานประจำในมหานครโตเกียวที่คลาคล่ำไปด้วยสิ่งปลูก

สร้างที่บ่งบอกการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งมีการจัดสรรพื้นที่และวางระบบต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และจำต้องหันมาสู่การทำงานในโรงงานบรรจุอาหารกล่องแสดงให้เห็นถึงการถูกทำให้เป็นอื่นโดยสังคมกระแสหลักที่มีอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยครอบงำ โดยระบบดังกล่าวได้ผลักไสผู้หญิงออกจากเมืองซึ่งเป็นสัญลักษณ์เชิงพื้นที่ของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และจำกัดให้พวกเธออยู่ภายในภาคการผลิตและการใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมเสื่อมโทรม ผลกระทบจากการถูกทำให้เป็นอื่นจากกระแสหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจจึงไม่ใช่แค่เพียงการสูญเสียโอกาสในการเข้าถึงค่าตอบแทน และสวัสดิการในการทำงานเท่านั้น แต่ตัวละครเอกหญิงยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงและอันตรายที่อาจแฝงมาพร้อมการทำงานในพื้นที่ที่การจัดการแบบเมืองยังขยายไปไม่ถึง

นอกจากนั้น เชื้อชาติและเพศของเพื่อนแรงงานในโรงงานบรรจุอาหารกล่องยังตอกย้ำให้เห็นถึงความเป็นอื่นของตัวละครเอกหญิงเพิ่มมากขึ้น เพราะการผันตัวมาทำงานดังกล่าวไม่เพียงสะท้อนการถูกกีดกันออกจากระบบอุปถัมภ์ภายใต้สำนึกความเป็นกลุ่มที่องค์กรหรือบริษัทใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนส่งเสริมเพศชายแล้ว ยังชี้ให้เห็นว่าพวกเธอถูกผลักให้มาสังกัดอยู่ในพื้นที่การทำงานที่บ่งบอกถึงความเป็น “คนนอก” สำหรับสังคมญี่ปุ่น โดยเห็นได้จากกลุ่มคนที่ทำงานในโรงงานข้าวกล่องที่ไม่มีชายญี่ปุ่นเป็นกำลังแรงงานในสายพานการผลิตแม้แต่คนเดียว ดังที่ผู้เล่าได้บรรยายไว้ว่า

> Of the nearly one hundred workers on the night shift, about a third was Brazilian, and of these roughly half were men. And since it was the middle of the summer holidays, the number of student workers had increased somewhat; still, the great majority of the employees were part-timers, housewives in their forties or fifties.(Kirino, 2003, p. 6)

กลุ่มมีความสำคัญต่อคนญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของการดำรงอยู่ดังที่อรรถจักร์กล่าวไว้ว่า “กลุ่มเป็นที่มาของตัวตน ที่มาของระบบเกียรติยศ และเป็นแหล่งยืนยันความหมายของการมีชีวิตของคนญี่ปุ่น”(อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2548, หน้า 104) ความเป็นกลุ่มที่ปรากฏในระบบการทำงานในโรงงานบรรจุอาหารกล่องจึงตอกย้ำภาวะที่ถูกทำให้เป็นอื่นและตัวตนที่แปลกแยก

ของตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ เพราะนอกจากแรงงานหญิงที่เป็นส่วนประกอบหลักแล้ว โรงงานแห่งนี้ยังประกอบไปด้วยคนงานชาวบราซิลที่อพยพข้ามทวีปมาขายแรงงานในอุตสาหกรรมญี่ปุ่น แต่ชาวต่างชาติมักถูกสังคมญี่ปุ่นมองว่าเป็น “คนนอก” หรือ “Gaijin” คนงานชาวบราซิลเหล่านี้จึงเป็นกลุ่มคนที่ไม่สามารถผสานตนเองให้กลมกลืนหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมญี่ปุ่นได้ แม้ว่าบางคนอาจมีสายเลือดญี่ปุ่นอยู่ครึ่งหนึ่งก็ตาม การที่คนบราซิลเป็นส่วนประกอบสำคัญของโรงงานบรรจุอาหารกล่องแห่งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นพื้นที่ชายขอบของสถานที่ดังกล่าว และการทำงานบรรจุอาหารร่วมกันระหว่างแม่บ้านชาวญี่ปุ่นและคนงานชาวบราซิลจึงมีนัยที่แสดงให้เห็นว่าพวกเธอถูกจัดเป็น “คนนอก” ไม่ต่างไปจากที่สังคมญี่ปุ่นมองชาวบราซิล

นอกจากการเติบโตของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยจะสร้างความเป็นอื่นในพื้นที่การทำงานแก่ผู้หญิงแล้ว อาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ยังแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของระบบเศรษฐกิจดังกล่าวมีผลต่อการสร้างความเป็นอื่นในพื้นที่บ้านอีกด้วย เพราะการใช้ชีวิตที่หลุดจากวงจรปกติของโลกรอบข้างทำให้ตัวละครเอกหญิงต้องเผชิญกับความแปลกแยกในพื้นที่ครอบครัวด้วยอย่างเลี่ยงไม่ได้ โดยภาวะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผ่านความโดดเดี่ยวในครอบครัวคาโทริ ซึ่งมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวที่พบเห็นได้โดยทั่วไปในสังคมเมืองสมัยใหม่ ดังที่บรรยายไว้ว่า

> They were quite a trio: a son who had given up both education and conversation, a husband in the grips of a depression, and Masako who had opted for the night shift after being downsized from her own company. Just as they had decided to sleep in separate bedrooms, they seemed to have chosen to shoulder their own separate burdens and inhabit their own solitary realities.(Kirino, 2003, p. 51)

กล่าวได้ว่า ความจำเป็นที่ต้องทำงานในช่วงกลางคืนของมาซาโกะเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์แบบคนแปลกหน้าภายในครอบครัว ทั้งที่การดูแลครอบครัวคือความตั้งใจเดิมที่ทำให้เธอตัดสินใจลาออกจากการเป็นพนักงานประจำในบริษัท T สินเชื่อและเงินกู้ เนื่องจากภาระงานดังกล่าวทำให้เธอมีเวลา

ทำงานที่แตกต่างจากโยชิกิและโนบูกิซึ่งทำงานในตอนกลางวัน เวลาในการดำรงชีวิตที่ไม่เคยดำเนินมาบรรจบกันทำให้ครอบครัวคาโทริไม่สามารถสานความสัมพันธ์ในรูปแบบของครอบครัวที่อบอุ่นแน่นแฟ้นได้

ทั้งนี้ความสัมพันธ์ที่ห่างเหินระหว่างพ่อ แม่ และลูกชายที่ปรากฏยังเป็นอุปลักษณ์สะท้อนให้เห็นวิถีแห่งทุนนิยมที่สมาชิกทุกคนต่างปฏิบัติหน้าที่ และพันธกิจที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งหน้าที่ โดยปราศจากสายใยแห่งความผูกพันซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ครอบครัวพึงมี ดังที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้ว่า

> She had long since forgotten what it was like to sleep with Yoshiki. Now, they merely inhabited the same house, performing their prescribed roles. They were no longer husband and wife, nor even father and mother. They simply went on – automatically, faithfully – going to work, taking care of the house and, in Masako's mind, gradually going to pieces.(Kirino, 2003, p. 153)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าบ้านไม่ต่างจากพื้นที่ทุนนิยมที่ทุกคนเพียงมารวมตัวกันเพื่อทำหน้าที่และบทบาทของตนเองโดยปราศจากความรู้สึกผูกพันเช่นเดียวกับที่ลูกจ้าง แรงงาน และนายทุนผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตมารวมตัวกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและทำให้องค์กรหรือหน่วยงานดำเนินกิจการต่อไป หลังจากนั้นทุกคนก็กลับสู่พื้นที่ส่วนตัวของตนเอง เช่นเดียวกับที่โยชิกิและโนบูกิปิดขังตนเองอยู่ในโลกส่วนตัว ทุกชีวิตในครอบครัวคาโทริจึงดำเนินไปอย่างเป็นอัตโนมัติโดยไม่มีสายใยหล่อหลอมให้เป็นครอบครัว การที่สมาชิกทุกคนยังต้องมารวมตัวกันก็เพียงเพราะความรู้สึกที่คุ้นชินว่าสถานที่แห่งนั้นเป็นที่พำนักพักพิงเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ตัวละครทั้งสามกลับไม่มีความรู้สึกผูกพันหรือความเป็นคนในครอบครัวเดียวกันหลงเหลืออยู่เลย

กล่าวได้ว่า ในความสัมพันธ์ที่ห่างเหินยังมีนัยของการถูกทำให้เป็นอื่นแฝงอยู่ด้วย เนื่องจากมาซาโกะไม่สามารถเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของทั้งสามีและลูกชาย ดังจะเห็นได้จากการบรรยายของผู้เขียน ที่ว่า

> Masako knew that there was more than a little resemblance between her husband, who hated business world and spent his free time shut away in this little room like some mountain hermit, and her son who had given up communicating with the world altogether. For her part, she had decided that there was very little she could do or say to either of them. (Kirino, 2003, p. 51)

ภาวะที่มาซาโกะกำลังเผชิญอยู่ในครอบครัวของเธอเองได้ชี้ให้เห็นถึงนัยของการถูกทำให้เป็นอื่น เช่นเดียวกับที่ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยทำให้เธอกลายเป็น “คนนอก” ในพื้นที่การทำงาน ซึ่งภาวะดังกล่าวส่งผลให้มาซาโกะไม่สามารถยื่นมือช่วยเหลือหรือเยียวยาลูกชายจากปัญหาสภาพจิตใจและความผิดปกติทางการพูดได้ ตลอดจนกลายเป็นภรรยาที่ไม่สามารถเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของสามี ดังจะเห็นได้จากการที่เธอไม่รู้หน้าที่และตำแหน่งงาน หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ของสามีกับเพื่อนร่วมงาน

นอกจากนี้แล้ว การถูกผลักไสให้อยู่ในพื้นที่ความเป็นอื่นยังปรากฏให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *ไซอะคุ* ประเด็นดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นจากการที่มิโดริไม่ได้รับความช่วยเหลือและเห็นใจจากอิวาอิเพื่อนพนักงานชายที่ผ่านมาพบเห็นขณะที่เธอกำลังถูกผู้จัดการสาขาลวนลาม เราจะเห็นได้ว่าภายหลังจากการตัดสินใจลุกขึ้นมาเรียกร้องความเป็นธรรมของมิโดริไม่ได้รับความเห็นใจจากกรรมการธนาคาร คำให้การจากปากคำของอิวาอิเป็นหลักฐานสำคัญเพียงอย่างเดียวที่จะสามารถรัดตัวและเอาผิดกับผู้จัดการสาขาได้ แต่ทว่าอิวาอิกลับไม่ได้ช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อฝั่งของมิโดริผู้เสียหายแม้แต่น้อย ซ้ำยังบิดเบือนความจริงด้วยการอ้างว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นเพียงการช่วยปฐมพยาบาลไม่ใช่การอนาจารแต่อย่างใด(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 225) ทั้งนี้ การไม่ให้ความร่วมมือของอิวาอินอกจากจะทำให้การเรียกร้องความเป็นธรรมของมิโดริกลายเป็นเพียงการกล่าวหาที่ไร้ซึ่งพยานหลักฐานที่หนักแน่นแล้ว ยังทำให้ความรู้สึกถึงการเป็นคนนอกของเธอทวีเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ดังที่ถูกบรรยายไว้ว่า “มิโดริยืนนิ่ง ไม่ขยับเขยื้อน รู้สึกคล้ายจู่ ๆ มีกำแพงตั้งผงาดตรงหน้า เป็นกำแพงแห่งความจริงที่เธอลืมไปชั่วขณะ จริงสิ ที่นี่เป็นสังคมของผู้ชาย ท้ายที่สุดแล้วผู้ชายย่อมเลือกที่จะเข้าข้างกันเอง เธอฝันเฟื่องไปเองว่าจะมีอัศวินผู้กล้าขี่ม้าขาวเข้ามาช่วย”(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551,

หน้า 225) ความรู้สึกของตัวละครหญิงข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการถูกผลักไสให้อยู่ในพื้นที่ความเป็นอื่นออกไปทุกขณะ

ไม่เพียงท่านั้น การถูกผลักให้อยู่ในพื้นที่ความเป็นอื่นยังถูกสะท้อนให้เห็นจากการที่ตัวละครหญิงตกเป็นอาวุธที่ใช้ในการห้ำหั่นชิงดีชิงเด่นในสังคมการทำงานของผู้ชาย กล่าวคือ ภายหลังจากบรรดาชายผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในระดับที่สูงกว่าต่างห้ามปรามไม่ให้ถือสาเอาเรื่องกับการถูกละเมิดสิทธิ์โดยผู้บังคับบัญชา จนกระทั่งตัวละครมิโดริถอดใจจากการทวงคืนคำขอโทษและการแสดงความรู้สึกเสียใจจากผู้จัดการสาขา รองหัวหน้าแผนกคิดะผู้เปี่ยมด้วยความเป็นมิตรและเป็นที่เคารพรักของบรรดาพนักงานในแผนกได้พยายามแสดงความเห็นใจต่อความพ่ายแพ้อันขมขื่นของมิโดริ พร้อมทั้งยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือโดยจัดแจงให้มิโดริมีโอกาสได้พบปะกับรุ่นพี่ในองค์กรซึ่งเขาอ้างว่าจะช่วยให้มิโดริผ่านพ้นปัญหาครั้งนี้และให้ผู้จัดการสาขายอมรับผิดแต่โดยดี ดังที่รองหัวหน้าแผนกคิดะกล่าวว่า “เราทำงานกันมานานทำไมฉันจะดูไม่ออก เดี๋ยวนี้เธอไม่ยิ้ม ไม่ร่าเริงเหมือนก่อน เธอไม่ต้องออกหรอก เราไม่ควรยอมให้เรื่องไม่ถูกต้องแบบนี้เกิดขึ้นในที่ทำงาน”(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 258) และที่ชิโนฮาระรุ่นพี่ที่คิดะนับถือ กล่าวว่า “ฉันจะจัดการเรื่องนี้ให้เอง [...] ไม่ต้องห่วงนะ ฉันจะไม่ทำให้เธอเสื่อมเสียเด็ดขาดแค่จะเอาคนผิดมารับโทษเท่านั้น”(ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 258)

แม้ว่ามิโดริจะฉุกคิดได้ว่ารองหัวหน้าแผนกคิดะและชิโนฮาระผู้เป็นรุ่นพี่ต่างพยายามฉวยโอกาสใช้ประเด็นการอนาจารทางเพศที่เกิดขึ้นเพื่อโจมตีผู้จัดการสาขาซึ่งเป็นคู่แข่งคนสำคัญภายในองค์กรเดียวกัน และขอยุติการรับความช่วยเหลือจากชายทั้งสอง แต่ในที่สุด ชายทั้งคู่ต่างไม่ลดละแผนการแก้แค้นผู้จัดการสาขาด้วยการกระจายจดหมายสนเท่ห์ที่บอกเล่าเรื่องราวการล่วงละเมิดทางเพศด้วยข้อมูลที่เกินความเป็นจริงไปตามสาขาต่าง ๆ รวมถึงสำนักงานใหญ่ ส่งผลให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องรีบจัดการปกปิดไม่ให้เรื่องเสื่อมเสียดังกล่าวรั่วไหลออกไปภายนอก (ฮิเดะโอะ โอคุดะ, 2551, หน้า 339-341) ทั้งนี้ การตกเป็นเหยื่อของจดหมายสนเท่ห์นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กันระหว่างผู้ชายแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นมุมมองของชายผู้จัดทำจดหมายดังกล่าวที่ไม่ได้คำนึงว่าเส้นทางการแก้แค้นของตนและพวกพ้องจะเป็นการตอกย้ำบาดแผลและความเจ็บปวดของพนักงานหญิงผู้เสียหายให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการละเลยที่จะคำนึงถึงผลกระทบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพนักงานชายทั้งสองไม่ได้เล็งเห็นหรือใส่ใจถึงความทุกข์ยากที่เกิดจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศของมิโดริตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้แม้แต่น้อย ท้ายที่สุดแล้วการกระจายจดหมายสนเท่ห์เพื่อ

โจมตีฝ่ายตรงข้ามแสดงให้เห็นว่าภายใต้การต่อสู้แข่งขันอย่างดุเดือดภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย พนักงานหญิงอย่างมิโดริมีสถานะไม่ต่างไปจากหมากตัวหนึ่งที่ชายเหล่านี้ใช้เหยียบย่ำเพื่อชัยชนะในสังเวียนการชิงดีชิงเด่นเท่านั้น

ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ถือเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ไม่เพียงแผ่อิทธิพลเฉพาะในพื้นที่เศรษฐกิจเท่านั้น แต่การพัฒนาของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ขับเคลื่อนภายใต้สังคมสมัยใหม่ยังส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นไม่ต่างไปจากการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการทำให้ทันสมัย การเติบโตอย่างต่อเนื่องของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ผลักดันผู้หญิงญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยให้มีโอกาสในการเข้าถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่อย่างไรก็ตาม อาชญนิยายญี่ปุ่นที่คัดสรรมาศึกษาเรื่อง *เอ๊าท์ไซอะคุ* และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* ได้เสนอภาพผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ต้องรับมือกับอุปสรรคหลายรูปแบบภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแบบปิตาธิปไตย เส้นทางชีวิตที่ถูกพันธนาการไว้กับกระบวนการสืบพันธุ์และข้อจำกัดทางพื้นที่จึงเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นถึงการจำกัดทางเลือก รวมทั้งการกดขี่เอารัดเอาเปรียบทางด้านเศรษฐกิจของผู้หญิง ตัวละครหญิงไม่ว่าจะอยู่ในฐานะเมียและแม่ภายในพื้นที่บ้าน หรือกำลังแรงงานในพื้นที่เศรษฐกิจต่างไม่รอดพ้นจากการถูกอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยเข้ามาแทรกแซง และวางเงื่อนไข ตลอดจนกำหนดคุณค่าและบทบาทของพวกเธอไว้ในรูปแบบที่จะสามารถเป็นประโยชน์และสร้างความยั่งยืนแก่ระบบดังกล่าวได้

ไม่เพียงเท่านั้น อาชญนิยายคัดสรรยังได้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจที่มีวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่คอยชักใยอยู่เบื้องหลังได้กลับกลายเป็นกับดักแห่งยุคสมัยที่จำกัดอิสรภาพในการเลือกหรือปฏิเสธทางเลือกต่าง ๆ ของผู้หญิง พร้อมทั้งสร้างวิถีคิดหรือแนวทางปฏิบัติที่ตอกย้ำให้เห็นถึงการผลักไสผู้หญิงสู่พื้นที่ชายขอบทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเด่นชัด เหล่าตัวละครเอกหญิงจึงต้องเผชิญกับปัญหาและความยากลำบากภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่มักถูกมองข้ามเพียงลำพัง ทั้งนี้ความเดือดร้อนที่ตัวละครเอกหญิงในอาชญนิยายแต่ละเรื่องต้องเผชิญได้บ่มเพาะความรู้สึกสิ้นหวังอย่างไร้ทางออกและกลายเป็นชนวนสำคัญที่กระตุ้นให้พวกเธอลุกขึ้นมาโต้ตอบเพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมจำนนต่อกฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยซึ่งจะถูกกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 5

บทที่ 4

ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่กับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ (Identity Formation) และการกดขี่อย่างซ้ำซ้อน (Double Oppression) ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย

นอกจากอาชญนิยายคัดสรรจะเสนอให้เห็นว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ทั้งในแง่ของการถูกเอารัดเอาเปรียบผ่านบทบาทในการผลิตและในแง่ของข้อจำกัดในพื้นที่ทางสังคมของพวกเธอแล้ว บทนี้จะแสดงให้เห็นถึงชะตากรรมอีกแง่มุมที่ต่างออกไปของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ต้องเผชิญกับภัยร้ายที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสของการบริโภคซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่งที่ถือกำเนิดขึ้นภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตย โดยอาชญนิยายคัดสรรที่เลือกมากล่าวถึงในบทนี้ คือเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ (All She was Worth*, Jap. 1992, Eng. 1999) ของ มิยูกิ มิยาเบะ (Miyuki Miyabe) และ *โกรเทสค์ (Grotesque*, Jap. 2003, Eng. 2008) ของ นัตสึโอะ คิริโนะ (Natsuo Kirino) โดยผลงานของผู้เขียนทั้งสองคนนี้ต่างเป็นกระจกเงาบานใหญ่ที่สะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมในสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยของญี่ปุ่น กล่าวคือกระแสการบริโภคมีอิทธิพลครอบงำทุกตารางนิ้วของสังคม และเข้าถึงกลุ่มคนได้อย่างหลากหลายโดยไม่เกี่ยวกับ เพศ วัย หรือชนชั้นทางสังคมเนื่องจากมนุษย์แทบทุกคนในสังคมล้วนต้องจับจ่ายใช้สอย ซึ่งความจำเป็นเหล่านี้ทำให้คนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ผูกติดและคุ้นชินกับการบริโภคไม่มากก็น้อย อย่างไรก็ตาม อาชญนิยายทั้งสองเรื่องได้ชี้ให้เห็นถึงความลำเอียงและความไม่เท่าเทียมที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้กระแสทุนนิยม - บริโภคนิยมในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ โดยชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมและค่านิยมดังกล่าวได้หลอกล่อให้ผู้หญิงตกอยู่ในหลุมพรางของการสร้างภาพมายาของอัตลักษณ์และตัวตนในอุดมคติ อีกทั้งยังมีส่วนทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นและการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมจนนำไปสู่การลดทอนความเป็นมนุษย์ของตัวละครหญิงอีกด้วย

4.1 การประกอบสร้างอัตลักษณ์: อิสรภาพที่ฉาบฉวยของผู้หญิงภายใต้กระแสแห่งการบริโภค

เนื่องจากทุนนิยมปิตาธิปไตยเป็นระบบเศรษฐกิจที่มุ่งสร้างและผลิตสินค้าและบริการเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนที่ก่อให้เกิดมูลค่า “การบริโภค” (Consumption) จึงกลายเป็นเป้าหมายสำคัญของกระบวนการผลิต (Production) ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย เทคโนโลยีทางการผลิตที่ทันสมัยและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพภายในอุตสาหกรรมการผลิตได้เปลี่ยนโฉมหน้าของการผลิตให้กลายเป็นการผลิตแบบมวลรวม (Mass production) ซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตในปริมาณมหาศาลภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว โดยศักยภาพในการผลิตที่มีกำลังสูงขึ้นได้แปรผันตรงกับความต้องการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการที่เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มผู้บริโภค(Smart, 2010, pp. 9-11) การบริโภคจึงไม่ใช่แค่เพียงพฤติกรรมที่แสดงออกเฉพาะบุคคลเท่านั้น หากแต่มีลักษณะเป็นกระแสหรือค่านิยมทางสังคมที่เกิดขึ้นและปฏิบัติโดยคนหมู่มาก กระแสการบริโภคจึงเกิดขึ้นอย่างล้นหลามและไม่มีวี่แววว่าจะสิ้นสุดเสมือนเป็นวัฒนธรรมที่คนในโลกสมัยใหม่ต่างยึดถือและปฏิบัติ สังคมบริโภคนิยมจึงมีลักษณะดังที่ โรเบิร์ต จี. ดันน์ (Robert G. Dunn) ได้กล่าวไว้ว่า

> One of the key characteristics of high-consumption society is its attempt to conflate need, want, and desire, all of which tend to merge in a whole complex of subjective feelings and meaning surrounding commodity. Related to this is the intriguing problem of insatiability. Given the nature of desire, manipulative advertising strategies, and the incessant novelty of a rapid turnover economy, consumer culture conspires to perpetuate a sense of restlessness and lack.(Dunn, 2008, p. 12)

จากข้อความข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าสังคมทุนนิยม - บริโภคนิยมที่ดำรงอยู่ด้วยกิจกรรมการแลกเปลี่ยนที่ก่อให้เกิดมูลค่าระหว่างภาคการผลิตและภาคการบริโภคมีผลอย่างยิ่งต่อการทำให้เส้นแบ่งระหว่าง “ความจำเป็น” กับ “ความปรารถนา” พร่าเลือน กลไกและการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้สังคมดังกล่าวล้วนแต่เกี่ยวพันกับการกระตุ้นหรือเร่งเร้าความต้องการของบรรดาผู้ซื้อ –

ผู้บริโภคในหลายระดับจนยากที่จะแยกแยะวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการซื้อและการบริโภคว่าเป็นไปเพื่อขจัดความขาดแคลนหรือเพียงเพื่อสนองความพึงพอใจเท่านั้น ทั้งนี้ กล่าวได้ว่า กลยุทธ์ทางด้านสื่อ การค้า และการโฆษณาที่มักกำหนดคุณค่าและความหมายของสินค้าและบริการได้มีส่วนอย่างยิ่งในการปลุกเร้าธรรมชาติของมนุษย์ที่มักเสาะแสวงหาสิ่งที่ขาดอย่างไม่รู้จักพอจนต้องหันเข้าสู่การบริโภคและการจับจ่ายใช้สอยในสังคมทุนนิยม-บริโภคนิยมมากยิ่งขึ้น ในบ่อยครั้ง เราจึงเห็นได้ว่าภาพความสวยงามและทันสมัยของสินค้าและบริการที่ถูกนำเสนอต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องได้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนความรู้สึกขาดหรือไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ให้กลายเป็นอุปสงค์หรือความต้องการซื้อในหมู่ผู้บริโภคได้อย่างแยบยล

อย่างไรก็ตาม แนวทางในการบริโภคของผู้คนในสังคมสมัยใหม่ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าและประโยชน์ในการใช้สอย (Use Value) เพียงอย่างเดียว แต่การบริโภคของคนส่วนใหญ่ยังตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของสัญลักษณ์อีกด้วย เนื่องจากสินค้าแต่ละอย่างต่างถูกตราไว้ด้วยคุณค่าเชิงสัญญะ (Sign value) ซึ่งเป็นตัวแทนที่สื่อถึงความหมายหรือคุณค่าบางอย่างที่ได้จากการบริโภคสินค้านั้น ๆ ดังที่ โกล์ดแมน(Goldman) และ แพ็พสัน (Papson) กล่าวไว้ว่า “In today’s consumer goods markets, products require signs that add value to them. Product standardization makes it imperative that products attach themselves to signs that carry an additional element of value.”(Robert Goldman and Stephen Papson, 1996, p. 3 Cited in Gottdiener, 2000, p. 20) กล่าวได้ว่า การบริโภคที่อิงกับคุณค่าหรือมูลค่าเชิงสัญญะที่สะท้อนออกมาจากตัวสินค้าหรือบริการถือเป็นแนวทางการบริโภคที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมากยิ่งกว่าการบริโภคเพื่อวัตถุประสงค์อื่น นามธรรมที่ผูกติดกับสินค้าหรือบริการเช่น ความทันสมัย ความพิเศษ ความรัก ความปลอดภัย ไม่เพียงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงตรรกะในการบริโภคเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถบริโภคได้อย่างไร้ขีดจำกัด เพราะสัญญะที่ถูกนำมากำหนดสร้างความหมายและคุณค่าของสินค้านั้นเป็นสิ่งที่ถูกเสกสรรขึ้นมาได้เรื่อย ๆ อย่างไม่สิ้นสุด

ทั้งนี้ การบริโภคเชิงสัญญะนอกจากจะเติมเต็มคุณค่าและความหมายจากการใช้จ่ายของผู้บริโภคแล้ว ยังเป็นแนวทางที่นำไปสู่หนทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์หรือตัวตนในอุดมคติของผู้บริโภคยุคใหม่ เพราะคุณค่าเชิงสัญญะที่ได้จากการบริโภคมีอิทธิพลต่อการสร้างความหมายหรือการ

รับรู้ตัวตนของผู้บริโภค ดังที่ มาร์ค ก็อตดีเนอร์ (Mark Gottdiener) ได้กล่าวเอาไว้ว่า “Signs are tools in the process of social interaction, rather than compelling force in their own right. Although goods have sign value, that value is used as a vehicle for the core activities of consumption; signs are used as mode of self-expression and in the battle for social position.”(Gottdiener, 2000, p. 26) สัญญะที่สะท้อนออกมาจากสินค้าหรือบริการได้มีส่วนในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์และตัวตนของผู้บริโภคเพราะคุณค่าและความหมายที่ถูกบริโภคไปพร้อมกับสินค้าได้ช่วยจัดวางและกำกับให้ผู้บริโภครับรู้ว่าตนเองเป็นอย่างไรและถูกมองจากผู้อื่นหรือสังคมอย่างไร แม้ว่าการรับรู้ว่าตนเองเป็นเช่นไรกับการถูกผู้อื่นมองว่าเป็นเช่นไรอาจไม่สอดคล้องกันก็ตาม แต่เมื่อคุณค่าเชิงสัญญะได้รวมกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่ต้องการขยายฐานการค้าจึงก่อให้เกิดอิทธิพลที่สามารถสยบใจคนให้อยู่ภายใต้อำนาจของสื่อและโฆษณาชวนเชื่อได้อย่างแยบยล และทำให้เหล่าผู้บริโภคเชื่อว่าการครอบครองสินค้าได้สื่อถึงคุณค่าบางอย่างและนำเอาคุณค่านั้นมาให้ความหมายแก่ตนเอง อัตลักษณ์และการรับรู้ภายใต้สังคมบริโภคนิยมจึงไม่จำเป็นต้องผูกติดกับคุณสมบัติที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ทั้ง เพศ และกลุ่มทางสังคม เช่นที่ ดันน์ (Dunn) ได้กล่าวเอาไว้ว่า

> The rise of consumer culture has paralleled a widespread decline in job security and the meaning of work; a waning of familial, neighborhood, religious and other traditional ties; and the decay of civil society. As a consequence, notwithstanding the persistence and revival of traditional forms of identity, often in reaction to these changes, material goods and lifestyles now exert an inescapable influence on our perceptions of self and other in everyday life.(Dunn, 2008, p. 158)

อย่างไรก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่าอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ที่ถูกประกอบสร้างผ่านการบริโภคนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมปิตาธิปไตยได้มีส่วนในการกำหนดควบคุมทั้งคุณค่าและความหมายเชิงสัญญะของสินค้าและบริการที่ถูกผลิตตลอดจนสร้างคติความเชื่อเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในแต่ละช่วงเวลาหรือยุคสมัย สินค้าและบริการจึงถูก

ผลิตขึ้นมาเพื่อสนองค่านิยมและความเชื่อทางสังคมที่ถูกครอบงำด้วยอำนาจชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงภายใต้สังคมบริโภคนิยมจำนวนไม่น้อยจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบดังเช่นที่ปรากฏในนวนิยายสืบสวนสอบสวน *ออล ชี วอส เวิร์ธ* ของมิยูกิ มิยาเบะ

ในอาชญนิยายเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ* นอกจากผู้เขียนจะอาศัยรูปแบบวรรณกรรมสืบสวนสอบสวนเพื่อตีแผ่ความโหดร้ายน่าสะพรึงกลัวของสินเชื่อเงินกู้นอกระบบและบัตรเครดิต นวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้จ่ายซึ่งกลายเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในสังคมญี่ปุ่นช่วงปี 1990s แล้ว เธอยังสะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมบริโภคนิยมของญี่ปุ่นโดยเฉพาะประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและการประกอบสร้างอัตลักษณ์ โดยอาชญนิยายเรื่องดังกล่าวถูกตีพิมพ์ในภาษาญี่ปุ่นภายใต้ชื่อ *Kasha* (*火車*) ซึ่งถ้าแปลตรงตามตัวอักษรจะได้ความว่า “รถเพลิง” แต่ตำนี้ถูกใช้เป็นสำนวนหมายถึง “ร้อนเงิน” โดยเล่นคำเปรียบเปรยในเชิงความหมายว่า การเล่นกับเงินก็เหมือนการเล่นกับไฟ เมื่อพลาดพลั้งก็จะต้องตกนรกทั้งเป็น (มิยูกิ มิยาเบะ, 2548, หน้า 9)

นวนิยายเรื่องดังกล่าวเริ่มต้นขึ้นด้วยการที่ชุนสึเกะ ฮอนมะ (Shunsuke Honma) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนประจำนครบาลโตเกียวซึ่งอยู่ในระหว่างพักรักษาตัวจากอาการบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ ได้รับการร้องขอและจ้างวานจาก จุน คูริสากะ (Jun Kurisaka) หลานชายคนสนิทของชิซูโกะ (Chizuko) ภรรยาผู้ล่วงลับของเขาให้ช่วยตามหา โชโกะ เสคินะ (Shoko Sekine) คู่หมั้นที่หายตัวไปอย่างไร้ร่องรอยทันทีที่ประวัติการเป็นบุคคลล้มละลายของเธอถูกเปิดเผย หลังจากตกลงให้ความช่วยเหลือฮอนมะกลับพบหลักฐานหลายประการที่ชี้ให้เห็นว่าโชโกะ เสคิเนะ เป็นชื่อ-สกุลที่ถูกสวมรอยโดยบุคคลอื่น โดยหญิงที่เป็นคู่หมั้นของคูริสากะได้ลักลอบแก้ไขข้อมูลในทะเบียนสำมะโนครัว (Family register) ตลอดจนปลอมแปลงประวัติการทำงานขึ้นมาเพื่ออำพรางตนในคราบของโชโกะ เสคิเนะมาโดยตลอด ขณะเดียวกันเสคิเนะตัวจริงกลับหายตัวไปอย่างไร้ร่องรอย การค้นหาของฮอนมะได้พุ่งเป้าไปที่การตามหาตัวตนที่แท้จริงของหญิงสาวที่แอบอ้างเป็นโชโกะ เสคิเนะ และพบว่าเธอคือ เคียวโกะ ชินโจ (Kyoko Shinjo) หญิงสาวที่ตกเป็นเหยื่อการตามล่าของเจ้าหนี้เงินกู้เนื่องจากครอบครัวของเธอได้กู้เงินมาชำระสินเชื่อเพื่อการเคหะ การถลำลึกสู่วังวนหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยและจำนวนดอกเบี้ยที่พุ่งสูงขึ้นหลายเท่าตัวจนไม่สามารถแบกรับภาระได้อีกต่อไปได้ส่งผลให้ครอบครัวของเคียวโกะต้องพลัดพรากระหกระเหินไปคนละทางเพื่อหลบซ่อนจากการตามรังควาน

ของเจ้าหนี้ที่งัดสารพัดวิธีสกปรกมาเล่นงานบรรดาลูกหนี้อย่างไม่ปรานี การตามล่าของบรรดาเจ้าหนี้ไม่เพียงสร้างความหวาดวิตกจนทำให้ครอบครัวชินโจไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขได้ แต่ยังส่งผลให้ชีวิตคู่ของเคียวโกะกับยาสุจิ คูราตะ (Yasuji Kurata) ทายาทเจ้าของธุรกิจหลายประเภทในนาโงย่า (Nagoya) ต้องอับปางลงภายในระยะเวลาเพียงสามเดือน พร้อมทั้งบังคับฉุดกระชากเธอเข้าสู่ตลาดค้าประเวณีเพื่อชดใช้หนี้เช่นเดียวกับผู้เป็นแม่จนกระทั่งร่างกายและจิตวิญญาณถูกบั่นทอนจนแทบไม่เหลือชิ้นดี

เพื่อหลีกหนีจากสภาพชีวิตที่น่าหดหู่ เคียวโกะจึงตัดสินใจวางแผนที่จะปิดบังตัวตนที่แท้จริงของตนเองไว้และใช้ชีวิตในคราบของผู้อื่น โดยเหยื่อในการสวมรอยได้ถูกเลือกมาจากฐานข้อมูลลูกค้าของบริษัทชุดชั้นในโอซาก้า (Osaka) ที่เคียวโกะเคยร่วมงานด้วย แต่ทว่าข้อมูลดังกล่าวกลับไม่ให้รายละเอียดมากเพียงพอที่จะทำให้เคียวโกะระแคะระคายว่าแท้ที่จริงแล้วโชโกะ เสคิเนะ ผู้ถูกสวมรอยก็มีปัญหาทางด้านการเงินเช่นเดียวกัน โดยหนี้ก้อนโตของโชโกะเกิดจากการซื้อสินค้าโดยขาดความยั้งคิดและการเลือกวิถีชีวิต – ความเป็นอยู่อย่างหรูหราฟุ่มเฟือย โชโกะยิ่งถลำลึกสู่การเป็นหนี้มากขึ้นเมื่อเธอหันไปเลือกใช้ระบบผ่อนชำระผ่านบัตรเครดิตเพื่อหวังแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของเธอตามคำแนะนำเชิญชวนของบรรดาสถาบันทางการเงิน แต่ทว่าการอำนวยความสะดวกของกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์นี้เองได้หลอกล่อให้เกิดความรู้สึกย่ามใจและทำให้เธอซื้อสินค้าและบริการได้อย่างเพลิดเพลินมากยิ่งขึ้น ในที่สุด โชโกะต้องแบกภาระหนี้สินซ้ำซ้อนกับผู้ให้บริการทางการเงินหลายเจ้า อีกทั้งหนี้ค้างชำระได้สะสมพอกพูนมากขึ้นเรื่อยๆจนกลายเป็นภาระหนี้ก้อนโตจนเกินความสามารถในการผ่อนชำระและต้องยื่นคำร้องขอเป็นบุคคลล้มละลายในที่สุด เมื่อความจริงที่ว่าโชโกะตกเป็นบุคคลล้มละลายถูกเปิดเผย เคียวโกะที่เข็ดขยาดและไม่ต้องการข้องเกี่ยวกับปัญหาการกู้หนี้ยืมสินจึงไหวตัวทันและทิ้งคู่หมั้นคูริสากะไว้กับปริศนาการหายตัวไปอย่างกะทันหันของเธอ ส่วนนักสืบฮอนมะก็ต้องทำทุกวิถีทางเพื่อหยุดยั้งเคียวโกะจากการกำจัดและสวมรอยเหยื่อรายถัดไป

นอกเหนือจากการคลี่คลายปริศนาการหายตัวไปอย่างไร้ร่องรอยของตัวละครโชโกะแล้ว อีกส่วนสำคัญของนวนิยายคัดสรรคือมุมมองและทัศนคติที่ถูกถ่ายทอดจากตัวละครหญิง ซึ่งเป็นเสมือนแนวทางที่ชี้นำให้ผู้อ่านมองเห็นจุดเริ่มต้นและจุดจบของปมปัญหาได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังส่งต่อสารที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอถึงความโหดร้ายของบริโภคนิยมในญี่ปุ่นได้ลึกซึ้งมากยิ่งกว่าการสืบสวน

สอบสวนของนักสืบที่เพียงต้องการหาว่าใครเป็นผู้กระทำผิด ดังเช่นที่ โนริโกะ ชิโนะ (Noriko Chino) ได้กล่าวไว้ว่า

> The puzzle solving aspect of the novel is only of secondary importance. Midway through the novel, the tension of the plot is sacrificed in order to provide readers with Kyuko's perspective, which of course, the detective is not aware of. Miyabe again emphasizes motivation of characters rather than the discovery of who committed the crime.(Chino, 2008, p. 104)

แต่อย่างไรก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการค้นหา - คลี่คลายเงื่อนงำของคดีฆาตกรรมของนักสืบฮอนมะไม่ใช่การเสาะหาหลักฐานการกระทำผิดเพียงอย่างเดียว เพราะระหว่างที่ติดตามนักสืบฮอนมะสืบสวนหาเบาะแสการก่ออาชญกรรมของตัวละครเอกหญิงนั้น ผู้อ่านก็จะได้ค้นเจอเบาะแสของอำนาจชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Power) ที่แฝงอยู่ในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ทำให้ผู้หญิงต้องถูกทอดทิ้งและตกเป็นเหยื่อของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งภาพดังกล่าวได้ถูกสะท้อนให้เห็นผ่านการประกอบสร้างอัตลักษณ์ภายใต้กระแสบริโภคนิยมที่แตกต่างระหว่างตัวละครหญิงและชาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทั้งนี้ การประกอบสร้างอัตลักษณ์ในอาชญนิยาย *ออล ชี วอส เวิร์ธ* ได้ถูกกล่าวถึงใน "A Home of One's Own: Identity, Community and Nostalgia in Miyabe Miyuki's *All She Was Worth*" โดย อแมนด้า ซี. ซีแมน (Amanda C. Seaman) ได้ชี้ให้เห็นว่ามิยาเบะได้กล่าวถึงตัวละครสองกลุ่มที่มีแนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน โดยกล่าวว่า

> In *All She Was Worth*, Miyabe has created a distinction between people who use place as a defining marker of identity and those who have lost their sense of place and substitute something else—in their case a desire for

> consumer goods—in order to make up for that loss.(Seaman, 2004a, p. 29)

จากข้อความข้างต้น กล่าวได้ว่าความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ที่ถูกยึดโยงกับสำนึกแห่งถิ่นที่ (Sense of place) และอัตลักษณ์ที่ประกอบสร้างขึ้นจากวิถีบริโภคได้ถูกนำเสนอภายใต้คู่ตรงข้ามระหว่างเพศ โดยเราจะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้แบ่งตัวละครในเรื่องออกเป็นสองกลุ่มเพศสถานะ และให้แต่ละกลุ่มได้รับผลกระทบหรือมีวิธีการรับมือกับกระแสทุนนิยมบริโภคนิยมแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ มิยาเบะได้นำเสนอตัวละครชายให้มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายสมถะและไม่ลุ่มหลงไปกับความเย้ายวนใจของสินค้าและบริการจนตกเป็นเหยื่อของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งภาพเหล่านี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงการธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่สวนทางกับการพัฒนาของกระแสทุนนิยมเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงการคงไว้ซึ่งคุณลักษณะดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่น (Japanese Traditional Trait) ที่ยึดถือหลักปฏิบัติหรือวินัยในการใช้ชีวิตอย่างอดทนอดกลั้น การมอบความไว้วางใจและยึดมั่นต่อความสัมพันธ์กลุ่มหรือชุมชนอย่างเหนียวแน่น ตลอดจนการมีศรัทธาที่มั่นคงต่อการบรรลุเป้าหมายด้วยความมุ่งมั่นและการทำงานหนัก (Seaman, 2004a, p. 29)

เราอาจกล่าวได้ว่า มิยาเบะอาศัยวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของนักสืบฮอนมะและเหล่าตัวละครชายคนอื่น ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าการยึดโยงกับสำนึกแห่งถิ่นที่ (Sense of place) และสำนึกแห่งชุมชน (Sense of Community) เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ที่แข็งแกร่งและไม่เลื่อนไหลตามกระแสทุนนิยม แม้ว่าที่จริงแล้วนักสืบฮอนมะจะเป็นตัวละครที่ไม่มีร่องรอยของรากเหง้าและที่มาของตัวตนปรากฏอยู่เลยแม้แต่น้อย แต่ตัวละครชายคนดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะยึดโยงตนเองเข้ากับรากเหง้าและความสัมพันธ์ในสังคมเช่นที่มีมาในอดีตอย่างไม่ลดละ ทั้งนี้ สภาวะไร้รากของฮอนมะเป็นผลจากการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในกรุงโตเกียวเพื่อรับราชการตำรวจของผู้เป็นพ่อ เขาเติบโตขึ้นมาโดยที่ไม่มีความทรงจำหรือสายสัมพันธ์กับ “บ้านเกิด” ขณะเดียวกัน การย้ายเข้ามาปักหลักในกรุงโตเกียวของคนรุ่นพ่อแม่ก็ไม่อาจทำให้ฮอนมะเรียกตนเองว่าเป็น “คนโตเกียว” ได้อย่างแท้จริงเช่นกัน ภาวะก้ำกึ่งดังกล่าวทำให้เขาเปรียบเหมือนต้นหญ้าไร้รากในเมืองใหญ่ที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

> Today's city was no place to put down roots. It was a barren field, soil that gave off no smell, unplowed and unwatered. Nothing grew in the big city. People there were tumbleweeds. Living on the memory of roots put down somewhere else by their parents or their parents' parents. And those roots dry up and wither.(Miyabe, 1999, pp. 129-130)

การเติบโตขึ้นมาในเมืองหลวงโดยอาศัยแอบอิงกับความทรงจำของคนรุ่นพ่อแม่ หรือปู่ย่าตายายทำให้ฮอนมะเปรียบเสมือนต้นหญ้าที่ไหวเอนตามกระแสลมอย่างอ่อนแรงเนื่องจากขาดรากเหง้าที่คอยยึดเหนี่ยวหรือพยุงลำต้นไว้อย่างมั่นคง ยิ่งไปกว่านั้น ฮอนมะยังเป็นต้นหญ้าที่เพียงรับรู้จากคำบอกกล่าวว่าตนเองนั้นก่อกำเนิดมาจากเมล็ดพันธุ์ชนิดไหนและสายพันธุ์หญ้าที่ตนสืบมานั้นเคยดำรงอยู่ในสภาพอากาศหรือสภาพภูมิประเทศแบบใดมาก่อน แต่ทว่าเขาไม่มีโอกาสสัมผัสกับประสบการณ์เหล่านั้นโดยตรง การอุปมาข้างต้นจึงทำให้ดูเหมือนว่าฮอนมะได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ถูกพัดพาไปตามกระแสการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยที่ไม่ได้หันกลับมาเหลียวแลอดีตหรือที่มาของตัวตนซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของบุคคล

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารากเหง้าและความทรงจำเกี่ยวกับที่มาของตัวตนของฮอนมะจะเลือนรางลงทุกขณะ แต่เขากลับไม่ได้หาทางออกด้วยการสร้างตัวตนตามวิถีบริโภคที่คนรุ่นใหม่ในสังคมต่างให้ความนิยม ในทางตรงกันข้าม นักสืบฮอนมะกลับทดแทนรากเหง้าที่หายไปด้วยการยึดมั่นในหลักการใช้ชีวิตตามที่ชาวญี่ปุ่นปฏิบัติกันมาตั้งแต่ในอดีต การตระหนักรู้ถึงภัยและการไม่ลุ่มหลงอยู่ในกระแสบริโภคนิยมชี้ให้เห็นว่าฮอนมะยึดเอาวินัยในการใช้ชีวิตของคนญี่ปุ่นที่ยึดหลักความอดทนอดกลั้นและการรู้จักข่มใจมาเป็นแนวทางในการใช้ชีวิต และแนวทางดังกล่าวก็ได้เป็นตัวฉุดดึงไม่ให้ตัวละครชายและครอบครัวหลงเข้าไปในหลุมพรางของทุนนิยมบริโภคนิยม

นอกจากนี้แล้ว การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือชุมชนในบริเวณที่อยู่อาศัยยังเป็นปราการชั้นดีที่ช่วยยึดเหนี่ยวให้ตัวตนและอัตลักษณ์ของตัวละครชายไม่ให้เลื่อนไหลไปตามกระแสบริโภคนิยมอีกด้วย เพราะแม้จะอาศัยเป็นครอบครัวเดี่ยวในแฟลตการ

เคหะที่คลาคล่ำไปด้วยผู้อยู่อาศัยอย่างเนืองแน่น แต่ฮอนมะและครอบครัวอิสะกะ (Isaka) ก็ไม่ละเลยที่จะดำเนินความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนบ้านที่ดี ซึ่งเป็นวิถีที่คนญี่ปุ่นปฏิบัติสืบต่อกันมาก่อนที่ความเป็นปัจเจกนิยมจะแผ่ขยายไปทั่วสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ความใกล้ชิดระหว่างมาโกโตะ (Makoto) ลูกชายวัย 7 ขวบ ของฮอนมะกับสึเนโอะ อิสะกะ (Tsuneo Isaka) ได้แสดงให้เห็นถึงความสนิทสนมและความไว้วางใจที่ทั้งสองครอบครัวมีต่อกัน นอกจากนั้นแล้ว เหตุการณ์ที่ฮอนมะใช้ทักษะและหน้าที่การเป็นตำรวจเพื่อช่วยเหลืออิสะกะจากการถูกข่มขู่ทำร้ายโดยศัตรูทางธุรกิจก็ยังแสดงให้เห็นถึงการปกป้องและระแวดระวังภัยแก่กัน ภายใต้ความสัมพันธ์ของเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันจึงมีความรู้สึกเป็นกลุ่มหรือพวกพ้องเดียวกันแฝงอยู่ด้วย นอกจากนี้ครอบครัวฮอนมะกับครอบครัวอิสะกะไม่เพียงเป็นกลุ่มเพื่อนบ้านที่ให้การช่วยเหลือจุนเจือกันเท่านั้นแต่ กลุ่มดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงการมีพันธกิจหรือเป้าหมายร่วมกันนั่นคือการให้ความร่วมมือในการสืบสวนและค้นหาเงื่อนงำที่จะนำไปสู่การไขคดีอาชญากรรมระหว่างโชโกะและเคียวโกะผ่านความร่วมมือจากซาดาโอะ ฟูนากิ (Sadao Funaki) เพื่อนร่วมงานและเพื่อนนักเรียนตำรวจรุ่นเดียวกับฮอนมะ และทะมทสึ ฮอนดะ เพื่อนวัยเด็กของโชโกะที่เต็มใจเดินทางเข้ากรุงโตเกียวมาเพื่อช่วยค้นหาเบาะแสของการสืบสวนสอบสวนในครั้งนี้

นอกจากนั้น จะเห็นได้ว่าหน้าที่และปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มดังกล่าวยังมีลักษณะพ้องกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้วยคุณลักษณะสุขุม รอบคอบประกอบกับหน้าที่ที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านของฮอนมะจึงทำให้เขาเปรียบเหมือนพ่อผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน รวมถึงเป็นผู้รับฟังและให้คำปรึกษาแก่ฮอนมะก็ทำให้อิสะกะเปรียบเสมือนภรรยาและแม่ของครอบครัว ความผูกพันระหว่างทะมทสึกับมาโกโตะก็สะท้อนให้เห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชายและน้องชายแม้จะไม่ใช่ครอบครัวโดยแท้จริง แต่ปฏิสัมพันธ์ที่สะท้อนให้เห็นความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลเสมือนเป็นครอบครัวนี้เองได้เติมเต็มและบรรเทาความรู้สึกไร้รากและโหยหาถิ่นกำเนิดของฮอนมะ ด้วยที่เป็นเช่นนี้เอง ตัวละครชายอย่างฮอนมะจึงไม่มีความจำเป็นต้องพยายามสร้างอัตลักษณ์และตัวตนด้วยวิธีอื่นจนต้องตกเป็นเหยื่อของวิถีบริโภคนิยม

ขณะที่มิยาเบะเสนอภาพตัวละครชายให้เป็นกลุ่มคนที่ผูกพันกับรากเหง้าและไม่หลงระเริงไปตามกระแสทุนนิยมบริโภคนิยม การนำเสนอเส้นทางชีวิตของตัวละครเอกหญิงอย่างโชโกะ เสคิเนะ และเคียวโกะ ชินโจ กลับสะท้อนให้เห็นถึงการละทิ้งรากเหง้าและสายสัมพันธ์ในอดีตไว้เบื้องหลังโดย

ไม่เหลียวแล การตัดขาดจากรากเหง้าถูกสะท้อนให้เห็นจากการที่ตัวละครหญิงให้ความสำคัญต่อปัจเจกวิถีซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในยุคใหม่ ด้วยที่สังคมทุนนิยม – บริโภคนิยมนำไปสู่การย้ายออกจากถิ่นฐานที่อยู่ (Displacement) และการแทนที่แบบแผนหรือธรรมเนียมปฏิบัติด้วยความเจริญของวัตถุสิ่งของ เส้นทางชีวิตของตัวละครเอกหญิงจึงเผยให้เห็นถึงสำนึกเชิงปัจเจก (Sense of individuality) มากกว่าสำนึกแห่งความเป็นกลุ่มหรือชุมชน ความมุ่งมั่นของตัวละครโชโกะที่จะเข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ในกรุงโตเกียวเพียงลำพังแม้ว่าชุมชนบ้านเกิดในอุทซึโนะมิยะจะมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบายไม่แพ้ในเมืองหลวงสะท้อนให้เห็นว่าเธอมีความฝักใฝ่สู่เส้นทางแห่งความเป็นปัจเจกอย่างชัดเจน กล่าวคือการเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยเลือกที่จะอาศัยภายในห้องเช่าหรือที่พักเฉกเช่นหนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่ยังไม่มีภาระครอบครัวมาเป็นพันธะผูกพันทำให้โชโกะไม่ต้องขออาศัยอยู่กับโยชิโกะ เสคิเนะ (Yoshiko Sekine) ผู้เป็นแม่ในห้องเช่าหลังเก่า อีกทั้งยังไม่ต้องพบปะหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่อาศัยอยู่ในละแวกดังกล่าว

ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าเส้นทางชีวิตที่สะท้อนความเป็นปัจเจกของโชโกะถือเป็นทางเลือกที่ตอบโจทย์ความต้องการลืมรากเหง้าและอดีตที่ไม่น่าจดจำในบ้านเกิด ด้วยฐานะทางครอบครัวที่ยากจน ประกอบกับพ่อผู้เป็นเสาหลักของครอบครัวได้ลาจากโลกไปตั้งแต่ยังเล็ก ทิ้งให้โชโกะและแม่ต้องเผชิญชะตากรรมที่ยากลำบากกันตามลำพัง อีกทั้งญาติพี่น้องต่างก็เบือนหน้าหนีไม่สนใจเหลียวแลหรือยื่นมือให้ความช่วยเหลือ สภาพชีวิตที่แสนข้นแค้นและไม่เป็นดั่งที่หวังได้ทำให้โชโกะไม่หลงเหลือเศษซากความผูกพันกับอดีตอยู่แม้แต่น้อย โดยจะเห็นได้จากการที่ทะมทสึ ฮอนดะ (Tamotsu Honda) เพื่อนสนิทในวัยเด็กของโชโกะไม่ปักใจเชื่อว่าเธอจะเป็นผู้ส่งหนังสือรุ่นให้ยูมิ (Yumi) อดีตเพื่อนร่วมชั้นเป็นผู้เก็บรักษาไว้จนกว่าชีวิตที่ล้มเหลวของเธอจะกลับมาเข้าที่เข้าทางดังเดิม โดยเขาได้กล่าวว่า “Shoko is not hung up on the past like that. She is not the kind of girl who looks at some old yearbooks and moans about how her life now doesn’t measure up. Shoko used to say there wasn’t anything happy at all about her schooldays.”(Miyabe, 1999, p. 245)

ไม่เพียงเท่านั้น การตัดขาดจากรากเหง้าของตัวละครเอกหญิงยังสะท้อนให้เห็นผ่านการละทิ้งหรือไม่ให้ความสำคัญต่อสำนึกแห่งถิ่นที่และสำนึกแห่งชุมชน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บ่งบอกถึงที่มาของตัวตนที่แท้จริง ชีวิตของตัวละครเอกหญิงทั้งสองที่มุ่งดำเนินไปข้างหน้าเรื่อย ๆ โดยไม่ยึด

ติดกับอดีตที่ไม่น่าจดจำกลายเป็นหนทางที่ทำให้พวกเธอไม่มีความผูกพันหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง และการไม่มีสายสัมพันธ์ยึดเหนี่ยวกับสำนึกแห่งถิ่นที่นี้เองที่ส่งผลให้พวกเธอทั้งสองไม่สามารถยึดเอาที่ใดที่หนึ่งเป็นถิ่นฐานหรือภูมิลำเนาได้อย่างแท้จริง ด้วยความจำเป็นที่ต้องเอาชีวิตรอดจากการตามล่าของเจ้าหนี้ พร้อมทั้งความทะเยอทะยานไขว่คว้าเพื่อความอยู่รอดและความสุขภายใต้สังคมทุนนิยม – บริโภคนิยมส่งผลให้ตัวละครเอกหญิงอย่างเคียวโกะกลายเป็นหนึ่งใน “ผู้อพยพสมัยใหม่” ที่อพยพย้ายถิ่นฐานไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อหนีเอาตัวรอดจากการตามล่าของเจ้าหนี้ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวต่างจากการอพยพในอดีตที่มีเรื่องปากท้องและความจำเป็นทางเศรษฐกิจเป็นเหตุผลหลัก การเป็นผู้อพยพสมัยใหม่ทำให้เคียวโกะไม่สามารถลงหลักปักฐานหรือใช้ชีวิตอยู่ในที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน ความผูกพันระหว่างเธอกับผู้คนที่ผ่านเข้ามาในชีวิตจึงเป็นเพียงความสัมพันธ์ที่ไม่ยืนยาวและเลือนหายไปจากความทรงจำในที่สุด นอกจากนี้ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะไม่จะกลับไปยังนาโงย่า บ้านเกิดซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความเลวร้ายทั้งหมดในชีวิตของเคียวโกะยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าเธอเป็นตัวละครที่แทบจะไม่มีความทรงจำเกี่ยวกับที่มาของตัวตนหรือสายใยของรากเหง้าหลงเหลืออยู่

ไม่เพียงเท่านั้น ความไร้รากของตัวละครโชโกะและเคียวโกะยังถูกสะท้อนให้เห็นผ่านลักษณะที่อยู่อาศัยที่พวกเธอเลือกเป็นแหล่งพำนักขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองใหญ่ด้วยเช่นกัน โดยเราจะเห็นได้ว่าตัวละครเอกหญิงทั้งสองมักอาศัยอยู่ในหอพักหรือห้องเช่ารายเดือน ซึ่งสถานที่เหล่านี้แตกต่างจากที่พักอาศัยที่ถาวรเป็นหลักแหล่งอย่างสิ้นเชิง แม้ว่าการเป็นพื้นที่อาศัยที่สะท้อนให้เห็นลักษณะชั่วคราวและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ตัวละครเอกหญิงในการหลบหนี หรือโยกย้ายไปสู่ที่พักในแหล่งอื่นได้เรื่อย ๆ แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกที่พักอาศัยโดยคำนึงจากคุณลักษณะดังกล่าวก็เป็นปัจจัยที่ทำให้พวกเธอเหินห่างจากสำนึกแห่งถิ่นที่และรากเหง้าของตนเองมากยิ่งขึ้น เนื่องจากพวกเธอจะไม่ได้มีโอกาสสร้างความผูกกับถิ่นที่แห่งใดได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ สภาวะไร้รากยังถูกสะท้อนให้เห็นผ่านลักษณะงานของตัวละครเอกหญิงอีกด้วย โดยเราจะเห็นได้ว่าประเภทงานที่พวกเธอใช้เป็นเครื่องมือหาเลี้ยงชีพมักเป็นงานที่จัดอยู่ในหมวดหมู่ของงานชั่วคราว ประกอบกับความกดดันจากภาวะหนี้สินตัวละครหญิงทั้งสองจึงต้องโยกย้ายหรือเปลี่ยนงานไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถยึดเอาสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นหลักแหล่งในการทำมาหาเลี้ยงชีพได้อย่างถาวร ซึ่งต่างไปจากงานตำรวจ งานธนาคาร งานประจำในบริษัท หรือการประกอบธุรกิจของ

บรรดาตัวละครชาย ซึ่งลักษณะของงานประจำเป็นหลักแหล่งเหล่านี้นอกจากจะบ่งบอกถึงความสัมพันธ์กับสถานที่ที่ต้องปฏิบัติงานแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์และยืนยันความเป็นตัวตนของพวกเขาอย่างแข็งแกร่งและชัดเจนอีกด้วย

ทั้งนี้ การตัดขาดจากรากเหง้าทำให้ตัวละครหญิงหันไปไล่ตามความสุขตามแบบฉบับของบริโภคนิยม โดยหวังใช้การซื้อสินค้าและบริการเป็นแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นใหม่ตามที่ต้องการกระทั่งต้องเผชิญกับภาระหนี้สินที่เกิดจากการบริโภคอย่างไม่ระมัดระวังโดยเราจะเห็นได้ว่าการประกอบสร้างอัตลักษณ์ผ่านการบริโภคของเหล่าตัวละครเอกหญิงเกิดขึ้นจากสิ่งเร้าที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์เป็นแรงผลักดัน โดยแรงขับที่ว่านั้นถูกนำไปเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อปลุกปั่นความต้องการบริโภค กล่าวคือ อำนาจที่คอยขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลังการผลิตและการค้าได้เปลี่ยนความขาดและความไม่สมบูรณ์ซึ่งเป็นจุดอ่อนของมนุษย์แทบทุกคนให้กลายเป็นโอกาสในการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการ โดยทำให้เชื่อว่าพฤติกรรมการบริโภคและรสนิยมการเลือกใช้ชีวิตที่ถูกนำเสนอตามสื่อและโฆษณาคือวิถีชีวิตที่สมบูรณ์แบบ ดังนั้น แนวทางการบริโภคที่สวนทางหรือไม่เป็นไปตามแบบแผนที่สื่อโฆษณาได้กล่าวชวนเชื่อจึงกลายเป็นความไม่สมบูรณ์ไปโดยปริยาย ความขาดพร่องที่ถูกประกอบสร้างขึ้นได้กระตุ้นให้ผู้คนรู้สึกโหยหาและพยายามทำทุกวิถีทางเพื่ออุดช่องว่างของความไม่สมบูรณ์ตามแบบฉบับที่วิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยได้กำหนดไว้ด้วยการ “ซื้อ” และ “การครอบครอง” สินค้าหรือความหมายของสินค้า

เส้นทางชีวิตภายใต้สังคมทุนนิยม - บริโภคนิยมของตัวละครโชโกะสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่มีต่อ “ความรู้สึกขาด” ของมนุษย์ อีกทั้งยังสามารถแปรเปลี่ยนความรู้สึกดังกล่าวให้กลายเป็นแรงผลักดันให้โชโกะกระโจนเข้าสู่กระแสการบริโภคอย่างไม่ลังเล กล่าวคือ ชีวิตวัยเด็กที่ไม่เคยได้สัมผัสกับความสุขสบายไม่เพียงทำให้โชโกะกลายเป็นคนที่ไม่ยึดติดกับอดีตเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เธอเกิดความรู้สึกโหยหาสิ่งอื่นหรือเส้นทางอื่นที่เชื่อว่าดีกว่าเพื่อเข้ามาทดแทนความฝันอันสวยงามที่ขาดหายไป ดังที่โทมิเอะ มิยากิ (Tomie Miyagi) อดีตเพื่อนร่วมงานผู้เคยให้ความช่วยเหลือโชโกะ ได้กล่าวว่า

> Shoko always used to say she came to Tokyo only because she couldn’t stand it out there in the

> boondocks anymore. [...] Not a single good memory, that's what she said. It seemed like she always wanted to get away from her hometown and lead a totally different life.(Miyabe, 1999, p. 215)

รากเหง้าและตัวตนที่ไม่พึงปรารถนาได้ก่อให้เกิดความขาดพร่องและความรู้สึกไม่พึงพอใจจนส่งผลให้โชโกะกลายเป็นอีกผู้หนึ่งที่พยายามเนรมิตความใฝ่ฝันของตนเองให้เป็นจริง อีกทั้งยังทะเยอทะยานแสวงหาหนทางในการสร้างอัตลักษณ์และตัวตนขึ้นมาใหม่โดยไม่เหลียวกลับไปมองโชโกะคนเดิมอีกต่อไป กล่าวได้ว่า ความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตใหม่จึงเป็นกับดักชั้นดีที่ล่อให้โชะโกะเดินเข้าไปในเส้นทางสร้างความฝันผ่านการบริโภค ด้วยความเย้ายวนใจของสินค้าและบริการที่พบเห็นได้โดยทั่วไปในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ โชะโกะจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือหักห้ามใจที่จะตะเกียกตะกายให้ถึงฝั่งฝันด้วยการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต พลาสติกเพียงใบเดียวที่เป็นหลักประกันความสุขและความต้องการของเธอ อำนาจในการซื้อที่พ่วงมากับบัตรเครดิตได้ช่วยให้ผู้บริโภคที่ไม่มีกำลังทรัพย์มากพอเช่นโชโกะสามารถบำบัดความต้องการและขจัดความรู้สึกขาดได้อย่างทันทีทันใด

แนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์และตัวตนผ่านวิถีบริโภคของตัวละครโชโกะถูกสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านการหว่านเงินทองไปกับการซื้อนิตยสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิง การสมัครเป็นสมาชิกร้านเสริมสวยหรือสถานความงาม การเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์สำหรับผู้หญิงจากบริษัทรับส่งสินค้าทางไปรษณีย์อย่าง “โรสไลน์” (Roseline) ที่ให้ลูกค้าเลือกซื้อเลือกดูตัวอย่างสินค้าผ่านแค็ตตาล็อก (Miyabe, 1999, p. 83) ตลอดจนการเลือกพักอาศัยอยู่ในห้องเช่าราคาแพงที่มาพร้อมกับเฟอร์นิเจอร์อย่างครบครันและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ทันสมัยเช่นการเข้าพักในคาสเซิล แมนชั่น (Castle Mansion) ในแถบคินฉิโจ (Kinshicho) (Miyabe, 1999, p. 116) สินค้าและบริการเหล่านี้นอกจากจะมอบความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความหมายหรือคุณค่าเชิงนามธรรม อาทิ ความนำสมัย ความอิสระ และความสุข คุณค่าเชิงสัญญะที่สะท้อนจากการบริโภคสิ่งเหล่านี้ได้ถูกร้อยเรียงให้กลายเป็นรูปแบบหรือวิถีการดำเนินชีวิต (Lifestyle) รสนิยม (Taste) ที่สะท้อนตัวตนของผู้บริโภคเช่นโชโกะ

วิถีบริโภคนิยมที่ก่อให้เกิดการเลื่อนไหลของอัตลักษณ์และตัวตนไปตามการเลือกซื้อเลือกใช้สินค้าและบริการได้ทำให้โชโกะเข้าใจว่ายิ่งสรรหาของมาบริโภคเพื่อสร้างคุณค่าและความหมาย เธอก็ยิ่งสลัดภาพของโชโกะคนเดิมที่จัดอยู่ในกลุ่มคนที่ “No money, no education. No special skills. Her face is nothing to make a banker go open up the vault. Working for a third-rate company.”(Miyabe, 1999, p. 216) ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าวยากที่จะสัมผัสหรือเป็นผู้ครอบครองรูปแบบการใช้ชีวิตที่ปรากฏอยู่ตามสื่อหรือโฆษณาชวนเชื่อ ทั้งนี้ วิถีการบริโภคของโชโกะนอกจากจะประกอบสร้างอัตลักษณ์และตัวตนใหม่ให้กับเธอแล้ว ยังทำให้เธอกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหนุ่มสาวสมัยใหม่ที่มักหลงใหลได้ปลื้มกับการวิ่งตามข้อมูลข่าวสารดังที่ เจ้าหน้าที่ซาวากิ (Sawagi) แห่งสำนักกฎหมายมิโซะงุจิได้กล่าวว่า “Here’s how you make big money—it’s stocks’; or ‘it’s condos’; or ‘it’s country club member shares.’ With younger people, it’s where to live, what part of town’s cool to live in, how to set up beautiful apartment. Designer clothes, a sports car … it’s all hype, right?”(Miyabe, 1999, p. 141) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวิถีชีวิตอันสวยหรูท่ามกลางเมืองใหญ่อย่างกรุงโตเกียวจะพ่วงมากับภาระค่าใช้จ่ายที่เกินแบกรับ แต่ทว่าคุณค่าและความหมายที่โชโกะสัมผัสได้จากการบริโภคสินค้าและบริการได้ช่วยทำให้ความต้องการในการบริโภคของเธอเกิดขึ้นได้อย่างไม่จำกัด เพราะคุณค่าและความหมายของตัวตนสามารถปรับเปลี่ยนตามสินค้าที่โชโกะเลือกบริโภคไปเรื่อย ๆ ไม่คงที่และตายตัว เธอจึงเพลิดเพลินกับการสร้างอัตลักษณ์และตัวตนในอุดมคติที่เธอสร้างขึ้นมาทดแทนตัวตนแบบเก่าที่ไม่พึงปรารถนา โดยหลงลืมความเป็นจริงที่ว่ายอดการใช้จ่ายแต่ละครั้งได้เพิ่มจำนวนหนี้สินค้างชำระขึ้นเป็นเงาตามตัว

นอกจากนั้นแล้ว การประกอบสร้างอัตลักษณ์ผ่านวิถีการบริโภคยังสะท้อนให้เห็นผ่านการซื้อบ้านของครอบครัวชินโจ ครอบครัวดังกล่าวดำเนินชีวิตตาม “Japanese Dream” จนกระทั่งหลงเข้าไปในกระแสบริโภคของครอบครัวชนชั้นกลางในญี่ปุ่นโดยทั่วไปที่ยึดติดกับค่านิยมการมีบ้าน รถ และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน สิ่งปลูกสร้างเพื่อการอยู่อาศัยนี้จึงกลายเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้เป็นพ่อซึ่งเป็นพนักงานในบริษัทท้องถิ่นต้องฝืนทำในสิ่งที่เกินฐานะด้วยการกู้ยืมเงินมาชำระสินเชื่อเพื่อการเคหะ นอกจากจะเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและสินทรัพย์ของครอบครัวชินโจแล้ว บ้านยังเชื่อมโยงกับคุณค่าเชิงสัญญะที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางสังคม อาทิ ชนชั้น ฐานะ ระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย นอกจากนั้นแล้วการกำหนดคุณค่าและการให้ความหมายต่อสถานที่ดังกล่าวยัง

ส่งผลต่อการรับรู้อัตลักษณ์ส่วนบุคคลของผู้อยู่อาศัยอีกด้วย เพราะการได้บ้านมาไว้ในครอบครองเป็นสิ่งยืนยันความทัดเทียมหรือเหนือกว่าผู้อื่น และทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้สึกได้ว่าตัวเองนั้นไม่ด้อยไปกว่าใคร

ประเด็นดังที่กล่าวมาข้างต้นได้ขยายชัดเจนมากยิ่งขึ้นในกรณีการซื้อบ้านเดี่ยวของครอบครัวทะสะกิ (Tazaki) ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นของมาโกโตะลูกชายของนักสืบฮอนมะ แม้ว่าผู้เป็นแม่จะต้องกู้เงินเพื่อซื้อบ้านหลังดังกล่าว แต่การได้ครอบครองที่อยู่อาศัยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมญี่ปุ่นต่างหมายปองส่งผลให้ผู้อาศัยเกิดความรู้สึกพิเศษและแตกต่างจากผู้อื่นได้ง่าย การอาศัยอยู่บ้านเดี่ยวจึงทำให้ทะสะกิเชื่อว่าตนเองและครอบครัวอยู่ในชนชั้นและฐานะที่เหนือกว่าครอบครัวของเด็กคนอื่นที่ยังคงอาศัยอยู่ภายในแฟลต โดยเห็นได้จากคำพูดที่แฝงไปด้วยการดูถูกเหยียดหยามของทะสะกิที่มาโกโตะระบายความคับแค้นใจออกมา ว่า “If you don’t like it,’ he [Tazaki] says, ‘go buy yourself a real house.’ – like his family lives in [...] which is why he can have a dog. But let a poorer family keep a pet, never. Must be some complex he’s got.”(Miyabe, 1999, p. 213) จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ชัดว่าความทะนงตนถึงชนชั้นและสถานภาพทางสังคมที่เหนือกว่าเพียงเพราะตนเองมีบ้าน ทำให้ทะสะกิเชื่อว่าเด็กที่เติบโตในบ้านเดี่ยวเช่นตนสมควรจะได้ครอบครองสุนัขมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในแฟลตเช่นมาโกโตะ

ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าความปรารถนาที่จะได้ครอบครองบ้านของตัวละครเคียวโกะยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่มีต่อ “ความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย” (Insecurity) ในจิตใจของมนุษย์ บ้านนอกจากจะเป็นเครื่องยืนยันสถานะทางสังคมแล้ว ยังเป็นเสมือนหลักประกันความมั่นคง ดังนั้น ชนชั้นกลางในญี่ปุ่นจำนวนมากพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เคหสถานแห่งนี้มาไว้ในครอบครอง แม้ว่าสุดท้ายเหตุการณ์จะกลับตาลปัตรเนื่องจากบ้านที่ผู้เป็นพ่อพยายามกู้เงินมาซื้อกลับเป็นสาเหตุทำให้ครอบครัวต้องพลัดพราก และอนาคตทางการศึกษาของเคียวโกะต้องพังทลายลงในพริบตา แต่ท้ายที่สุดแล้ว เคียวโกะก็ยังคงฝันอยากครอบครองบ้าน ดังที่ คาโอรุ (Kaoru) อดีตเพื่อนร่วมงานและผู้คอยให้ความช่วยเหลือเคียวโกะยามยาก ได้กล่าวถึงเคียวโกะและบ้านในฝันของเธอไว้ว่า

> No, it wasn't likely—not without a father, a mother, anything to protect her—even the law. Even her [Kyoko's] Mr. Wada, whom she'd thought she could depend on—his big, rich family had dropped her like a hot cinder. Men just let you down. From that point on, she couldn't rely on anyone. She'd have to fend for herself, crawl her way back up... She practically said as much—someday she'd have a family and live in a place like this. That was her dream, and all the things she'd been through only made it all the more important for her ... She liked this house best of all the ones she'd ever seen, apparently. She showed it to me when she first came to visit. 'Kaoru,' she said, 'someday when I get my life together, I'm going to live in a house like this.'(Miyabe, 1999, pp. 259-260)

คำกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ในมโนสำนึกของเคียวโกะบ้านยังคงเป็นสถานที่ที่จะช่วยปกป้องคุ้มกันเธอจากภัยร้ายที่ต้องเผชิญต่อสู้เพียงลำพัง อีกทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ที่จะยืนยันได้ว่าชีวิตที่ต้องดิ้นรนกระเสือกกระสนมาตลอดระยะเวลาหลายปีได้ยุติลงและการเริ่มต้นของชีวิตที่มั่นคงเป็นหลักแหล่งได้มาถึงแล้ว ด้วยความใฝ่ฝันถึงการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข ตลอดจนความมุ่งมั่นที่จะขจัดความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยที่เคยมีมาตลอดให้หมดไป บ้านจึงเป็นความปรารถนาสูงสุดที่เคียวโกะ ชินโจอยากได้มาครอบครองแม้ในยามทุกข์และยามสุข

อย่างไรก็ตาม การประกอบสร้างอัตลักษณ์ผ่านการบริโภคของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่อง *ออล ซี วอส เวิร์ธ* ได้สะท้อนให้เห็นถึงจุดยืนของผู้เขียนที่สวนทางกับกระแสบริโภคนิยมในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ โดยเธอใช้เส้นทางชีวิตของตัวละครเอกหญิงทั้งสองเพื่อชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ที่ถูกประกอบสร้างผ่านกระแสการบริโภคเป็นเพียงการประกอบสร้างเปลือกนอกที่แสนฉาบฉวยและไม่มั่นคงยั่งยืน ทั้งนี้ เป็นเพราะสัญญะและคุณค่าที่ได้จากการบริโภคนั้นเป็นเพียงการประกอบสร้างหรือสิ่งลวงตาที่

เกิดจากการจัดวางและให้คุณค่าบนพื้นฐานความเชื่อ - ค่านิยมของสังคมที่ถูกครอบงำด้วยอำนาจปิตาธิปไตยและระบบการค้าการผลิตเท่านั้น ดังนั้นการหยิบจับเอาคุณค่าและความหมายจากการบริโภคสินค้าและบริการมาร้อยเรียงเพื่อบ่งบอกความเป็นตัวตนจึงเป็นเสมือนหน้ากากที่ถูกฉาบหรือเคลือบไว้แต่ภายนอก โดยตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้จากการที่ทะมทสึมองว่าตัวตนของโชโกะที่เขาเคยรู้จักได้ถูกเก็บซ่อนไว้ภายใต้หน้ากากที่เธอสร้างขึ้นหลังจากเข้ามาใช้ชีวิตในกรุงโตเกียว ซึ่งเขากล่าวว่า

> I saw her two or three times after she left for Tokyo. Then there was the funeral. Her hair was about the same length as always, but she'd had it permed and dyed red. Said she hadn't had time to get it back to normal. She talked louder, looked louder. It was like the real Shoko was locked up somewhere inside her.(Miyabe, 1999, p. 161)

จากข้อความข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่าการที่ตัวละครโชโกะประกอบสร้างอัตลักษณ์ที่ฉาบฉวยผ่านการบริโภคเพื่อหวังเติมเต็มความขาดและความรู้สึกไม่มั่นคงทำให้เธอมีลักษณะไม่ต่างไปจากงูที่ฝันอยากมีขา ในเรื่องที่อดีตสามีของโทมิเอะ อดีตเพื่อนร่วมงานโชโกะ ได้เล่าว่า

> The thing is, snakes get on okay without legs, but they look around and see everybody else has them. So they get the idea they've got to have them too. [...] the world's full of snakes who'd slither right into debt for some legs.(Miyabe, 1999, p. 217)

จะเห็นได้ว่า คุณค่าเชิงสัญญะของสินค้าเปรียบได้กับขาที่งูในเรื่องเล่าของโทมิเอะต่างหมายปองเพราะทั้งสองสิ่งต่างเป็นเพียงภาพลวงตาที่ผู้บริโภคหรืองูต่างปรารถนาจะได้ครอบครองเพื่อที่ตนเองจะได้มีในสิ่งที่ผู้อื่นมีโดยที่ไม่ได้ฉุกคิดว่าสิ่งที่ตามไขว่คว้ามานั้นอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็นเลยแม้แต่น้อย เพราะโดยธรรมชาติแล้ว งูเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่ไม่จำเป็นต้องใช้ขา แต่เมื่องูตัวอื่น ๆ ที่อยู่รายรอบต่างมีขาไว้ในครอบครองกันหมดสิ้น งูในเรื่องเล่าของโทมิเอะจึงคิดว่าถึงคราวจำเป็นที่ตนเองจะต้อง

พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เป็นเจ้าของขาเฉกเช่นงูตัวอื่น ๆ และนำคุณค่าเชิงสัญญะจากขามาประกอบสร้างอัตลักษณ์ให้ตนเองกลายเป็น “งูที่มีขา” เช่นเดียวกันกับตัวละครโชโกะที่แม้ไม่วิ่งไล่ตามกระแสทุนนิยมบริโภคนิยมเธอก็สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขได้ แต่การไม่ยอมรับกับสิ่งที่ตนเองเป็นและพยายามลบล้างตัวตนเก่าด้วยการประกอบสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่นั้น ยิ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เธอเกิดความต้องการอยากมีเหมือนผู้อื่นอย่างไม่ประมาณตน แต่อย่างไรก็ตาม ความฉาบฉวยของการประกอบสร้างอัตลักษณ์ด้วยการบริโภคเชิงสัญญะก็ไม่สามารถเติมเต็มความปรารถนาหรือกลบความรู้สึกที่ไม่พึงปรารถนาได้อย่างแท้จริง เพราะความรู้สึกขาด และไม่มั่นคงปลอดภัยของตัวละครเอกหญิงทั้งสองนั้นเป็นความพร่องที่เกิดขึ้นจากภายใน แต่โชโกะกลับเลือกเติมความรู้สึกขาดให้เต็มจากภายนอกด้วยการสร้างตัวตนจากการบริโภคสินค้า ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด อีกทั้งวิธีการดังกล่าวยังทำให้ตัวละครเอกหญิงต้องเหน็ดเหนื่อยกับการไล่ตามอัตลักษณ์ในอุดมคติที่ตนเองฝันและปรารถนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะในโลกแห่งความเป็นจริงแล้ว บริโภคนิยมไม่ได้หยุดอยู่ที่ “ขาของงู” เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเสกสรรคุณสมบัติและความหมายเชิงนามธรรมอื่น ๆ ออกมาจูงใจและเชิญชวนให้งูบริโภคอย่างต่อเนื่อง

เราจะเห็นได้ว่า ความพยายามประกอบสร้างอัตลักษณ์และตัวตนใหม่ด้วยวิถีบริโภคนิยมนอกจากจะเต็มไปด้วยความฉาบฉวยและไม่ยั่งยืนแล้ว ยังเป็นหนทางที่นำไปสู่การบั่นทอนรากเหง้าที่เป็นตัวบ่งชี้อัตลักษณ์และที่มาของตัวละครอีกด้วย ยิ่งตัวละครเอกหญิงถลำเข้าไปในวังวนบริโภคนิยมมากเท่าไหร่ก็ยิ่งเป็นการถอนทำลายรากเหง้าของตนเองมากขึ้นเท่านั้น โดยจะเห็นได้จากชีวิตที่ล้มเหลวจนกระทั่งตกเป็นบุคคลล้มละลายของโชโกะส่งผลให้ผู้เป็นแม่ต้องฆ่าตัวตายเพื่อแลกกับเงินประกันชีวิตเพียงน้อยนิด โดยหวังว่าลูกสาวจะสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยเงินก้อนดังกล่าว ทั้งนี้ การตายของแม่ผู้เป็นสมาชิกในครอบครัวที่เหลืออยู่เพียงคนเดียวเปรียบเสมือนการถูกตัดจากรากเหง้ากลายเป็นคนไร้รากไปโดยปริยาย เมื่อแม่ผู้เป็นเสมือนเส้นใยบาง ๆ ที่ยังคงเหนี่ยวนำโชโกะกับอดีตและที่มาของตนเองได้จบชีวิตลงด้วยการเลือกเส้นทางที่ผิดของลูกสาว โชโกะจึงเป็นเสมือนคนตัวเปล่า ไม่เหลืออะไรนอกเหนือจากตัวตนจอมปลอมที่สร้างขึ้นมาพร้อมกับหนี้สินกองโต

นอกจากตัวละครเอกหญิงทั้งสองที่แสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์และตัวตนที่ถูกประกอบสร้างจากวิถีแห่งการบริโภคเป็นเพียงเปลือกนอกที่สวยงามแต่เต็มไปด้วยความไม่ยั่งยืนถาวรแล้ว ผู้เขียนยังเสนอให้เห็นถึงการสร้างตัวตนจากการบริโภคและการครอบครองวัตถุสิ่งของผ่านตัวละครหญิงคนอื่น

เห็นได้จากคดีลักเล็กขโมยน้อยที่นักสืบฮอนมะเคยรับผิดชอบเมื่อครั้งยังทำงานเป็นเจ้าหน้าที่แนะแนวแผนกเยาวชน โดยอาชญากรรมครั้งนั้นก่อโดยเด็กผู้หญิงที่มักจะขโมยเสื้อผ้าจากร้านขายสินค้าแบรนด์เนมชั้นสูงที่กำลังเป็นที่นิยมของกลุ่มวัยรุ่นเพียงเพื่อนำมาลองสวมใส่และโพสท่าหน้ากระจก โดยที่ไม่เคยคิดจะนำเสื้อผ้าที่ขโมยไปใส่อวดผู้คนหรือขายต่อเพื่อทำกำไรเลยแม้แต่น้อย ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

> She'd go back to her own room, lock the door, and try on whole outfits in front of a full-length mirror. Clothes, watches and other accessories – posing like a model in fashion magazine. Just for the mirror. Out on the street, she'd wear the same old jeans with the knees frayed through.(Miyabe, 1999, p. 8)

แม้ว่าพฤติกรรมไม่ชอบมาพากลของเด็กสาวคนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างอัตลักษณ์และตัวตนในแบบใหม่ผ่านการใช้หรือสวมใส่สินค้าที่เธอได้มาไว้ในครอบครองโดยผิดวิธี แต่ วิธีการสนองความพึงพอใจของเด็กสาวกลับชี้ให้เห็นถึงความไม่ยั่งยืนถาวรของอัตลักษณ์และตัวตนที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้า เสื้อผ้า เครื่องประดับที่สวยหรูเหล่านั้นด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การลองใช้หรือสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องประดับที่ขโมยมาเฉพาะเมื่ออยู่ในที่รโหฐานสะท้อนให้เห็นว่าอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นนั้นเป็นเพียงภาพความสวยงาม ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นเพียงชั่วครู่ ชั่วขณะที่เธออยู่หน้ากระจกเท่านั้น ไม่สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งหรือผสานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตหรือตัวตนที่เธอดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามิยาเบะจะใช้ตัวละครเอกหญิงเพื่อแสดงจุดยืนที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับกระแสบริโภคนิยมในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ และเพื่อพยายามสนับสนุนความดีงามที่ยังคงหลงเหลืออยู่ของคุณลักษณะดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่นที่ถูกสะท้อนผ่านตัวละครชาย แต่เราอาจกล่าวได้ว่าการให้ตัวละครหญิงเป็นตัวแทนของความล้มเหลวภายใต้สังคมบริโภคนิยมกลับไม่ใช่สิ่งที่เธอต้องการนำเสนออย่างแท้จริง เนื่องจากมิยาเบะมองว่าปัญหาที่ตัวละครเอกหญิงทั้งสองเผชิญอยู่เป็น "สาธารณภัย" อย่างหนึ่งซึ่งเกิดจากความบกพร่องของระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีความหละหลวม ขาดการให้คำแนะนำ

หรือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเงินทองแก่คนโดยทั่วไป ทำให้สมาชิกในสังคมจำนวนหนึ่งไม่สามารถตั้งรับกับกระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ถาโถมมาอย่างรวดเร็ว จนต้องตกเป็นเหยื่อทางการเงินอย่างที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ โดยเธอได้ถ่ายทอดมุมมองดังกล่าวผ่านตัวละครมิโซะงุจิ (Mizoguchi) ทนายความอาวุโสผู้รับผิดชอบคดีความการขอเป็นบุคคลล้มละลายของโชโกะและลูกหนี้รายอื่น โดยเขาได้กล่าวว่า “There was nothing fundamentally wrong with her. She [Shoko] was doing her darnedest to make a life for herself. There but for the grace of God ... Remember that. Otherwise you won’t recognize her, or the woman who took her place.”(Miyabe, 1999, pp. 111-112) การปล่อยให้ตนเองดำดิ่งลงไปสู่ปัญหาทางการเงินที่ยากเกินแก้ไขของทั้งสองตัวละครหญิงจึงไม่ได้เกิดจากความไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจหรือการดำเนินชีวิตโดยขาดสติของพวกเธอเพียงอย่างเดียว หากแต่ปัญหาดังกล่าวเป็นความป่วยไข้ที่ซ่อนอยู่ภายใต้การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม และตัวละครได้หลงเข้าไปติดอยู่ในวังวนปัญหาที่ว่าเพียงเพราะพวกเธอพยามสรรหาสิ่งที่ดีให้แก่ชีวิต โดยหารู้ไม่ว่าสิ่งที่กำลังเสาะแสวงหามาเติมเต็มอยู่นั้นได้กลายเป็นโซ่ตรวนเกาะเกี่ยวพวกเธอไว้กับพันธนาการทางด้านการเงินอย่างดิ้นไม่หลุด

ดังนั้น เราจึงอาจกล่าวได้ว่าคู่ตรงข้ามภายใต้สังคมบริโภคนิยมระหว่างตัวละครหญิงและชายไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการยกย่องหรือชื่นชมตัวละครชายในฐานะที่เป็นผู้ที่สามารถยืนหยัดท่ามกลางกระแสทุนนิยม - บริโภคนิยมที่ไหลเชี่ยวแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม คู่ตรงข้ามดังกล่าวกลับเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดโปงความเหลื่อมล้ำทางเพศสถานะที่แฝงอยู่ในระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในญี่ปุ่น โดยตอกย้ำให้เห็นถึงความจริงที่ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อและล่อลวงจากวิถีทุนนิยม - บริโภคนิยมได้มากกว่าเมื่อเทียบกับผู้ชาย ทั้งนี้ เป็นเพราะโดยพื้นฐานของสังคมญี่ปุ่นแล้วชายชาวญี่ปุ่นถูกปลูกฝังให้มีความเป็นผู้นำ เข้มแข็ง ประกอบกับการมีบทบาททางสังคมมาโดยตลอดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจจึงไม่ได้สร้างความกระทบกระเทือนแก่ผู้ชายมากนัก ส่วนผู้หญิงที่ก่อนหน้านี้เป็นผู้ตามมาโดยตลอด ไม่เคยได้สิทธิเสียงใดใด กลับต้องเหนื่อยกับการเผชิญหน้าต่อภัยและเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ จากระบบเศรษฐกิจดังกล่าวมากกว่า เพราะการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้พวกเธอตั้งรับกับอิสระและการเลือกในสังคมทุนนิยม - บริโภคนิยมได้ไม่เท่าเพศชาย จึงเป็นเรื่องง่ายที่ผู้หญิงอย่างโชะโกะและเคียวโกะจะกลายเป็นเหยื่อของระบบเศรษฐกิจดังกล่าว

นอกจากความได้เปรียบทางสังคมแล้ว อีกหนึ่งปราการสำคัญที่ทำให้ตัวละครชายในเรื่อง *ออล ซี วอส เวิร์ธ* สามารถรับมือกับกระแสบริโภคนิยมได้ดีกว่าตัวละครหญิงคือการสร้างความสัมพันธ์ในแบบ “สังคมของผู้ชาย”(Male community) โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ทางสังคมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในหมู่ชายชาวญี่ปุ่น ความเป็นชายได้สร้างความรู้สึกใกล้ชิดและความรู้สึกร่วม ตลอดจนกลายเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันกลมเกลียวเหนียวแน่นและความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันทั้งในกลุ่มองค์กรการทำงาน สมาคม หรือชุมชน ทั้งนี้ “สังคมของผู้ชาย” ในอาชญนิยาย *ออล ซี วอส เวิร์ธ* ได้ถูกสะท้อนให้เห็นผ่านความสัมพันธ์ระหว่างฮอนมะและตัวละครชายคนอื่น ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือและสร้างสัมพันธ์อันดีต่อกันฉันเครือญาติที่ใกล้ชิด ซึ่งกลุ่มดังกล่าวเป็นการปฏิสัมพันธ์กันในหมู่ตัวละครชายเสียเป็นส่วนใหญ่ และผู้หญิงที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มดังกล่าวก็มีเพียง ฮิซาเอะ อิสะกะ (Hisae Isaka) ผู้เป็นภรรยาของอิสะกะเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นปึกแผ่นของ “สังคมของผู้ชาย” นี้เอง เป็นภาพสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชายในสังคมญี่ปุ่นที่ปกครองดูแลกันภายใต้กรอบของปิตาธิปไตยจนนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดจนความร่วมมือกันในการปกป้องตนเองจาก “สาธารณภัย” ที่เกิดขึ้นภายใต้วิถีทุนนิยม – บริโภคนิยมของญี่ปุ่น แต่ทว่า “สังคมของผู้ชาย” นี้กลับสงวนอยู่ในหมู่ของผู้ชายเท่านั้น ความคุ้มครองและความปลอดภัยจากการตกเป็นเหยื่อของวิถีบริโภคนิยมจึงไม่ได้เผื่อแผ่มาถึงผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงต้องดูแลตนเอง และผู้หญิงที่พลาดพลั้งไม่ทันระวังตนอย่างตัวละครโชโกะและเคียวโกะจึงง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อในที่สุด

นอกจากนี้ นวนิยายเรื่อง *ออล ซี วอส เวิร์ธ* ยังได้แสดงให้เห็นว่า นอกเหนือจาก “สังคมของผู้ชาย” แล้ว สิ่งที่สามารถเป็นเกราะป้องกัน “สาธารณภัย” มีเพียงครอบครัวและชีวิตแต่งงานเท่านั้น ซึ่งสองอย่างนี้ต่างเป็นหน่วยทางสังคมที่ไม่อาจหลีกพ้นจากการครอบงำของอำนาจชายเป็นใหญ่ โดยมิยาเบะได้ชี้ให้เห็นว่าครอบครัวและการแต่งงานไม่เพียงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการหยั่งรากและยืนยันที่มาของตัวตนของบุคคล แต่ยังเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวไม่ให้ปัจเจกหลงมัวเมาไปกับความยั่วยวนของวิถีบริโภคนิยมอีกด้วย โดยเห็นได้จากกรณีของอิคุมิ ฮอนดะ (Ikumi Honda) ภรรยาของทะมทสึที่จากเดิมเธอได้เดินทางจากอุทซึโนะมิยะบ้านเกิดเพื่อไปใช้ชีวิตอยู่ในกรุงโตเกียวตั้งแต่สมัยเรียนจนกระทั่งเข้าสู่วัยทำงาน แต่ท้ายที่สุดแล้วเธอตัดสินใจหันหลังให้กับชีวิตในเมืองหลวงเพื่อเดินทางกลับบ้านเกิดและ

เลือกที่จะแต่งงานสร้างครอบครัวกับทะมทสึหลังจากที่พบว่าตนเองรู้สึกเหนื่อยหน่ายกับการใช้ชีวิตเพียงลำพังภายใต้สังคมที่แวดล้อมไปด้วยการแข่งขันและค่าครองชีพที่สูง ดังที่เธอกล่าวว่า

> I was getting tired of living by myself anyway, and everything in Tokyo was so expensive [...] even though it was in Marunouchi, it wasn't a big company. The salary and bonuses were only so-so. All the overtime went straight to taxes. We didn't get any fancy company trips, and you practically had to bang your head against the wall to get a raise. It didn't take me long to see why everybody is so keen to make it into the major companies. And then to top it all off, people were basically unfriendly. I didn't like it one bit.(Miyabe, 1999, p. 157)

อย่างไรก็ตาม การรอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของทุนนิยมบริโภคนิยมของเธอไม่เพียงเกิดจากการเป็นคนไม่ลุ่มหลงตามกระแส และไม่อยากไขว่คว้าแก่งแย่งเพื่อสิ่งที่ผู้อื่นเชื่อกันว่าเป็นหนทางสู่ชีวิตที่ดีภายในเมืองจนถูกยัดเยียดความคิดได้โดยง่ายเช่นเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ เท่านั้น แต่ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเธอมีครอบครัวและชีวิตแต่งงานเป็นหลักยึดเหนี่ยวด้วย เพราะถ้าหากเธอไม่เลือกสร้างครอบครัวกับทะมทสึ อิคุมิอาจตกอยู่ในสภาพเดียวกันกับเพื่อนร่วมงานเก่าที่ต้องซ่อนความโดดเดี่ยวอ้างว้างไว้ภายใต้ภาพลักษณ์ที่เฉิดฉายในกรุงโตเกียว ดังที่อิคุมิกล่าวว่า

> So we catch up on the company gossip since I quit. She did practically all the talking, actually. [...] Then finally she started winding down and got around to asking what I'd been up to lately. And I say, 'Raising a kid is about all I've been able to manage.' [...] I guess maybe she was looking for someone worse off than her. [...] I bet

> she was depressed. Feeling left out and at the bottom of the heap. So she thought I'd left the company, not get married or study abroad or anything, but only to go crawling back to the sticks. I had to be more miserable than her. At least she was still living in the big city. So she called.(Miyabe, 1999, pp. 158-159)

จากตัวอย่างข้างต้น เราจะเห็นได้ถึงเส้นทางชีวิตที่แตกต่างระหว่างตัวละครทั้งสองอย่างชัดเจน แม้ว่าการละทิ้งเส้นทางการทำงานและการใช้ชีวิตในเมืองใหญ่จะทำให้อิคุมิพลาดโอกาสหรือประสบการณ์ในการทำงานเฉกเช่นที่อดีตเพื่อนร่วมงานได้รับ แต่ชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นร่วมกับทะมทสึทำให้อิคุมิพึงพอใจและไม่รู้สึกขาดจนต้องโหยหาการเติมเต็มในรูปแบบอื่น ๆ ในทางตรงกันข้าม อดีตเพื่อนร่วมงานผู้ยืนหยัดต่อสู้กับวิถีชีวิตแบบเดิมเพียงลำพังกลับต้องแสวงหาเพื่อเติมเต็มความกลวงเปล่าในชีวิตที่โดดเดี่ยวและสร้างความชอบธรรมให้แก่วิถีชีวิตที่เธอเลือกด้วยการพูดคุยกับอิคุมิผู้ซึ่งเธอคิดว่ามีชีวิตอยู่ในสภาพที่ยำแย่กว่า เราอาจกล่าวได้ว่า การนำเสนอตัวละครอิคุมิเป็นเสมือนความจงใจของผู้เขียนที่ต้องการจะเสียดสีว่ามีเพียงการยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยเท่านั้นที่จะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและเป็นหลักประกันที่คุ้มครองผู้หญิงจากการตกเป็นเหยื่อของระบบทุนนิยม - บริโภคนิยม

เราอาจกล่าวได้ว่า วิถีบริโภคนิยมที่ถือเป็นกระแสและค่านิยมหลักที่ครอบงำทั่วทั้งสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ไม่เพียงเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อรูปแบบการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์ของผู้คนเท่านั้น แต่ยังแทรกซึมเข้าไปถึงตัวตนและอัตลักษณ์ส่วนบุคคลอีกด้วย ตัวละครเอกหญิงทั้งสองถือเป็นภาพแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นในชนชั้นกลาง – ล่างจำนวนหนึ่งที่กำลังเข้าสู่หรืออยู่ในวัยทำงาน ซึ่งพวกเธอเหล่านี้ได้รับผลกระทบจากกระแสทุนนิยม - บริโภคนิยมที่หลั่งไหลเข้ามาในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่อย่างไม่ทันตั้งรับ โดยจะเห็นได้ว่ากับดักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ทำให้พวกเธอเลือกละทิ้งหรือหันหลังให้กับรากเหง้าที่เป็นเสมือนสายใยเชื่อมโยงเธอกับตัวตนในอดีตอย่างไม่ลังเล อีกทั้งยังหันไปมุ่งมั่นสร้างอัตลักษณ์และตัวตนใหม่ผ่านวิถีการบริโภคอย่างยากที่จะถอนตัวโดยที่ไม่ได้ฉุกคิดว่าแนวทางดังกล่าวเต็มไปด้วยความฉาบฉวยและไม่ยั่งยืนเลยแม้แต่น้อย ต่างจากตัวละครชายที่อาชญนิยายแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าอัตลักษณ์ที่ไม่เลื่อนไหลไปตามกระแสบริโภคนิยมของพวกเขานั้นเกิดขึ้นจากการยึดโยงตนเองเข้ากับรากเหง้าและความสัมพันธ์ในสังคมและเกราะอำนาจ

ปิตาธิปไตยที่ปกป้องพวกเขาไว้อย่างแข็งแกร่ง การประกอบสร้างอัตลักษณ์ภายใต้กระแสบริโภคนิยมที่แตกต่างระหว่างตัวละครหญิงและชายนี้เองได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ถูกทอดทิ้งให้ตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงในสังคมแห่งการบริโภคได้ง่ายกว่าผู้ชาย

4.2 การกดขี่อย่างซ้ำซ้อน: การแบ่งแยกและการใช้ประโยชน์ระหว่างผู้หญิงด้วยกัน

นอกจากวิถีของการบริโภคเพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงในอาชญนิยายเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ* จะตีแผ่ให้เห็นว่าทุนนิยมปิตาธิปไตยเป็นระบบเศรษฐกิจที่ทอดทิ้งผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ให้จมอยู่กับการไล่ตามความฝันและเติมเต็มความต้องการอย่างยากที่จะหาทางออกแล้ว ภาพการกระเสือกกระสนดิ้นรนที่จะมีอำนาจสิทธิ์ขาดเหนือชีวิตตนเองของตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรเรื่อง *โกรเทสค์* ยังสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ปรานีของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงได้อย่างลุ่มลึกไม่แพ้กัน แม้ว่าอาชญนิยายคัดสรรเรื่อง *โกรเทสค์* จะไม่ได้กล่าวถึงปัญหาในเชิงเศรษฐกิจโดยตรงเช่นเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ* แต่ภาพความเหลื่อมล้ำในหมู่ตัวละครหญิงที่ นัตสึโอะ คิริโนะ ได้นำเสนอไว้นั้นมีลักษณะพ้องกับปรากฏการณ์ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยอย่างเห็นได้ชัด

อาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ของคิริโนะนำเสนอคดีฆาตกรรมของโสเภณีสองคนผู้เคยได้รับการศึกษาจากโรงเรียนอันเลื่องชื่อในญี่ปุ่นที่มีชื่อว่า “Q School for Yong Women” โดยเริ่มต้นจากผู้เล่าเรื่องซึ่งเติบโตมาในครอบครัวชนชั้นกลางของญี่ปุ่นที่ประกอบด้วยพ่อที่เป็นนักธุรกิจนำเข้าขนมหวานชาวสวิสเซอร์แลนด์ แม่เป็นชาวญี่ปุ่น และน้องสาวที่อายุไล่เลี่ยกัน ตั้งแต่เล็กจนเติบใหญ่ ผู้เล่าเรื่องถูกครอบงำด้วยความรู้สึกที่ไม่สู้ดีนักต่อยูริโกะ ฮิราตะ (Yuriko Hirata) ผู้เป็นน้องสาวโดยเสมอมา ด้วยรูปลักษณ์ที่งดงามและใบหน้าที่ผสมผสานระหว่างความเป็นเอเชียและความเป็นยุโรปได้อย่างลงตัวจนยากจะหาที่เปรียบส่งผลให้ยูริโกะมักได้รับความสนใจจากผู้พบเห็น แต่ทว่า ความงามที่เฉิดฉายของยูริโกะกลับทำให้ผู้เล่าเรื่องที่มีลักษณะละม้ายคล้ายคนญี่ปุ่นทั่วไปต้องตกอยู่ภายใต้เงาที่โดดเด่นของน้องสาวเสมอมา เพื่อขจัดปมด้อยของตนเอง ผู้เล่าเรื่องจึงขอแยกตัวออกมาอาศัยอยู่กับผู้เป็นตาทันทีที่ทราบว่าผู้เป็นพ่อได้ตัดสินใจยุติกิจการนำเข้าขนมหวานและพาครอบครัวย้ายไปตั้งหลักที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ พร้อมกันนั้นผู้เล่าเรื่องยังหันมามุ่งมั่นสอบเข้าโรงเรียนคิว (Q) สถานศึกษาซึ่ง

เป็นที่ใฝ่ฝันของบรรดานักเรียนและผู้ปกครองในญี่ปุ่น ในโรงเรียน คิว แห่งนี้ผู้เล่าเรื่องได้พบเพื่อนร่วมชั้นอย่าง มิซึรุ (Mitsuru) นักเรียนเรียนดีที่เข้าศึกษาในระบบ คิว มาตั้งแต่ชั้นมัธยมต้น และคาซูโอะ ซาโตะ (Kazue Sato) เด็กหญิงจากครอบครัวชนชั้นกลางที่เคารพและยึดถือหลักการดำรงชีวิตที่ผู้เป็นพ่อพร่ำสอนไว้เหนือสิ่งอื่นใด หลังจากเข้าศึกษาในโรงเรียน คิว เพียงไม่นานครอบครัวของผู้เล่าเรื่องได้พบกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เมื่อผู้เป็นแม่ได้ฆ่าตัวตาย ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ฉันชู้สาวระหว่างพ่อและหญิงชาวตุรกีได้ทำให้เขาตัดสินใจปักหลักใช้ชีวิตอยู่ในประเทศบ้านเกิดอย่างถาวร เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้เล่าเรื่องได้พบกับยูริโกะอีกครั้งในโรงเรียน คิว หลังจากที่น้องสาวคนนี้สามารถผ่านการคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนดังกล่าวได้อย่างง่ายดายด้วยความช่วยเหลือจาก มิสเตอร์จอห์นสัน (Mr. Johnson) นักธุรกิจชาวอเมริกันที่รับเป็นผู้อุปการะดูแลเธอภายหลังที่ผู้เป็นพ่อปฏิเสธที่จะเดินทางกลับมาใช้ชีวิตที่ญี่ปุ่นด้วยกัน ส่วนพี่สาวแท้ ๆ ก็ไม่ยินยอมให้เธออาศัยอยู่ด้วย

หลังจากเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียน คิว เพียงไม่นาน ยูริโกะค้นพบว่าความสนใจที่ได้รับจากเพศตรงข้ามสร้างความพึงพอใจแก่เธอมากกว่าการคร่ำเคร่งอยู่กับการเรียน ด้วยการชักนำของ ทาคาชิ คาจิมะ (Takashi Kajima) ยูริโกะจึงได้เริ่มต้นเส้นทางการเป็นโสเภณีด้วยวัยเพียง 16 ปี ความหมกมุ่นในเรื่องเพศทำให้เธอถลำไปมีสัมพันธ์เกินเลยกับพ่อบุญธรรมจนกระทั่งเขาต้องถูกดำเนินการฟ้องหย่าจากภรรยาและสูญเสียตำแหน่งหน้าที่และความน่าเชื่อถือทางธุรกิจไปอย่างน่าเสียดาย อย่างไรก็ตาม เส้นทางการประกอบอาชีพโสเภณีของยูริโกะที่ยาวนานกว่ายี่สิบปีได้สิ้นสุดลงเมื่อเธอถูกฆาตกรรมภายในห้องพักด้วยน้ำมือของชายผู้ซื้อบริการ โดยคดีฆาตกรรมดังกล่าวมีมูลเชื่อมโยงไปถึงการฆาตกรรมคาซูเอะ ซาโตะ อดีตนักเรียนรุ่นพี่ที่เคยศึกษาอยู่ในสถาบัน คิว ซึ่งก่อนจะเสียชีวิต คาซูเอะได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการแผนกวิเคราะห์ทางการเงินในบริษัทชั้นนำที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการธุรกิจอย่าง จี คอร์ปอเรชั่น (G Cooperation) ควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพโสเภณีในแหล่งเดียวกันกับยูริโกะ เหตุฆาตกรรมทั้งสองคดีนี้ได้สร้างความสนใจแก่คนจำนวนมากจนนำไปสู่การตั้งคำถามและข้อกังขามากมายในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งความสงสัยเหล่านี้ได้ตกอยู่กับผู้เล่าเรื่องซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้ตายทั้งสอง การเดินทางไปรับฟังการตัดสินคดีความดังกล่าวในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เล่าเรื่องได้พบกับมิซึรุที่เพิ่งพ้นโทษจากการจำคุก หลังจากที่เธอและครอบครัวถลำตัวเข้าร่วมลัทธิหนึ่งจนเป็นเหตุให้ต้องมีผู้เสียชีวิตจำนวนมากจากการฆาตกรรรมหมู่ที่เธอเป็นหนึ่งในผู้ลงมือก่อเหตุ นอกจากนั้นแล้ว ผู้เล่าเรื่องยังพบกับยูริโอะ (Yurio) ลูกชายวัย 15 ปี

เพียงคนเดียวของยูริโกะกับจอห์นสัน ความผูกพันทางสายเลือดทำให้ผู้เล่าเรื่องตัดสินใจรับเด็กหนุ่มไว้ในอุปการะ พรสวรรค์ทางด้านการได้ยินที่ซ่อนอยู่ภายใต้ความพิการทางสายตาทำให้ยูริโอะใฝ่ฝันอยากได้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างสรรค์งานดนตรีที่ตนเองถนัด เด็กชายจึงใช้ความต้องการดังกล่าวเป็นเครื่องมือต่อรองกับผู้เป็นป้าที่ไม่ต้องการให้เขากลับไปอยู่ภายใต้การดูแลของทาคาชิ แต่ด้วยภาระทางการเงินที่ต้องรับผิดชอบอยู่แต่แรกบวกกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากส่วนของยูริโอะทำให้ผู้เล่าเรื่องไม่สามารถดำเนินการซื้อคอมพิวเตอร์ตามหลานชายร้องขอ ในที่สุดผู้เล่าเรื่องจึงตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางการขายบริการตามที่ยูริโอะเสนอ

ทั้งนี้ อาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ในฉบับภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยเลือกใช้อาจมีเนื้อหาที่คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับในภาษาญี่ปุ่นในบางจุด โดยส่วนสำคัญที่มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาระหว่างบทแปลและต้นฉบับสามารถเห็นได้จากช่วงสุดท้ายของเรื่อง(Nyborg, 2012, p. 78) กล่าวคือ ผู้แปล *โกรเทสค์* ฉบับภาษาอังกฤษได้ตัดทอนเนื้อหาส่วนที่อธิบายถึงเจตนาที่ยูริโอะต้องการให้ผู้เล่าเรื่องซึ่งมีฐานะเป็นป้าหันไปประกอบอาชีพโสเภณีข้างถนนเช่นยูริโกะผู้เป็นแม่และคาซูเอะ ซึ่งต่างจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นที่นำเสนอไว้อย่างเป็นเหตุเป็นผลว่าเขามีความขุ่นเคืองต่อทัศนคติเชิงลบที่ผู้เล่าเรื่องมีต่อการเป็นโสเภณีของทั้งยูริโกะและคาซูเอะ และความรู้สึกไม่พอใจที่ว่าจึงเป็นเหตุทำให้ยูริโอะแนะให้ผู้เล่าเรื่องต้องออกหารายได้และใช้ชีวิตเยี่ยงโสเภณีที่เธอเคยดูแคลน(Kirino, 2006, p.435 cited in Nyborg, 2012, p. 81) การเว้นข้ามเนื้อหาส่วนดังกล่าวทำให้ยูริโอะกลายเป็นตัวละครชายที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เนื่องจากเนื้อหาที่ถูกข้ามทำให้ดูเหมือนว่ายูริโอะต้องการให้ผู้เล่าเรื่องหันไปเป็นโสเภณีเพียงเพื่อที่จะให้เธอมีรายได้และสามารถซื้อคอมพิวเตอร์ให้แก่เขาเท่านั้น(Nyborg, 2012, p. 81)

นอกจากส่วนที่ไม่ได้กล่าวถึงแล้ว ยังมีส่วนที่อาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ฉบับภาษาอังกฤษนำเสนอต่างไปจากต้นฉบับในภาษาญี่ปุ่นอย่างสิ้นเชิง โดยในตอนจบของเรื่อง ฉบับแปลได้เสนอเห็นว่าหลังจากยูริโอะเสนอให้ผู้เล่าเรื่องขายบริการทางเพศ เธอได้เดินเตร่อยู่ตามถนนจนในที่สุดก็ตัดสินใจเดินเข้าไปในเลิฟ โฮเทล (Love hotel) พร้อมกับชายที่ต้องการรับบริการทางเพศจากเธอ (Kirino, 2008, p. 467) ภาพดังกล่าวต่างไปจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นที่เสนอให้เห็นว่าผู้เล่าเรื่องยืนกรานเองว่าเธอควรจะเป็นผู้หารายได้จุนเจือครอบครัวด้วยการเป็นโสเภณีข้างถนน แต่ในขณะเดียวกัน ตัวละครยูริโอะกลับมองว่าเขาเหมาะจะทำหน้าขายบริการเช่นกัน เนื่องจากเขาสามารถ

ดูแลตนเองได้และยังอยู่ในวัยที่สามารถเรียกค่าบริการจากลูกค้าได้สูงกว่า ท้ายที่สุดเมื่อทั้งคู่ตัดสินใจมายังจุดขายบริการที่ครั้งหนึ่งยูริโกะและคาซูเอะต่างใช้เป็นแหล่งหารายได้ เด็กหนุ่มอย่างยูริโอะกลับได้รับความสนใจจากผู้ซื้อบริการมากกว่า ขณะที่หญิงวัยกลางคนอย่างผู้เล่าเรื่องกลับไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อบริการเลยแม้แต่น้อย ดังนั้นเธอจึงผันตัวมาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการให้แก่ยูริโอะเสียเอง ทัศนคติของเด็กชายที่มีต่อผู้เป็นป้าจึงเริ่มเปลี่ยนไปในทางดูถูกเหยียดหยาม ส่วนผู้เล่าเรื่องเองก็ต้องต่อสู้กับความรู้สึกผิดที่มีส่วนผลักดันให้หลานชายต้องขายบริการทางเพศ เพื่อหลีกหนีจากความรู้สึกละอายใจ ผู้เล่าเรื่องจึงตัดสินใจแยกตัวออกมาขายบริการทางเพศด้วยตัวเอง ในที่สุดเธอก็ได้พบผู้ชายที่ยังคงสนใจในหญิงพรหมจรรย์วัยกลางคนเช่นเธอและตัดสินใจมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเขา(Kirino, 2006, p.443 cited in Nyborg, 2012, p. 81)

เอยวูร์ นีบูร์ก (Øyvor Nyborg) ผู้ศึกษาอาชญนิยาย *โกรเทสค์* ในงานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตได้ให้ทัศนะต่อความแตกต่างระหว่างต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นและฉบับแปลภาษาอังกฤษว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้งานวรรณกรรมชิ้นดังกล่าวเป็นที่สนใจและสามารถเข้าถึงบริบทการรับรู้ของผู้อ่านและผู้วิจารณ์ในโลกตะวันตก โดยเขาได้กล่าวว่า

> In *Grotesque*, the ending is the part most substantially changed in the translation. As I mentioned in the introduction, the case that *Grotesque* bases its story on (*Toden satsujin jiken*), is not well known in the west, and because of this, the way the novel is read will also be different. This has probably affected the way *Grotesque* has been translated, as scenes that have direct relevance to the case might have seemed less interesting or relevant for Western readers. (Nyborg, 2012, p. 78)

ทั้งนี้ *Toden satsujin jiken* ที่ นีบูร์ก อ้างถึงข้างต้นเป็นคดีฆาตกรรรมยาสุโกะ วาตะนาเบะ (Yasuko Watanabe) นักวิจัยเศรษฐกิจระดับอาวุโสแห่ง Tokyo Electric Power Company หรือ TEPCO ผู้ตกเป็นเหยื่อในการฆ่ารัดคอภายในอพาร์ทเม้นต์แห่งหนึ่งในกรุงโตเกียว โดยก่อนหน้าการ

เสียชีวิตยาสุโกะได้เลือกดำเนินชีวิตในรูปแบบที่คนทั่วไปต่างคาดไม่ถึง กล่าวคือ เธอใช้เวลาตอนกลางวันกับการทำหน้าที่เป็นพนักงานหญิงให้แก่องค์กร ส่วนในตอนกลางคืน ยาสุโกะได้แปลงตัวเองกลายเป็นโสเภณีที่รอการเรียกซื้อบริการอยู่ตามข้างถนน ทั้งนี้ กล่าวได้ว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้คดีฆาตกรรมในครั้งนี้กลายเป็นที่กล่าวขวัญไม่เพียงเกิดจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการค้าประเวณีของผู้หญิงที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติทางการศึกษาและหน้าที่การงาน หากแต่คดีดังกล่าวได้ช่วยเปิดโปงการปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมญี่ปุ่นที่มีต่อชาวต่างชาติ (ผู้ต้องหา) และทัศนคติของสังคมโดยรวมที่มีต่อโสเภณี (Reitman, 2001)

ด้วยที่เหตุการณ์การฆาตกรรมที่ นีบูร์ก กล่าวถึงได้รับความสนใจจากสื่อและสังคมญี่ปุ่นมาตลอดระยะเวลาหลายปี ผู้อ่านญี่ปุ่นจึงสามารถเชื่อมโยงตัวละครและเหตุการณ์ที่ตัวละครเผชิญเข้ากับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นได้โดยง่าย การอ่าน *โกรเทสค์* ในฉบับภาษาญี่ปุ่นจึงเป็นการอ่านเพื่อกระตุ้นการตอบคำถามว่าเหตุใดผู้หญิงที่มีศักยภาพโดดเด่นและดูเหมือนจะโลดแล่นอยู่ในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ได้อย่างดีกลับต้องลงเอยด้วยการขายบริการทางเพศตามข้างถนน แต่ในทางกลับกัน คดีฆาตกรรมดังกล่าวไม่ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในประเทศทางตะวันตก กลุ่มผู้อ่านในโลกตะวันตกจึงยากที่จะเชื่อมโยงอาชญนิยายกับเหตุการณ์ฆาตกรรมที่ นีบูร์ก กล่าวถึง อีกทั้งยังไม่สามารถเข้าถึงหรือมีอารมณ์ร่วมได้ดีเช่นคนญี่ปุ่นเอง ดังนั้น อาชญนิยาย *โกรเทสค์* ในฉบับภาษาอังกฤษ จึงมีการตัดเนื้อหาในส่วนที่สัมพันธ์หรืออิงจากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งเนื้อหาส่วนที่หายไปก็มีผลต่อการอ่านและการตีความของผู้ที่อ่านผ่านภาษาอังกฤษอยู่ไม่มากก็น้อย(Nyborg, 2012, p. 5)

นอกจากนี้แล้ว นีบูร์ก ยังอธิบายถึงความเป็นไปได้อีกประการหนึ่งที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในอาชญนิยาย *โกรเทสค์* ฉบับภาษาอังกฤษว่าอาจมาจากความพยายามจัดให้นวนิยายเรื่องดังกล่าวอยู่ในวรรณกรรมแนวอาชญนิยาย โดย นีบูร์ก ให้เหตุผลว่าการนำเสนอตอนจบในต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นอาจทำให้วรรณกรรมเล่มดังกล่าวดูไม่เข้าข่ายกับการเป็นอาชญนิยายที่ต้องสร้างแรงตึงเครียดหรือความร้ายแรงแสนสาหัสที่สามารถสร้างความสะเทือนขวัญแก่ผู้อ่านได้(Nyborg, 2012, pp. 79-80)

ทั้งนี้ การเล่าเรื่องของ คิริโนะในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ได้ถูกนำเสนอผ่านมุมมองของตัวละครเอกหญิงสามคน อย่าง ผู้เล่าเรื่อง คาซูเอะ และยูริโกะ โดยนอกจากเรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดจาก

ตัวละครหญิงเหล่านี้จะสะท้อนหลักการและการเลือกเส้นทางการใช้ชีวิตที่แตกต่างของตัวละครหญิงแต่ละคนแล้ว สิ่งที่แฝงอยู่ในทัศนคติและประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาของตัวละครเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่และอำนาจชายเป็นใหญ่ที่ครอบงำสังคมญี่ปุ่นไว้อย่างลึกซึ้ง ดังที่ เซ็ทสุโกะ โมชิซูกิ (Setsuko Mochizuki) อาจารย์ชาวญี่ปุ่นผู้สนใจศึกษางานเขียนของนักเขียนหญิงอย่างโยโกะ ทาวาดะ (Yoko Tawada) และนัตสึโอะ คิริโนะผ่านทฤษฎีสตรีนิยมกล่าวไว้ว่า

> Kirino shows us extreme cases in which patriarchal society causes the tragedy of obedient women ironically. She shows us the actuality of women's states of being slaves no matter what positions they have in patriarchal society.(Mochizuki, 2010, p. 54)

เราจะเห็นได้ว่า การตกอยู่ในสถานะที่ไม่ต่างไปจากทาสภายใต้ระบบปิตาธิปไตยได้ถูกสะท้อนให้เห็นผ่านกรอบความเชื่อและความคาดหวังของสังคมชายเป็นใหญ่ที่มีต่อผู้หญิง โดยผู้เขียนได้เสนอให้เห็นว่าผู้หญิงมักถูกคาดหวังให้ประพฤติปฏิบัติตนอย่างชาญฉลาดและเหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบหรือสถานการณ์ที่เผชิญ ในขณะเดียวกัน พวกเธอก็ถูกคาดหวังให้ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามความต้องการของผู้ชาย ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวได้กลับกลายเป็นข้อผูกมัดที่สร้างภาระอันหนักอึ้งให้แก่ชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่อย่างยากที่จะแก้ไข ดังจะเห็นได้จากที่ตัวละครคาซูเอะได้กล่าวว่า

> Men have excessive demands. They want a woman to be educated and to have a proper upbringing and a pretty face, and they want her to have both a submissive character and a taste for sex. They want it all. It is difficult to meet those demands and to live in a world where demands like this take precedence. No, more than that, it's ridiculous even to expect that one could. And yet the women have no choice but to try to

> manage, searching as they go for some redeeming value to their lives. Well, my greatest value was my ability to achieve a balance—and to earn money.(Kirino, 2008, p. 351)

ยิ่งไปกว่านั้น การตกเป็นทาสภายใต้อำนาจชายเป็นใหญ่ยังถูกสะท้อนให้เห็นผ่านการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตัวละครเอกหญิงที่แฝงอยู่ในวิถีปฏิบัติและค่านิยมที่ไม่เป็นธรรมสำหรับผู้หญิง โดยเฉพาะค่านิยมที่ว่าผู้หญิงเปรียบเสมือนสมบัติสิ่งของที่ถูกครอบครองและครอบงำภายใต้มายาคติแบบชายเป็นใหญ่ ดังจะเห็นได้จากทัศนคติของยูริโกะ ที่ว่า

> Men live by rules they've made by themselves. And among those rules is the one specifying that women are merely commodities for men to possess. A daughter belongs to her father, a wife to her husband. A woman's own desires present obstacles for men and are best ignored. Besides, desire is always for the man. It's his role to make advances on women and to protect his women from the advances of others.(Kirino, 2008, p. 115)

จากข้อความข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่าทัศนะของยูริโกะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงและชาย ด้วยที่ระบบชายเป็นใหญ่ได้มีอิทธิพลต่อวาทกรรม คติความเชื่อ และค่านิยมทางเศรษฐกิจ ความเป็นชายจึงมีส่วนในการกำหนดหรือชี้นำสังคม เช่นนี้เองผู้ชายจึงเป็นเพศที่สามารถแสดงเจตจำนงในการเลือก การตัดสินใจ หรือแม้แต่ความต้องการในการครอบครองวัตถุสิ่งของของตนได้อย่างเสรี ส่วนผู้หญิงที่มักถูกสกัดกั้นหรือถูกเพิกเฉยเมื่อแสดงเจตจำนงอิสระของตนกลับมีสภาพไม่ต่างจากการเป็นวัตถุสิ่งของที่ถูกครอบครองโดยชายผู้เป็นพ่อหรือสามีเพียงเท่านั้น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและเพศวิถีในลักษณะดังกล่าวได้ปิดกั้นผู้หญิงจากสิทธิ์และทางเลือกในหลายๆด้านเนื่องจากพวกเธอต้องถูกควบคุมและบังคับจากชายที่มีฐานะเสมือนเป็น

“เจ้าของ” และการที่ผู้หญิง “ถูกเป็นเจ้าของ” ได้ชี้ให้เห็นว่าพวกเธอกำลังถูกลดทอนคุณค่าลงไปทุกขณะ

ทั้งนี้ อำนาจชายเป็นใหญ่ที่ครอบงำอยู่ทั่วทุกอณูในสังคมญี่ปุ่นไม่เพียงสกัดกั้นและตีกรอบให้แก่ผู้หญิงจนเอื้อให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างเพศเท่านั้น แต่อาชญนิยาย *โกรเทสค์* ยังชี้ให้เห็นว่าอำนาจดังกล่าวกำลังบั่นทอนคุณค่าและจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ของตัวละครเอกหญิงอยู่ทุกขณะ ทั้งนี้ เป็นเพราะอำนาจชายเป็นใหญ่ที่แฝงอยู่ในทุกภาคส่วนของสังคมตั้งแต่โครงสร้างทางสังคมที่เต็มไปด้วยการแบ่งลำดับชั้น ตลอดจนค่านิยมและความเชื่อที่เอารัดเอาเปรียบเพศหญิงล้วนแล้วแต่เป็นเสมือนเนื้อร้ายที่คอยกัดกร่อนชีวิตของตัวละครเอกหญิงลงไปอย่างช้าๆ โดยที่ไม่สามารถหาทางเยียวยารักษาให้หายขาดได้ ถึงแม้ว่าตัวละครเอกหญิงจะพยายามต่อสู้และรับมือกับการกดขี่มากเพียงใด แต่ข้อจำกัดที่ว่าพวกเธอไม่สามารถอยู่นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ที่อำนาจชายเป็นใหญ่กำหนดไว้ กลับยิ่งสร้างแรงบีบคั้นและทวีความแปลกแยกของพวกเธอมากขึ้นจนทำให้พวกเธอไม่ต่างจากการเป็นสัตว์ประหลาดสำหรับสังคมญี่ปุ่นไปในที่สุด โดย นีบูร์ก ได้กล่าวถึงภาวะดังกล่าวว่า

> In this sense ‘monster’ can be seen as a way of describing humans that don’t fit into the social order of Japanese society. They [female characters] become monsters because their position within society is an ‘unlivable’ one. In some way or the other all the main characters in Grotesque are described as ‘monsters’ that refuse to subordinate themselves to Japanese society’s rules, conventions and norms.(Nyborg, 2012, p. 39)

ทั้งนี้ เรื่องเล่าในแต่ละช่วงวัยของตัวละครหญิงไม่เพียงเป็นการเผยให้เห็นถึงพัฒนาการของปมปัญหาที่ค่อย ๆ สั่งสมและก่อตัวขึ้นภายในความรู้สึกนึกคิดของตัวละครหญิงอย่างเป็นลำดับตามขวบวัยที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่เรื่องเล่าเหล่านี้ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่ตัวละครหญิงได้รับจากระบบชายเป็นใหญ่ในรูปแบบที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงชีวิตด้วยเช่นกัน ซึ่งตลอดการนำเสนอผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่าแม้เวลาจะผ่านไปนานเท่าใดหรือเส้นทางชีวิตของตัวละครเอกหญิงจะเปลี่ยนจาก

เด็กหญิงตัวน้อยที่อยู่ภายใต้การดูแลฟูมฟักของครอบครัวไปสู่การเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาหรือระบบการทำงาน แต่ทุก ๆ หน้าที่รับผิดชอบหรือบทบาทที่ตัวละครหญิงสวมอยู่ล้วนแล้วแต่ถูกอิทธิพลของอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่เข้าครอบงำทั้งสิ้น

นอกจากการกดขี่จากอำนาจชายเป็นใหญ่ที่มีต่อผู้หญิงดังที่กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ผู้เขียนยังได้สอดแทรกประเด็นการกดขี่อย่างซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงด้วยกันเองได้อย่างน่าสนใจ ตัวละครหญิงจำนวนไม่น้อยได้ลอกเลียนแบบวิธีการใช้อำนาจแบบชายเป็นใหญ่จากต้นแบบผู้ชายมาปฏิบัติต่อผู้หญิงด้วยกันอย่างเปิดเผย และไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยความตระหนักรู้หรือไม่ก็ตาม ค่านิยมและวิถีปฏิบัติแบบชายเป็นใหญ่ที่แฝงตัวอยู่ในร่างตัวละครหญิงนั้น ส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกและการกดขี่เอารัดเอาเปรียบระหว่างผู้หญิงด้วยกันเองภายใต้กรอบของชนชั้นอย่างไม่สิ้นสุด

4.2.1 การแบ่งแยก

ภาพการแบ่งแยกทางชนชั้นในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ถูกแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านระบบการเรียนการสอนของโรงเรียน คิว ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและมีความน่าเชื่อถือจนได้รับความไว้วางใจในหมู่ผู้ปกครอง ด้วยคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาที่ได้รับการกล่าวขานกันอย่างแพร่หลายส่งผลให้ผู้ปกครองจำนวนมากต้องการให้บุตรหลานมีโอกาสเข้ารับการศึกษาจากสถานศึกษาดังกล่าว ไม่เพียงเท่านั้น โรงเรียน คิว ยังเป็นเป้าหมายทางการศึกษาและความสำเร็จทางวิชาการของบรรดาตัวละครเอกหญิงด้วยเช่นกัน โดยจะเห็นได้จากความมุ่งมั่นของผู้เล่าเรื่องที่คาดหวังว่าการได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาที่เลื่องชื่อดังกล่าวจะช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจากการตกอยู่ภายใต้ความโดดเด่นของยูริโกะผู้เป็นน้องสาว ขณะเดียวกัน ตัวละครคาซูเอะก็อาศัยโรงเรียน คิว เป็นบันไดในการก้าวไปถึงการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและบรรลุสู่เส้นทางอาชีพที่ตนเองใฝ่ฝันด้วยความเชื่อมั่นว่าการสำเร็จการศึกษาจากระบบ คิว จะเป็นสิ่งการันตีมันสมองและความสามารถเชิงวิชาการ ตลอดจนสร้างความน่าเชื่อถือและช่วยส่งเสริมอนาคตที่ก้าวไกลของตนเอง(Kirino, 2008, p. 44)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโรงเรียน คิว จะถูกนำเสนอต่อสังคมภายนอกว่าเป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและมีอัตราการแข่งขันสูงจนตัวละครคาซูเอะและผู้เล่าเรื่องต้องอุทิศตนให้แก่

การเรียนอย่างมุมานะเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบแข่งขันและทำคะแนนให้อยู่ในเกณฑ์ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้ารับการศึกษา แต่อาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ได้แสดงหลักฐานที่สะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่าภายใต้การเป็นแหล่งการเรียนรู้อบรมบ่มเพาะหน่อกล้าเยาวชนให้เจริญเติบโตกลายเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนสังคมต่อไปในภายภาคหน้า สถาบันการศึกษาแห่งนี้กลับเป็นสถานที่ที่สั่งสมบ่มเพาะรูปแบบความคิดและวิถีปฏิบัติที่นำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นหรือมีให้เห็นอยู่โดยทั่วไปในทุกภาคส่วนของสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ดังที่มิซึรุได้กล่าวไว้ว่า

> Here we have the class-based society in all its repugnant glory [...] It must be worse here than anywhere else in all japan. Appearance controls everything. That's why the people in the inner circle and those orbiting around them never mingle [...] the daughter of a person who works for a paycheck can never be part of the inner circle. She may be smart or have considerable talent, but that won't make any difference. She won't even be noticed. If she tries to insinuate herself into their midst, she'll be taunted. Moreover, even if she's fairly intelligent, if she's both uncool and ugly she's little more than garbage at this place [...] there is one way you can enter the inner circle [...] If you're beautiful beyond compare, exceptions can be made.(Kirino, 2008, pp. 54-55)

จากทัศนะของมิซึรุ เราอาจกล่าวได้ว่า วิถีของโรงเรียน คิว เปรียบได้กับแบบจำลองของสังคมขนาดย่อมที่ถูกขับเคลื่อนด้วยความเชื่อที่ว่ากลุ่มคนที่สูงส่งกว่าผู้อื่นย่อมสมควรจะได้รับสิทธิพิเศษที่เหนือกว่า ความเชื่อดังกล่าวได้นำไปสู่วิถีปฏิบัติที่สะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งแยกระหว่าง "Insider" ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่เข้าศึกษาภายในสถานศึกษาดังกล่าวมาตั้งแต่ต้น กับ "Outsider" กลุ่มนักเรียนที่ผ่านการสอบแข่งขันเข้าไปศึกษาทีหลังอย่างคาซูเอะและผู้เล่าเรื่อง โดยแม้ว่านักเรียนหญิงทั้งสองกลุ่ม

จะเป็นเพื่อนร่วมสถานศึกษา แต่พวกเธอกลับปฏิบัติและได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันราวกับไม่ได้อยู่ในสถาบันเดียวกัน

โดยเราจะเห็นได้ว่าภาพความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมการศึกษาอย่างสถาบัน คิว เกิดขึ้นจากค่านิยมที่สอดคล้องกับวิถีการแบ่งแยกทางชนชั้นภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม กล่าวคือ ลำดับชั้นที่แตกต่างในโรงเรียน คิว ถูกจัดเรียงด้วยคุณสมบัติที่เหนือกว่าที่เรียกว่า “ทุน” อาทิ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ตลอดจนทุนทางความรู้และสติปัญญา ด้วยฐานะทางการเงินที่มั่งคั่งและรูปโฉมที่พรั่งพร้อมไปด้วยความงามนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider จึงเปรียบเสมือนผู้ถือครอง “ทุน” ที่เป็นปัจจัยชี้วัดอิทธิพลอำนาจ สถานภาพ และความสำคัญในโรงเรียนคิว ทั้งนี้ ความบริบูรณ์มั่งคั่งไปด้วย “ทุน” ในด้านต่าง ๆ ถือเป็นข้อได้เปรียบที่พลอยทำให้เด็กสาวจากกลุ่ม Insider ไม่จำเป็นต้องคร่ำเคร่งกับการศึกษาอย่างเอาจริงเอาจังหรือกังวลในเรื่องความเป็นอยู่และปากท้อง ซึ่งการไม่มีปัญหาดังกล่าวคอยกวนใจส่งผลทำให้พวกเธอมีเวลาอย่างเต็มที่ในการหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่ตนเองให้ความสนใจ สร้างสัมพันธภาพและเครือข่ายในกลุ่มคนที่เป็นมีอำนาจครอบครองทุนเช่นเดียวกัน ดังที่ผู้เขียนได้บรรยายว่า

> The insiders were always together in the class room, painting their nails and shrieking with laughter. When the lunch break rolled around, they headed off together to restaurants off campus and enjoy fabulous freedom. When school let out for the day, the boys from Q High School for Young Men would be waiting for them at the gate. Girls with college-age boyfriends would be swept away in BMWs, Porsches, and other expensive foreign automobiles. The boys who met them had an air about them that resembled that of the girls. They were stylish, exuding a confidence backed by wealth. And they were a licentious group.(Kirino, 2008, p. 51)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider สามารถก้าวข้ามข้อจำกัดชีวิตในหลาย ๆ ด้านไปโดยปริยาย ในทางตรงกันข้าม การขาดแคลนทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมต่างเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กนักเรียนกลุ่ม Outsider เช่นเหล่าตัวละครเอกหญิงต้องเผชิญกับภาวะความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยภาพดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นผ่านความใฝ่ฝันที่จะก้าวสู่อาชีพที่ตนเองปรารถนา โดยปัจจัยบีบคั้นทางเศรษฐกิจที่ต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบันได้ส่งผลให้ตัวละครเอกหญิงมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเส้นทางการหาเลี้ยงชีพในอนาคต และเพื่อให้มั่นใจว่าแผนการสู่ชีวิตที่มั่งคั่งและมั่นคงจะไม่หลุดลอยไป เธอจึงหวังใช้สถาบันคิวเพื่อปูทางไปสู่เป้าหมายด้านอาชีพ ดังที่คาซูเอะได้กล่าวว่า

> Ever since I was in elementary school, I was determined to get into Q high School for Young Women. It's just such a perfect school. If you apply yourself, and if you're from good family, you can get into Q High School and then you can go to Q University. It's practically automatic. And if I can finish in the top ten in the class, I can get into the Economics Department at Q University. I'll pile up a string of A-pluses, and then I'll be able to get a job in a really good company after I graduate.(Kirino, 2008, p. 82)

เส้นทางการศึกษาและการทำงานที่คาซูเอะวางไว้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามยกระดับทางชนชั้นของตัวละคร โดยการพยายามจะเปลี่ยนสถานะจาก Outsider ไปสู่ Insider ของตัวละครเอกหญิงสอดคล้องกับภาพความจริงที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมทุนนิยม กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ในโครงสร้างส่วนล่างของเศรษฐกิจต่างพยายามตะเกียกตะกายขึ้นสู่ระดับชั้นทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าโดยใช้ทุนด้านต่าง ๆ ตนเองมีในการต่อยอดหรือสร้างโอกาสในการพลิกสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นจากความมุ่งมั่นของคาซูเอะที่จะก้าวข้ามเส้นแบ่งระหว่างนักเรียนหญิงกลุ่ม Outsider เช่นตนกับนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider โดยเธอพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider ทั้ง การเลียนแบบลักษณะ

การแต่งกาย การดูแลรักษารูปร่างให้เป็นที่น่าดึงดูด ตลอดจนการพยายามเข้าร่วมกิจกรรมชมรมที่ถูกจำกัดไว้เฉพาะสำหรับนักเรียนหญิงกลุ่มดังกล่าว

แต่อย่างไรก็ตาม การขาดแคลน “ทุน” ก็กลายเป็นอุปสรรคในการก้าวข้ามการแบ่งแยกและความแตกต่างทางชนชั้นสำหรับคาซูเอะ ดังจะเห็นได้จากการไร้ซึ่งทุนทางเศรษฐกิจทำให้เธอต้องยอมแต่งแต้มลวดลายเครื่องใช้ให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับตราสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมในนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider อีกทั้งยังทำให้พลาดโอกาสที่จะได้รับการฝึกฝนในชมรมสเก็ตน้ำแข็งอย่างจริงจังเช่นนักเรียนหญิงกลุ่มดังกล่าว เนื่องจากเธอไม่สามารถจ่ายค่าอุปกรณ์การเล่นและค่าตอบแทนผู้ฝึกสอนได้ นอกจากนี้ การไร้ซึ่งทุนทางสังคมส่งผลให้คาซูเอะถูกปฏิเสธและถูกมองข้ามความตั้งใจที่จะเข้าร่วมชมรมเชียร์ เนื่องจากเป็นที่รู้กันภายในโรงเรียน คิว ว่าชมรมดังกล่าวถูกสงวนไว้ให้กับหมู่นักเรียนกลุ่ม Insider เพียงเท่านั้น และนอกจากนี้ การขาดแคลนซึ่งทุนทางด้านความงามก็ยิ่งทำให้เธอไม่ได้เป็นที่สนใจของนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider เช่นตัวละครยูริโกะ

อย่างไรก็ตาม ด้วยความอัตคัดในคุณสมบัติที่กล่าวไปข้างต้นคาซูเอะจึงหวังใช้ทุนทางความรู้เป็นใบเบิกทางในการก้าวไปสู่การยอมรับในหมู่นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider ตลอดจนการพยายามทุ่มเทกับการเรียนอย่างหนักเพื่อทำคะแนนให้อยู่ในลำดับต้นของชั้นปี แต่ทว่าความพยายามและความตั้งใจเหล่านี้กลับไม่เป็นไปอย่างที่เธอคาดหวังไว้เพราะยิ่งเธอพยายามทำตัวให้เป็นที่ยอมรับในหมู่เด็กสาวกลุ่ม Insider มากเท่าใด เธอยิ่งถูกมองเป็นเพียงตัวตลกที่เด็กสาวกลุ่มดังกล่าวนำมาล้อเลียนให้เกิดความสนุกเพลิดเพลินเพียงชั่วขณะมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากความแตกต่างระหว่าง Insider และ Outsider เป็นสิ่งที่ยากที่จะเปลี่ยนแปลงหรือทำให้ผสมกลมกลืนกันได้อย่างง่ายดาย ดังที่ผู้เล่าเรื่องได้กล่าวไว้ว่า

> The difference was not something that would softly fade away with the passage of time. There is no other way to explain it but to say that we new girls lacked what the others girls possessed seemingly by birth; beauty and affluence.(Kirino, 2008, p. 46)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเป็น Outsider ถูกกำหนดให้อยู่ในฐานะ “คนนอก” ที่ไม่ได้มีความหมายและความสำคัญต่อสังคมการศึกษาในโรงเรียน คิว มากนัก และไม่มีวันที่สถานะดังกล่าวจะถูกเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งอื่นได้ การที่ไม่ได้เกิดมาในครอบครัวที่เพียบพร้อมทั้งวงศ์วานตระกูลที่มีชื่อเสียงหรือฐานะที่มั่งคั่งเช่นนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider ไม่เพียงลดทอนอำนาจต่อรองหรือสถานภาพของตัวละครหญิงเท่านั้น แต่ความขัดสนหรือขาดแคลนคุณสมบัติที่ติดตัวมาแต่กำเนิดยังทำให้พวกเธอไม่อาจผสานกลมกลืนหรืออยู่ร่วมกับเด็กสาวในกลุ่ม Insider ได้อีกด้วย

ทั้งนี้ แม้ว่าการเป็นกลุ่มคนที่ถูกจัดอยู่ลำดับชั้นทางสังคมที่สูงกว่า อำนาจทางเศรษฐกิจที่มากกว่า รวมถึงการเข้าถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่กว้างขวางกว่าจะชี้ให้เห็นว่านักเรียนหญิงกลุ่ม Insider เป็นอภิสิทธิ์ชนที่มีอำนาจและอิทธิพลเหนือกว่านักเรียนหญิงคนอื่น ๆ ในโรงเรียนคิว แต่ทว่า สถานภาพที่เหนือกว่าในโรงเรียนคิวถูกวัดจากอำนาจและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้อยู่เบื้องหลัง ดังจะเห็นได้จากที่มิซึรุได้กล่าวไว้ว่า

> Those who began attending this school from the elementary level are the true-blue princesses, the daughters of fathers who own giant cartels. They’ll never have to work a day in their lives. In fact, to have jobs would be a source of great embarrassment. (Kirino, 2008, p. 54)

จากข้อความข้างต้น เราจะเห็นความสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider กับอำนาจชายเป็นใหญ่ได้จากการที่มิซึรุกล่าวถึงนักเรียนหญิงกลุ่มดังกล่าวด้วยคำว่า “the daughters of fathers who own giant cartels.” คำพูดดังกล่าวนอกจากจะชี้ให้เห็นถึงฐานะและชาติกำเนิดอันสูงส่งกว่าคนทั่วไปแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นนัยของการขึ้นมามีอิทธิพลเหนือนักเรียนหญิงคนอื่นๆในโรงเรียน คิว ของนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider ว่าไม่ได้เกิดขึ้นเอง หากแต่มีการหนุนนำจากอำนาจทางเศรษฐกิจจากชายผู้เป็นพ่อ

การยืนหยัดอยู่ในสังคมผู้หญิงอย่างโรงเรียน คิว โดยมีอำนาจทางเศรษฐกิจที่สร้างจากเพศชายคอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลังนี้ทำให้นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider ถูกจัดให้อยู่ในชนชั้นที่เหนือกว่าผู้อื่น

และอำนาจที่เหนือกว่านี้เองทำให้พวกเธอได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าถึงกิจกรรมหรือแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในโรงเรียนต่างจากนักเรียนหญิงกลุ่ม Outsider ดังจะเห็นได้จากที่ผู้เล่าเรื่องได้เล่าถึงการจัดการและแบ่งสรรชมรมในโรงเรียน คิว โดยเธอกล่าวว่า

> I'd dreamed earlier of being involved in club activities, but once I saw the way things really were at the school, I reconsidered. It wasn't so much that I minded the petty demands senior members of the clubs placed on their juniors; that was a given in any club. But here the clubs weren't strictly hierarchical. They had a complicated inner structure that ran along vertical lines as well. There were clubs for the inner-circle students, clubs for the orbiters, and clubs for everyone else.(Kirino, 2008, p. 59)

จากตัวอย่างข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าการเข้าถึงกิจกรรมทางการศึกษาในที่แตกต่างระหว่างนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider และ Outsider สะท้อนให้เห็นว่าสังคมการศึกษาในโรงเรียน คิว ขาดความเป็นเอกภาพหรือความเท่าเทียมภายใต้บรรยากาศการศึกษา ซึ่งการได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างนี้เองยิ่งขยายช่องว่างและแบ่งแยกระหว่างนักเรียนทั้งสองกลุ่มออกจากกันอย่างเห็นได้ชัด .

ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่านักเรียนหญิงในกลุ่ม Outsider อย่าง ผู้เล่าเรื่องและคาซูเอะต่างเป็นเด็กสาวที่เกิดในครอบครัวที่ผู้เป็นพ่อไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมเทียบเท่านักเรียนหญิงกลุ่ม Insider แม้ว่าพ่อชาวต่างชาติของผู้เล่าเรื่องเคยดำเนินธุรกิจนำเข้าขนมหวาน แต่ธุรกิจดังกล่าวก็ประสบล้มเหลวจนเขาต้องกลับไปตั้งหลักใหม่ที่ประเทศบ้านเกิด ส่วนพ่อของคาซูเอะแม้จะทำงานในบริษัทที่มีชื่อเสียงและเป็นที่น่าเชื่อถือ แต่เขาก็ยังต้องดำเนินชีวิตเฉกเช่นชนชั้นกลางทั่วไปที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยค่าจ้างที่ได้รับในแต่ละเดือน ความด้อยอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมนี้เองทำให้ตัวละครหญิงไม่สามารถต่อรองหรือทัดทานอำนาจของกลุ่ม Insider ได้ ไม่เพียงเท่านั้น นักเรียนในกลุ่ม Outsider ยังไม่สามารถแสดงจุดยืนมากพอที่จะเปลี่ยนแปลงหรือหยุดยั้งการแบ่งแยกลำดับชั้นที่

นำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมและการกดขี่เชิงจิตวิทยาที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่าการถูกตราให้เป็น Outsider สำหรับสถานศึกษา คิว ทำให้ตัวละครเอกหญิงถูกจัดให้อยู่ในจำพวก “ผู้ไม่เหมาะสม” ซึ่งภาพดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันในครอบครัวซาโตะ (Sato) ของตัวละครคาซูเอะที่สมาชิกแต่ละคนต่างน้อมรับและอยู่ร่วมกันภายใต้กฎความสัมพันธ์ที่ผู้ที่แข็งแกร่งกว่าย่อมรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า (Pecking order) โดยกติกาดังกล่าวส่งผลทำให้ซาโตะผู้พ่อซึ่งอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาได้รั้งตำแหน่งสูงสุดและถูกจัดเรียงอยู่ในลำดับแรกของความสัมพันธ์ในครอบครัวเสมอมา เช่นที่คาซูเอะได้อธิบายกติกาพื้นฐานของครอบครัวแก่ผู้เล่าเรื่อง โดยเธอกล่าวว่า

> Because in our house there is an order to things. There’s that test you do with a pet dog, right? You line up all the members of the family and release the dog to see who he goes to first. And the first one is the boss. It’s like that. Everyone automatically knows the order of things—who has the most prestige and authority, I mean. And you accede to that order accordingly. No one needs to explain it, but everyone obeys it. Everything is decided according to this order—like who has the right to take a bath first and who get to eat the best food. My father is always first; that’s only natural, right? And then I’m the second. My mother used to come second, but once I made it into the top tier on the national scholastic rankings for my age group, I got to be second. So now my father goes first, I’m second, then my mother, and my sister’s last. If she’s not careful, though, my sister’s going to pass my mom.(Kirino, 2008, p. 85)

จากตัวอย่างข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าครอบครัวซาโตะมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของสมาชิกโดยอิงกติกาจากความเหนือกว่าทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งการจัดเรียงดังกล่าวเอื้อให้ชายผู้เป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวได้รับอภิสิทธิ์เหนือกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เราอาจกล่าวได้ว่าการที่คาซูเอะศรัทธาและยึดมั่นในกฎเกณฑ์ที่ผู้เป็นพ่อตั้งไว้เพื่อบังคับใช้กับสมาชิกภายในบ้านอย่างเคร่งครัด นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงการยอมสิโรราบให้แก่อำนาจที่สร้างขึ้นจากอำนาจชายเป็นใหญ่ของผู้เป็นพ่อแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงการรับเอาวิถีปฏิบัติที่สร้างขึ้นโดยอำนาจชายเป็นใหญ่มาปฏิบัติต่อผู้หญิงด้วยกันเองอีกด้วย โดยจะเห็นได้จากการที่คาซูเอะมุ่งมั่นและพยายามที่จะเลื่อนลำดับสถานะของตนเองให้สูงกว่าผู้เป็นแม่ด้วยการจัดเรียงลำดับความสำคัญในครอบครัวที่สร้างขึ้นโดยกฎของผู้เป็นพ่อ ดังที่สะท้อนให้เห็นจากทัศนะของคาซูเอะที่ว่า

> My greatest joy in life is trying to improve my scores. For the longest time I set my sights on trying to outdo my mother. You know, my mother always says she never had career aspirations, but I think she wanted to become a doctor when she was young. Her father wouldn't permit it; besides, she wasn't smart enough to get into med school. But she always regretted it. Being raised to be a woman is pathetic, isn't it? That's what she always says. She uses being a woman as her excuse for not getting ahead in life. But if you really try your best, you can succeed even if you're female.(Kirino, 2008, p. 85)

การอุทิศตนต่อแนวทางที่ผู้เป็นพ่อได้วางไว้ ไม่เพียงทำให้คาซูเอะมีปฏิกิริยาที่ไร้ซึ่งความเห็นอกเห็นใจต่อผู้เป็นแม่และน้องสาว ผู้ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่มีวันเอื้อให้ลำดับสถานภาพภายในครอบครัวของพวกเธอถูกยกระดับขึ้นเหนือคาซูเอะและซาโตะผู้พ่อได้เท่านั้น แต่ยังทำให้คาซูเอะมีทัศนคติที่ไม่สู้ดีนักต่อการที่ผู้เป็นแม่ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะอุทิศตนต่อเป้าหมายและความสำเร็จเทียบเท่าตนเอง ดังจะเห็นได้จากการบรรยายที่ว่า

> I was convinced that women who married and become housewives ended up as laughingstocks. I wanted at least to avoid that. Or if I did marry, I'd have to marry a man who was more intelligent, so he could appreciate my abilities. At that time, I didn't understand that smart men don't always select smart women. Because my parents did not get on that well, I believed it was because my mother wasn't very smart and never really tried to apply herself.(Kirino, 2008, p. 360)

ทัศนคติของคาซูเอะข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าเธอคิดมาเสมอว่าสถานภาพในชีวิตสมรสที่ไม่ใคร่จะสู้ดีนักของผู้เป็นแม่เป็นผลพวงมาจากการที่เธอเองไม่สามารถก้าวข้ามจากความเป็นหญิงไปได้ โดยที่ไม่ได้คำนึงเลยว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้เป็นแม่ต้องตกอยู่ในภาพที่ตนเองเห็นอาจเกิดจากคู่ชีวิตของเธอด้วย ดังนั้น คาซูเอะที่มองตนเองแตกต่างจากแม่อย่างสิ้นเชิงจึงมุ่งมั่นตั้งใจที่ไม่ทำให้ตนเองต้องตกอยู่ในสถานะเช่นเดียวกับผู้เป็นแม่

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการยึดมั่นในกฎเกณฑ์ของพ่อและการมีคุณสมบัติที่เหนือกว่าในหลาย ๆ ด้านจะทำให้คาซูเอะเกิดความรู้สึกเหนือกว่าจนมองข้ามแม่และน้องสาวไปอย่างไร้ความเห็นใจ แต่เมื่อหญิงสาวก้าวเข้ามาอยู่ในสังคมคิว เธอกลับตกอยู่ในสถานะเดียวกันกับแม่และน้องสาว ทั้งนี้เป็นเพราะในสังคมดังกล่าว คาซูเอะต้องอยู่ร่วมกับเด็กนักเรียนกลุ่ม Insider ที่มีความเหนือกว่าเธออย่างยากที่จะเทียบได้ กล่าวคือเด็กสาวเหล่านั้นมาจากครอบครัวที่ผู้เป็นพ่อมีอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมที่เหนือกว่าพ่อของคาซูเอะ โดยแม้ว่าเมื่ออยู่ในครอบครัวของตนเองเด็กสาวในกลุ่ม Insider อาจไม่มีอำนาจและสถานภาพที่มากเท่ากับอำนาจและสถานภาพของคาซูเอะในครอบครัวที่เธอยอมเป็นรองแต่ซาโตะผู้พ่อเท่านั้น แต่ด้วยความที่พวกเธอมาจากครอบครัวที่เหนือกว่าในระดับเศรษฐกิจและสังคม เด็กสาวกลุ่ม Insider จึงย่อมจะรู้สึกได้ถึงอำนาจเหนือกว่าทั้งจากการเรียนรู้-ประสบพบเห็นด้วยตนเองและจากการที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน ท้ายที่สุดจึงซึมทราบเอาความมีอภิสิทธิ์ที่เหนือกว่านั้นมาปฏิบัติกับคนที่ด้อยกว่าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไม่เป็นธรรม โดยอาจไม่ได้คำนึงแม้แต่น้อยว่าการกระทำของตนอาจทำให้เกิดการกดขี่และการแบ่งแยกในหมู่ผู้หญิงด้วยกันเอง

เราจึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวละครเอกหญิงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อีกทั้งยังต้องเผชิญกับการถูกแบ่งแยกในลักษณะที่ซ้ำซ้อน เพราะนอกจากจะต้องตกอยู่ภายใต้กติกาการจัดเรียงลำดับที่สร้างความชอบธรรมให้กับวิถีปิตาธิปไตยในครอบครัวแล้ว ตัวละครคาซูเอะยังต้องเผชิญกับการแบ่งแยกชนชั้นภายในสังคมผู้หญิงเช่นในโรงเรียน คิว ภาพคู่ขนานระหว่างการแบ่งแยกชนชั้นและถูกทำให้เป็น “ผู้ไม่เหมาะสม” ในโรงเรียน คิว และการเป็น “ผู้ที่อ่อนแอ” ในครอบครัวที่ต้องยินยอมต่ออำนาจผู้ที่แข็งแกร่งกว่าได้ชี้ให้เห็นว่าอำนาจชายเป็นใหญ่ที่กำกับควบคุมอยู่ทั้งในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศญี่ปุ่นไม่เพียงอาศัยอภิสิทธิ์และอิทธิพลที่เหนือกว่าในการผูกโยงคุณค่าและความหมายของผู้หญิงกับอุดมการณ์ทางเพศที่ไม่เท่าเทียมเท่านั้น แต่การที่ตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรต่างถูกคติความเชื่อหรือค่านิยมของสังคมบีบบังคับและควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้อยู่ภายใต้กรอบอำนาจปิตาธิปไตยมาโดยตลอดยังทำให้ตัวละครหญิงรับเอาแนวทางและวิถีปฏิบัติแบบชายเป็นใหญ่มาใช้กับผู้หญิงด้วยกันเองอย่างไร้ความปรานี

4.2.2 การใช้ประโยชน์

นอกจากจะเผยให้เห็นภาพการแบ่งแยกชนชั้นระหว่างตัวละครเอกหญิงด้วยกันเองแล้ว อาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ยังเสนอให้เห็นว่าการจัดลำดับชนชั้นในสถานศึกษาอย่างไม่เท่าเทียมได้เอื้อให้เกิดวิถีปฏิบัติที่ทำให้ตัวละครหญิงตกเป็นเหยื่อภายใต้การกดขี่และเอารัดเอาเปรียบด้วยเช่นกัน โดยสภาวะดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นผ่านการที่พวกเธอตกเป็น “เครื่องมือในการใช้ประโยชน์” จากชนชั้นนำแห่งโรงเรียน คิว ซึ่งเป็นการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตัวละครเอกหญิงให้เทียบเท่าสิ่งของหรือเครื่องใช้ที่ถูกประเมินคุณค่าและความสำคัญจากศักยภาพในการใช้งานเท่านั้น

เราจะเห็นได้ว่าการใช้ประโยชน์ที่ปรากฏในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* คือการใช้ประโยชน์จากความสามารถและสติปัญญาของผู้หญิง โดยประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้จากเด็กสาวผู้มีผลการเรียนดีลำดับต้นๆของชั้นปีอย่างมิซึรุ หลังจากถูกกลั่นแกล้งโดยนักเรียนกลุ่ม Insider มิซึรุต้องปกปิดสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แท้จริงเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถยืนหยัดอยู่ในโรงเรียน คิว ได้ต่อไปโดยไม่ตกเป็นเหยื่อการคุกคาม อาทิ การปกปิดอาชีพที่แท้จริงของผู้เป็นแม่ซึ่งดำเนินธุรกิจ

สถานประกอบการในตอนกลางคืนอย่างสุจริต เนื่องจากคนส่วนใหญ่รวมถึงคนในโรงเรียน คิว ยังมองว่าธุรกิจบาร์เป็นงานที่ไม่มีเกียรติหรือไม่น่าเคารพยกย่อง แม้ว่าธุรกิจนี้จะเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวของเธออย่างเป็นกอบเป็นกำก็ตาม ไม่เพียงเท่านั้น มิซึรุยังเช่าที่พักในย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีอันจะกินอย่างมินาโตะ (Minato((Kirino, 2008, p. 56) เพื่อที่ผู้อื่นจะได้ไม่ล่วงรู้ว่าแท้จริงแล้วเธออาศัยอยู่ในเขตพี (P) ซึ่งเป็นแหล่งเสื่อมโทรมของเมือง แม้ว่าภาพลักษณ์ที่มิซึรุสร้างขึ้นมาดูเหมือนจะช่วยให้เธอรอดพ้นจากการถูกระรานและให้ได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของ Insider แต่การรอดพ้นจากการถูกข่มเหงจากนักเรียนในกลุ่ม Insider จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเธอยินยอมให้นักเรียนหญิงกลุ่มดังกล่าวใช้สมุดบันทึกในการเรียนของเธอ ดังที่เธอได้กล่าวว่า

> Because I let them copy my notes, they stopped bullying me; that's the trade we worked out. Those girls are quick to catch on. They figured out right away that I was more than just some weak kid they could push around. I could be useful to them, so they transferred their aggression to another student.(Kirino, 2008, p. 73)

แม้ว่าการปล่อยให้นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider นำสมุดบันทึกในการเรียนไปใช้จะเป็นเพียงหนทางเดียวที่ทำให้มิซึรุได้รับการยอมรับและสามารถเอาตัวรอดในโรงเรียน คิว ได้อย่างปลอดภัย แต่เราสามารถมองการกระทำดังกล่าวได้ว่าเป็นการยอมตกเป็นเครื่องมือให้เด็กสาวกลุ่ม Insider ได้ใช้ความสามารถทางสติปัญญาของเธอเพื่อบรรลุเป้าหมายในการเรียน ทั้งนี้ การถูกใช้เป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์และความพึงพอใจของเด็กนักเรียนในกลุ่ม Insider มีลักษณะไม่ต่างไปจากวิถีที่เกิดขึ้นในสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตย กล่าวคือ กลุ่มคนที่อยู่ในชนชั้นที่เป็นเจ้าของทุนมักอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและอิทธิพลทางสังคมที่เหนือกว่าดึงเอาความสามารถและฝีมือจากชนชั้นแรงงานหรือชนชั้นที่ด้อยกว่ามาใช้เพื่อสร้างประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแรงงานจะอุทิศความรู้ความสามารถเพื่องานเพียงใด พวกเขาก็ยังคงเป็นเพียงหนึ่งในปัจจัยทางการผลิตของชนชั้นนายทุนผู้มุ่งมั่นสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเท่านั้น เช่นเดียวกับมิซึรุ ยิ่งพยายามเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมดังกล่าวมากเท่าใด เธอก็ยิ่งถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้กลายเป็นเพียงเครื่องมือที่ถูกใช้ประโยชน์สำหรับนักเรียนหญิงกลุ่ม Insider มากเท่านั้น

นอกจากการใช้ถูกประโยชน์จากความสามารถและสติปัญญาแล้ว ตัวละครเอกหญิงยังถูกใช้ประโยชน์จากความเยาว์วัยและเรือนร่างของเธออีกด้วย โดยประเด็นดังกล่าวได้ถูกสะท้อนให้เห็นผ่านตัวละครยูริโกะ หญิงเลือดผสมระหว่างยุโรปและเอเชียผู้พรั่งพร้อมไปด้วยรูปโฉมที่โดดเด่นงดงามจนเป็นที่สนใจของผู้พบเห็น แต่อย่างไรก็ตาม ความสนใจที่ผู้อื่นมีต่อรูปลักษณ์ภายนอกของเธอไม่ได้สร้างความภาคภูมิใจแก่เธอมากนักเพราะปฏิกิริยาที่ผู้คนแสดงต่อเธอไม่ได้มีค่ามากไปกว่าการทำให้เธอกลายเป็นวัตถุในการจ้องมอง (Object of the gaze) เพราะการที่ผู้คนต่างรู้สึกตะลึงพรึงเพริดในรูปโฉมที่งดงาม ประดุจเทพบรรจงสร้างกลับทำให้เธอกลายเป็นของเล่นทางสายตาของผู้ที่พบเห็นเท่านั้น ดังที่ยูริโกะได้บรรยายว่า

> When people first met me, they'd come up with all kinds of fantasies on my behalf. They'd imagine that I lived some kind of Barbie - doll life in the dream house with a handsome daddy, a pretty mama, and a good - looking older- brother and gorgeous older sister protecting me. But then, when they actually saw my older sister – who looked nothing like the image they'd conjured up – their little fantasy about disintegrated. They'd start to despise me – so I became everyone's little plaything.(Kirino, 2008, p. 134)

จากทัศนะของยูริโกะ จะเห็นได้ว่าความงามที่เธอเป็นเจ้าของนำมาซึ่งการกดขี่ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวได้กลับกลายเป็นเป้าที่เชิญชวนให้ผู้อื่นเชยชมและล้อเลียนเพื่อความพึงพอใจส่วนตัว ซึ่งการปฏิบัติต่อเธอเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ถูกปฏิบัติ แต่กลับทำราวกับเธอไม่ใช่มนุษย์ที่มีชีวิตและจิตใจ

ไม่เพียงเท่านั้น คุณค่าความเป็นมนุษย์ของเธอยังถูกลดทอนลงมากยิ่งขึ้นเมื่อเรือนร่างและความงามของเธอถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างประโยชน์แก่นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider โดยเจตนาที่จะใช้ประโยชน์จากยูริโกะถูกสะท้อนให้เห็นจากความปรารถนาอย่างแรงกล้าของนักเรียน

หญิงกลุ่มดังกล่าวที่ต้องการให้ยูริโกะเข้าร่วมชมรมเชียร์ลีดเดอร์เพียงเพราะคิดว่ารูปลักษณ์ภายนอกของเธอจะสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมได้ ดังที่มกกุ (Mokku) หนึ่งในเด็กสาวกลุ่ม Insider ได้กล่าวว่า

> You'll be the main attraction. The students in the high school and university will be thrilled [...] your legs are long and pretty. You really are the perfect beauty. We have to show you off! [...] The president of the cheerleaders has personally scouted you out and invited you to join. You can't say no.(Kirino, 2008, p. 135)

ไม่เพียงเท่านั้น นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider ยังหวังใช้ยูริโกะเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความงามของกลุ่ม ดังที่ ทาคาชิ คาจิมะได้กล่าวว่า

> They [Insiders] all want to have an exotic creature like you to join so they can show you off—and not just to the boys in the high school and college clubs but also to those in other schools. They want everyone to know that Q School is famous for its beauty. They've already got the brains and the money. All they lack is the beauty.(Kirino, 2008, pp. 138-139)

เราจะเห็นได้ว่าเด็กหญิงกลุ่ม Insider ปฏิบัติต่อยูริโกะราวกับว่าหญิงสาวเป็นเพียงเครื่องมือเครื่องใช้ที่พวกเธอสามารถเลือกใช้ได้ตามคุณค่าในการใช้สอย แต่แทนที่พวกเธอจะเฟ้นหาทักษะและความสามารถในตัวยูริโกะที่จะเกี่ยวข้องและสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อกิจกรรมเชียร์ เด็กหญิงกลุ่ม Insider กลับให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากเรือนร่างอันสวยงามของยูริโกะเพื่อสร้างจุดสนใจให้แก่กิจกรรมเชียร์มากกว่า นอกจากนี้ เรายังกล่าวได้ว่าแนวทางการปฏิบัติของเด็กสาวกลุ่ม Insider ในข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงเจตนาที่จะใช้ยูริโกะเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ที่บ่งบอก

ถึงคุณลักษณะบางอย่างของกลุ่ม ซึ่งความมุ่งหมายดังกล่าวทำให้ยูริโกะมีคุณค่าและความสำคัญไม่ต่างจากตราสัญลักษณ์ของสินค้าและบริการที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคมทุนนิยม – บริโภคนิยม ขณะที่ผู้บริโภคที่พยายามสรรหาสิ่งของที่มีความหมายหรือสัญลักษณ์มาประดับตัวตนของตนเอง ตลอดจนอาศัยตราสัญลักษณ์สินค้าเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความรู้สึกประทับใจในหมู่ผู้พบเห็น นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider ก็ใช้ยูริโกะเป็นกลยุทธ์ที่จะสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงให้แก่กลุ่มของตนด้วยเช่นกัน

ตัวละครยูริโกะไม่เพียงตกเป็นเครื่องมือในการใช้ประโยชน์ในระบบโรงเรียน คิว เท่านั้น เธอยังต้องเผชิญกับวิถีปฏิบัติดังกล่าวเมื่ออยู่ภายใต้การดูแลของครอบครัวอุปถัมภ์ด้วยเช่นกัน การตัดสินใจกลับมาใช้ชีวิตในญี่ปุ่นภายหลังจากที่ผู้เป็นแม่ฆ่าตัวตายทำให้ยูริโกะที่ขณะนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะจำต้องอยู่ภายใต้การดูแลของจอห์นสันและมาซามิ สองสามีภรรยาผู้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน แม้ว่าทั้งคู่ต่างทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นครอบครัวอุปถัมภ์ของยูริโกะได้อย่างไร้ที่ติ ทั้งสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต จัดหาที่พักอาศัยที่ทั้งสะดวกและปลอดภัย ตลอดจนมอบโอกาสทางการศึกษาแก่ยูริโกะด้วยการส่งเสียให้เธอได้เข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงอย่างโรงเรียน คิว แต่อย่างไรก็ตาม ภายใต้ภาพครอบครัวที่สมบูรณ์แบบนี้กลับแฝงไปด้วยการปฏิบัติที่ทำให้ยูริโกะตระหนักได้ว่าจอห์นสันและมาซามิต่างไม่ได้มองเห็นคุณค่าและความสำคัญของเธอในฐานะมนุษย์คนหนึ่งเลยแม้แต่น้อย ดังจะเห็นได้จากที่เธอกล่าวว่า “For Masami, without a child of her own, I was a pet. For Johnson I was a toy. That was all there was to my existence. I was born to be used.”(Kirino, 2008, p. 130) หากพิจารณาจากการเปรียบเทียบของยูริโกะ จะเห็นได้ว่าปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวอุปถัมภ์แฝงไปด้วยนัยของการใช้ประโยชน์ ทั้งมาซามิและจอห์นสันต่างใช้ประโยชน์จากการเป็นทั้ง “สัตว์เลี้ยง” และ “ของเล่น” ของยูริโกะเพื่อสนองความต้องการและเติมเต็มสิ่งที่ตนเองขาดหาย

ความสัมพันธ์ระหว่างยูริโกะกับผู้อุปการะทั้งสองสะท้อนให้เห็นถึงการกดขี่โดยการใช้ประโยชน์จากตัวเธออย่างซ้ำซ้อนถึงสองระดับ โดยในระดับแรกเป็นการถูกใช้ประโยชน์จากเพศตรงข้าม แม้ว่ายูริโกะจะมีความสัมพันธ์ทางกายกับจอห์นสันขณะที่อยู่ภายใต้การอุปการะของเขา แต่เธอก็ไม่ได้เป็นทั้งลูกสาวและไม่ได้รับยกย่องให้อยู่ในฐานะภรรยา เพราะสำหรับจอห์นสันแล้ว เธอเป็นเพียง “A new source of sexual excitement.”(Kirino, 2008, p. 150) หรือเป็นเครื่องมือใน

การบำบัดความใคร่ทางเพศที่สร้างความสุขและความหฤหรรษ์ให้แก่เขาอย่างที่มาซามิภรรยาผู้มีอายุมากกว่าเขาถึง 5 ปีไม่สามารถให้ได้ ซึ่งการใช้ประโยชน์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นระหว่างหญิงและชาย ส่วนความซ้ำซ้อนของการถูกกดขี่ได้ถูกสะท้อนให้เห็นจากแนวทางการปฏิบัติของมาซามิต่อยูริโกะ แม้ว่าทั้งสองจะเป็นผู้หญิงด้วยกัน แต่สำหรับมาซามิ การรับยูริโกะเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวช่วยให้ชีวิตสมรสและความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยาระหว่างเธอและจอห์นสันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การส่งมอบความรัก ความปรารถนาดี ตลอดจนการเลือกสรรสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ยูริโกะจึงเกิดขึ้นเพียงเพื่อให้ผู้เป็นสามีพึงพอใจเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากที่ยูริโกะได้กล่าวว่า

> Masami's sole purpose in life was to keep an eye on Johnson and ensure that he didn't lose interest in her. Because Johnson cared about me, Masami made it her business to make sure he knew that she was looking after me. It seems she worried his love for her would cool if by any chance she might overlook something in caring for me.(Kirino, 2008, p. 150)

การได้รับการปฏิบัติจากมาซามิในข้างต้นอาจไม่ได้สะท้อนให้เห็นว่ามาซามิรับเอาแนวคิดชายเป็นใหญ่มาปฏิบัติกับผู้หญิงด้วยกันอย่างไม่เป็นธรรม แต่วิธีที่เธอปฏิบัติต่อยูริโกะอย่างหวังผลก็แสดงให้เห็นว่ามาซามิกำลังใช้ประโยชน์จากผู้หญิงด้วยกันเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ชายผู้เป็นสามี ซึ่งการถูกใช้ประโยชน์ดังกล่าวไม่เพียงทำให้ยูริโกะเกิดความรู้สึกแปลกแยกและไม่สามารถรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวได้อย่างแท้จริงเท่านั้น คุณค่าและการดำรงอยู่ของยูริโกะที่ถูกลดทอนให้กลายเป็นเพียงเครื่องมือในการใช้ประโยชน์ยังทำให้เธอมีลักษณะไม่ต่างไปจากสินค้าที่ถูกซื้อมาเพื่อใช้งานตามความพึงพอใจของผู้ซื้อด้วยเช่นกัน โดยผู้ซื้ออย่างมาซามิได้ใช้ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณสมบัติและประโยชน์ในการใช้สอยหลายด้านอย่างยูริโกะมาไว้ในครอบครอง โดยราคาค่างวดของสินค้าถูกจ่ายไปในรูปแบบของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการอุปถัมภ์เลี้ยงดูเธอ

จากการนำเสนอประเด็นข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่ากระแสบริโภคนิยมในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยมีส่วนสร้างผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่อย่าง

ยิ่งยวด อำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยที่แทรกซึมอยู่ในวิถีปฏิบัติระหว่างตัวละครหญิงด้วยกันเองนำไปสู่ความซ้ำซ้อนของการกดขี่ ตลอดจนมีผลต่อการสั่นคลอนความมั่นคงของรากเหง้าและอัตลักษณ์ของตัวละครหญิง เหล่านี้ต่างเป็นประเด็นที่น่าขบคิดไม่แพ้บทก่อนหน้าที่กล่าวถึงผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่กับการถูกกดขี่ผ่านบทบาทการสืบพันธุ์และการจำกัดทางพื้นที่ นอกเหนือจากการสร้างปริศนาและแรงจูงใจในคดีฆาตกรรมที่น่าติดตามแล้ว การเล่าเรื่องของผู้เขียนอาชญนิยายคัดสรรเรื่อง *ออล ชี วอส เวิร์ธ* และ *โกรเทสค์* ยังคงสะท้อนให้เห็นภาพของผู้หญิงที่ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเหลียวแลจากสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยที่กำลังก้าวไปข้างหน้า ท้ายที่สุดแล้วคุณค่าในการดำรงอยู่ของผู้หญิงยังคงต้องจำกัดอยู่บนความต้องการและขอบเขตที่สังคมแห่งปิตาธิปไตยกำหนดไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่ว่าสังคมจะเดินหน้าไปไกลแค่ไหนหรือมอบอิสรเสรีภาพแก่ผู้หญิงญี่ปุ่นมากกว่าในอดีตที่เคยมีมาเพียงไร ผู้หญิงก็ยังคงเป็นผู้ถูกกระทำและตกเป็นเหยื่อในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยอย่างไม่สิ้นสุด การดิ้นรนให้อยู่รอดในวังวนแห่งทุนนิยมนี้จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้พวกเธอต้องลุกขึ้นมาปกป้องตนเองด้วยการทำในสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นทั้งความรุนแรงและอาชญากรรมต่อสังคม ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 5

การโต้กลับ : ชัยชนะหรือความล้มเหลวของการก้าวข้ามอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ในบทที่ผ่านมา เราจะเห็นได้ว่าวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ปรากฏอยู่ในอาชญนิยายคัดสรรแต่ละเรื่องได้ก่อให้เกิดผลกระทบแก่บรรดาตัวละครหญิงในรูปแบบที่แตกต่างกันไป อาทิ การเผชิญกับความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในรูปแบบของการเข้าถึงทางพื้นที่ การถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างความยิ่งใหญ่ของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย การตกเป็นเหยื่อวัฒนธรรมบริโภคนิยมในระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ขายความฝันและความปรารถนาด้วยเสรีภาพในการซื้อ ยิ่งไปกว่านั้น ตัวละครหญิงยังต้องเผชิญกับการปฏิบัติอย่างกดขี่และเอารัดเอาเปรียบจากผู้หญิงด้วยกันเอง ซึ่งการกระทำที่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนทางการกดขี่เหล่านี้ล้วนแต่สืบเนื่องมาจากวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยที่แทรกซึมอยู่ในแทบทุกด้านของการดำรงชีวิต ส่งผลให้ตัวละครหญิงบางคนซึมซับเอาแนวทางแห่งความเหลื่อมล้ำมาปฏิบัติโดยละเลยที่จะคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้หญิงด้วยกัน

นอกจากการศึกษาวิเคราะห์ดังที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ในบทที่ 5 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้ายของงานวิจัยชิ้นนี้จะหยิบยกวิธีการที่ตัวละครหญิงจัดการกับภาวะเหลื่อมล้ำกับความไม่เป็นธรรมขึ้นมาศึกษาภายใต้ประเด็นการโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย พร้อมทั้งสอดแทรกให้เห็นถึงความซับซ้อนและที่มาที่ไปของการถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบจากอำนาจที่ถือเป็นกระแสหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยร่วมด้วย กล่าวคือ ปัญหาและความยากลำบากภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรแต่ละเรื่องต้องเผชิญ ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงเพราะผู้ชายต้องการมีอำนาจและลุกขึ้นมากระทำการที่ส่อให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมต่อเพศตรงข้ามโดยไร้ซึ่งต้นสายปลายสาเหตุ แต่ภาพการกดขี่ทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยมักมีความหวั่นเกรงและความวิตกกังวลที่ผู้ชายมีต่ออิทธิพลและอำนาจในมือของตนเองแฝงอยู่ด้วย เพื่อที่จะสร้างหลักประกันความมั่นคงและทำให้อำนาจชายเป็นใหญ่ดำรงสืบไปอย่างมี

เสถียรภาพ ผู้ชายจึงกำหนดสร้างแนวทางปฏิบัติที่สามารถจัดการควบคุมผู้หญิงให้อยู่ในขอบเขตที่อำนาจชายเป็นใหญ่สามารถรับมือหรือควบคุมได้ ซึ่งแนวทางที่สร้างความมั่นคงต่ออำนาจดังกล่าวได้กลับกลายเป็นแนวคิดหรือวิถีปฏิบัติที่สร้างปัญหาและความยากลำบากให้แก่บรรดาตัวละครหญิงซึ่งถือเป็นภาพแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่

อย่างไรก็ตาม ด้วยที่อำนาจชายเป็นใหญ่ทำให้ผู้หญิงต้องถูกสังคมตราสถานะให้เป็นเพศที่ด้อยกว่า อีกทั้งจุดยืนและความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของพวกเธอก็เทียบไม่ได้กับผู้ชายที่มักได้รับการสนับสนุนให้เป็นเพศผู้กำหนดหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายใต้สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตย เสียงแห่งความทุกข์ทรมานจากปัญหาที่ตัวละครหญิงประสบภายใต้สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยจึงกลายเป็นเสียงที่แม้จะถูกเปล่งออกมาแต่ก็ไม่ได้รับการเหลียวแลอย่างจริงจัง เนื่องจากถูกกลบด้วยเสียงแห่งความเป็นชายที่อื้ออึงกึกก้องและทรงอำนาจอยู่ท่ามกลางบริบทวัฒนธรรม ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคม และในที่สุดเสียงแห่งความระทมทุกข์ของพวกเธอมักถูกปิดทับและซ่อนไว้ภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของสังคม ดังนั้น ทางเดียวที่จะทำให้เสียงที่แผ่วเบาของพวกเธอมีพลังเพิ่มมากขึ้นคือการลุกขึ้นมาต่อต้านหรือสั่นคลอนความมั่นคงของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่สร้างค่านิยมและวิถีปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่พวกเธอเสมอมา ทั้งนี้การลุกขึ้นมาโต้กลับของหญิงผู้ไม่มีบทบาทและอำนาจใดใดในสังคมเป็นไปในลักษณะของการกระทำที่ไม่สามารถทำได้โดยตรงเช่นเดียวกับยุทธวิธีการใช้กำลังส่วนน้อยต่อสู้กับกองกำลังที่มีขนาดใหญ่กว่าเข้มแข็งกว่า

ทั้งนี้ การศึกษาประเด็นการโต้กลับของตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรจึงถูกสะท้อนให้เห็นผ่านการสำรวจวิธีการที่ตัวละครหญิงจัดการกับความปรารถนา (Desire) และความกลัว (Fear) ของผู้ชายซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดแนวทางแห่งการกดขี่เอารัดเอาเปรียบและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมที่พวกเธอเผชิญมาก่อนหน้า ซึ่งการเล่นกับความปรารถนาและความกลัวนี้เองได้นำไปสู่กระบวนการโต้ตอบ-เอาคืนในแนวทางที่แตกต่างกัน บ้างสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน บ้างนำไปสู่ความยุ่งเหยิงและความเสื่อมโทรมของสังคม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวิธีเข้าจัดการกับความปรารถนาและความกลัวของผู้ชายผ่านกระทำที่เข้าข่ายการก่ออาชญากรรมการฝ่าฝืนกฎระเบียบและค่านิยมของสังคมจะแสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมจำนนต่อชะตากรรมและการดิ้นรนแสวงหาประตูหลุดพ้นออกไปสู่ความเป็นไท แต่การกระทำเหล่านี้ยังมีข้อกังขาบางประการที่สะท้อนให้เห็นจากผลลัพธ์ที่ได้จากการพยายามโต้กลับของตัวละครหญิง การวิเคราะห์ในส่วนของการโต้กลับจึงต้องพิจารณาถึง

ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครหญิงในภายหลังร่วมด้วย เพื่อที่จะชี้วัดว่าการปลดแอกตนเองด้วยการก่ออาชญากรรมและการกระทำที่ขัดต่อวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยเป็นการกระทำที่นำมาซึ่งชัยชนะของตัวละครเอกหญิงอย่างยั่งยืนมากน้อยเพียงไร หรือแท้ที่จริงแล้วแนวทางดังกล่าวเป็นเพียงสิ่งที่ตอกย้ำการเป็นเพศที่ด้อยกว่าและการพ่ายแพ้ภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยของพวกเธอเท่านั้น

5.1 ความปรารถนา: การโต้ตอบความต้องการของผู้ชายผ่านการเป็นโสเภณี

หากพิจารณาจากประสบการณ์ความไม่เป็นธรรมที่ตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรต้องเผชิญภายใต้บริบทสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตย เราอาจกล่าวได้ว่าในบางมิติของสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตย “ความปรารถนา” ถือเป็นต้นตอที่มาของการกดขี่เอารัดเอาเปรียบ ตลอดจนมีส่วนในการประกอบสร้างหรือกำหนดแนวคิดและวิถีปฏิบัติที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางเพศในพื้นที่เศรษฐกิจและสังคมอย่างพ้องประสาน ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่าความปรารถนาเป็นคำที่ใช้แทนการอธิบายถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความประสงค์ ความมุ่งหมายที่จะบรรลุหรือดำเนินไปสู่สิ่งที่ต้องการ โดยแม้ว่าความต้องการที่ว่าจะไม่สามารถประเมินหรือชี้วัดได้อย่างเด่นชัด แต่ความรู้สึกดังกล่าวก็เป็นแรงขับเคลื่อนที่นำไปสู่การกระทำที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นได้ นอกเหนือจากความปรารถนาจะสะท้อนให้เห็นอยู่ในความต้องการระดับบุคคลแล้ว เรามักจะเห็นความปรารถนาที่สะท้อนหรือซ่อนอยู่ภายใต้โครงสร้างและหน่วยต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งมีส่วนนำไปสู่การกำหนดแบบแผน ค่านิยม บรรทัดฐาน และวิถีปฏิบัติของสังคมส่วนใหญ่ โดยเราจะเห็นได้ว่าในสังคมทุนนิยม ค่านิยมที่มีต่อการบริโภคหรือครอบครองวัตถุถือเป็นหนึ่งในวิธีการที่สนองรับต่อความปรารถนาที่จะแผ่ขยายเติบโตของระบบเศรษฐกิจ ส่วนในสังคมแบบชายเป็นใหญ่ การควบเพศวิถีของผู้หญิงผ่านแนวคิดเรื่องเมียและแม่ที่ดี การรักนวลสงวนตัว ตลอดจนการกำหนดบทบาทความเป็นชายและความเป็นหญิงต่างมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาที่จะแผ่ขยายอิทธิพลของอำนาจชายเป็นใหญ่

ดังนั้น ในหัวข้อ 5.1 ผู้วิจัยจึงจะศึกษากลวิธีในการโต้กลับสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยผ่านความปรารถนาในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* โดยเผยให้เห็นว่าตัวละครหญิงที่เผชิญกับปัญหาและความยากลำบากภายใต้บริบทสังคมญี่ปุ่นได้ลุกขึ้นมาโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยการท้าทายกับความปรารถนาที่แฝงมากับการกดขี่เอารัดเอาเปรียบ อาทิ ความต้องการทำให้ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุ

ทางเพศหรือวัตถุแห่งการครอบครอง ทั้งนี้ อาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* เป็นหนึ่งในผลงานอันเลื่องชื่อของนัตสึโอะ คิริโนะ ที่อาศัยการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครเอกหญิงแต่ละคนเพื่อทำการตีแผ่ชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่ตัดสินใจมุ่งหน้าสู่เส้นทางการค้าประเวณีและต้องจบชีวิตลงด้วยการถูกฆาตกรรมโดยผู้ซื้อบริการ ทั้งนี้ การศึกษาวิเคราะห์ในบทที่ 4 ได้ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์และวิถีปฏิบัติภายใต้สถาบัน คิว เป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นภาพการกดขี่ เอารัดเอาเปรียบในสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตย วิถีทุนนิยมและอำนาจชายเป็นใหญ่ที่ถูกบ่มเพาะอยู่ในสถานศึกษาดังกล่าว ทำให้ตัวละครหญิงอย่าง ยูริโกะ คาซูเอะ มิซึรุ และผู้เล่านิรนาม ไม่เพียงตกเป็นเบี้ยล่างของผู้ชายเท่านั้น แต่ยังต้องถูกเอาเปรียบจากเพศเดียวกันอีกด้วย เนื่องจากพวกเธอต่างได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากกลุ่มนักเรียนหญิงที่เพียบพร้อมด้วยฐานะและชื่อเสียงในวงสังคม

หากพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว เราจะพบว่าการโต้กลับของตัวละครหญิงในอาชญนิยาย *โกรเทสค์* มีลักษณะที่ไม่ส่อให้เห็นลักษณะของการโต้แย้งหรือสวนกลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยอย่างแข็งกร้าว แต่ในทางตรงกันข้าม การจัดการรับมือกับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครหญิงในอาชญนิยาย *โกรเทสค์* กลับเป็นไปในลักษณะแบบคลื่นใต้น้ำที่แม้ไม่ก่อให้เกิดผลอย่างรุนแรงและฉับพลัน แต่แนวทางดังกล่าวก็เป็นการขัดขืน ต่อต้าน ตลอดจนก่อให้เกิดปัญหาเสื่อมทรามที่บั่นทอนสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยไปทีละน้อย และปัจจัยที่ทำให้การโต้กลับของพวกเธอสามารถสร้างความสั่นคลอนต่อระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้คือการที่พวกเธอเลือกที่จะนำเอาการกดขี่และความอยุติธรรมที่เผชิญมาตีความในมุมมองใหม่ในแนวทางของตนเอง อีกทั้งยังใช้มุมมองดังกล่าวเพื่อกระทำในสิ่งที่แสดงถึงการก้าวข้ามกฎเกณฑ์ที่สร้างโดยเพศชาย ดังนั้น การท้าทายอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* จึงไม่ปรากฏในรูปแบบของการสร้างความเสียหายแก่อำนาจชายเป็นใหญ่หรือวิถีทุนนิยม แต่จะปรากฏให้เห็นจากการที่ตัวละครหญิงใช้ชีวิตที่สังคมส่วนใหญ่มองว่าเหลวแหลกหรือไม่เป็นไปตามวิถีทำนองคลองธรรมที่พึงจะเป็น

5.1.1 โสเภณี I : การท้าทายความปรารถนาให้ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุทางเพศ

ทั้งนี้ การท้าทายและสั่นคลอนความมั่นคงของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยการจัดการกับความปรารถนาและความต้องการของผู้ชายได้ถูกสะท้อนให้เห็นผ่านตัวละครยูริโกะ หญิงสาวเลือด

ผสมที่มีรูปร่างหน้าตาโดดเด่นเกินคนญี่ปุ่นโดยทั่วไป นับตั้งแต่ย่างเข้าสู่วัยแรกรุ่น รูปลักษณ์ที่สวยงามและชวนมองของยูริโกะได้ทำให้เธอกลายเป็นจุดสนใจและมักตกเป็นเป้าสายตาของผู้พบเห็นทั้งชายและหญิง ดังจะเห็นได้จากภาพของเด็กนักเรียนชายและหญิงในโรงเรียนที่ต่างแห่กรูกันเข้ามาห้อมล้อมยูริโกะซึ่งขณะนั้นเป็นนักเรียนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาเรียนในโรงเรียนคิว เช่นที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า

> As soon as homeroom was over, the boys and the girls (the Q system was coed up to high school) clustered around me with unabashed curiosity. I was taken aback by their childlike straightforwardness. They were supposed to be such elite children, yet their inquisitiveness got the better of them. [...] The girl overlapped her hand with mine to compare. Another girl touched my hair. Yet another shrieked out, “Oh, you’re so cute!” and tried to hug me. The boys stared and stared, pressing into a tight circle around me until I felt my skin flush with the heat.(Kirino, 2008, pp. 132-133)

อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่าความงามของยูริโกะไม่เพียงสะกดสายตาและดึงดูดความสนใจจากผู้คนรอบข้างเท่านั้น แต่ความงามที่ทำให้เธอโดดเด่นเหนือผู้อื่นยังกลายเป็นดาบสองคมที่ทำให้เธอต้องประสบกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาด้วยเช่นกัน กล่าวคือ แม้ยูริโกะจะเป็นที่สนใจหมายปองของเพศตรงข้าม แต่เธอก็มักจะถูกชายผู้มีความปรารถนาในตัวเธอยัดเยียดการเป็นวัตถุแห่งการจ้องมอง (Object of the gaze) และวัตถุทางเพศ (Sex Object) ด้วยเช่นกัน ซึ่งการมองว่ายูริโกะเป็นวัตถุทางเพศนั้นสะท้อนให้เห็นว่าชายเหล่านั้นกำลังต้องการเติมเต็มความรู้สึกบางอย่างผ่านการได้ครอบครองวัตถุทางเพศเช่นยูริโกะ ทั้งนี้ มุมมองและการปฏิบัติที่ตัวละครชายมีต่อยูริโกะไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นความปรารถนาที่จะใช้เรือนร่างและความงามของยูริโกะเพื่อปลดเปลื้องและบรรลุความต้องการในเรื่องเพศเพียงอย่างเดียว แต่ยังสะท้อนให้เห็นความกังวลที่มีต่ออำนาจความเป็นชายของตนเองจนเองจนต้อง

หาทางออกด้วยการจัดการทำให้หญิงสาวอย่างยูริโกะอยู่ในขอบเขตที่ตนเองนั้นสามารถควบคุมและจัดการได้

ความปรารถนาของผู้ชายที่สะท้อนการลดทอนคุณค่าและตอกย้ำสถานะวัตถุทางเพศของผู้หญิงได้ถูกเสนอผ่านความพึงพอใจที่ตัวละครจอห์นสันได้รับจากการได้ครอบครองยูริโกะ ด้วยรูปโฉมที่ตรึงใจและการใช้ชีวิตโดยยึดเอาความพึงใจทางเพศเป็นหลักทำให้ยูริโกะเป็นหญิงสาวผู้เปรียบเหมือนวัตถุแห่งความต้องการที่บรรดาครูและนักเรียนชายต่างหมายปอง จอห์นสันจึงคิดว่าการเป็นผู้อุปถัมภ์และมีสัมพันธ์ลับกับยูริโกะไปพร้อม ๆ กันทำให้เขารู้สึกเหนือกว่าชายคนอื่นที่ต้องคอยมาซื้อบริการจากเธอ ดังที่ถูกบรรยายไว้ว่า

> Around that time Johnson would sneak into my bed every night, knowing full well how dangerous it was. He didn't come just to have sex with me. He wanted to hear about the men Kijima had introduced me to. [...] He enjoyed any sort of affirmation that I, his possession, was perfect. If Johnson had only just listened to my stories and then gone back to his own bed—but no, he'd get excited by the details I shared with him and would have to have me all over again.(Kirino, 2008, pp. 148-149)

จากตัวอย่างข้างต้น กล่าวได้ว่า การที่จอห์นสันสนุกไปกับการให้ยูริโกะเล่าเรื่องผู้ชายคนอื่นที่เข้ามามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเธอไม่ใช่แค่เพียงการมองหา "A new source of sexual excitement."(Kirino, 2008, p. 150) เพราะในอีกแง่หนึ่ง การเล่าเรื่องราวเหล่านี้อาจช่วยตอกย้ำให้จอห์นสันรู้สึกถึงความเหนือกว่าชายคนอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยูริโกะ เพราะหญิงสาวที่ชายผู้อื่นหมายปองนั้นอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของเขา

อย่างไรก็ตาม นอกจากความปรารถนาที่ตอกย้ำการเป็นวัตถุทางเพศของตัวละครหญิงแล้ว ยังมีอีกหนึ่งความปรารถนาที่แม้ไม่ได้ทำให้ตัวละครหญิงต้องตกเป็นวัตถุทางเพศอย่างเด่นชัด แต่ก็

แสดงให้เห็นความพยายามเข้ากำหนดหรือจัดการตัวละครหญิงให้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่สังคมชายเป็นใหญ่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งความปรารถนาที่ว่าถูกสะท้อนให้เห็นจากคิจิมะ ครูผู้สอนที่ได้รับความเคารพนับถือเป็นอย่างสูงในโรงเรียนคิว โดยหลังจากที่เขาทราบข่าวลือเกี่ยวกับการพัวพันในธุรกิจค้าประเวณีของยูริโกะและทาคาชิ คิจิมะผู้เป็นลูกชาย คิจิมะผู้พ่อจึงไม่รีรอที่จะสอบถามเรื่องดังกล่าวจากยูริโกะด้วยตนเอง ดังที่บรรยายไว้ว่า “I’ve heard something I’d like you to clear up. It’s my hope that you’ll be able to tell me it’s not true. [...] because it concerns to your honor. [...] I’ve heard rumors that you’ve been involved in very inappropriate behavior, that you’ve completely shamed yourself.”(Kirino, 2008, p. 151) คำกล่าวข้างต้นเป็นการสอบถามข้อเท็จจริงที่ครูผู้สอนพึงกระทำเพื่อคลี่คลายข้อสงสัยจากพฤติกรรมไม่เหมาะสมพร้อมทั้งชี้นำแนวทางที่ถูกต้องให้แก่นักเรียนหญิงยูริโกะต่อไป แต่ในขณะเดียวกัน บทสนทนาดังกล่าวก็สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศและนัยยะของการพยายามเข้ากำกับบทบาทและพฤติกรรมของผู้หญิงด้วยเช่นกัน โดยหากนำเอาสถานะครูกับนักเรียนออกไปและมองคิจิมะกับยูริโกะในฐานะหญิงและชาย ตัวละครคิจิมะก็เปรียบเสมือนเสียงสะท้อนของอำนาจชายเป็นใหญ่ที่มีจุดยืนอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับเส้นทางการเป็นโสเภณีของยูริโกะ และอำนาจดังกล่าวก็พยายามเพ่งเล็งและฉุดรั้งไม่ให้ยูริโกะต้องเพลี่ยงพล้ำสู่เส้นที่เห็นว่าไม่เหมาะสม และการที่คิจิมะบอกว่าเส้นทางเดินของยูริโกะเป็นทางเดินชีวิตที่นำไปสู่ความมัวหมอง เช่นที่เขาได้กล่าวต่อยูริโกะไว้ว่า “you’re defiling the very core of your existence—your soul! You can’t do that sort of thing! [...] it’s wrong. You’re beautiful woman. That’s not something you chose to be or something you had to work hard to become. You were fortunate enough to be born beautiful. But to live off of exploiting yourself defiles who you are”(Kirino, 2008, p. 152) แม้ยูริโกะจะยอมรับอย่างตรงไปตรงมาว่าการมีใช้ชีวิตทางเพศอย่างเสรีเป็นสิ่งที่เธอพึงพอใจ แต่ตัวอย่างข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่าตัวละครคิจิมะมีทัศนคติเชิงลบต่ออาชีพโสเภณีมากกว่าที่จะมองว่าอาชีพดังกล่าวเป็นเจตจำนงเสรีที่ตัวละครยูริโกะมีสิทธิเลือก เขาจึงเห็นว่าความสุขและความพึงพอใจทางเพศที่ผิดแผกไปจากเพศวิถีที่สังคมชายเป็นใหญ่วางไว้เป็นหนทางสู่หายนะและการทำลายตนเอง ซึ่งทัศนะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดชายเป็นใหญ่ที่พยายามเข้ามากำกับควบคุมเพศวิถีของผู้หญิงด้วยการกำหนดหรือคัดแยกว่าการดำเนินชีวิตแบบไหนหรือความสุขทางเพศแบบใดที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ความปรารถนาที่เพศชายจะเป็นผู้กำกับควบคุมความเหมาะของเพศวิถีทำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ให้สังคมชายเป็นใหญ่มีความกังวลและไม่สามารถมองว่าผู้หญิงที่มีทัศนะต่อเรื่องเพศอย่างเสรีและลุกขึ้นมามีกิจกรรมทางเพศได้อย่างเสรีไม่ต่างไปจากผู้ชายถือเป็นสิ่งปกติหรือสามารถยอมรับได้และตีตราว่าการเป็นโสเภณีเช่นยูริโกะเป็นหนทางที่ทำให้ชีวิตของผู้หญิงต้องแปดเปื้อนมลทิน

อย่างไรก็ตาม ยูริโกะกลับไม่ได้สะทกสะท้านต่อเสียงคัดค้านของคิจิมะหรือรู้สึกว่าตนเองตกเป็นเครื่องมือในการทำให้ผู้ชายอย่างจอห์นสันบรรลุความปรารถนา ในทางกลับกัน เธอกลับฉวยเอามุมมองและการให้คุณค่าที่ตัวละครชายมีต่อเธอเพื่อแสวงหาความสุขและความพึงพอใจทางเพศในแนวทางของตนเอง เนื่องจากเธอได้ค้นพบว่า “I loved sex. I loved sex so much I wanted to screw as many men as I could. All I wanted were one-night stands. I had no interest in lasting relationship.”(Kirino, 2008, p. 143) ด้วยที่ไม่อาจซ่อนเร้นหรือทรยศต่อความปรารถนาแท้จริงของตนเองได้ ยูริโกะจึงเต็มใจเลือกเส้นทางชีวิตให้แก่ตนเองด้วยการเป็นโสเภณีตั้งแต่ในวัยเรียน ดังเช่นที่เธอได้กล่าวว่า “For a nymphomaniac like myself, I suppose there could be no job more suitable than prostitution; it’s my god given destiny. [...] I can’t deny a man. I’m like a vaginal incarnate—female essence embodied. If I ever were to deny a man, I would stop being me.”(Kirino, 2008, p. 119) ทั้งนี้ กล่าวได้ว่าการตัดสินใจมุ่งหน้าสู่เส้นทางการเป็นโสเภณีของตัวละครยูริโกะสะท้อนให้เห็นถึงการโต้กลับสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยเนื่องจากเธอได้นำเอาความปรารถนาของชายที่มีต่อตัวเธอมาเป็นแนวทางในการตอบสนองความต้องการของตัวเองโดยที่ไม่ได้คิดว่าตนเองเป็นเหยื่อความปรารถนาของเพศตรงข้ามแม้แต่น้อย การดำรงชีวิตโดยสนใจฝักใฝ่แต่เพียงความต้องการและความหฤหรรษ์จากกิจกรรมทางเพศได้สะท้อนให้เห็นถึงการก้าวข้ามข้อจำกัดและบรรทัดฐานของสังคมที่เข้ามากำกับและควบคุมผู้หญิงเช่นยูริโกะ อีกทั้งยังเป็นการทลายความคาดหวังของสังคมที่ตัดสินตัวเธอจากรูปลักษณ์และองค์ประกอบภายนอก กล่าวคือ ยูริโกะเลือกที่จะมีอำนาจเหนือชีวิตและร่างกายตนเอง ดังที่เธอกล่าวไว้ว่า “My body is my own, why should anybody else think they owned it? Why should a person who loved me think he should be entitled to control my body? If love was that restricting, I was happy to live without it.”(Kirino, 2008, p. 152) การจัดการกับชีวิตและร่างกายของตนเองโดยไม่ยี่หระต่อการดูถูกเหยียดหยามจากผู้อื่นสะท้อนให้เห็นว่ายูริโกะไม่ได้ใส่ใจว่าบรรทัดฐานของสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยจะวางคุณค่าหรือผูกขาดเธอไว้กับการเป็นวัตถุทางเพศ

หรือไม่ เมื่อเธอตระหนักได้ว่าการร่วมเพศคือหนทางที่จะนำเธอไปสู่การค้นพบตัวตนและคุณค่าแห่งการดำรงอยู่ เธอจึงเดินหน้าใช้ประโยชน์จากการถูกจับจ้อง หมายปอง และปรารถนาโดยไม่ลังเล

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในอุตสาหกรรมการค้าประเวณีจะมีการแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางเพศกับมูลค่าเงินตรา แต่ยูริโกะก็ไม่ได้เอาเงินมาเป็นที่ตั้งเพราะจุดมุ่งหมายสำคัญของเธอคือการสำเร็จความใคร่โดยมองข้ามความสำคัญของค่าตอบแทนที่ชายแต่ละคนมอบให้ โดยจะเห็นได้จากการที่เธอไม่ได้สนใจเอาความกับจำนวนเงินที่ทาคาชิหักไปจากค่าบริการที่ลูกค้าจ่ายไปกว่าครึ่ง (Kirino, 2008, p. 139) ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่า การเต็มใจเลือกเดินบนเส้นทางโสเภณี โดยที่ไม่สนใจเรื่องมูลค่าแลกเปลี่ยนหรือเงินตอบแทน แสดงให้เห็นว่ายูริโกะมีเจตจำนงที่จะไม่ยอมให้การเอารัดเอาเปรียบจากอำนาจชายเป็นใหญ่ในระบบทุนนิยมเข้ามามีอำนาจอิทธิพลเหนือตนเอง อีกทั้งการกระทำดังกล่าวยังเป็นภาพสะท้อนที่ตอกย้ำให้เห็นถึงการก้าวข้ามบรรทัดฐานของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ทำให้ทุกอย่างเป็นเพียงสินค้าหรือวัตถุสนองความต้องการของผู้ชาย เพื่อผลประโยชน์และความพึงพอใจที่วัดจากชายเป็นสำคัญ การไม่คำนึงถึงค่าตอบแทนจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่ายูริโกะไม่ได้ตีค่าตนเองเป็นสินค้าที่ถูกซื้อขายหรือเป็นวัตถุทางเพศภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย เพราะการนำเรือนร่างอันสวยงามของตนเองไปขายบริการเป็นช่องทางสู่ความปรารถนาส่วนตัวมากกว่าการลดคุณค่าตนเองลงให้กลายเป็นพียงสินค้าและบริการที่ถูกซื้อขายได้ทั่วไปตามร้านค้าที่จัดจำหน่าย

ทั้งนี้ นอกจากการดำเนินชีวิตโดยเอาความต้องการของตนเป็นที่ตั้งจะเป็นการสวนกระแสค่านิยมหรือแนวคิดภายใต้สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยที่พยายามทำให้ผู้หญิงเช่นยูริโกะกลายเป็นวัตถุทางเพศหรือสินค้าที่มีมูลค่าแล้ว การกล้าใช้ชีวิตบนความต้องการส่วนตนโดยมองข้ามความละอายของยูริโกะยังนำไปสู่การละเมิดหรือฝ่าฝืนระเบียบแบบแผนและหลักศีลธรรมในสังคมอีกด้วย โดยประเด็นดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นผ่านการมีสัมพันธ์ลึกซึ้งกับคาร์ล (Karl) ผู้มีศักดิ์เป็นน้องแท้ ๆ ของพ่อและการลักลอบมีสัมพันธ์ลึกซึ้งกับจอห์นสัน (Johnson) ผู้อุปถัมภ์ที่ทำหน้าที่เสมือนพ่อ จนกระทั่งทำให้เขาต้องหย่าขาดกับมาซามิ (Masami) ผู้เป็นภรรยา ทั้งนี้ การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้มีสายเลือดใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวไม่เพียงทำลายลำดับโครงสร้างความสัมพันธ์ในเครือญาติเท่านั้น แต่การกระทำดังกล่าวยังเป็นการทำให้ลำดับความสัมพันธ์ในสังคมเกิดความยุ่งเหยิงและก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางจิตใจอีกด้วย

นอกจากยูริโกะจะใช้ความปรารถนาจากเพศตรงข้ามเป็นลู่ทางสู่การมีอำนาจในการเลือกดำเนินชีวิตและแสวงหาความพึงพอใจทางเพศของตนเองแล้ว เธอยังใช้แนวทางดังกล่าวเพื่อกลบทับความรู้สึกแปลกแยกอันเป็นผลสะสมจากช่องว่างและความต่างระหว่างเธอกับผู้อื่น โดยเราจะเห็นได้ว่าความเป็นลูกครึ่งที่มีหน้าตาผิดแผกแตกต่างจากคนญี่ปุ่นโดยทั่วไปทำให้ยูริโกะต้องตกอยู่ในสถานะ “คนนอก” สำหรับสังคมญี่ปุ่น เช่นที่พ่อเธอได้กล่าวไว้หลังจากเธอตัดสินใจกลับมาชีวิตที่ญี่ปุ่นอีกครั้งว่า “You[Yuriko] may have a hard time of it with your Western looks”(Kirino, 2008, p. 121) รูปลักษณ์ที่แตกต่างไม่เพียงสร้างความยากลำบากเมื่อยูริโกะต้องอยู่ร่วมภายในสังคมญี่ปุ่นหรือโรงเรียนคิวเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นภายในครอบครัวของเธอเองเช่นกัน ช่องว่างของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจึงถูกขยายและทำให้เหินห่างขึ้นเรื่อย ๆ จากท่าทีไม่แยแสและเมินเฉยของพี่สาวและการวางตัวของผู้เป็นแม่ที่ทำให้ให้ยูริโกะเข้าใจมาตลอดว่าผู้เป็นแม่ไม่ได้เต็มใจที่จะมีลูกสาวเช่นเธอ ดังจะเห็นจากตัวอย่างที่ว่า “My mother hated me. Giving birth to a child who looked so unlike herself threw my mother into a tailspin from which she never recovered. [...] If my mother had abandoned anyone, it was me. I didn’t like anyone in my family. I’d been left to my own devices.”(Kirino, 2008, pp. 116-117) จากตัวอย่างข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าความแตกต่างของยูริโกะไม่เพียงทำให้เธอเผชิญกับความแปลกแยกเพียงเท่านั้น แต่ยังทำให้ยูริโกะต้องเผชิญกับความโดดเดี่ยวจากการถูกละเลย เมินเฉยจากผู้คนรอบข้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลใกล้ชิดอย่างสมาชิกในครอบครัว ที่สุดแล้ว การเผชิญกับความแปลกแยกของอัตลักษณ์เพียงลำพังกลายเป็นชนวนสำคัญทำให้ยูริโกะไม่อาจสัมผัสกับคุณค่าของการดำรงอยู่ที่แท้จริงของตนได้ เนื่องจากคุณค่าและความสำคัญของเธอมักถูกวัดจากเปลือกนอกที่สวยงามตามบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยแต่ภายในนั้นกลวงเปล่าไร้คุณค่าที่แท้จริง ซึ่งทำให้ยูริโกะตระหนักได้ว่ามีเพียงความปรารถนาจากเพศตรงข้ามเท่านั้นที่สามารถเติมเต็มชีวิตของเธอได้ ดังที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า

> The only people who paid me any attention were the men who desired me. As a child I first became aware that my existence had a purpose when I realized men lust after me. And that’s why I will lust forever after

> men. Before I even began to worry about homework or any of those school things, I began having secret liaisons with men. And it is men who give me the proof I need now to feel I'm alive.(Kirino, 2008, p. 117)

แม้ว่าความใคร่และความปรารถนาของเพศตรงข้ามจะช่วยเยียวยาหล่อเลี้ยงชีวิตอันเหือดแห้งและกลวงเปล่าของยูริโกะ อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันให้เธอตัดสินใจเลือกเดินบนเส้นทางการเป็นโสเภณีอย่างแน่วแน่และไม่สะทกสะท้านต่อการถูกมองด้วยสายตาที่ติฉิน แต่จากทัศนะของยูริโกะข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่า การที่ยูริโกะใช้การแสวงหาความสุขทางเพศบนเส้นทางการเป็นโสเภณีมาอธิบายคุณค่าในการดำรงอยู่ของตัวเองยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าเธอไม่ได้มองว่าการมีสัมพันธ์กับผู้ชายโดยไม่ซ้ำหน้าหรือการตกเป็นที่ต้องการของผู้ชายเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการตกเป็นเหยื่อหรือวัตถุทางเพศในทางตรงกันข้าม เธอกลับฉวยโอกาสนำเอาความสนใจ ความปรารถนาที่ผู้ชายมีต่อเรือนร่างของเธอกลับมาเติมเต็มคุณค่า ความหมายของชีวิต พร้อมกับช่วยขจัดความโดดเดี่ยวที่ยูริโกะต้องเผชิญจากการถูกทำให้เป็นอื่น นอกจากนี้แล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ตอกย้ำให้เห็นว่าการโต้กลับด้วยการเป็นโสเภณีของยูริโกะเป็นการท้าทายอำนาจชายเป็นใหญ่อย่างแท้จริงคือการที่เธอฝักใฝ่ใคร่กระหายต่อกิจกรรมทางเพศ ขณะเดียวกันกลับเกลียดชายผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมใต้ร่มผ้า ดังที่เธอได้ยอมรับกับคาซูเอะว่า "I hate men, but I love sex"(Kirino, 2008, p. 404) ความรู้สึกข้างต้นแสดงให้เห็นว่าชีวิตที่ขาดผู้ชายไม่ได้ของยูริโกะไม่ได้เป็นสิ่งบ่งชี้ว่าเธอจะสยบยอมให้แก่ผู้ชายหรือระบบชายเป็นใหญ่แต่อย่างใด หากแต่เพราะเพศตรงข้ามสามารถทำหน้าที่เป็นสะพานส่งเธอข้ามไปพบกับความสุขและความพึงพอใจทางเพศที่เธอใฝ่หาเท่านั้น เราจึงกล่าวได้ว่าสำหรับยูริโกะแล้ว ผู้ชายเป็นเพียงเครื่องมือบรรลุความต้องการทางเพศของเธอ ไม่ต่างจากที่ผู้ชายมักใช้ผู้หญิงหรือโสเภณีเป็นเครื่องมือในการบรรลุความใคร่

5.1.2 โสเภณี II : การโต้กลับความปรารถนาที่ทำให้ผู้หญิงเป็นวัตถุแห่งการครอบครอง

นอกจากนี้แล้ว การโต้กลับด้วยกลวิธีที่คล้ายคลึงกันกับยูริโกะยังถูกสะท้อนให้เห็นผ่านตัวละครคาซูเอะ อีกหนึ่งตัวละครสำคัญที่ผู้เขียนได้นำเสนอปมปัญหาที่ทำให้เธอเลือกลงเอยบนเส้นทาง

โสเภณีเช่นเดียวกับยูริโกะไว้อย่างน่าสนใจ หากมองเปรียบเทียบแล้ว เราจะเห็นได้ว่าตัวละครทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยเราจะเห็นได้ว่ารูปลักษณ์ที่ดูธรรมดาและท่วงท่ากิริยาที่ค่อนไปในทางกระโดกกระเดกไม่ชวนมองทำให้คาซูเอะไร้ซึ่งโอกาสที่จะได้รับความสนใจหรือชื่นชมเช่นยูริโกะ แต่ด้วยที่ถูกครอบครัวปลูกฝังให้เป็นที่หนึ่งมาโดยตลอดคาซูเอะจึงไม่อาจทนอยู่กับความรู้สึกเป็นรองและกระตือรือร้นที่จะนำพาตนเองไปสู่ความเป็นที่สุดในทุก ๆ ด้านอย่างมุ่งมั่น ดังจะเห็นได้จากการที่เธอมักเตือนตนเองอยู่เสมอว่า “I want to win. I want to win I want to win. I want to be number one. I want people to say, What a great women, I’m glad I got to know her.”(Kirino, 2008, p. 371) แต่ถึงแม้ว่าเธอจะพยายามอย่างหนักที่จะกลบเกลื่อนข้อด้อยและสร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อื่นด้วยการแสดงความสามารถเชิงวิชาการและการหันมาดูแลรูปร่างและการแต่งกายอย่างเอาจริงเอาจัง แต่เธอก็ไม่เคยได้สัมผัสกับสายตาแห่งการยกย่องชื่นชมเช่นที่ยูริโกะได้รับแม้จะต้องบากบั่นหรือใช้ความพยายามเพียงใด

ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าลักษณะที่ชอบเอาชนะของคาซูเอะเป็นผลพวงจากการปลูกฝังเลี้ยงดูจากครอบครัว โดยจะเห็นได้ว่าคาซูเอะเติบโตขึ้นมาในครอบครัวชนชั้นกลางที่ผู้เป็นพ่อพยายามยัดเยียดความเป็นเลิศให้แก่เธอในทุก ๆ ทาง โดยเห็นได้จากที่ผู้เล่าเรื่องกล่าวไว้ว่า “Kazue was nothing if not ambitious. And all she wanted—with a desire greater than anyone else’s—was to be recognized as “a little princess” who was as talented in the classroom as she was on the ice. This had been Kazue’s father’s most fervent wish.”(Kirino, 2008, p. 163) และด้วยที่มีซาโตะผู้พ่อคอยทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้กำหนดและวางแนวทางสู่อนาคตอย่างเคร่งครัด คาซูเอะจึงยิ่งกลายเป็นตัวละครที่มีความทะเยอทะยานอย่างแรงกล้าและมีการตั้งเป้าหมายในชีวิตที่แน่นอน ดังจะเห็นได้จากที่ซาโตะผู้พ่อได้บอกกล่าวกับผู้เล่าเรื่องว่า

> Kazue has been a diligent student ever since elementary school. Fortunately she’s a smart girl, and she enjoys studying. So it’s only right that she made it this far. But I don’t think just study is enough. She’s a girl, after all, and I want her to pay attention to how she dresses. And since she’s now at Q High School for Young Women, I want her to become more ladylike. To

> try, you know. And for her part she's still doing all she can to meet my expectations. So she's very dear to me. I'm praising her blindly because I'm her father. Both my daughter are so submissive that I worry about them. But you. You're different. [...] Kazue told me you were the one who put her up to the discussion about the clubs. My daughter's the type to take everything seriously and do her best as a result. She'll apply herself naively to anything anyone tells her to do. And you know this, didn't you? But I'm the one who controls my daughter, see? It's best if you stay out of it. (Kirino, 2008, pp. 91-92)

ตัวอย่างข้างต้น ไม่เพียงสะท้อนให้เห็นว่าคาซูเอะได้รับการฟูมฟักประคบประหงมจากครอบครัวเสมอมาราวกับไข่ในหินเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นว่าความปรารถนาที่สะท้อนอยู่ภายใต้แนวทางการเลี้ยงดูของผู้เป็นพ่ออีกด้วย โดยเราอาจกล่าวได้ว่าซาโตะผู้พ่อได้พร่ำสอนเลี้ยงดูให้ตัวละครคาซูเอะเติบโตขึ้นมาในทิศทางที่สามารถจัดการความคุมได้เสมือนว่าเธอเป็นสมบัติสิ่งของที่ถูกครอบครองและครอบงำภายใต้ความต้องการของชายผู้เป็นพ่อ ซึ่งประเด็นที่ว่าสะท้อนให้เห็นจากการที่คาซูเอะเลื่อมใสและศรัทธาในอุดมการณ์ของผู้เป็นพ่อจนกระทั่งตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเขาโดยสมบูรณ์ ซาโตะผู้พ่อได้เข้าครอบงำตัวละครหญิงด้วยหลักการและความเชื่อส่วนตัวที่ทำให้คาซูเอะเชื่อฟังและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อที่จะได้รับคำชมเชยยกย่องจากพ่อดังที่ผู้เล่าเรื่องกล่าวว่า "Dominated by her father's strong will, Kazue trusted his value implicitly [...] Kazue brimmed with joy at the thought that she was the only one able to measure up to her father's expectations. Kazue was a 'good girl', a filial daughter whose only reason for living was to please her father."(Kirino, 2008, p. 94) จะเห็นได้ว่าคาซูเอะอุทิศตนเองต่อเจตนารมณ์ของพ่อเป็นอย่างมากราวกับว่าเหตุผลในการดำรงอยู่ของคาซูเอะมีเพียงการเคร่งครัดต่อกฎและแบบแผนการใช้ชีวิตที่ผู้เป็นพ่อกำหนด ซึ่งแนวทางที่ว่านี้ทำให้ผู้เป็นพ่อมีอำนาจเสมือนเจ้าชีวิต ส่วนคาซูเอะก็เปรียบเหมือนวัตถุสิ่งของในครอบครองของผู้เป็นพ่อไปโดยปริยาย

วิธีการเลี้ยงดูที่สะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาที่จะทำให้คาซูเอะตกอยู่ภายใต้การควบคุมบงการของพ่อแต่เพียงผู้เดียวยังถูกสะท้อนผ่านการที่ซาโตะผู้พ่อไม่ต้องการให้ผู้เล่าเรื่องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือคบหากับลูกสาวของตนอีก หลังจากที่ทราบถึงภูมิหลังครอบครัวที่ไม่สวยงามของผู้เล่าเรื่องดังที่เขาได้กล่าวไว้ว่า

> But you're not an appropriate friend for one of my daughters. It's a pity about your mother. But from what I can tell, the circumstances of her death are not what one would call normal. I selected Q high school for Kazue because I knew that I couldn't go wrong there. I knew Kazue would be able to make friends with good girls. Kazue's a wholesome girl from normal family [...] Of course, a friendship with a girl like you might prove to be good lesson for Kazue. She could learn more about society that way. But it's still too early for her, and you have nothing to do with our family. Besides, I have my younger daughter to think of, so I'm sorry to have to say this but I don't ever want to see you here again.(Kirino, 2008, pp. 92-93)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของผู้เป็นพ่อที่มักเป็นห่วงและกังวลต่อเส้นทางการเจริญเติบโตของคาซูเอะ ตลอดจนต้องการให้ลูกสาวที่ตนเองเลี้ยงดูปกป้องมาอย่างทะนุถนอมได้เจอกับสิ่งแวดล้อมและมิตรภาพที่ดีตามเส้นทางที่ตนเองได้จัดสรรหรือเลือกไว้ให้ แต่ในขณะเดียวกันคำพูดข้างต้นก็สะท้อนให้เห็นถึงเจตนาของซาโตะผู้พ่อที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นมีอำนาจในการชักนำหรือมีอิทธิพลครอบงำคาซูเอะมากไปกว่าตนเอง ด้วยที่ตนเองมีอำนาจสิทธิ์ขาดในตัวของภรรยา และลูกสาวทั้งสองมาโดยตลอด ซาโตะผู้พ่อจึงอาจเกรงว่าการคบหากับเด็กสาวที่เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์อย่าง ผู้เล่าเรื่อง อาจทำให้คาซูเอะเบี่ยงเบนออกจากอนาคตหรือเส้นทางที่เขาได้กำหนดไว้

นอกจากนี้แล้ว ความเกรงกลัวว่าคาซูเอะจะถูกผู้เล่าเรื่องชักจูงไปในทางที่ตนเห็นว่าไม่เหมาะสมแล้ว ซาโตะผู้พ่อยังแสดงให้เห็นถึงความอิจฉาที่เขามีต่อชายอื่นที่มีทีท่าว่าจะเข้ามาดำเนินความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับคาซูเอะ เห็นได้จากการที่เขาต้องการยับยั้งความสนใจที่ลูกสาวมีต่อนักเรียนชายอย่างทาคาชิจบลง ดังที่กล่าวกับผู้เล่าเรื่องว่า

> What I want to know is whether or not Kazue is still seeing that Takashi Kijima fellow. I thought I could get it out of her, but I ended up losing my temper. You're just a second - year student in high school, I said. You're too young; you'd better not be doing anything shameful. But she just started crying and I haven't been able to get another word out of her. So I'm asking you. Is she involved in unseemly behavior?(Kirino, 2008, p. 207)

จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ถึงความต้องการเป็นผู้ชายเพียงคนเดียวที่มีอิทธิพลต่อตัวลูกสาว ซาโตะผู้เป็นพ่อจึงกล่าวอ้างว่าความสัมพันธ์ระหว่างคาซูเอะและทาคาชิเป็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมและน่าอาย ทั้งนี้เพราะเขาย่อมรู้ดีว่า เด็กสาวในวัยที่เริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้ามอย่างคาซูเอะมักมีโอกาสที่จะปล่อยให้ชายหนุ่มอย่างทาคาชิเข้ามามีอิทธิพลเหนืออารมณ์ความรู้สึกและการตัดสินใจได้มาก และอาจนำไปสู่การไม่เชื่อฟังพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ความกังวลต่อเหตุการณ์ดังกล่าว ซาโตะผู้เป็นพ่อจึงไม่ต้องการให้ความมีอภิสิทธิ์เหนือตัวของคาซูเอะถูกแบ่งหรือหยิบฉวยไปจากตนเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวละครคาซูเอจะน้อมรับเอาหลักการและคำสอนของผู้เป็นพ่อเพื่อพาตนเองก้าวไปสู่จุดสูงสุดทั้งในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิต แต่ทว่าความพยายามและตั้งใจเพื่อไปสู่ความเป็นเลิศในทุก ๆ ด้านกลับไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบหรือส่งผลดังที่เธอคาดไว้ ซ้ำยังเป็นช่องทางให้เธอถูกล่อลวงเข้าไปสู่การกดขี่เอารัดเอาเปรียบมากยิ่งขึ้นทั้งในขณะที่ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนคิว และในขณะที่ทำงานให้กับบริษัท จี คอร์ปอเรชั่น ทั้งนี้ เนื่องจากคาซูเอะไม่สามารถใช้ศักยภาพและความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อเอาชนะรูปแบบความคิดที่ให้คุณค่ากับความเป็นชาย

ความมั่งคั่ง ตลอดจนเครือข่ายความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ที่แฝงอยู่ทั้งในระบบการศึกษาและระบบการทำงานได้

การเผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริงที่มักมีการปิดกั้นโอกาสและการเป็นที่ยอมรับของผู้หญิงทำให้คาซูเอะตระหนักได้ว่าความหวังและความฝันที่ผู้เป็นแม่พร่ำบอกว่า “We’re living in an era when even women can work at whatever they desire.”(Kirino, 2008, pp. 82-83) ยังไม่เคยและไม่สามารถจะเป็นจริงได้ในโลกที่เธออยู่ นอกจากนี้ความเหลื่อมล้ำและการกดขี่ที่ต้องเผชิญอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันยังฉุดกระชากคาซูเอะลงมาจากอุดมการณ์อันแรงกล้าที่ผู้เป็นพ่อสอนสั่งมาแต่เล็กจนโตที่ว่า “If you try hard enough you’ll be rewarded”(Kirino, 2008, p. 85) เนื่องจากสิ่งที่ประสบพบเจอได้ทำให้เธอตระหนักว่าคติความเชื่อที่ยึดถือมาทั้งชีวิตไม่สามารถนำพาตนเองไปสู่เส้นทางชีวิตที่เคยวาดฝันไว้แม้แต่น้อย ตราบเท่าที่เธอยังเป็นผู้หญิง คาซูเอะก็จะยังคงเดินวนหลงทางอยู่ในความหวังลม ๆ แล้ง ๆ ที่ไม่มีวันเป็นจริงเท่านั้นเพราะเธอไม่สามารถตะเกียกตะกายสู่ความเป็นหนึ่งหรือมีชัยชนะเหนือผู้อื่นทั้งในพื้นที่สถานศึกษาและพื้นที่การทำงานซึ่งถูกครอบงำด้วยอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยได้ อุดมการณ์ของผู้เป็นพ่อจึงเป็นเรื่องเหลวไหลและเป็นเพียงเครื่องมือที่ผู้ชายใช้ควบคุมและครอบครองผู้หญิง เพื่อที่ผู้หญิงจะได้อยู่ในกำมือของพวกเขาเช่นที่เธออยู่ในโอวาทของพ่อมาโดยตลอดเท่านั้น

เมื่อความเชื่อที่เคยเป็นแสงสว่างนำทางชีวิตมาตลอดยี่สิบกว่าปีได้มลายหายไป ตัวละครคาซูเอะจึงตกอยู่ในสภาวะโดดเดี่ยวและสิ้นหวัง ดังที่เธอได้กล่าวไว้ว่า “I always believed that I’d gotten the job on account of my own abilities and hard work, but I guess that’s not how it looked to the others. I came to realize for the first time in my life that mine was an existence that would never meet the approval of society.”(Kirino, 2008, p. 365) เพื่อจัดการกับความรู้สึกดังกล่าว คาซูเอะจึงต้องเริ่มตั้งคำถามกับการดำรงอยู่และจุดยืนของตนเอง ความพยายามที่ล้มเหลวประกอบกับการไร้แรงศรัทธาจากสิ่งยึดเหนี่ยวดังที่กล่าวไปข้างต้นได้กลายเป็นแรงผลักดันให้หญิงสาวลุกขึ้นมาทำการโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในรูปแบบที่ไม่ต่างไปจากยูริโกะ ซึ่งแนวทางดังกล่าวไม่เพียงเป็นการค้นหาคุณค่าและความหมายของตนเองที่เธอนั้นเข้าใจผิดมาโดยตลอด แต่การกระทำดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นนัยของการแก้แค้นอำนาจหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่หล่อหลอมปลุกปั้นให้เธอมาถึงขั้นนี้ ดังจะเห็นได้จากที่คาซูเอะได้กล่าวว่า

> I was going to get revenge. I was going to humiliate my firm, scorn my mother's pretentiousness, and soil my sister's honor. I was even going to hurt myself. I who had been born a woman, who was unable to live successfully as a woman, whose greatest achievement in life was getting into Q High School for Young Women. It had been all downhill since. That was it—that was why I was doing what I did, why I turned to prostitution. When it finally struck me, I started to laugh.(Kirino, 2008, pp. 380-381)

สำหรับคาซูเอะแล้ว การตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางอาชีพโสเภณีสะท้อนให้เห็นถึงการมีอำนาจเหนือตนเองเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวไปในส่วนของยูริโกะ โดยจะเห็นได้จากที่เธอกล่าวถึงการประกอบอาชีพโสเภณีว่า "It's the only way I can exert a little control over my life. I've been treated like dirt from the minute I entered the company. I do a good job, but no one finds me very attractive, so I never win. And I don't like losing."(Kirino, 2008, p. 430) นอกจากนี้ เรายังอาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางการเป็นโสเภณีกลางคืนควบคู่ไปกับการทำงานประจำให้แก่ จี คอร์ปอเรชั่น ในตอนกลางวันถือเป็นการกระทำที่ฉีกทำลายบรรทัดฐานและแนวทางปฏิบัติที่สังคมส่วนใหญ่ยึดถือ เพราะโดยแท้จริงแล้วถือเป็นเรื่องที่คาดไม่ถึงที่หญิงสาวเพียงคนเดียวจะสามารถยึดเอาสองเส้นทางอาชีพที่ว่าเป็นแหล่งในการทำมาหากินไปพร้อม ๆ กัน เพราะนอกจากช่วงเวลาในการปฏิบัติงานจะแตกต่างกันจนแทบไม่มีเวลาให้ได้หยุดพักผ่อนแล้ว ลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของทั้งสองอาชีพยังแตกต่างกันจนแทบไม่มีส่วนใดที่จะเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันได้ และน้อยคนนักที่จะไม่ตกตะลึงเมื่อรับรู้ว่าพนักงานหญิงที่มีพร้อมทั้งความสามารถความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านการเงินอย่างคาซูเอะได้ลุกขึ้นมาประกอบอาชีพบำบัดความใคร่ให้แก่ผู้อื่นควบคู่กันไปโดยไม่หวั่นเกรงว่างานดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือในตัวเธอแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเลือกเดินบนเส้นทางดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่าคาซูเอะได้เลือกทางเดินชีวิตเองโดยไม่สนใจที่จะนำเอากฎเกณฑ์หรือความเหมาะสมที่สังคมส่วนใหญ่กำหนดไว้มาเป็นปัจจัยชี้นำ

ทั้งนี้ คาซูเอะไม่เพียงโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยผ่านการก้าวข้ามบรรทัดฐานและแนวทางปฏิบัติที่สังคมเคยมีมาอย่างไม่ยี่หระเท่านั้น แต่ยังผ่านการที่เธอวางคุณค่าและสร้างแนวทางการดำเนินชีวิตขึ้นมาเอง โดยเธอได้เลือกที่จะมองว่าการจัดสรรชีวิตทั้งในด้านการเป็นพนักงานบริษัทและการเป็นโสเภณีอย่างสมดุลเป็นหนทางที่ทำให้เธอได้ขยับเข้าใกล้เส้นทางสู่ความเป็นเลิศที่เธอเฝ้าโหยหามาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ว่า “My armor during the day was a flowing cape; at night it became Superman’s cape. By day a businesswoman; by night a whore. Inside my cape was an attractive woman’s body. I was capable of using both my brains and my body to make money. Ha!”(Kirino, 2008, p. 377) จากทัศนะในข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่าคาซูเอะมองว่าการมีสองตัวตนถือเป็นบทพิสูจน์ที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถ อีกทั้งยังทำให้เธอรู้สึกถึงความเหนือกว่าเมื่อสามารถจัดการรับมือกับทั้งสองหน้าที่ได้อย่างดี ซึ่งความกระหยิ่มจากความรู้สึกที่ว่าได้ถูกสะท้อนให้เห็นในห้วงความคิดที่คาซูเอะมีต่อคาเมอิ (Kamei) เพื่อนร่วมงานสาวที่เพียบพร้อมทั้งการศึกษาและรูปร่างหน้าตาจนเป็นที่อิจฉาของใครหลายคนไม่เว้นแม้แต่คาซูเอะ คาซูเอะบรรยายความรู้สึกของตนเองที่มีต่อคาเมอิไว้ว่า

> She may have been pretty, and she may have graduated from Tokyo University, but she couldn’t do what I did—and that filled me with a sense of superiority. What would she say, I wondered, if she saw the large pack of condoms I had in my purse? That thought alone gave me pleasure.(Kirino, 2008, p. 349)

ไม่เพียงเท่านั้นการดำรงอยู่ในโลกที่แตกต่างยังสร้างความพึงพอใจให้แก่หญิงสาวเป็นอย่างมากในแง่ที่ช่วยสร้างความสำคัญ ตลอดจนทำให้เธอเกิดความรู้สึกว่ามีคุณค่าและเป็นที่ต้องการทั้งในงานหลักและงานรอง โดยในเวลากลางวันคาซูเอะก็แสดงบทบาทที่สามารถใช้ทักษะความสามารถและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเพื่อรับผิดชอบหน้าที่การงานได้อย่างดีไม่แพ้ผู้ชาย ส่วนในเวลากลางคืนคาซูเอะ ซาโตะก็สามารถสลัดภาพหญิงผู้คร่ำเคร่งกับภาระงานทั้งปวงและกลายเป็นยูริ (Yuri) (Kirino, 2008, p. 350) หญิงบริการที่อาศัยเรือนร่างในการดึงดูดความสนใจและปลุกเร้าความต้องการในกลุ่มผู้ซื้อบริการ ทั้งนี้ แม้ว่าเธอจะตรากตรำทำงานทั้งสองอย่างเหน็ดเหนื่อย แต่หญิงสาวก็เลือกที่จะมอง

ว่าการทำงานโดยใช้สมองและร่างกายอย่างสมดุลกันโดยไม่ละทิ้งสิ่งใดสิ่งหนึ่งเปรียบเสมือนการดำรงสองตัวตนที่ไม่สามารถมีใครทำได้ ซึ่งเธอมองว่าเป็นเส้นทางสู่ความเป็นเลิศที่ยากจะหาผู้ใดทัดเทียม

ความเชื่อมั่นว่าการขายเรือนร่างควบคู่ไปกับการทำงานประจำเป็นวิถีทางสู่ความเป็นที่สนใจและทำให้เธอพิเศษเกินกว่าคนธรรมดาทั่วไปทำให้คาซูเอะเกิดความเห็นต่างอย่างขัดแย้งเมื่อผู้เผยแพร่ศาสนากล่าวหาว่าการค้าประเวณีของเธอเป็นการเดินไปในทางแห่งความเสื่อมและบั่นทอนทำลายชีวิตของตนเอง เธอจึงได้ฉีกทำลายคัมภีร์ไบเบิลหลังจากที่ผู้สอนศาสนาคนดังกล่าวได้กล่าวกับเธอว่า “You mustn’t let yourself fall into this shameful profession. God’s love is great and all encompassing. But you have to raise yourself up too, you know. If you do, you can start anew. Your pain is my pain; your submission shall be my submission. I will pray for you.” (Kirino, 2008, p. 432) ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่า การไม่แยแสต่อคำพูดที่แสดงความเห็นอกเห็นใจดังกล่าวเป็นนัยที่สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครคาซูเอะได้ก้าวมาถึงจุดที่ไม่ว่าความรักจากพระเจ้าหรือความรักจากพ่อก็ไม่สามารถฉุดเธอไปจากบาดแผลที่สั่งสมมาเป็นเวลานานนี้ได้ มีเพียงเธอผู้เดียวที่จะหาทางออกให้กับตนเองได้

5.2 ความกลัว: การโต้กลับผ่านความหวั่นเกรงต่อการสูญเสียอำนาจ

นอกจากการจัดการกับความปรารถนาที่ซ่อนอยู่ภายใต้การกดขี่เอารัดเอาเปรียบของสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยแล้ว เราจะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรยังลุกขึ้นมาโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยการจัดการกับความกลัวและกังวลของผู้ชายซึ่งเป็นอีกหนึ่งในสาเหตุแห่งการกดขี่ข่มเหงอย่างไร้ซึ่งความยุติธรรมด้วยเช่นกัน โดยแนวทางดังกล่าวได้ถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายคัดสรรเรื่อง *เอ๊าท์* และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* ซึ่งต่างชี้ให้เห็นว่าแนวทางกดขี่เอารัดเอาเปรียบที่ตัวละครหญิงต้องเผชิญล้วนมีสาเหตุมาจากความกลัวและกังวลในการสูญเสียอำนาจของตัวละครชายเสียเอง เพื่อจะทำให้อำนาจทางเศรษฐกิจและอำนาจความเป็นชายยังคงดำรงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน ตัวละครชายจึงแสดงออกผ่านการกดทับ ขีดเส้นจำกัดและทำให้ตัวละครหญิงไม่อาจดำเนินชีวิตนอกเหนือจากในแนวทางที่ตนเองเองได้วางไว้ โดยเราจะเห็นได้ว่าการที่ตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรลุกขึ้นมาฆ่าหั่นศพหรือวางยาพิษผู้เป็นสามีไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงความพยายามปลดแอกตนเองจากความอยุติธรรมด้วยการพลิกกลับบทบาทจากเหยื่อสู่การเป็นผู้กระทำเท่านั้น แต่ยังสะท้อน

ให้เห็นว่าตัวละครหญิงกำลังฉวยเอาความกลัวที่ซ่อนอยู่ภายใต้การถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบมาเป็นอาวุธตอกกลับความไม่เป็นธรรมที่เผชิญได้เช่นกัน

5.2.1 การตอบโต้การกลัวตายด้วยความตาย

ในนวนิยายเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* ของนักเขียนชื่อดังอย่างเคโงะ ฮากาชิโนะ เราจะเห็นได้ว่าตัวละครเอกหญิงอย่างอายาเนะ ผู้มีปัญหาในการตั้งครรภ์ต้องตกอยู่ในสภาพกลืนไม่เข้าคายไม่ออก เมื่อการไม่มีทายาทกลายเป็นอุปสรรคบั่นทอนให้ชีวิตสมรสของเธอกับโยชิทากะต้องตกอยู่ในภาวะคลอนแคลนระส่ำระสายอย่างยากที่จะแก้ไข ความปรารถนาอันแรงกล้าในการผลิตทายาทสืบทอดสกุลของโยชิทากะเป็นเสมือนหอกแหลมที่คอยทิ่มแทงชีวิตคู่ที่ราบรื่นมาโดยตลอด เนื่องจากอายาเนะรู้อยู่เต็มอกว่าความต้องการดังกล่าวสวนทางกับความสามารถในการตั้งครรภ์ของเธอ นอกจากนี้แล้ว การอับปางลงของชีวิตสมรสยังยิ่งถลำไปไกลเกินกว่าที่อายาเนะจะฉุดรั้งให้กลับมาดีดังเดิมเมื่อโยชิทากะหันไปเริ่มความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับฮิโรมิ ลูกศิษย์สาวและคนสนิทที่สามารถทำหน้าที่ในการให้กำเนิดแทนอายาเนะได้อย่างดีเยี่ยม

จากเงื่อนไขและความสัมพันธ์ของตัวละครข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าการตกเป็นเหยื่อภายใต้ข้อตกลงที่ไร้ความเห็นอกเห็นใจจากผู้เป็นสามีไม่เพียงตอกย้ำให้อายาเนะจมอยู่กับความบกพร่องต่อหน้าที่อันพึงปฏิบัติของลูกผู้หญิงเท่านั้น แต่ยังทอดทิ้งให้เธอจมอยู่กับการเป็นนักโทษผู้ถูกจองจำอยู่กับเงื่อนไขที่ไร้ทางออก เนื่องจากโยชิทากะได้เดิมพันชีวิตสมรสไว้กับการให้กำเนิดทายาทอย่างแน่วแน่โดยที่ไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของการใช้ชีวิตคู่เลยแม้แต่น้อย ท้ายที่สุดแล้วความกดดันเหล่านี้ได้กลายเป็นปัจจัยผลักดันให้คนว่าง่ายและยอมทำตามอย่างตัวละครเอกหญิงลุกขึ้นมาลงมือปลิดชีวิตผู้เป็นสามีด้วยแผนการที่แสนแยบยลจนเกือบตบตาเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนได้อย่างแนบเนียน โดยอายาเนะได้ลอบวางยาพิษไว้ในระบบเครื่องกรองน้ำภายในครัวเรือนก่อนที่จะสร้างสถานการณ์ให้ตนเองมีความจำเป็นจะต้องเดินทางกลับไปยังซัปโปโร (Sapporo) เมืองบ้านเกิดที่อยู่ห่างออกไปกว่าพันกิโล ซึ่งในระหว่างการเดินทางเยือนภูมิลำเนาเดิม อายาเนะเพียงแค่รอให้ถึงเวลาที่โยชิทากะเปิดใช้ระบบกรองน้ำในบ้านมาชิบะและดื่มน้ำที่มีการเจือปนของยาพิษเข้าไปจนถึงแก่ชีวิตโดยที่เธอไม่ต้องเป็นผู้ลงมือกระทำ

อย่างไรก็ตาม หากย้อนไปพิจารณาแผนการให้กำเนิดทายาทของโยชิทากะ เราอาจกล่าวได้ว่าความตั้งใจดังกล่าวไม่เพียงสะท้อนให้เห็นความปรารถนาที่จะให้กำเนิดทายาทสืบสกุลของเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นความกลัวและกังวลของตัวละครชายด้วยเช่นกัน ด้วยที่อาชญนิยายเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* นำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาที่พ้องกับลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตย โดยโยชิทากะเปรียบเสมือนนายทุนภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่มีอำนาจความเป็นชายและอำนาจทางเศรษฐกิจคอยหนุนอยู่เบื้องหลัง ความได้เปรียบที่ว่านี้ทำให้เขามีอำนาจที่เหนือกว่าอายาเนะและตัวละครหญิงที่พัวพันด้วยในแทบทุกด้าน อีกทั้งยังเป็นผู้ตั้งข้อกำหนดและเงื่อนไขการผลิตทายาทที่พวกเธอเหล่านี้ไม่สามารถต่อรองหรือทัดทานได้ จากรูปแบบความสัมพันธ์ที่กล่าวมาข้างต้น เราจึงอาจกล่าวได้ว่าความต้องการให้กำเนิดทายาทของโยชิทากะสะท้อนให้เห็นวัฏจักรการอยู่รอดของระบบทุนนิยมที่เจ้าของทุนอย่างโยชิทากะจำเป็นจะต้องมีการส่งมอบทุนไปให้แก่ผู้สืบทอดเพื่อดูแลบริหารสินทรัพย์นั้น ๆ ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด แต่อย่างไรก็ตาม แผนการผลิตทายาทของโยชิทากะไม่ได้ถูกตระเตรียมขึ้นเพียงเพื่อต้องการผู้ที่จะมารับช่วงต่อสินทรัพย์และสืบทอดอาณาจักรธุรกิจที่เขาได้สร้างไว้เท่านั้น แต่การมุ่งมั่นตั้งเป้าหมายในการมีลูกโดยไม่สนใจว่าวิธีดังกล่าวจะสร้างบาดแผลและความชอกช้ำให้แก่ตัวละครหญิงแต่ละคนซ้ำแล้วซ้ำเล่าก็เป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความกลัวที่จะพบกับจุดสิ้นสุดทั้งสายสกุลของโยชิทากะและวงจรเศรษฐกิจแบบทุนนิยมด้วยเช่นกัน

ความกลัวตายหรือกลัวการดับสูญถือเป็นสัญชาตญาณหรือแรงขับที่ทำให้สิ่งมีชีวิตเร่งขยายและดำรงเผ่าพันธุ์ สภาวะของความรู้สึกดังกล่าวจึงเป็นเสมือนแรงผลักดันให้โยชิทากะต้องออกแสวงหาหญิงสาวที่สามารถมอบความหวังในการผลิตทายาทให้แก่เขาอย่างไม่ลดละ ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าความพยายามในการสืบทอดสกุลของโยชิทากะเปรียบเป็นอุปลักษณ์ของความพยายามค้ำจุนให้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมดำเนินไปได้อย่างยืนยาว เนื่องจากทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่ได้ด้วยการผลิตเช่นเดียวกับที่สายสกุลของโยชิทากะจะดำรงอยู่ได้ด้วยการให้กำเนิดทายาทรุ่นต่อ ๆ ไป และตราบใดที่ยังมีกิจกรรมการผลิตเกิดขึ้นทั้งวงศ์วานของของโยชิทากะและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมก็จะยังคงขับเคลื่อนและดำรงคงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น หากโยชิทากะเลือกดำเนินความสัมพันธ์กับหญิงที่ไร้ความสามารถในการให้กำเนิดทายาทนอกจากจะเปรียบเสมือนการหันหน้าเข้าสู่เส้นทางแห่งการดับสิ้นเพราะการไม่มีทายาทสืบสกุลแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงการไร้ซึ่งผู้สืบทอด

อำนาจปิตาธิปไตยที่พ่วงมาพร้อมกับระบบทุนนิยมอีกด้วย ด้วยที่เกรงว่าการไร้ความสามารถในการผลิตจะนำพาให้สายสกุลและวิถีทุนนิยมต้องพบกับจุดจบ โยชิทากะซึ่งเป็นตัวแทนของนายทุนเจ้าของปัจจัยการผลิตจึงแสวงหาแนวทางที่จะผลิตเพื่อทำให้สินทรัพย์และทุนของเขามีการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นโดยไม่ให้เกิดการหยุดนิ่งหรือดับสิ้นลงไปในที่สุด ซึ่งแนวทางในการจัดการต่อความกลัวและกังวลของตัวละครชายคนดังกล่าวได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การกำกับควบคุมบทบาทการผลิตซ้ำของผู้หญิงอย่างไม่เป็นธรรม เพราะเขาไม่ได้สนใจว่าแผนการผลิตทายาทของเขาจะไร้ซึ่งความเห็นอกเห็นใจและทำให้ตัวละครหญิงหลายคนต้องติดอยู่กับชะตากรรมที่แสนรันทดแม้แต่น้อย

จากที่กล่าวมาข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าความกลัวของโยชิทากะเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวละครหญิงต้องตกเป็นเหยื่อความต้องการส่วนตัวของเขาอย่างน่าเวทนา ตัวละครหญิงอายาเนะที่หมดความอดทนกับแนวคิดที่เอารัดเอาเปรียบของโยชิทากะจึงลุกขึ้นตอบโต้ด้วยการพลิกกลับบทบาทจากเหยื่อเป็นผู้กระทำและเอาคืนโยชิทากะด้วยความกลัวและความกังวลของเขาเอง ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าการสลัดภาพของผู้ถูกกระทำพร้อมกับลุกขึ้นมาทำให้โยชิทากะถึงแก่ความตายจึงไม่เพียงปลดปล่อยความรู้สึกหนักอึ้งของอายาเนะในฐานะภรรยาผู้ถูกทรยศที่ต้องแบกรับความคาดหวังและความต้องการให้กำเนิดทายาทของสามีเท่านั้น แต่ยังปลดปล่อยเธอจากการกดขี่ผ่านทัศนคติของผู้เป็นสามีที่วางคุณค่าและความสำคัญของเธอไม่ต่างไปจากการเป็นเครื่องมือในการผลิตแบบสืบพันธุ์อีกเช่นกัน

ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่า ความพยายามในการโต้กลับอำนาจและการกดขี่ที่สะท้อนให้เห็นการพลิกบทบาทจากเหยื่อไปสู่การเป็นผู้กระทำนี้ไม่ได้เกิดขึ้นภายหลังจากที่อายาเนะถูกโยชิทากะตัดสัมพันธ์เท่านั้น หากแต่การเอาคืนของเธอได้ดำเนินเรื่อยมานับตั้งแต่ที่เธอตัดสินใจแต่งงาน ด้วยที่โยชิทากะเป็นชายที่เธอตั้งใจจะร่วมใช้ชีวิตคู่ด้วย ขณะเดียวกันเขาก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้จุงโกะ (Junko) เพื่อนรักเพียงคนเดียวของอายาเนะต้องตัดสินใจฆ่าตัวตายเพียงเพราะเธอไม่สามารถให้กำเนิดทายาทได้ตามที่โยชิทากะคาดหวัง อายาเนะจึงทั้งรักและทั้งชังโยชิทากะ ความสับสนได้ผลักดันให้อายาเนะคิดหาทางออกอย่างละมุนละม่อมให้แก่สภาพที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกนี้ด้วยการตระเตรียมแผนการรับมือในวันที่โยชิทากะตัดสินใจขีดชะตากรรมของเธอให้ลงเอยเช่นเดียวกับจุงโกะ เธอจึงเตรียมสารหนูไว้ในเครื่องกรองน้ำ พร้อมทั้งอุทิศเวลาเฝ้าระมัดระวังไม่ให้โยชิทากะหรือใครอื่นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพื้นที่บริเวณดังกล่าวจนกว่าจะถึงวันที่เธอตัดสินใจว่าจะต้องใช้สารพิษดังกล่าว ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

> She [Ayane] felt the love and the hatred in her heart tearing her in two, and realized she would kill for the truth. And so she decided—she would go through with it. She would become this man's wife, always by his side, holding his fate in her hands, delaying the time of his punishment. She would give him a chance to earn her forgiveness. (Higashino, 2012, p. 371)

จากตัวอย่างข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่าการวางแผนฆ่าล่วงหน้าด้วยการลอบวางยาพิษเป็นการกระทำที่สะท้อนให้เห็นนัยของการโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยของโยชิทากะอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าโยชิทากะจะมีอำนาจควบคุมจัดการในชีวิตสมรสโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของหญิงผู้ทำหน้าที่ในการให้กำเนิดทายาทสืบสกุลแก่เขา แต่แท้ที่จริงแล้ว โยชิทากะหาได้รู้ไม่ว่าอายาเนะผู้ศิโรราบให้แก่การตัดสินใจทุกอย่างของเขาได้ตระตรียมแผนการเพื่อเอาคืนอำนาจที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดของเขาโดยไม่ให้ตนเองตกเป็นเหยื่อของการกระทำเพียงฝ่ายเดียว สารหนูที่อายาเนะนำมาติดตั้งไว้ในเครื่องกรองน้ำเป็นเสมือนมือที่มองไม่เห็นที่ช่วยให้เหยื่อผู้ถูกกระทำอย่าง อายาเนะได้เปลี่ยนสถานะกลายเป็นผู้กุมชะตาชีวิตของโยชิทากะโดยที่เขาเองก็คาดไม่ถึง ขณะที่โยชิทากะแขวนชีวิตการแต่งงานระหว่างเขาและอายาเนะไว้กับความสามารถในการตั้งครรภ์และให้กำเนิดทายาท อายาเนะเองก็แขวนชะตาชีวิตของโยชิทากะไว้บนการตัดสินใจของเธอเช่นกัน เพราะเธอเป็นผู้เดียวที่สามารถกำหนดเร่งหรือผ่อนผันเวลาในการลงโทษชายที่วางคุณค่าของเธอเป็นเพียงเครื่องมือในการผลิตทายาทได้ตามที่เห็นว่าสมควร

แม้จะเป็นเพียงการโต้กลับที่ไม่โจ่งแจ้งและเกิดผลในฉับพลันชนิดตาต่อตาฟันต่อฟัน แต่การที่อายาเนะตัดสินใจจบชีวิตเขาด้วยสารพิษที่เธอเตรียมไว้ภายหลังจากถูกโยชิทากะตัดความสัมพันธ์ตามข้อตกลงที่เคยให้ไว้ก่อนแต่งงานได้แสดงให้เห็นว่าเธอเลือกที่จะชิงเป็นผู้ลงมือกระทำก่อนที่จะเป็นฝ่ายถูกโยชิทากะทิ้งขว้างและหันไปตั้งเป้าหมายการมีทายาทกับหญิงอื่น ยิ่งไปกว่านั้น การเลือกให้โยชิทากะจบชีวิตด้วยวิธีดังกล่าวยังถือเป็นเอาคืนที่ครั้งหนึ่งความต้องการผลิตทายาทสืบสกุลของเขาได้สร้างความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงกับจุงโกะคนรักเก่าผู้ล่วงลับจนทำให้เธอต้องตัดสินใจจบชีวิตตนเองด้วยยาพิษชนิดเดียวกัน

ทั้งนี้ แนวทางการโต้กลับของตัวละครอายาเนะดังที่กล่าวไปข้างต้นนอกจากจะสะท้อนให้เห็นผลกระทบที่มีต่อระดับบุคคลแล้ว การกระทำดังกล่าวยังมีผลต่อการสั่นคลอนความแข็งแกร่งของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยเช่นกัน เนื่องจากการที่โยชิทากะถูกปลิดชีวิตด้วยน้ำมือของผู้เป็นภรรยาเปรียบได้กับการทำลายวงจรการแผ่ขยายของอำนาจชายเป็นใหญ่ โดยเราจะเห็นได้ว่าหน้าที่ผลิตของผู้หญิง (Reproduction) ไม่ได้มีเพียงการผลิตเพื่อการสืบพันธุ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการผลิตซ้ำและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่อำนาจชายเป็นใหญ่ผ่านหน้าที่และความรับผิดชอบที่สังคมคาดหวังจากพวกเธอ ในกรณีของอายาเนะ แม้ว่าร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ของเธอจะไม่สามารถทำการผลิตในรูปแบบของการตั้งครรภ์และให้กำเนิดทายาทได้ แต่การยอมรับกติกาที่โยชิทากะวางไว้ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของชีวิตคู่ก็ถือเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงการผลิตซ้ำอำนาจชายเป็นใหญ่ได้อย่างเด่นชัด เนื่องจากการตัดสินใจยอมรับสัญญาของโยชิทากะที่ยกเอาแผนการให้กำเนิดทายาทมาเป็นเงื่อนไขตัดสินความยืนยาวของชีวิตคู่ไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงการยอมจำนนต่อเจตนาและความมุ่งมั่นที่เต็มไปด้วยการลดทอนคุณค่าของเธอให้กลายเป็นเพียงเครื่องมือในการผลิตผู้สืบสกุลเท่านั้น แต่การยินยอมของฝ่ายหญิงยังช่วยส่งเสริมให้เงื่อนไขที่ส่อให้เห็นถึงการกดขี่และการเอารัดเอาเปรียบของโยชิทากะเกิดความชอบธรรมและกลายเป็นเรื่องปกติสามัญที่สามีสามารถกระทำต่อหญิงที่ขึ้นชื่อว่าเป็นภรรยาได้

แต่อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่าบทบาทในการผลิตซ้ำอำนาจชายเป็นใหญ่ของอายาเนะได้สิ้นสุดลงเมื่อเธอตัดสินใจวางยาพิษให้โยชิทากะถึงแต่ความตาย โดยจะเห็นได้ว่าการปลิดชีพโยชิทากะได้ปลดปล่อยให้อายาเนะเป็นอิสระจากข้อจำกัดในการมีทายาทที่เธอต้องเก็บงำมา ตลอดระยะเวลาที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับโยชิทากะ อีกทั้งยังพลิกความคาดหมายของจุงโกะซึ่งเป็นเพื่อนเพียงคนเดียวที่อายาเนะสามารถเปิดใจปรับทุกข์ได้หมดเปลือกแม้กระทั่งเรื่องร่างกายที่ผิดปกติจนไม่อาจมีลูกได้ ซึ่งการล่วงรู้ความลับดังกล่าวทำให้จุงโกะปักใจเชื่อว่าชะตากรรมของอายาเนะจะจบลงไม่ต่างไปจากตน ดังที่ถูกสะท้อนในความรู้สึกนึกคิดของอายาเนะว่า “She [Junko] knew he would throw me away someday, just like he threw her away.”(Higashino, 2012, p. 370) นอกจากนี้แล้ว อายาเนะยังไม่ต้องเสียสละและอุทิศตนให้แก่หน้าที่ของภรรยาอย่างสุดความสามารถเพียงเพื่อให้โยชิทากะเกิดความพึงพอใจและหวังจะใช้คุณสมบัติดังกล่าวเพื่อทำให้เขามองข้ามเรื่องการมีทายาทอีกต่อไป ดังนั้นการกำจัดโยชิทากะผู้เป็นสามีก็มีค่าเท่ากับการกำจัดตัวแปรสำคัญที่ทำให้อายาเนะต้องสวมบทบาทภรรยาที่สมบูรณ์แบบ อีกทั้งเธอยังสามารถกลับไปใช้ชีวิตเช่นก่อนที่จะตัดสินใจแต่งงานโดยที่ไม่ต้อง

จับต้องงานบ้านที่ตนเองไม่ถนัดเพียงเพื่อเอาใจใส่ความความต้องการหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ชายที่ขึ้นชื่อว่าเป็นสามีอีกต่อไป

นอกจากนี้ การปลิดชีวิตโยชิทากะอย่างเลือดเย็นไม่เพียงสะท้อนถึงการตัดวงจรความสัมพันธ์ทางการผลิต (Reproduction) เพื่อสืบพันธุ์และขยายอำนาจชายเป็นใหญ่เท่านั้น แต่ยังเป็นภาพสะท้อนของการใช้จุดอ่อนของตัวละครชายเป็นอาวุธร้ายในการโต้ตอบการที่เขาคิดกำจัดเธอออกไปจากชีวิตอีกด้วย กล่าวคือตัวละครอายาเนะได้จัดการกับการกดขี่ข่มเหงของตัวละครชายโดยการทำให้สิ่งที่โยชิทากะกลัวและกังวลมาโดยตลอดให้กลายเป็นจริงขึ้นมา จากที่กล่าวไปในข้างต้นว่าโยชิทากะจัดการกับความกลัวของตนเองด้วยการเคี่ยวเข็ญกดดันให้ตัวละครหญิงสร้างผลผลิตในรูปแบบของการให้กำเนิดทายาท ดังนั้น การลงมือสังหารโยชิทากะจึงเปรียบเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการตัดวงจรการผลิตเพื่อสืบทอดสายเลือด ซึ่งจากลักษณะพ้องระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัวมาชิบะกับความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนและแรงงานภายใต้ระบบทุนนิยม เราอาจกล่าวได้ว่าการคร่าชีวิตชายผู้กุมแผนการผลิตทายาทในที่นี้จึงถือเป็นอุปลักษณ์ของการทำลายระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย เพราะการสังหารโยชิทากะไม่เพียงส่งกระทบในแง่ของการผลิตเท่านั้น แต่ยังทำให้การส่งมอบทุนซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมหรือกระบวนการที่ทำให้ระบบทุนนิยมยังดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องต้องตกอยู่ในสภาวะล้มเหลวไปด้วย

นอกจากนี้แล้ว ไม่เพียงโยชิทากะเท่านั้นที่ได้รับผลจากการกระทำของเธอ ครอบครัวใหม่ที่เขาร่วมสร้างขึ้นก็ยังได้รับผลกระทบจากการก่ออาชญากรรมของอายาเนะด้วยอีกเช่นกัน กล่าวคือการฆ่าโยชิทากะถือเป็นการทำลายความสมบูรณ์ของสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นหนึ่งในสถาบันทางสังคมที่ช่วยบ่มเพาะอำนาจชายเป็นใหญ่ให้เจริญเติบโตอย่างมั่นคงแข็งแกร่ง โดยเราจะเห็นได้ว่า ก่อนถูกสังหารอย่างเลือดเย็นโดยอายาเนะผู้เป็นภรรยา โยชิทากะได้สานสัมพันธ์กับฮิโรมิลูกศิษย์สาวคนสนิทของอายาเนะจนกระทั่งเธอตั้งครรภ์ทายาทตัวน้อยให้แก่เขาสำเร็จ ดังนั้น การตายของโยชิทากะนอกจากจะเป็นการทำลายความสมบูรณ์ของครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูกตามที่เขาหวังไว้แล้ว ยังเป็นการตัดหนทางการผลิตซ้ำหรือหรือแผ่ขยายอำนาจชายเป็นใหญ่ในครอบครัวใหม่ของเขาไม่ให้เจริญเติบโตได้อย่างงอกงามอีกต่อไป เพราะการตายของโยชิทากะมีผลทำให้ทายาทที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงชู้สาวระหว่างเขากับฮิโรมิเติบโตขึ้นมาโดยไม่มีต้นแบบผู้เป็นพ่อ ซึ่งอาจแปลว่าเขาจะไม่ถูกชี้นำหรือครอบงำโดยอำนาจดังกล่าว

5.2.2 การตอบโต้การกลัวถูกรุกล้ำตายด้วยการสั่นคลอนอำนาจ

การโต้กลับที่สะท้อนให้เห็นการใช้ความกลัวและกังวลของตัวละครชายเพื่อเป็นแนวทางในการตอกกลับหรือสั่นคลอนความมั่นคงแข็งแกร่งของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยยังถูกสะท้อนให้เห็นในนวนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ของ นัตสึโอะ คิริโนะ โดยเราจะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวใช้ความกลัวที่ซ่อนอยู่ภายใต้การแบ่งแยกและการกดขี่เพื่อเป็นแนวทางในการการพลิกบทบาทของพวกเธอจากเหยื่อสู่การเป็นผู้กระทำ ทั้งนี้ นวนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ได้ตีแผ่เส้นทางชีวิตและความสัมพันธ์ของแม่บ้านญี่ปุ่นสมัยใหม่สี่คนอย่าง มาซาโกะ ยาโยอิ โยชิเอะ และคุนิโกะ ซึ่งตลอดการนำเสนอเส้นทางชีวิตของทั้งสี่ที่ดำเนินมาบรรจบกันด้วยการเป็นแรงงานชั่วคราวในโรงงานบรรจุอาหารกล่องมิโยชิ ฟู้ดส์ (Miyoshi Foods) นวนิยายได้เผยให้เห็นอิทธิพลของระบบทุนนิยมแบบปิตาธิปไตยที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ในด้านพื้นที่ โดยเฉพาะการผลักไสผู้หญิงจากพื้นที่หลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบทุนนิยมปิตาธิปไตย พร้อมทั้งจำกัดให้พวกเธออยู่ในพื้นที่ความเป็นอื่นของระบบเศรษฐกิจ วิถีการจัดการควบคุมดังกล่าวไม่เพียงลดบทบาทและความสำคัญทางเศรษฐกิจของพวกเธอเท่านั้น แต่ยังเอื้อให้พวกเธอเผชิญกับความเหลื่อมล้ำในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การเข้าถึงโอกาสในการจ้างงานที่ริบหรี่ การเข้าถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจที่แตกต่างตลอดจนการมีคุณภาพและความมั่นคงในชีวิตอย่างไม่เท่าเทียม

หากพิจารณาจากเส้นทางการทำงานของเหล่าตัวละครหญิงที่ต่างต้องดำเนินมาบรรจบกัน ณ โรงงานบรรจุอาหารกล่องย่านชานเมืองโตเกียวถือเป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่าอำนาจชายเป็นใหญ่ที่เกาะกุมอยู่เบื้องหลังการพัฒนาเศรษฐกิจและพื้นที่การทำงานในญี่ปุ่นได้พยายามผลักผู้หญิงให้ออกไปจากการมีส่วนร่วมในพื้นที่เศรษฐกิจกระแสหลัก ตัวละครหญิงจึงไม่สามารถยืนหยัดอยู่ในตำแหน่งหน้าที่การทำงานในบริษัทได้อย่างยาวนานเช่นพนักงานชาย อีกทั้งยังต้องเผชิญกับเงื่อนไขและข้อจำกัดในการจ้างงานนานาประการจนท้ายที่สุดแล้วที่ยืนในพื้นที่การทำงานของพวกเธอเหลือเพียงการเป็นพนักงานชั่วคราวในโรงงานอาหารกล่อง ซึ่งการกระชับพื้นที่การทำงานโดยบังคับให้ผู้หญิงถอยร่นไปอยู่ในพื้นที่ที่เรียกว่าพื้นที่แห่งความเป็นอื่นทางเศรษฐกิจถือเป็นหนึ่งในวิธีการที่สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยในญี่ปุ่นเลือกใช้เพื่อกำกับและจัดการผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่เริ่มทยอยออกมาทำงานในพื้นที่นอกบ้านกันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่าวิธีการจัดการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความกลัวที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้อย่างเด่นชัด กล่าวคือ การจำกัดให้ตัวละครหญิงอยู่ในพื้นที่ความเป็นอื่นทางเศรษฐกิจสะท้อนให้เห็นถึงความเกรงกลัวต่อการเข้ามีบทบาท

และอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้หญิง เพื่อที่จะผ่อนคลายความวิตกกังวลที่กล่าวมาข้างต้น การแบ่งงาน การกำหนดหน้าที่และบทบาททำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในสถานะที่เป็นรองทางเศรษฐกิจจึงก่อเกิดขึ้นภายใต้วัฒนธรรมการทำงานในสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตย ซึ่งแนวทางดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการกดทับผู้หญิงไว้ในบทบาทที่ด้อยกว่าและไม่มีอำนาจต่อรองหรือลุกขึ้นมาเรียกร้องความเป็นธรรมได้โดยง่าย

แต่อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่าการถูกจัดการควบคุมไม่ให้รุกล้ำเข้าไปในพื้นที่กระแสหลักทางเศรษฐกิจได้สร้างแรงบีบคั้นและกดดันให้ตัวละครหญิงลุกขึ้นมาโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย โดยเราจะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงได้ท้าทายต่อความกลัวและกังวลของผู้ชายซึ่งเป็นสาเหตุหลักทำให้พวกเธอตกเป็นเหยื่อผู้ถูกกระทำด้วยการพลิกบทบาทกลับมาเป็นผู้ขีดชะตาชีวิตของตัวละครชายเสียเอง โดยหลังจากหมดความอดทนกับการแบกรับกฎเกณฑ์และธรรมเนียมปฏิบัติของสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ทั้งบั่นทอนและเหยียบย่ำศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของพวกเธอมาอย่างยาวนาน กลุ่มแม่บ้านที่ดูไร้พิษสงเช่นตัวละครหญิงทั้งสี่ได้ลุกขึ้นมาใช้การฆาตกรรมเป็นหนทางในการแสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมจำนนต่อการกดขี่อีกต่อไป โดยจะเห็นได้จากการที่ตัวละครเอกหญิงทั้งสี่กระโจนเข้าสู่ปลักแห่งความชั่วร้ายอย่างไม่ลังเลด้วยการเข้าไปมีส่วนพัวพันกับคดีฆาตกรรมเมื่อยาโยอิพลั้งสติฆ่าเคนจิผู้เป็นสามีหลังจากที่เธอถูกทำร้ายและถูกกดขี่ข่มเหงจนเหลืออด

แม้ว่าเหตุฆาตกรรมที่เกิดขึ้นจะมีชนวนเหตุจากการพลั้งสติฆ่าโดยไม่ตั้งใจ แต่การลงมือฆ่าและการร่วมมือกำจัดศพเคนจิอย่างเลือดเย็นถือเป็นก้าวแรกของการพลิกขั้วความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครหญิงจากเหยื่อสู่การเป็นผู้กระทำ ทั้งนี้การฆาตกรรมที่กระทำโดยภรรยาและมีกลุ่มเพื่อนร่วมงานเข้ามาเกี่ยวข้องไม่เพียงเป็นการสลัดแอกแห่งการเหยียบย่ำและข่มเหงรังแกจากสามีที่ไม่เอาไหนอย่างเคนจิ แต่การปลิดชีพในครั้งนี้ยังเป็นอุปลักษณ์ของการสลัดแอกจากระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยเช่นกัน เพราะเคนจิได้เอาเปรียบครอบครัวด้วยการผลาญรายได้และเงินออมไปกับหญิงบาร์และไพ่ และปล่อยให้ยาโยอิทำงานหนักสายตัวแทบขาดเพื่อประคับประคองความเป็นอยู่ของครอบครัวอย่างสุดชีวิตเพียงลำพัง ดังที่พนักงานสืบสวนสอบสวนเปรียบเปรยว่า “It’s like she’d been bailing out a sinking ship only to find out that he’d been pumping water in.”(Kirino, 2003, p. 201) เหล่านี้เป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่าเคนจิเป็นตัวแทนของเพศชายที่มีอำนาจ

เหนือกว่าในด้านเศรษฐกิจและสังคม และมีอิทธิพลในการกำหนดสร้างกฎเกณฑ์เงื่อนไขที่พันธนาการผู้หญิงไว้ อีกทั้งยังทำให้พวกเธอต้องตกอยู่ในความทุกข์ยากลำบากจนหาที่สุดไม่ได้

แม้ว่าเพื่อนร่วมงานทั้งสามคนไม่ได้ร่วมรับรู้พฤติกรรมอันเหลือทนของเคนจิที่ยาโยอิต้องเผชิญโดยตรง แต่ประสบการณ์การทำงานและเส้นทางชีวิตที่คล้ายคลึง บวกกับความยากลำบากที่พวกเธอร่วมเผชิญในฐานะที่เป็นผู้หญิงทำให้พวกเธอต่างรับรู้ถึงความทุกข์และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันจนสามารถก้าวข้ามเส้นแบ่งทางศีลธรรมไปพร้อมกัน โดยความร่วมมือร่วมใจของตัวละครเอกหญิงในเหตุฆาตกรรมครั้งนี้เกิดจากสายสัมพันธ์ที่ยึดเหนี่ยวระหว่างสตรี (Female bonding) ที่ก่อตัวขึ้นมาในระหว่างที่ถูกเสือกไสให้ต้องทำงานอยู่ในโรงงานบรรจุอาหารกล่อง สถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ตอกย้ำถึงความเป็นอื่นและความเป็นคนชายขอบของการพัฒนาเศรษฐกิจ การรวมตัวกันในสถานที่ดังกล่าวเป็นโอกาสที่ตัวละครเอกหญิงได้เรียนรู้ที่จะสร้างกลุ่มก้อนของพวกเธอขึ้นมาเช่นเดียวกับความสัมพันธ์แบบกลุ่มที่เพศชายสร้างขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย ซึ่งสายสัมพันธ์ที่ยึดเหนี่ยวพวกเธอไว้ด้วยกันได้กลายเป็นเกราะป้องกันในการต่อสู้กับความยากลำบากและการถูกจ้องเอารัดเอาเปรียบในพื้นที่การทำงาน ดังที่ผู้เล่าได้บรรยายไว้ว่า “They’d discovered long ago that to make the job as bearable as possible meant not only looking out for themselves but also working together as a team. This was the secret to lasting at a place like this without ruining your health.”(Kirino, 2003, p. 10) อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่าความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของตัวละครเอกหญิงไม่เพียงช่วยในการฟันฝ่าอุปสรรคในพื้นที่การทำงานเท่านั้น แต่ยังเป็นขุมพลังในการพลิกอำนาจและบทบาทของพวกเธออีกด้วย

การจัดการกับความกลัวและกังวลของผู้ชายด้วยการพลิกขั้วอำนาจความสัมพันธ์ถูกสะท้อนผ่านรูปแบบของการฆ่าหั่นศพ โดยพวกเธอได้นำเอาความชำนาญด้านงานครัวที่สั่งสมมาจากโรงงานบรรจุอาหารกล่องมาใช้จัดการกับร่างไร้วิญญาณของเคนจิ แม้ว่างานบรรจุอาหารกล่องจะเป็นงานชั่วคราวที่ถูกมองข้ามและไม่ได้รับการยกย่องให้ความสำคัญเทียบเท่างานของผู้ชาย เนื่องจากงานดังกล่าวถูกมองว่าเป็นงานที่อาศัยเพียงทักษะและความชำนาญในการใช้มีด ความคุ้นเคยกับวัตถุดิบที่มีเนื้อและเลือดเป็นส่วนประกอบสำคัญ และความคล่องแคล่วในการคัดแยกและกำจัดขยะที่เกิดจากกิจกรรมภายในครัว ซึ่งผิดกับงานของผู้ชายที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและสามารถสร้างประโยชน์ในแง่เศรษฐกิจได้มากกว่า แต่ตัวละครเอกหญิงได้แสดงให้เห็นว่าทักษะและความจัด

เจนในงานประเภทดังกล่าวสามารถกลับกลายเป็นอาวุธร้ายที่ใช้ในการตอกกลับและสั่นคลอนระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ประเมินคุณค่าและงานของพวกเธอในระดับต่ำเกินไป

การหั่นศพและการบรรจุอาหารกล่องแม้จะเป็นงานต่างประเภท แต่ตัวละครเอกหญิงได้แสดงให้เห็นว่าทั้งสองงานมีขั้นตอนและวิธีการที่คล้ายคลึงกันทั้งการสับ หั่น ตัด และนำชิ้นเนื้อที่มาจากร่างไร้วิญญาณของคนและสัตว์มาบรรจุภาชนะหีบห่ออย่างมิดชิดเพื่อรอการลำเลียงขนย้ายออกจากโรงงานและกระจายไปยังที่หมายอื่น ๆ ทั่วมหานครโตเกียว การหั่นชำแหละเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยนอกจากจะเป็นการทำลายหลักฐานที่แยบยลจนทำให้ตัวละครเอกหญิงรอดพ้นจากการตกเป็นผู้ต้องสงสัยและหลบเลี่ยงกฎกติกาบ้านเมืองที่บัญญัติโดยอำนาจชายเป็นใหญ่แล้ว การกระทำดังกล่าวยังเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นการบั่นทอนอำนาจของผู้ชายให้ไม่สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ เนื่องจากการชำแหละร่างให้เหลือเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยจนไม่สามารถระบุตัวผู้ตายได้แสดงให้เห็นนัยของการสลายหรือทำลายความแข็งแกร่งกำยำทางกายภาพ ตลอดจนอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เหนือกว่าของเหยื่อเมื่อครั้งยังมีลมหายใจ การกลายสถานะเป็นเพียงเศษชิ้นเนื้อและอวัยวะส่งผลให้ผู้ชายอย่างเคนจิและเหยื่อคนอื่น ๆ ถูกควบคุมจัดการได้โดยง่ายและไม่เป็นภัยต่อตัวละครเอกหญิงอีกต่อไป

ประเด็นการโต้กลับยังปรากฏให้เห็นผ่านมุมมองของตัวละครเอกหญิงที่มีต่อเหยื่อ ดังที่มาซาโกะกล่าวถึงการกำจัดศพเคนจิว่า “I’m going to try to look at it as just one more unpleasant job. And getting it picked up with the trash is the best way.”(Kirino, 2003, p. 63) การที่ตัวละครเอกหญิงเลือกที่จะจัดการร่างไร้วิญาณของเคนจิโดยนำไปเก็บรวมกับขยะและเรียกศพรายอื่น ๆ ที่รอการกำจัดว่าเป็น “หน่วยสินค้า” (Unit)(Kirino, 2003, p. 258) ตลอดจนการเปรียบเปรยชิ้นส่วนร่างกายของเหยื่อกับ “ไก่” (Broiler)(Kirino, 2003, p. 79) ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการปรุงอาหารได้แสดงให้เห็นนัยของการลุกขึ้นตอบโต้การถูกลดทอนคุณค่าและเหยียบย่ำศักดิ์ศรีโดยมุมมองแบบชายเป็นใหญ่ที่แฝงอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยม กล่าวคือ การอ้างถึงเหยื่อด้วยสรรพนามและการอุปมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพวกเธอได้กลายเป็นผู้กำหนดและให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้ชายเหล่านั้นให้เป็นเพียงสิ่งไร้ค่า ไม่เป็นที่ต้องการ และไม่มีความหมายหรือให้คุณค่าทางจิตใจใด ๆ เป็นแต่เพียงช่องทางที่นำพาพวกเธอไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเท่านั้น

เราจึงกล่าวได้ว่า การปลิดชีวิตเคนจิเป็นจุดเริ่มต้นของการปลดเปลื้องความยากลำบากในชีวิตและการพลิกบทบาททางด้านเศรษฐกิจของตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ เพราะนอกจากปัญหากวนใจ

เกี่ยวกับพฤติกรรมของสามีจะหมดไปแล้ว ยาโยอิยังได้รับเงินประกันชีวิตก้อนโตจากการเสียชีวิตอย่างกะทันหันของเคนจิ ซึ่งทำให้เธอและลูก ๆ สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้โดยไม่ขัดสน ส่วนคุนิโกะได้รับค่าตอบแทนก้อนโตจากการมีส่วนร่วมในเหตุฆาตกรรมครั้งดังกล่าวจนสามารถคลี่คลายปัญหาหนี้สินจำนวนมากที่ตนก่อไว้ นอกจากนั้นแล้ว ตัวละครมาซาโกะและโยชิเอะต่างถูกชักนำเข้าสู่ธุรกิจหั่นศพที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าการทำงานในโรงงานบรรจุข้าวกล่องหลายเท่าตัว ทั้งนี้ การหันเหสู่การทำงานในด้านมืดครั้งนี้ถือเป็นการโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากตัวละครเอกหญิงทั้งสองได้อาศัยความชำนาญจากการเป็นแรงงานบรรจุอาหารกล่องและประสบการณ์จากการหั่นศพเคนจิเพื่อเป็นการเบิกทางสู่การหาประโยชน์จากธุรกิจหั่นศพ ซึ่งธุรกิจดังกล่าวได้พลิกสถานะของพวกเธอให้กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ เพราะนอกเหนือจากหน้าที่ขนส่งศพไปยังแหล่งกำจัดที่ตกเป็นของนายหน้ายากูซ่าและตัวละครชายจูมงจิแล้ว หน้าที่หั่นศพของพวกเธอยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ธุรกิจดังกล่าวดำเนินต่อไปได้ ไม่เพียงเท่านั้น ตัวละครเอกหญิงทั้งสองยังมีอำนาจต่อรองและกำหนดส่วนแบ่งจากธุรกิจโดยที่ไม่ถูกขูดรีดเอารัดเอาเปรียบจากบรรดานายทุนเช่นการเป็นแรงงานทาสในโรงงานบรรจุอาหารกล่อง ทั้งนี้ ค่าตอบแทนก้อนโตจากการเป็นแรงงานหั่นศพทำให้ตัวละครเอกหญิงมีสถานะเป็นผู้เลือกมากกว่าผู้ถูกเลือกเป็นผู้กระทำมากกว่าการเป็นผู้ถูกกระทำ นอกจากนี้พวกเธอยังมีอำนาจและอิสระในการกุมชะตาและวางทางเดินชีวิตของตนมากขึ้นโดยที่ไม่ต้องทนทำงานหนักเยี่ยงทาสในโรงงานบรรจุอาหารกล่องเพื่อแลกกับค่าตอบแทนอันแสนน้อยนิด โดยไม่มีทีท่าว่างานดังกล่าวจะนำพาชีวิตแม่บ้านญี่ปุ่นเช่นพวกเธอก้าวไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากลักษณะของงานค่อนข้างจำเจและไม่ได้รับการใส่ใจหรือการพัฒนาแต่อย่างใด

5.3 อุปสรรคการโต้กลับ: อิสรภาพบนวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ไกลเกินเอื้อม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอาชญนิยายคัดสรรจะนำเสนอให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการโต้กลับด้วยการท้าทายความปรารถนาและความกลัวที่แฝงอยู่ภายใต้อำนาจการกดขี่ของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยเป็นแนวทางในการเอาคืนระบบเศรษฐกิจและสังคมที่กดขี่เอารัดเอาเปรียบผู้หญิงมาโดยตลอด แต่ในขณะเดียวกันอาชญนิยายคัดสรรก็ยังเผยให้เห็นข้อสังเกตบางอย่างที่ชี้ให้เห็นว่าการโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครหญิงอาจไม่ได้นำพาพวกเธอไปสู่การปลดแอกจากปัญหาหรือทำให้พวกเธอหลุดพ้นจากความเหลื่อมล้ำและการถูกกดขี่ข่มเหงอย่างแท้จริง เนื่องจากหลักฐานที่ปรากฏในอาชญนิยายคัดสรรบางเรื่องสะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการโต้กลับของตัวละครหญิงไม่ได้ก่อให้เกิด

อานุภาพมากพอที่จะสามารถหยุดยั้งปัญหาและความยากลำบากที่พวกเธอต้องเผชิญในระยะยาวได้ ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่าการโต้กลับที่ไม่ประสบผลสำเร็จของตัวละครหญิงถูกสะท้อนผ่านผลลัพธ์ที่ตัวละครเอกหญิงในแต่ละเรื่องได้รับภายหลังจากตัดสินใจกระทำการสั่นคลอนอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย โดยการโต้กลับของตัวละครหญิงบางครั้งไม่ก่อให้เกิดผลที่ยั่งยืน และบางครั้งยังตอกย้ำสถานะที่ถูกเอาเปรียบของพวกเธออีกด้วย

แม้ว่าการโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยการฆาตกรรมผู้ชายจะสะท้อนให้เห็นนัยของการเปลี่ยนขั้วสถานะจากเหยื่อผู้ถูกกระทำไปสู่การเป็นผู้กระทำ แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตัวละครหญิงต้องเผชิญภายหลังการโต้กลับ เราจะพบข้อสังเกตที่ชี้ให้เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเพียงการพลิกขั้วความสัมพันธ์เชิงอำนาจแค่เพียงชั่วครู่เท่านั้น เนื่องจากเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เมื่อตัวละครหญิงกลับเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับสังคมส่วนใหญ่ พวกเธอก็ยังต้องกลับไปอยู่ภายใต้การครอบงำของอำนาจและกฎเกณฑ์ที่ชายเป็นผู้กำหนดเช่นเดิม ประเด็นดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* การที่กลุ่มตัวละครหญิงทั้งสี่พร้อมใจลุกขึ้นมาตอบโต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยการฆ่าตัวละครชายเคนจิ ยามาโมโตะ ถือได้ว่าเป็นเพียงการกำจัดตัวแทนของอำนาจการกดขี่ในสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยไปเพียงเศษเสี้ยวเท่านั้น เพราะแม้ว่าเคนจิเป็นเสมือนตัวแทนของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย แต่หากมองในภาพรวมทั้งระบบเราจะเห็นว่าเคนจิเป็นเพียงหนึ่งในลิ่วล้อของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยเท่านั้น การกำจัดเคนจิออกไปเพียงคนเดียวจึงไม่ส่งผลกระทบต่ออำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยที่แผ่ขยายและฝังลึกอยู่ในทุก ๆ ด้านของสังคม ดังนั้น การลงมือก่ออาชญากรรมจึงไม่สามารถทำให้พวกเธอหลุดพ้นจากการเป็นเพศที่ด้อยกว่าและการเป็นคนนอกของระบบเศรษฐกิจและสังคมญี่ปุ่นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินชีวิตด้านอื่น ๆ ของเหล่าตัวละครหญิงยังคงต้องพบพานและตกอยู่ภายใต้การควบคุมของมายาคติแบบชายเป็นใหญ่และค่านิยมแบบแผนของระบบทุนนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น เราจึงกล่าวได้ว่าความรุนแรงที่ตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* นำมาปฏิบัติเป็นภาพที่เกิดขึ้นเพียงระยะเวลาสั้น ๆ และไม่ได้ก่อให้เกิดพลังที่จะขับเคลื่อนหรือนำพาไปสู่ความเท่าเทียมหรือการเป็นอิสระจากการกดขี่ทางเพศได้อย่างยั่งยืนถาวร

อนึ่ง ความไม่ยั่งยืนของการโต้กลับยังถูกสะท้อนให้เห็นจากผลลัพธ์ที่เบาบางและผิวเผินจนไม่สามารถถอนรากถอนโคนอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมญี่ปุ่น เพราะแม้ว่าอาชญนิยายคัดสรรจะชี้ให้เห็นว่าตัวละครหญิงไม่ได้นิ่งดูดายต่อปัญหาที่ตนเองเผชิญ อีกทั้งยังหาทางจัดการ

กับการกดขี่ข่มเหงจากอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย แต่เราจะเห็นได้ว่า ในท้ายที่สุดแล้วอำนาจความเป็นชายที่อยู่ในภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคมก็จะเข้ามาจัดการพฤติกรรมที่ส่อให้เห็นเจตนาทำลายหรือท้าทายอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยโดยไม่เปิดโอกาสให้ตัวละครหญิงได้มีช่องทางหวนกลับมาสร้างความเสียหายแก่ระบบดังกล่าวได้อีก

ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่า การโต้กลับที่ไม่สำเร็จของตัวละครหญิงในเรื่อง *เอ๊าท์* ได้ถูกสะท้อนให้เห็นอยู่ในเส้นทางชีวิตที่ทำให้ตัวละครหญิงต้องโคจรไปพบกับซาตาเกะ มิซึโยชิ (Satake Mitsuyoshi) นักธุรกิจหนุ่มผู้คร่ำหวอดอยู่ในวงการผับบาร์ การพนัน และการค้าประเวณีมาอย่างโชกโชน โดยซาตาเกะผู้นี้เป็นตัวละครชายที่มีบทบาทเสมือนผู้ปกป้องอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยจากการรุกรานและสั่นคลอนของตัวละครหญิง ดังจะเห็นได้จากการที่ซาตาเกะเป็นตัวตั้งตัวตีในการตามไล่ล่าอดีตหญิงบริการที่เข้ามาขัดผลประโยชน์ในการค้าเนื้อสดด้วยการชักนำโสเภณีในแก๊งให้ไปร่วมงานกับไนต์คลับอื่น ซาตาเกะจับตัวหญิงคนดังกล่าวขังไว้ในห้องและทรมานเธอจนตายคาเงื้อมมือ ดังที่ริกะ (Rika) ผู้จัดการไนต์คลับของซาตาเกะได้กล่าวว่า

> He stripped her and beat her; then he raped her. Then, it seems he kept stabbing her to keep her from losing consciousness. And when she was covered with blood, he raped her again. They say her teeth were broken and her body was covered with bruises. Even the other yakuza were shocked, and wanted nothing to do with him after that.(Kirino, 2003, pp. 197-198)

วิธีการที่ซาตาเกะจัดการกับอดีตหญิงบริการที่เข้ามาฉกฉวยทรัพยากรบุคคลและตัดโอกาสทางธุรกิจอย่างท้าทายนอกจากจะเป็นการกำจัดคู่แข่งทางธุรกิจเช่นที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปในระบบทุนนิยมแล้ว การกระทำดังกล่าวยังสามารถมองได้ว่าเป็นการปกป้องอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยจากการถูกรุกรานหรือถูกสั่นคลอนจากคนนอกหรือผู้หญิงได้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องจากเขตการค้าประเวณีที่ซาตาเกะและบรรดานักเลงยากูซ่ารับผิดชอบนั้นเปรียบเสมือนพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่ถูกบริหารจัดการโดยอำนาจความเป็นชาย ดังนั้น การรุกรานพื้นที่เศรษฐกิจดังกล่าวจึงไม่ต่างไปจากการรุกรานและท้าทายอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย ไม่เพียงเท่านั้น หญิงบริการที่เข้ามาเป็นนางนกต่อล่อบรรดาสาวบริการในความดูแลของซาตาเกะให้เปลี่ยนใจแปรพักตร์ก็มีลักษณะที่กล้าเกินหญิงจนสามารถเข้ามา

รุกรานเขตที่ซาตาเกะและกลุ่มยากูซ่าคุ้มครองได้อย่างไม่ยี่หระดังที่ความทรงจำของซาตาเกะมักฉายซ้ำภาพ ที่ว่า

> After a flash of anger at having fallen into his trap, she sneered at him, signaling her determination to escape. Despite the danger, she'd still found a few seconds to insult him; and it was that fleeting look that had set off an explosion in him. [...] As he hit her, instead of begging for mercy she seemed to grow more angry and defiant; and her hatred made her all the more attractive to him. He wanted to go on hurting her forever.(Kirino, 2003, pp. 314-315)

ด้วยลักษณะที่แข็งขืนต่อต้าน ท้าทาย และไม่เกรงกลัวต่ออำนาจและความเหนือกว่าของเพศชายเลยแม้แต่น้อย อดีตหญิงบริการคนดังกล่าวจึงไม่เพียงเป็นภัยต่อธุรกิจค้ามนุษย์ของเขาเท่านั้น แต่เธอยังบั่นทอนความมั่นคงของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ใช้ปกครองธุรกิจค้าเนื้อสดด้วยเช่นกัน ซาตาเกะผู้รับบทบาทคุ้มกันและปกป้องความมั่นคงของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยจึงมีความรู้สึกกระเหี้ยนกระหือรือที่จะจัดการกับการหยามหยันของเธอ

นอกจากการใช้วิธีการที่แสนโหดเหี้ยมเข้าจัดการกับการรุกล้ำอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยเช่นเหตุการณ์ที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ตัวละครซาตาเกะยังมีบทบาทสำคัญในการทำให้การโต้กลับและการท้าทายระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครเอกทั้งสี่ต้องประสบกับความล้มเหลวอีกด้วย โดยแม้ว่าซาตาเกะจะถูกท้าทายจากตัวละครหญิงจนทำให้ธุรกิจบาร์และบ่อนของเขาต้องปิดกิจการไปในช่วงเริ่มแรก แต่เขาก็ได้กลับมามีบทบาททำให้ภราดรภาพของสตรี (Female Bonding) ที่เหนี่ยวนำตัวละครหญิงทั้งสี่ไว้แตกสลายย่อยยับลงอย่างไม่เป็นท่า สายสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงความไว้เนื้อเชื่อใจในหมู่ตัวละครหญิง จนทำให้พวกเธอก้าวข้ามอุปสรรคและความยากลำบากภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยมาด้วยกันอย่างไม่ย่อท้อในก่อนหน้านี้ได้ถูกทำลายลงด้วยแผนการที่วางไว้อย่างเลือดเย็นโดยเขาได้ค่อย ๆ บ่อนทำลายความมั่นคงสามัคคีของตัวละครหญิงไปทีละขั้น ภายหลังจากสืบข้อมูลของตัวละครหญิงแต่ละคนโดยละเอียด ซาตาเกะได้เริ่มต้นการล้างแค้นด้วยการฆ่ารัดคอคุนิโกะ จากนั้นจึงส่งร่างไร้วิญญาณของเธอมาเข้ารับบริการกำจัดศพที่มาซาโกะและโยชิเอะร่วมมือกันดูแล

รับผิดชอบ ซึ่งการข่มขู่ด้วยวิธีการข้างต้นได้สร้างความหวาดวิตกตลอดจนทำให้ตัวละครหญิงรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิต

ในที่สุดการบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความกลัวไว้ในใจของตัวละครหญิงได้ทำให้พวกเธอแต่ละคนเลือกที่จะตะเกียกตะกายหาทางออกของตนเอง ความกระสานซ่านกระเซ็นของสัมพันธภาพที่เคยเหนียวแน่นของตัวละครหญิงยิ่งทำให้ซาตาเกะสามารถเข้าแทรกแซงและจัดการกับพวกเธอที่เหลือได้อย่างง่ายดาย ดังจะเห็นได้จากการที่เขาขู่กรรโชกเงินประกันชีวิตซึ่งเป็นทรัพย์สินเพียงอย่างเดียวที่เคนจิทิ้งไว้ให้ยาโยอิและลูก ๆ ซึ่งแม้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะสร้างความสะเทือนใจแก่หญิงสาวอยู่ไม่น้อย แต่ท้ายที่สุดแล้ว ความละอายใจที่เคยมองข้ามคำเตือนของมาซาโกะประกอบกับสัมพันธภาพและความสมัครสมานของกลุ่มที่นับวันยิ่งจืดจางลงได้ผลักดันให้ยาโยอิตัดสินใจที่จะไม่บอกเล่าและเตือนภัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่มาซาโกะและกลุ่มเพื่อนผู้ร่วมชะตากรรม ดังที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า

> She decided not to tell Masako what had happened; she couldn't bear the accusing look in her eyes, not after their last argument. Still, she did feel rather abandoned. The money was gone, she quit her job, and she'd quarreled with her friends at work. She had no idea what to do or where to go. For the moment, she could only wander aimlessly around the plaza in front of the station.(Kirino, 2003, p. 352)

ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่าการถูกซาตาเกะเชิดเงินจำนวนกว่าห้าสิบล้านเยนไปอย่างลอยนวลไม่เพียงทำให้ยาโยอิหมดโอกาสที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยเงินก้อนโตที่สามีผู้ล่วงลับทิ้งไว้ให้เท่านั้น แต่ยังทำให้เธอตระหนักได้ถึงความอ่อนประสบการณ์ของตนเองที่ประเมินเล่ห์เหลี่ยมและแรงอาฆาตของบุรุษเช่นซาตาเกะต่ำเกินไป เพราะหลังจากที่สามารถผลักข้อหาการฆ่าผู้เป็นสามีให้แก่ซาตาเกะได้แล้ว ยาโยอิก็เอาแต่นิ่งนอนใจจนไม่คาดคิดว่าการป้ายความผิดฐานฆาตกรรมจะทำให้เสือสิ้นลายอย่างซาตาเกะหวนกลับมาจัดการทวงคืนอำนาจและศักดิ์ศรีความเป็นชายที่เคยถูกหยามหยันไป ทั้งนี้ การแก้แค้นของซาตาเกะทำให้ยาโยอิประจักษ์ว่าความพยายามในการโต้กลับหรือปลดแอกตนเองจากการกดขี่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เธอและกลุ่มเพื่อนช่วยกันลงมือทำด้วยการลงมือปลิดชีพสามีนั้นไม่ได้การันตีว่าพวกเธอจะได้มาซึ่งอำนาจหรืออิสรภาพที่จะทำให้พวกเธอสามารถยืนหยัดอยู่ท่ามกลาง

ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้อย่างเด็ดเดี่ยวมั่นคง เพราะสุดท้ายแล้วเพศหญิงที่ไร้ซึ่งอำนาจและความแข็งแกร่งเช่นเธอก็ต้องยอมจำนนให้กับความโหดเหี้ยมของชายอื่นที่เข้ามากระทำกับเธออย่างหยาบช้าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าที่เคนจิเคยทำไว้ ดังจะเห็นได้จากการบรรยายที่ว่า

> The shock of losing the money had been amplified by the horror of coming in contact with a man like Sato. But there was another part of her that was relieved just to have survived the encounter. She'd been sure she was going to die the whole time he had his hands around her neck. In the end, she'd underestimated them—men in general. Were they all like this? So cruel? (Kirino, 2003, p. 352)

นอกจากการแก้แค้นของซาตาเกะจะกำราบความเหิมเกริมของตัวละครหญิงด้วยการทำให้ยาโยอิได้ตระหนักว่าเธอไม่อาจก้าวข้ามหรือเอาชนะอำนาจและความเหนือกว่าของชายได้อย่างสมบูรณ์แล้ว เหตุการณ์ดังกล่าว ยังตอกย้ำให้หญิงสาวยอมรับว่าชีวิตของลูกผู้หญิงเช่นเธอได้ถูกแขวนไว้กับความเป็นไปของสามี การพยายามเอาชนะอำนาจการกดขี่และกำจัดผู้เป็นสามีออกไปจากชีวิตเช่นก่อนหน้าจึงเป็นการกระทำที่ไม่ต่างไปจากการทำลายตัวเธอเอง ดังจะเห็นได้จากที่ยาโยอิได้ข้อสรุปจากเหตุการณ์ทั้งหมดว่า "for better or worse, it was Kenji who had provided her life with a direction: Kenji's moods, Kenji's health, Kenji's job, Kenji's salary. She found herself wanting to laugh. After all, she was the one who had tossed the rudder overboard." (Kirino, 2003, p. 352) ทัศนะของยาโยอิข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าท้ายที่สุดแล้ว เธอก็จำต้องยอมรับว่าเธอไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุขหากปราศจากการปกป้องหรือชี้นำทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากชายผู้เป็นสามี ทั้งที่ก่อนหน้านี้เธอและตัวละครหญิงคนอื่น ๆ พยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้ตนเองหลุดพ้นจากการครอบงำและการกดขี่ของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตย ซึ่งการยอมรับของยาโยอิไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงความปราชัยของความพยายามโต้กลับการถูกข่มเหงภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของซาตาเกะในการขัดขวางไม่ให้การรุกล้ำหรือการโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยประสบผลสำเร็จอีกด้วย

อีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นชัยชนะเหนือการเอาคืนอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยคือวิธีการที่ซาตาเกะจัดการกับตัวละครมาซาโกะ ด้วยเพราะซาตาเกะมองบุคลิกที่กล้าหาญและเด็ดเดี่ยวเกินหญิงของมาซาโกะว่าเป็นความหยิ่งผยอง ซาตาเกะจึงมองเห็นลักษณะร่วมที่เชื่อมโยงมาซาโกะกับอดีตหญิงบริการที่เขาเคยลงทัณฑ์จนถึงแก่ชีวิต ดังที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า

> He had never expected to meet anyone like her. She was the one thing he hadn't planned on, the one factor he couldn't control—in short, his fate. And now the cold, dark vision of her that he'd felt creeping up his spine began to fade; and in its place, Masako Katori seemed to reach out to him, beckoning him toward heaven...and hell.(Kirino, 2003, p. 316)

เพื่อสัมผัสกับความรู้สึกสุดยอดที่เขาไม่คิดว่าจะได้ลิ้มลองอีกในชั่วชีวิตนี้ ซาตาเกะผู้ใช้ความชิงชังรังเกียจที่มีต่อผู้หญิงเป็นสะพานพาดข้ามไปหาความอภิรมย์จึงตั้งใจที่จะจัดการกับมาซาโกะโดยมุ่งหวังให้เธอมีจุดจบเดียวกันกับอดีตหญิงบริการผู้เคราะห์ร้าย ดังที่ว่า

> Now that he had found Masako, he'd all but forgotten why he'd been looking for revenge in the first place. He reached his hand over his head and felt the sturdy metal frame of the bed. It was icy cold from the winter wind blowing in through the windows, and his palms grew numb from gripping it. He would strip her and tie her here. Gag her and torture her with the windows wide open. The cold would bring out taut little goose bumps on her skin, stiff enough to scrape with his knife, like grains of millet. And if she screamed, he could always go to work on her belly, hollow it out with his blade. Let her scream for mercy—he would never spare her.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

> He knew a woman like that could take it.(Kirino, 2003, p. 316)

ห้วงความคิดของซาตาเกะเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่ยืนยันบทบาทการเป็นผู้พิทักษ์ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครซาตาเกะได้อย่างเด่นชัด ความกระเหี้ยนกระหือรือที่จะลงอาญามาซาโกะด้วยการข่มขืนกระทำชำเราพร้อมทั้งใช้อาวุธมีดจ้วงแทงสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความเป็นชายทั้งโดยตรงและโดยนัยเข้ากำราบความยโสของเพศหญิงที่กล้าเย้ยหยันศักดิ์ศรีและอำนาจความเป็นชาย ทั้งนี้ เรายังอาจกล่าวได้ว่าความปรารถนาที่จะสร้างความสุขทางเพศจากการเห็นภาพมาซาโกะสยบยอมและร้องขอชีวิตจากตนเอง นอกจากจะสะท้อนให้เห็นความพึงพอใจต่อการทารุณกรรมทางเพศของซาตาเกะแล้ว รสนิยมดังกล่าวยังเป็นภาพสะท้อนความจริงที่ชายผู้มีอำนาจทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมพึงพอใจต่อการที่เห็นภาพของสตรีเพศตกอยู่ในกำมือของตนเองอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวละครซาตาเกะจะจบชีวิตลงด้วยน้ำมือของมาซาโกะ แต่การสังหารดังกล่าวกลับไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการมีชัยเหนือตัวละครชายแต่อย่างใด เนื่องจากเราจะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่ถูกซาตาเกะทุบตีทำร้ายและบังคับให้ร่วมเพศซ้ำแล้วซ้ำเล่า มาซาโกะกลับเกิดความรู้สึกพึงพอใจต่อประสบการณ์สุดป่าเถื่อนที่ซาตาเกะมอบให้ โดยปฏิกิริยาของเธอได้เปลี่ยนจากความชิงชังรังเกียจและพยายามต่อสู้ขัดขืนไปสู่ความอภิรมย์พึงพอใจร่วมไปกับการถูกบังคับขืนใจ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ถูกบรรยายไว้ว่า

> She screamed as he suddenly forced his cold finger between her legs. But when he entered her for the second time, her body was surprised by his warmth. It seemed to rejoice at a source of heat so much more potent than the pale sunlight. The warm, hard thing inside her began to thaw her from the belly out. This link between them was the warmest object in that empty cavern; but it troubled her that her body could almost innocently take pleasure in it, and she was determined not to let Satake know it had accepted him.

> She closed her eyes again, and he seemed to believe she was rejecting him.(Kirino, 2003, pp. 394-395)

ไม่เพียงเท่านั้น มาซาโกะยังเสียใจต่อการจบชีวิตซาตาเกะลงด้วยน้ำมือของตนเอง เนื่องจากเธอยังต้องการให้เขามีชีวิตอยู่เพื่อร่วมสร้างประสบการณ์ทางเพศอันยากจะลืมเลือนนี้ต่อไป แต่เมื่อไม่อาจยื้อชีวิตของชายหนุ่มได้มาซาโกะจึงเฝ้าอาลัยต่อการจากไปของเขาพร้อมทั้งยังเฝ้าฝันถึงชายที่จะมาช่วยปลุกปั่นอารมณ์ความรู้สึกที่ซาตาเกะเคยมอบไว้ให้ปะทุขึ้นมาอีกระลอก ดังที่ถูกบรรยายไว้ว่า

> For the past two days she had lain in a hotel bed, miserable and empty. Those feelings came back to her now, and with them the memory of how his body had felt. She gave a small moan—she couldn't help it—wishing she could see him one more time. She would go to Kabuki-cho to breathe the air he'd breathed, see the things he'd seen. Maybe she would find another man like him, and pursue his dream? The hope that she had lost was beginning to stir in her again.(Kirino, 2003, pp. 399-400)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงพลานุภาพของชายเช่นซาตาเกะ แม้ว่าซาตาเกะจะหมดลมหายใจไปแล้ว แต่เขายังสามารถทำให้ตัวละครหญิงตกอยู่ในห้วงแห่งความต้องการที่เขาได้ถ่ายทอดไว้ ซึ่งความโหยหาของมาซาโกะนี้เองได้สะท้อนให้เห็นถึงการพ่ายให้แก่บุรุษเพศที่ไม่ต่างไปจากยาโยอิ เพราะท้ายที่สุดแล้วตัวละครหญิงทั้งสองต่างก็ต้องการเพศตรงข้ามมาเติมเต็มความสุข ความต้องการ และทำให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น กล่าวคือ ยาโยอิผู้อ่อนแอต้องการเคนจิในฐานะหัวหน้าหรือผู้นำของครอบครัว ส่วนมาซาโกะก็ต้องการให้ซาตาเกะมาเติมเต็มและเสริมสร้างความสุขในรูปแบบที่เธอไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน

เราจึงกล่าวได้ว่าการที่ตัวละครมาซาโกะติดตรึงอยู่กับพฤติกรรมการร่วมเพศที่โหดเหี้ยมระหว่างเธอกับซาตาเกะเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความพ่ายแพ้ในการเอาชนะอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครหญิง ซึ่งเราอาจตีความการตอบสนองต่อการข่มเหงของมาซาโกะที่เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงนี้ได้ว่าเป็นการเสพติดการเป็นผู้ถูกกระทำ กล่าวคือ ตัวละครหญิงเคยชินและมีชีวิตอยู่กับ

ความไม่เท่าเทียมและการถูกกดขี่ทางเพศมาโดยตลอด เธอจึงไม่สามารถดำรงชีวิตสืบไปหากขาดซึ่งการบังคับข่มเหงจากบุรุษเพศ แม้ก่อนหน้านี้เธอจะตระหนักรู้และลุกขึ้นมาแสวงหาหนทางที่จะหลีกหนีจากค่านิยมและแนวทางปฏิบัติที่เป็นผลมาจากอคติและความลำเอียงทางเพศ แต่ท้ายที่สุดแล้วเธอก็ไม่อาจหลุดพ้นจากการถูกครอบงำจากผู้ชายไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งการลงเอยด้วยภาพดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่ตอกย้ำให้เห็นถึงความล้มเหลวของการโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครหญิง

นอกจากนี้แล้ว ความล้มเหลวในการโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครมาซาโกะยังถูกสะท้อนให้เห็นจากการที่เธอได้ตัดสินใจละทิ้งครอบครัวและงานในโรงงานทำข้าวกล่องไว้เบื้องหลัง เนื่องจากบริบทเหล่านี้ต่างเป็นสภาพแวดล้อมที่สร้างปัญหาและความยากลำบากแก่ชีวิตผู้หญิงเช่นเธออย่างหาที่สุดไม่ได้ เธอจึงตัดสินใจหันหลังให้กับทุกภาระหน้าที่หรือความสัมพันธ์ที่จะฉุดรั้งตัวเธอไว้กับความเป็นหญิง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการตัดสินใจยุติบทบาทการทำงานในโรงงานบรรจุอาหารกล่องตลอดจนละทิ้งหน้าที่ความเป็นเมียและแม่แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมจำนนต่อแบบแผนและค่านิยมของสังคมญี่ปุ่นที่กำหนดบทบาทและความสำคัญของผู้หญิงทั้งในพื้นที่ครอบครัวและพื้นที่การทำงาน แต่ทว่าการหลุดพ้นไปสู่ชีวิตที่อิสระจากพันธนาการทั้งปวงก็ต้องแลกด้วยการอยู่อย่างโดดเดี่ยว และตัดขาดจากทุกอย่างที่เธอละทิ้งไว้เบื้องหลัง ดังที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า “She had already burned too many bridges ever to return to a “normal” life herself”(Kirino, 2003, p. 360) ภาพของมาซาโกะภายหลังจากที่เธอตัดสินใจก้าวข้ามและละทิ้งวิถีชีวิตเดิมไว้เบื้องหลังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะบางอย่างที่ยังคงชี้ให้เห็นถึงการไม่สามารถเอาชนะอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ การปลดปล่อยตนเองและเป็นอิสระเหนือการควบคุมทั้งปวงของมาซาโกะต้องแลกมาด้วยการทนต่อแรงเสียดทานของสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านคำพูดที่แสดงถึงความรู้สึกเกลียดชังของลูกชายว่า ‘Thanks for nothing, bitch!’ [...] There were tears in his eyes, but when she tried again to speak to him, he turned with a violent lurch and charged up the stairs. Her chest ached, but she knew she didn’t really want to find a way back.”(Kirino, 2003, p. 296) ตัวอย่างข้างต้นชี้ให้เห็นว่าลูกชายเป็นเสมือนตัวแทนของความคาดหวังของสังคมที่มีต่อผู้หญิงที่เป็นทั้งเมียและแม่เช่นมาซาโกะ ทั้งที่ก่อนหน้านี้เขาไม่เคยใยดีต่อการเสียสละและอุทิศตนต่อบทบาทหน้าที่ของผู้เป็นแม่แม้แต่น้อย เช่นเดียวกับที่สังคมส่วนใหญ่มักมองข้ามความสำคัญของงานหรือหน้าที่ที่ผู้หญิงบริการให้แก่สมาชิกในครอบครัว แต่ว่าเมื่อมาซาโกะเลือกที่จะดำเนินชีวิตตามความต้องการของตนเอง ลูกชายกลับแสดงท่าทีไม่พอใจกับการกระทำ

ดังกล่าว อีกทั้งยังแสดงออกราวกับว่าการตัดสินใจของมาซาโกะเป็นการกระทำที่ไร้ความรับผิดชอบ ซึ่งไม่ต่างไปจากที่สังคมส่วนใหญ่มักตำหนิและโยนความผิดให้ผู้หญิงเมื่อเธอเหล่านั้นคิดหรือกระทำการที่เบี่ยงเบนไปจากค่านิยมและแบบแผนที่ได้กำหนดไว้ทั้งที่หลายภาคส่วนก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการที่ผู้หญิงเหล่านี้ได้อุทิศตนเองต่อหน้าที่และความรับผิดชอบเท่าที่ควรจะเป็น

ความไม่ยั่งยืนของการโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยนอกจากจะสะท้อนให้เห็นผ่านการพ่ายแพ้แก่ชายและกฎเกณฑ์ที่ชายตั้งขึ้นแล้ว ยังถูกสะท้อนผ่านข้อจำกัดของกาลเวลาอีกด้วย โดยเราจะเห็นได้ว่าในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* เวลาที่ล่วงเลยได้พรากความเยาว์วัยไปจากตัวละครยูริโกะ อีกทั้งยังส่งผลให้การโต้กลับเป็นไปได้เพียงชั่วระยะหนึ่งเพราะร่างกายที่ใช้กับอาชีพโสเภณีได้ร่วงโรยไปตามกาลเวลา ดังที่เธอกล่าวว่า

> In the beginning I was a model; then for a long time I worked at a club that hired only beautiful foreigners. Some would say I was a high-priced call girl. From there I moved to an expensive club, the kind no mere salary man would think to enter. But as I began wearing dresses with deeply plunging necklines, I myself plunged into cheaper and cheaper establishments. Now I have no choice but to work clubs that cater to men who have a fetish for “married women” and the more mature hostesses. Moreover, now I have to struggle just to sell myself for cheap.(Kirino, 2008, p. 124)

จากตัวอย่างข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่าการปลดปล่อยตนเองให้พ้นจากการตกเป็นวัตถุทางเพศและวัตถุแห่งการจ้องมองด้วยการเป็นโสเภณีถือเป็นการโต้กลับสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยที่มีผลในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นเพราะเวลาที่ดำเนินผ่านไปได้พรากความเยาว์วัยไปจากยูริโกะ เรือนร่างที่ทรุดโทรมและวัยที่ร่วงโรยได้กลายเป็นอุปสรรคต่อโอกาสและทางเลือกในอาชีพโสเภณี ซึ่งข้อจำกัดที่เพิ่มมากขึ้นนี้ได้ส่งผลให้ความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะมีอำนาจเหนือตนเองถูกบั่นทอนลงเช่นกัน นอกจากนี้แล้ว การที่ยูริโกะในวัยย่างสี่สิบตระหนักและยอมรับได้ว่าอิสระในการเลือกชายผู้ซื้อบริการและมูลค่าแลกเปลี่ยนจากการให้บริการของเธอจะลดน้อยลงอย่างต่อเนื่องตามเวลาที่ล่วงเลยก็ยิ่งตอก

ย้ำให้เห็นว่าอำนาจในการต่อรองหรือการโต้กลับวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยของตัวละครหญิงได้ลดความแข็งกร้าวลงไปตามเวลาเช่นกัน ตัวละครหญิงที่เคยใช้ชีวิตโดยคำนึงถึงความพึงพอใจของตนเป็นหลักจึงต้องกลับเข้ามาอยู่ภายใต้กลไกของทุนนิยมปิตาธิปไตยโดยปล่อยให้ตนเองถูกตีราคาตามแนวทางปฏิบัติและกลไกการค้าของระบบดังกล่าว

นอกจากการโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ปรากฏในอาชญนิยายคัดสรรจะไม่ใช่แนวทางปฏิบัติที่สร้างอำนาจต่อรองให้แก่ตัวละครหญิงได้อย่างยั่งยืนแล้ว แนวทางการโต้กลับที่ปรากฏในอาชญนิยายคัดสรรยังชี้ให้เห็นถึงความย้อนแย้งระหว่างเจตนาในการกระทำและผลที่ได้รับกลับคืน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ายิ่งตัวละครหญิงใช้ความรุนแรงหรืออาชญากรรมโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยมากเท่าไหร่ การกระทำดังกล่าวก็จะยิ่งตอกย้ำความเป็นเพศที่ด้อยกว่าของตนเองให้เด่นชัดมากขึ้นเท่านั้น

ทั้งนี้ การโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยที่กลับกลายเป็นการตอกย้ำความเป็นเพศที่ด้อยกว่าของตัวละครหญิงได้ถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยาย เรื่อง *โกรเทสค์* ที่ก่อนหน้านี้เราจะเห็นว่าตัวละครคาซูเอะใช้อาชีพโสเภณีเป็นแนวทางในการแก้แค้นผู้คนที่อยู่รายรอบตัวเธอ อีกทั้งยังมองว่าการทำงานเป็นโสเภณีในตอนกลางคืนเป็นหนทางที่ทำให้หญิงที่ทำงานที่อาศัยทักษะและความเชี่ยวชาญในเชิงธุรกิจเช่นเธอยังคงมีเสน่ห์และความดึงดูดใจเพศตรงข้าม แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในมุมมองที่ตรงกันข้ามแล้วเราก็อาจกล่าวได้ว่าการลุกขึ้นมาขายเรือนร่างควบคู่ไปกับการทำงานประจำที่มั่นคงดูเหมือนจะไม่ใช่แนวทางที่นำไปสู่การรับรู้คุณค่าและตัวตน ตลอดจนการมีศักยภาพหรืออำนาจเหนือชีวิตตนเองเช่นที่ตัวละครหญิงคนดังกล่าวเข้าใจ หากแต่เป็นเพียงความเชื่อที่คาซูเอะสร้างขึ้นมาเพื่อรับมือกับความรู้สึกเป็นรอง การถูกมองข้าม หรือการถูกทำให้ไร้ตัวตนเท่านั้น ทั้งนี้ เราจะเห็นได้ว่าความกระหายสู่การเป็นที่หนึ่งได้ทำให้คาซูเอะต้องมีชีวิตอยู่กับการเปรียบเทียบและแข่งขันกับผู้อื่นมาโดยตลอด ซึ่งความต้องการเอาชนะนี้เองเป็นตัวการสำคัญที่บั่นทอนสัมพันธภาพระหว่างเธอกับคนรอบข้าง คาซูเอะจึงอยู่อย่างโดดเดี่ยวและไร้ซึ่งมิตรภาพและความทรงจำที่ดีทั้งในพื้นที่สถานศึกษาและพื้นที่การทำงานดังที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า

> I had nothing outside of work. And I wasn't even able to enjoy work because I wasn't considered the best; Yamamoto took that title. I had no friends in the firm. And when I look back to high school, I could think of no

> one there whom I could have called a friend. No one!(Kirino, 2008, p. 370)

จากชีวิตที่ขาดมิตรภาพและการสนับสนุนช่วยเหลือเช่นที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าคาซูเอะเลือกที่จะจัดการบรรเทาความเดียวดายและการถูกเมินเฉยจากผู้คนรอบข้างด้วยการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมการค้าประเวณี อย่างไรก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจใช้อาชีพโสเภณีเป็นหนทางหลบหลีกจากชีวิตจริงที่ไม่น่าพึงพอใจสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการโต้กลับอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยอย่างชัดเจน เพราะแม้ว่าเธอจะรู้สึกได้ถึงการมีคุณค่าและตัวตนผ่านการให้บริการชายแปลกหน้าได้มากสักเพียงไหน แต่แท้ที่จริงแล้ว ความต้องการของชายผู้ซื้อบริการเหล่านั้นกลับผูกติดอยู่แต่เพียงขั้นตอนและความพึงพอใจจากการให้บริการมากกว่าความต้องการตัวเธออย่างแท้จริง ไม่เพียงเท่านั้น การออกมาทำงานเป็นโสเภณียังไม่ใช่หนทางที่ทำให้คาซูเอะมีคุณค่าเพิ่มมากขึ้นหรือเป็นที่ต้องการอย่างถาวร เพราะการซื้อบริการทางเพศเป็นเพียงการปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างความสุขทางเพศเพียงชั่วครู่เท่านั้นและความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวมักจะไม่ได้รับการสานต่อไปเมื่อทั้งสองฝ่ายต่างกลับสู่โลกแห่งความจริง ท้ายที่สุดแล้ว คาซูเอะจึงต้องกระเสือกกระสนรับงานบริการเพื่อเติมเต็มคุณค่าและความรู้สึกมีตัวตนอย่างไม่หยุดหย่อนโดยไม่สนใจว่าจะส่งผลเสียต่อสุขภาพของเธอเอง

นอกจากนี้แล้ว อีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การโต้กลับที่ปรากฏในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* กลายเป็นการตอกย้ำความด้อยกว่าของผู้หญิงคือการที่ตัวละครหญิงยังต้องอาศัยเพศชายหรือพื้นที่ของเพศชายเพื่อพิสูจน์ถึงศักยภาพและตัวตนที่เป็นที่ยอมรับ โดยเราจะเห็นได้ชัดจากตัวละครคาซูเอะที่ทะนงในความเก่งเกินหญิงของตนเอง อีกทั้งยังมีท่าทีดูหมิ่นหญิงคนอื่น ๆ อาทิ แม่และน้องสาวที่ไม่สามารถเป็นได้อย่างเธอ ดังที่ได้ถูกบรรยายไว้ว่า

> After my father's death, my income was the sole support for the family, and I began to feel the pressure. I took on as many tutoring jobs as I could and spent all day running from one to the next. And what did she do, my mother? She just sat at home fussing over the plants in her garden. What a big fat zero. A worthless woman. I looked at my mother in total disgust.(Kirino, 2008, p. 362)

แต่อย่างไรก็ตาม ความเป็นหญิงเก่งของคาซูเอะจะไม่ได้รับการยอมรับหรือฉายให้เห็นอย่างเด่นชัดหากเธอไม่ก้าวสู่สังเวียนธุรกิจและโลกการทำงานซึ่งเป็นปริมณฑลของเพศชาย และแม้ว่าการก้าวเข้าไปยืนหยัดอยู่ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันกันอย่างดุเดือดอย่างบริษัท จี ได้การันตีความสามารถและศักยภาพที่โดดเด่นของคาซูเอะเป็นอย่างดี แต่ท้ายที่สุดแล้วคาซูเอะก็ไม่สามารถใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อก้าวข้ามอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยและระบบอุปถัมภ์แบบชายเป็นใหญ่ที่ฝังแน่นอยู่ในวัฒนธรรมการทำงานได้ อีกทั้งภาระในการรับผิดชอบเลี้ยงดูแม่และน้องสาวยังทำให้เธอต้องทนอาศัยพื้นที่ชายเป็นใหญ่แห่งนี้เพื่อสร้างรายได้และผลงานต่อไปอย่างเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนี้แล้ว การใช้อาชีพโสเภณีในการยืนยันคุณค่าของตนเองก็ทำให้คาซูเอะหนีไม่พ้นเพศชายเช่นกัน ทั้งนี้ คาซูเอะยังติดอยู่กับความเข้าใจที่ว่ายูริโกะสามารถใช้เรือนร่างและความงามทำให้ชายทุกคนมาอยู่ตรงแทบเท้า เช่นที่ว่า

> Ever since Yuriko had been a little girl, she brought the world to her feet by using her sexuality. In her treatment of male desires of all kinds, she had built a world entirely out of men—even if only for the briefest of moments. It made me bitter. She didn't have to study; she didn't even have to work. She was able to bring the world to her feet by one method and one alone—because she was able to make men ejaculate.(Kirino, 2008, p. 419)

ความเข้าใจนี้ทำให้คาซูเอะปักใจเชื่อว่าการปฏิบัติงานในอาชีพดังกล่าวจะช่วยให้เธอสัมผัสคุณค่าและความหมายของตนเอง และช่วยกลบทับภาพการเป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่ต้องการหรือไร้ค่าในสายตาของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้คาซูเอะจึงไม่สามารถลาขาดจากการเป็นโสเภณีได้แม้ว่าจำนวนลูกค้าและรายได้ตอบแทนจะลดลงตามวัยที่เพิ่มขึ้น ซึ่งภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าคาซูเอะตกเป็นฝ่ายที่ต้องอาศัยชายผู้ซื้อบริการในการสร้างคุณค่าและความสำคัญของตนเองให้เป็นไปตามที่คาดหวัง

ทั้งนี้ แม้ว่าคาซูเอะจะแสดงให้ผู้อื่นเห็นความพิเศษของการเป็นโสเภณีที่มีคุณสมบัติอื่น ๆ แต่เธอก็มักจะได้รับเพียงความรู้สึกงงงวยหรือประหลาดใจจากผู้พบเห็นเท่านั้น อีกทั้งยังคงไม่ได้รับการชื่นชมหรือการยอมรับจากผู้อื่นเพิ่มมากขึ้นแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากการที่ชายผู้ซื้อบริการไม่ได้

สนใจคุณสมบัติทางด้านการศึกษาหรือประวัติการทำงานที่น่าทึ่งของเธอมากไปกว่าการสำเร็จความใคร่ของตนเองโดยเร็วดังที่หนึ่งในลูกค้าของเธอได้กล่าวว่า “Save the small talk. I’m paying by the hour.”(Kirino, 2008, p. 354) อีกทั้งเธอยังถูกชายผู้ซื้อบริการดูหมิ่นและแสดงความไม่พอใจเมื่อเธอเผลอแสดงกิริยาที่ทำให้ลูกค้าเช่นเขาสูญเสียความมั่นใจจนกลายเป็นตัวตลกดังตัวอย่างที่ว่า “Don’t laugh at me! [...] You’re staring at me like you think I’m stupid or something. I’m the customer, remember? And you’re nothing but a fucking whore—why, you’re nothing but a bag of bones. I can’t get hard with a body like that. It just pisses me off!”(Kirino, 2008, p. 356)

นอกจากภาพที่นำเสนอว่าเธอเป็นโสเภณีที่มีดีทั้งความสามารถและมันสมองจะไม่ได้รับการตอบรับจากผู้อื่นแล้ว การตรากตรำเดินบนเส้นทางชีวิตที่เธอคิดว่าจะนำพาตนเองสู่การเป็นผู้หญิงที่มากความสามารถและโดดเด่นเหนือกว่าใครอื่นก็ยังไม่ใช่แนวทางที่ทำให้เธอสามารถปลดเปลื้องตนเองจากพันธนาการต่าง ๆ ที่ตามมาจากการเป็นผู้หญิงได้เช่นที่เธอคิดว่า “I was convinced that women who married and became housewives ended up as laughingstocks. I wanted at least to avoid that. Or if I did marry, I’d have to marry a man who was more intelligent, so he could appreciate my abilities.”(Kirino, 2008, p. 360) ยิ่งไปกว่านั้น ความปรารถนาที่จะก้าวข้ามพันธนาการดังกล่าวกลับผลักคาซูเอะให้เข้าใกล้การเป็นผู้หญิงที่เธอเคยดูแคลนและปฏิเสธที่จะเป็นมาโดยตลอด ดังนั้นแนวทางในการโต้กลับของคาซูเอะจึงกลับกลายเป็นหนทางในการพาตนเองวกกลับเข้าสู่พันธนาการของสังคมในอีกรูปแบบหนึ่งเท่านั้น เพราะการที่คาซูเอะต้องต่อสู้กับภาระงานและวิถีการทำงานที่เหลื่อมล้ำในตอนกลางวันและตระเวนขายบริการทางเพศในตอนกลางคืนถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่มีลักษณะไม่ต่างไปจากผู้หญิงทั่วไปที่ถูกคาดหวังรับผิดชอบงานในพื้นที่บ้านภายใต้บทบาทหน้าที่ของแม่บ้านในตอนกลางวัน ส่วนในเวลากลางคืนพวกเธอก็ต้องใช้เรือนร่างให้ความสุขกับสามีเพื่อทำหน้าที่ของภรรยาให้สมบูรณ์ ทั้งนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าภาพคู่ขนานของการปฏิบัติหน้าที่ข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นเพศที่ด้อยกว่าทั้งสิ้น เพราะนอกจากพวกเธอจะถูกจำกัดให้ปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นรองเพศชายแล้ว พวกเธอยังต้องรับภาระในการเป็นผู้มอบความสุขแก่เพศชายอีกด้วย

จากการนำเสนอประเด็นการโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าการกระทำความรุนแรงและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของตัวละครหญิงในอาชญนิยายคัดสรรในแต่ละเรื่อง

ไม่ได้เกิดขึ้นโดยไร้สาเหตุหรือโดยพลการ แต่อาชญากรรมที่ถูกหยิบยกขึ้นมานำเสนอล้วนแล้วแต่เป็นผลที่เกิดจากการถูกกดขี่ข่มเหงภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีอำนาจชายเป็นใหญ่คอยชักนำทั้งสิ้น ซึ่งการตระหนักรู้ถึงอคติและความลำเอียงทางเพศในฐานะที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในสังคมญี่ปุ่นได้ทำให้พวกเธอต่างเหลืออดกับความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นอยู่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า การเผชิญหน้ากับความไม่เท่าเทียมที่ไม่มีทีท่าว่าจะจบสิ้นได้ทำให้การตอบโต้ของบรรดาตัวละครหญิงเป็นทั้งการต่อต้านและการแสวงหาทางรอดให้แก่ตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม หากมองว่าหน้าที่ของงานวรรณกรรมคือความรับผิดชอบในการตีแผ่ความเป็นจริงหรือสิ่งที่อยู่ในสังคม เราอาจกล่าวได้ว่าภาพของตัวละครหญิงที่ตื่นตัวที่จะจัดการกับผลกระทบจากความไม่เท่าเทียมแต่กลับไม่สามารถเอาชนะและก้าวข้ามอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยได้อย่างยั่งยืนเป็นภาพสะท้อนที่ขนานกับความเป็นจริงในสังคมที่แม้จะมีคนกลุ่มหนึ่งที่ตระหนักได้ถึงผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำและวิถีแห่งการกดขี่ที่เกิดขึ้น แต่ในทางปฏิบัติแล้ว สังคมส่วนใหญ่ก็ยังไม่หันมาให้ความสำคัญต่อเรื่องสิทธิสตรีมากเท่าที่ควร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 6

สรุป

งานวิจัยเรื่องผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยมุ่งศึกษาสถานะและวิถีชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นภายใต้อิทธิพลของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมผ่านอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยที่ถูกผลิตขึ้นในราวทศวรรษที่ 1990 และ 2000 ได้แก่ *ออล ชี วอส เวิร์ธ (All She Was Worth)* ของ มิยูกิ มิยาเบะ (Miyuki Miyabe), *เอ๊าท์ (Out)* และ *โกรเทสค์ (Grotesque)* ของนัตสึโอะ คิริโนะ (Nutsuo Kirino), *ไซอะคุ (Sai-aku)* ของ ฮิเดะโอะ โอคุดะ (Hideo Okuda) และ *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์ (Salvation of a Saint)* ของ เคโงะ ฮิงาชิโนะ (Keigo Higashino) โดยงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิถีและความสัมพันธ์ทางการผลิตและมุ่งสร้างผลกำไรจนก่อให้เกิดการแข่งขันในระบบการค้าการผลิตอย่างดุเดือดไม่เพียงสร้างผลกระทบต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ทางชนชั้นระหว่างนายทุนกับแรงงานเท่านั้น แต่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวยังมีผลอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ในหลากหลายแง่มุม

ทั้งนี้ อาชญนิยายคัดสรรแต่ละเรื่องต่างชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการฟื้นฟู-พัฒนาประเทศภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การเติบโตอย่างต่อเนื่องของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามจนกระทั่งทศวรรษที่ 2000 ได้ผลักดันผู้หญิงญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยเข้าสู่โลกแห่งการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับผู้ชาย ซึ่งทิศทางในการพัฒนาดังกล่าวดูเหมือนจะเป็นการเปลี่ยนแปลงก้าวสำคัญที่เอื้อให้ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่มีโอกาสทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างทัดเทียม

อย่างไรก็ตาม ความเป็นจริงกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกลับฉุดกระชากความหวังในการมีสิทธิ์มีเสียงหรือพลังทางสังคมที่เท่าเทียมกันกับผู้ชายไปจากผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่อย่างไม่ใยดี ทั้งนี้เป็นเพราะระบบเศรษฐกิจดังกล่าวมีอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่คอยสนับสนุนและเกื้อกูลอยู่เบื้องหลังจนเรียกได้ว่าเป็นระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย กลไกทางเศรษฐกิจและสังคมแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยดังกล่าวนี้ถูกกำหนดและขับเคลื่อนภายใต้วัตถุประสงค์ของการแสวงหาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและการแผ่ขยายเงาอำนาจของเพศชายเป็นสำคัญ ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกับมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ที่แนบแน่นและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแยกไม่ออกนี้ทำให้ขอบเขตของความเหลื่อมล้ำและการกดขี่เอารัดเอาเปรียบไม่ได้จำกัดอยู่ภายใต้ความแตกต่างระหว่างชนชั้นทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความต่างระหว่างชายและหญิงด้วย ซึ่งหากพิจารณาระบบทุนนิยมด้วยมุมมองทางเพศแล้ว เราจะเห็นได้ว่าวิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยเป็นหนทางนำไปสู่การกดขี่สถานะทางเพศ การลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ การใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์และความมั่งคั่ง และการแปรเปลี่ยนคุณค่าและบทบาทของเพศหญิง ผู้หญิงญี่ปุ่นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยจึงต้องเผชิญกับอคติและความลำเอียงทางเพศที่คอยสร้างแนวทางแห่งความเหลื่อมล้ำและการกดขี่อย่างไม่มีทีท่าว่าจะจบสิ้น

เราอาจกล่าวได้ว่า ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยสร้างอคติและความลำเอียงทางเพศผ่านการแบ่งงานตามเพศ นับตั้งแต่ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยเข้ามามีบทบาทในสังคมญี่ปุ่น แนวคิดการแบ่งงานตามเพศได้มีส่วนสำคัญในการกำหนดเส้นทางการดำรงชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยได้เปลี่ยนโฉมหน้าขุนพลนักรบหรือซามูไรให้กลายเป็นขุนพลทางเศรษฐกิจ ความเป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว (Breadwinner) เช่นชายในสังคมตะวันตกได้ถูกถ่ายทอดสู่วิถีปฏิบัติของชายญี่ปุ่นสมัยใหม่ ขณะที่ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ถูกคาดหวังให้อยู่ในพื้นที่บ้านและทำหน้าที่ “ภรรยาที่ดี และแม่ที่ฉลาด” มุมมองและค่านิยมในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่แบ่งแยกงานและหน้าที่ตามเพศได้ส่งผลต่อทัศนคติของสังคมโดยรวมที่มีต่อลำดับชั้นระหว่างเพศตลอดจนการปฏิบัติต่อเพศหญิงอย่างไร้ความเสมอภาค

นอกจากนี้แล้ว ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยยังสร้างอคติและความลำเอียงทางเพศผ่านการแบ่งแยกคุณสมบัติในการผลิตที่แตกต่างระหว่างหญิงและชายโดยอาศัยพื้นฐานเดียวกันกับการแบ่งแยกบทบาททางสังคม กล่าวคือ คุณสมบัติและบทบาททางการผลิตของทั้งสองเพศได้ถูกตัดสิน

โดยอาศัยความสัมพันธ์เชิงอำนาจและลักษณะพื้นฐานทางกายภาพที่แตกต่างระหว่างชายและหญิงมาเป็นเกณฑ์ ความแข็งแกร่งเชิงกายภาพประกอบกับสถานภาพและบทบาททางสังคมที่มากกว่าเพศตรงข้ามส่งผลให้ผู้ชายในโลกสมัยใหม่ถูกกำหนดให้มีบทบาทในการผลิตแบบ “Production” ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวส่งเสริมให้พวกเขากลายเป็นผู้กำหนดการผลิตในระบบเศรษฐกิจและการค้าอย่างชอบธรรม ในทางกลับกัน ผู้หญิงมักถูกเชื่อมโยงกับการผลิตแบบสืบพันธุ์หรือการผลิตแบบ “Reproduction” เนื่องจากโดยธรรมชาติแล้ว พวกเธอมีสรีระที่เอื้อต่อการตั้งครรภ์และการให้กำเนิด อีกทั้งยังมีขีดจำกัดทางด้านร่างกายที่อ่อนแอกว่าผู้ชาย ด้วยปัจจัยทางชีวภาพเหล่านี้ผู้หญิงจึงถูกมองว่าเหมาะสมกับกิจกรรมในการผลิตและเลี้ยงดูทรัพยากรมนุษย์มากกว่ากิจกรรมการผลิตในทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบที่ผู้หญิงได้รับจากการแบ่งแยกคุณสมบัติทางการผลิตได้ถูกสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดผ่านอาชญนิยายเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* ซึ่งตัวละครเอกหญิงอายาเนะถูกกดดันจากความคาดหวังในการทำหน้าที่ผลิตทายาท โดยเธอได้รับประกาศิตจากโยชิทากะผู้เป็นสามีว่าเธอจะต้องตั้งครรภ์และพร้อมให้กำเนิดทายาทภายในหนึ่งปีหลังจากชีวิตสมรสของทั้งคู่เริ่มต้นขึ้น ทั้งนี้การนำเอาข้อตกลงในการให้กำเนิดทายาทมาเป็นเงื่อนไขกำหนดความยืนยาวของชีวิตคู่นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงการลดทอนคุณค่าของผู้หญิงให้กลายเป็นเครื่องมือในการผลิตแล้ว ภาพความสัมพันธ์ดังกล่าวยังเป็นเงาสะท้อนความสัมพันธ์ในการผลิตระหว่างนายทุนและแรงงานอีกด้วย โดยจะเห็นได้ว่าการทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวางกฎเกณฑ์ - กติกาในการผลิตทายาททำให้โยชิทากะเปรียบเสมือนนายทุนเจ้าของปัจจัยการผลิตที่เป็นทั้งผู้วางแผน ควบคุม และมีอำนาจและสิทธิ์ขาดในทุก ๆ ขั้นตอนภายใต้กลไกและกระบวนการผลิต ส่วนอายาเนะภรรยาผู้รับคำสั่งการผลิตทายาทจากสามีมาอย่างสดุดีก็เป็นภาพสะท้อนของแรงงานผู้ทำหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการตามเป้าหมายที่นายทุนตั้งไว้ ไม่เพียงเท่านั้น การที่โยชิทากะเปลี่ยนตัวผู้ทำหน้าที่ในการผลิตทายาทจากอายาเนะไปเป็นตัวละครหญิงคนอื่น ๆ ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ทางการผลิตมากยิ่งขึ้น เนื่องจากนายทุนผู้กุมอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมสามารถเคลื่อนย้ายการผลิตไปยังแหล่งอื่นที่สามารถสนองเป้าหมายในการผลิตได้ดีกว่า และมักจะไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับกำลังแรงงานหรือเครื่องมือการผลิตที่ไร้ประสิทธิภาพที่ตนได้ทิ้งไว้เบื้องหลัง

นอกจากการแบ่งบทบาทการผลิตที่แตกต่างระหว่างชายและหญิงแล้ว วิถีทุนนิยมปิตาธิปไตยยังนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงพื้นที่ระหว่างชายและหญิงด้วยเช่นกัน โดยวิถีปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมดังกล่าวถูกสะท้อนให้เห็นจากเส้นทางการใช้ชีวิตและการทำงานที่แสนยากลำบากของตัวละครเอกหญิงทั้งสี่ในอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* เส้นทางของตัวละครหญิงแต่ละคนที่ดำเนินมาบรรจบกัน ณ โรงงานบรรจุอาหารกล่องในย่านอุตสาหกรรมเสื่อมโทรมแถบชานเมืองได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบการทำงานในญี่ปุ่นที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการแบ่งงานตามเพศไว้อย่างชัดเจน โอกาสในการก้าวหน้าและขอบเขตความรับผิดชอบต่องานที่แตกต่างระหว่างตัวละครชาย - หญิงได้ชี้ให้เห็นว่าสังคมญี่ปุ่นในราวทศวรรษที่ 1990 และ 2000 ยังคงยึดติดกับค่านิยมที่ถือว่าพื้นที่การทำงานนอกบ้านเป็นพื้นที่สำหรับผู้ชาย ส่วนผู้หญิงกลับถูกผูกติดอยู่กับพื้นที่บ้านด้วยหน้าที่และบทบาทของการเป็นเมียและแม่ ซึ่งแนวความคิดที่แฝงอยู่ในระบบการทำงานของญี่ปุ่นอย่างเหนียวแน่นนี้ไม่เพียงส่งผลให้การทำงานของผู้ชายและผู้หญิงถูกวัดคุณค่าและความสำคัญอย่างแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงเท่านั้น แต่ยังมีส่วนในการเพิ่มข้อจำกัดทางพื้นที่ของผู้หญิงให้เด่นชัดมากขึ้น

ด้วยความเชื่อและค่านิยมเรื่องการแบ่งพื้นที่การทำงานระหว่างหญิงชายที่ถูกถ่ายทอดและผสานเข้ากับระบบและวัฒนธรรมการทำงานในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่อย่างแนบแน่น ตัวละครหญิงทั้งสี่ซึ่งถือเป็นตัวแทนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่จำนวนหนึ่งที่ก้าวออกจากพื้นที่บ้านมาสู่พื้นที่การทำงานจึงต้องเผชิญกับวิถีปฏิบัติที่ส่อถึงความเหลื่อมล้ำในระบบการทำงานที่ถือเป็นพื้นที่กระแสหลักภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตย พวกเธอบางคนถูกกีดกันจากงานที่อาศัยทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเนื่องจากองค์กรมักสงวนสายงานดังกล่าวให้แก่พนักงานชาย ขณะที่หน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานหญิงกลับถูกจำกัดอยู่ในสายงานทั่วไป ซึ่งนอกจากจะไม่เอื้อให้เกิดการพัฒนาทักษะและการต่อยอดศักยภาพที่ตนเองมีอยู่แล้ว โอกาสในการก้าวหน้าในงานสายดังกล่าวยังมีน้อยกว่าสายงานของพนักงานชาย

นอกจากการแบ่งงานที่ไม่เป็นธรรมแล้ว ความเหลื่อมล้ำในพื้นที่การทำงานที่ตัวละครหญิงต้องเผชิญยังปรากฏในเห็นในรูปแบบอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากอาชญนิยายเรื่อง *ไซอะคุ* ตัวละครเอกหญิงมิโดริ ฟูจิซากิ ไม่เพียงต้องเผชิญกับความเหลื่อมล้ำในสายงานธนาคารที่ให้ความสำคัญแก่พนักงานชายมากกว่าพนักงานหญิงเท่านั้น แต่เธอยังตกเป็นเหยื่อการลวนลามทางเพศของผู้บังคับบัญชาอีกด้วย ซึ่งการกระทำที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวมีอิทธิพลจากมายาคติแบบชายเป็นใหญ่ใน

พื้นที่การทำงานอยู่ไม่น้อย ความรู้สึกเหนือกว่าในฐานะหัวหน้างานและความเหนือกว่าในฐานะที่เป็นชายได้ทำให้ผู้จัดการสาขากระทำการละเมิดทั้งทางร่างกายและจิตใจของตัวละครหญิงโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับหญิงสาว ซึ่งการละเลยที่จะตระหนักถึงผลเสียจากเรื่องดังกล่าวไม่เพียงแสดงให้เห็นว่าผู้จัดการเอาความต้องการชั่ววูบของตนเองเป็นที่ตั้งจนไม่สามารถหักห้ามใจต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่ยังแสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้มองว่าพนักงานหญิงอย่างมิโดริเป็นผู้ร่วมงานที่เขาควรให้เกียรติหรือเป็นเพื่อนมนุษย์ที่เขาควรเคารพในสิทธิที่เธอพึงมีแม้แต่น้อย

ยิ่งไปกว่านั้นอคติและความเหลื่อมล้ำทางเพศที่เกิดขึ้นในพื้นที่การทำงานยิ่งฉายให้เห็นอย่างเด่นชัดจากวิธีการจัดการเรื่องอื้อฉาวดังกล่าว การพยายามเฉไฉเบี่ยงประเด็นให้กลายเป็นความเข้าใจผิดตลอดจนการอ้างถึงความไร้น้ำหนักของพยานหลักฐานสะท้อนให้เห็นว่าบรรดาผู้บริหารและบุคลากรในธนาคารแห่งนี้เลือกที่จะกลบเกลื่อนเรื่องฉาวภายในองค์กรให้เงียบลงอย่างเร็วที่สุดโดยไม่ได้ใส่ใจที่จะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างแท้จริง ซึ่งการที่ตัวละครหญิงต้องเผชิญกับเรื่องเลวร้ายเพียงลำพังโดยไม่ได้รับการเห็นอกเห็นใจได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์แบบชายเป็นใหญ่ในสังคมการทำงานในญี่ปุ่นอย่างเด่นชัด ระบบที่คอยช่วยเหลือ รักษาผลประโยชน์ และเกื้อกูลกันระหว่างชายและชายจึงพร้อมที่จะโอบอุ้มผู้จัดการสาขาผู้ซึ่งเป็นบุคลากรที่เป็นประโยชน์ต่อองค์มากกว่า ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะทอดทิ้งเหยื่อสาวอย่างมิโดริให้ตกเป็นจำเลยของสังคมอย่างน่าเวทนา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวละครหญิงจะพยายามพิสูจน์ให้เห็นว่าความสามารถในการทำงานของตนไม่ได้ด้อยไปกว่าเพื่อนร่วมงานชาย แต่อคติทางเพศที่ฝังแน่นอยู่ภายในพื้นที่การทำงานกลับมีอิทธิพลแปรเปลี่ยนเจตนาเชิงสร้างสรรค์ของเธอให้มีผลในแง่ลบได้อย่างง่ายดาย ดังที่อาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ได้เสนอให้เห็นว่าการดิ้นรนเพื่อพัฒนาศักยภาพและแสวงหาความก้าวหน้าของตัวละครหญิงได้ถูกบิดเบือนให้กลายเป็นความทะเยอทะยานและความถือดีในสายตาของเพื่อนร่วมงานทั้งชายและหญิง ซึ่งการพลิกกลับความตั้งใจของตัวละครหญิงจากหน้ามือเป็นหลังมือเช่นนี้เป็นผลสืบเนื่องจากอคติและความลำเอียงทางเพศที่เกิดขึ้นในพื้นที่การทำงานที่คอยทำหน้าที่เป็นปราการปกป้อง - อุปถัมภ์พนักงานและผู้บริหารชายไม่ให้ถูกรุกล้ำโดยคนนอก มายาคติทางเพศที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าวเป็นเสมือนอุปสรรคที่คอยสกัดกั้นและขัดขวางไม่ให้ผู้หญิงมีโอกาสได้แสดงศักยภาพในพื้นที่การทำงานหรือก้าวขึ้นมารับผิดชอบหน้าที่ต่างไปจากแนวทางที่วางไว้ เราจึงอาจกล่าวได้ว่าเส้นทางอาชีพ

ที่มอบโอกาสสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าแก่พนักงานชายแตกต่างจากพนักงานหญิงอย่างสิ้นเชิงนี้ นอกจากจะตอกย้ำสถานะที่ด้อยกว่าของผู้หญิงได้อย่างเด่นชัดแล้ว วัฒนธรรมองค์กรที่มีอำนาจชายเป็นใหญ่คอยอุปถัมภ์ยังได้สร้างความกดดันและสภาวะบีบคั้นแก่ตัวละครหญิงและทำให้การยืนหยัดต่อสู้อยู่ในโลกแห่งการทำงานเป็นไปอย่างยากลำบาก

ภาวะความกดดันและความยากลำบากภายใต้พื้นที่การทำงานที่ถาโถมเข้ามาอย่างไม่มีทีท่าว่าจะลดน้อยลงได้สะท้อนให้เห็นว่าจุดยืนในพื้นที่การแข่งขันและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของพวกเธอได้ถูกลดให้เหลือน้อยลงทุกขณะ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวกลายเป็นแรงขับที่ผลักไสให้ตัวละครหญิงต้องหันหน้าเข้าสู่การหาเลี้ยงชีพด้วยการเป็นพนักงานชั่วคราวในโรงงานบรรจุอาหารกล่องซึ่งถือเป็นพื้นที่แห่งความเป็นอื่นทางเศรษฐกิจ เพราะนอกจากจะได้รับผลตอบแทนต่ำ ขาดความมั่นคงและมีสวัสดิการไม่เทียบเท่างานประจำทั่วไปแล้ว งานดังกล่าวยังถือเป็นแหล่งรวมเอาบุคคลที่ถูกทำให้เป็นคนนอกสำหรับกระแสการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของญี่ปุ่นมาไว้ในที่เดียวกัน อาทิ ชาวต่างชาติที่มักถูกมองว่าเป็นคนนอกสำหรับสังคมญี่ปุ่น และบรรดาแม่บ้านที่เป็นกลุ่มกำลังแรงงานที่ไม่ได้เป็นที่ต้องการอีกต่อไปในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจกระแสหลัก

นอกจากการถูกผลักให้หลุดออกจากการมีอำนาจในพื้นที่ทางเศรษฐกิจแล้ว แนวคิดการแบ่งงานตามเพศยังพันธนาการตัวละครหญิงไว้กับพื้นที่บ้านด้วยหน้าที่และบทบาทของเมียและแม่ ซึ่งการที่ตัวละครหญิงแบกรับภาระหน้าที่ทั้งปวงที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านไว้บนไหล่ที่หนักอึ้งของตนเองได้สะท้อนให้เห็นถึงอีกด้านหนึ่งของความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตย เพราะแม้ว่าบรรดาตัวละครหญิงจะก้าวออกมาสู่โลกแห่งการทำงานพร้อมกับสร้างรายได้เลี้ยงชีพได้เช่นเดียวกับผู้ชาย แต่พวกเธอก็ยังไม่อาจสลัดภาระความรับผิดชอบภายในพื้นที่บ้านให้หลุดพ้นออกไปเฉกเช่นผู้ชายได้ กล่าวคือ นอกจากพวกเธอจะต้องต่อสู้กับความไม่เท่าเทียมและการกีดกันที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่การทำงานแล้ว พวกเธอยังต้องรับภาระการหุงหาอาหาร การเลี้ยงดู การตระเตรียมความพร้อมของสมาชิกครอบครัวทั้งด้านร่างกายและจิตใจไปพร้อม ๆ กันด้วย

นอกจากวิถีปฏิบัติภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยจะส่งผลต่อตัวละครหญิงในแง่ของบทบาทและพื้นที่แล้ว ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวยังมีผลกระทบต่ออัตลักษณ์และรากเหง้าของพวกเธออีกด้วย โดยจะเห็นได้จากคดีโจรกรรมอัตลักษณ์ระหว่างตัวละครหญิงในอาชญนิยายชื่อดังอย่าง *ออล ซี วอส*

เวิร์ธ การนำเสนอเส้นทางชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตัวละครเอกหญิงอย่างโชโกะ เสคิเนะ และเคียวโกะ ชินโจ นอกจากจะเป็นแนวทางที่ผู้เขียนใช้ตีแผ่ความโหดร้ายน่าสะพรึงกลัวของอุตสาหกรรมบัตรเครดิตและสินเชื่อเงินกู้นอกระบบที่แพร่ระบาดอยู่ในสังคมญี่ปุ่นสมัยใหม่แล้ว ยังฉายให้เห็นภาพสะท้อนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่จำนวนหนึ่งที่พลาดพลั้งตกหลุมพรางของวัฒนธรรมบริโภคนิยมซึ่งขยายตัวภายใต้การพัฒนาอย่างไม่หยุดหย่อนของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตย

โดยทั่วไปแล้ว การตัดสินใจละทิ้งรากเหง้าและที่มาของตัวตนพร้อมทั้งมุ่งหน้าสร้างอัตลักษณ์ผ่านการบริโภคจนกระทั่งนำไปสู่ปัญหาทางการเงินเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นกับใครก็ได้ในสังคมแห่งการบริโภค แต่หากพิจารณากรณีของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่อง *ออล ซี วอส เวิร์ธ* ร่วมกับการนำเสนอตัวละครชายที่นอกจากจะไม่เลื่อนไหลไปตามกระแสอันเชี่ยวกรากของระบบทุนนิยม - บริโภคนิยมเฉกเช่นตัวละครหญิงแล้ว ยังสร้างอัตลักษณ์และการรับรู้ตัวตนโดยยึดโยงอยู่กับความสัมพันธ์แบบกลุ่ม สำนึกแห่งชุมชน และสำนึกแห่งถิ่นที่ซึ่งเป็นรูปแบบสายสัมพันธ์ของสังคมที่เคยมีมาแต่ในอดีต เราจะพบว่าลักษณะคู่ตรงข้ามระหว่างตัวละครหญิงและชายได้ตีแผ่ความเหลื่อมล้ำทางเพศที่แฝงอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตย ภาพที่ตัวละครหญิงต้องผจญกับภัยและความเสี่ยงต่าง ๆ ที่ตามมาจากปัญหาทางการเงินที่ตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ก่อ ได้ตอกย้ำให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ถูกทอดทิ้งให้ต้องต่อสู้เพียงลำพังภายใต้กระแสการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตย ในขณะที่ตัวละครชายมีความสัมพันธ์แบบกลุ่มที่เหนียวแน่นเป็นปราการชั้นดีในการป้องกันหรือระแวดระวังภัยทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น

นอกจากนี้ การดำดิ่งสู่ห้วงเหวทางเศรษฐกิจของตัวละครหญิงยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างระหว่างชายและหญิง กล่าวคือ ตัวละครหญิงถือเป็นภาพสะท้อนของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ในชนชั้นกลาง - ล่างที่แต่เดิมถูกค่านิยมทางเศรษฐกิจและสังคมกำหนดให้เป็นผู้ตามมาโดยตลอด ความสามารถในการตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกสมัยใหม่ที่ถูกครอบงำด้วยธุรกิจการค้าและการบริโภคของพวกเธอจึงเทียบไม่ได้กับผู้ชายซึ่งเป็นเพศที่ผูกขาดอำนาจและการมีบทบาทในสังคมอยู่ก่อนหน้า อิสระและเสรีภาพในการเลือกที่ถาโถมเข้ามาในชีวิตในรูปแบบของสินค้าและบริการที่หลากหลายจึงมีอิทธิพลในการกระตุ้นและเหนี่ยวนำให้ตัวละครหญิงทั้งสองเลือกที่จะละทิ้ง

รากเหง้าและที่มาของตัวตนและมุ่งประกอบสร้างอัตลักษณ์ผ่านการบริโภคโดยรู้ไม่เท่าทันภัยที่จะตามมา

เราจึงกล่าวได้ว่าระบบทุนนิยม - บริโภคนิยมที่ถูกมองว่านำมาซึ่งเสรีภาพและโอกาสที่หลากหลาย แท้ที่จริงแล้วกลับไม่สามารถทลายกำแพงความต่างระหว่างเพศไปได้ ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวไม่เพียงทอดทิ้งผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่จำนวนหนึ่งไว้กับการตกเป็นเหยื่อของการพัฒนา แต่ยังสร้างความเหลื่อมล้ำบนพื้นฐานแห่งสิทธิและเสรีภาพแห่งการบริโภคอีกด้วย การดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสการแข่งขันและพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งการบริโภคที่ดุเดือดจึงมีส่วนทำลายสายสัมพันธ์ที่ยึดเหนี่ยวตัวละครหญิงกับความเป็นรากเหง้าให้ขาดสะบั้น อีกทั้งยังเป็นชนวนเหตุให้ผู้หญิงที่ตกอยู่ในสถานะเหยื่อด้วยกันต้องทำการห้ำหั่นกันเองเพื่อความปลอดภัยและความอยู่รอดภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยอีกด้วย

วิถีปฏิบัติภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่สอดประสานกับสภาพสังคมญี่ปุ่นอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่เพียงนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมระหว่างชายกับหญิงเท่านั้น แต่ยังส่งผลทำให้เกิดการกดขี่เอารัดเอาเปรียบที่ซ้ำซ้อนในหมู่ผู้หญิงด้วยกันเองด้วยเช่นกัน ซึ่งประเด็นความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้หญิงนี้ถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* ซึ่งเล่าเรื่องราวเส้นทางชีวิตของโสเภณีหญิงสองคนที่มีความแตกต่างกันนับตั้งแต่รูปร่างหน้าตา พื้นฐานครอบครัว การศึกษา หน้าที่การงาน และความสนใจ แต่ทั้งคู่กลับต้องจบชีวิตด้วยการถูกฆ่ารัดคอโดยชายผู้ซื้อบริการคนเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ความซ้ำซ้อนของการถูกกดขี่ได้ถูกสะท้อนให้เห็นภายใต้การนำเสนอผ่านมุมมองและประสบการณ์ที่ตัวละครหญิงแต่ละคนมีต่อโรงเรียนคิว สถาบันชั้นนำที่พวกเธอเคยเข้ารับการศึกษาเมื่อครั้งยังอยู่ในวัยเรียน ด้วยที่ตัวละครหญิงแต่ละคนต่างมาจากครอบครัวชนชั้นกลางที่ไม่ได้เพียบพร้อมด้วยฐานะหรือเป็นที่รู้จักในวงสังคม พวกเธอจึงถูกจัดให้อยู่ในฐานะ Outsider ในขณะที่นักเรียนหญิงที่มาจากครอบครัวที่มั่งคั่งถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม Insider ที่มักได้โอกาสในการเข้าถึงอภิสิทธิ์และข้อยกเว้นต่าง ๆ จากทางโรงเรียน

แนวทางปฏิบัติที่แบ่งแยกผู้หญิงด้วยกันเองผ่านฐานะและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจได้ชี้ให้เห็นถึงการยอมรับและการทำให้ความเหนือกว่าของอำนาจเศรษฐกิจและสังคมกลายเป็นความชอบธรรมที่ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงพื้นฐานความต่างทางเพศเท่านั้น แต่วิถีปฏิบัติดังกล่าวได้ถูกสถาปนาและแผ่

ขยายถ่ายทอดไปในทุกอณูของสังคม ส่งผลกระทบต่อความเสมอภาคตลอดจนบั่นทอนและทำลายสายสัมพันธ์แห่งสตรี ผู้หญิงที่มีอำนาจเศรษฐกิจและสังคมคอยสนับสนุนจึงไม่ได้ตระหนักหรือเข้าใจความยากลำบากที่ผู้หญิงที่อยู่ในสถานะด้อยกว่าต้องเผชิญ พวกเธอจึงปฏิบัติต่อผู้หญิงด้วยกันอย่างไม่ไยดี เช่นที่นักเรียนหญิงกลุ่ม Insider นำมุมมองและวิถีปฏิบัติที่เหลื่อมล้ำภายในสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยมาใช้กับนักเรียนหญิงคนอื่น ๆ โดยปราศจากความเห็นอกเห็นใจ

ภาพชีวิตของตัวละครหญิงภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในข้างต้นสะท้อนให้เห็นได้ว่าความไม่เป็นธรรมภายใต้ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวได้เกี่ยวข้องพัวพันกับการดำรงชีวิตของผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ในหลากหลายรูปแบบทั้งที่เกิดขึ้นในครอบครัว ระบบการทำงาน ระบบการศึกษาและสังคมโดยรวม โดยการถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบจากระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่มีอิทธิพลครอบงำและแทรกซึมอยู่ในกระบวนการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไม่เพียงแต่สร้างปัญหาและความยากลำบากให้แก่ตัวละครหญิงเท่านั้น แต่ยังนำมาซึ่งความรู้สึกคับแค้น อัดอั้นตันใจต่อชะตากรรมที่ต้องเผชิญ ทั้งนี้การถูกกดขี่ข่มเหงและเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เห็นหนทางที่จะสามารถจัดการหรือหาทางออกจากความไม่เป็นธรรมได้ทำให้ความอดทนของตัวละครหญิงดำเนินมาถึงจุดสิ้นสุด แนวทางในการจัดการ กับปัญหาที่ไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างสันติและละมุนละม่อมได้กลายเป็นแรงผลักดันให้ผู้ที่ไร้ทางเลือกอย่างตัวละครหญิงลุกขึ้นมาโต้กลับซึ่งทั้งเผยให้เห็นและท้าทายกับความปรารถนาและความกลัวของผู้ชาย กล่าวคือความต้องการมีอำนาจเหนือกว่าเพศตรงข้ามและความหวั่นเกรงต่อการสูญเสียอำนาจชายเป็นใหญ่ล้วนนำไปสู่การจำกัดสิทธิ การลดทอนคุณค่า และการกดขี่เอารัดเอาเปรียบตัวละครหญิง เมื่อตัวละครหญิงเหล่านี้เหลืออดกับชะตากรรมของตนเอง พวกเธอจึงพยายามปลดแอกตนเองจากชะตากรรมที่ไม่ได้เลือกด้วยการฆ่า การทำลาย และการสร้างความเสียหายแก่ระบบหรือตัวละครชายที่เปรียบเป็นตัวแทนของระบบ

การโต้กลับโดยการจัดการกับความปรารถนาของตัวละครชายถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *โกรเทสค์* โดยตัวละครชายในอาชญนิยายเรื่องดังกล่าวต่างต้องการมีอำนาจเหนือตัวละครหญิงผ่านการพยายามทำให้พวกเธอกลายเป็นวัตถุทางเพศและวัตถุแห่งการครอบครอง อย่างไรก็ตามตัวละครหญิงกลับไม่ได้รู้สึกว่าตนเองตกเป็นเครื่องมือในการทำให้ผู้ชายบรรลุความปรารถนา เธอกลับใช้มุมมองและการให้คุณค่าดังกล่าวเพื่อแสวงหาความสุขและความพึงพอใจทางเพศของตนเอง โดยที่ไม่ได้คิดว่าตนเองเป็นเหยื่อ การที่ตัวละครเอกหญิงต่างลุกขึ้นมาปฏิเสธบทบาทและความคาดหวังที่

สังคมมอบให้ด้วยการมุ่งหน้าเข้าสู้เส้นทางอาชีพการขายบริการทางเพศนอกจากจะชี้ให้เห็นถึงการไม่ยินยอมให้แบบแผนและค่านิยมของสังคมส่วนใหญ่วางไว้มาเป็นปัจจัยชี้นำชีวิตแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นว่าตัวละครหญิงเลือกที่จะแสวงหาแนวทางที่จะมีอำนาจเหนือชีวิตและร่างกายของตนเองอีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว การโต้กลับที่ปรากกฏในอาชญนิยายคัดสรรยังสะท้อนให้เห็นถึงการเข้าจัดการกับความกลัวที่จะสูญเสียอำนาจของระบบชายเป็นใหญ่ โดยแนวทางดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าตัวละครหญิงได้ฉวยเอาความกลัวที่ซ่อนอยู่ภายใต้การถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบมาเป็นอาวุธตอกกลับความไม่เป็นธรรมที่พวกเธอต้องเผชิญ และภายใต้วิธีการดังกล่าวตัวละครหญิงได้เลือกที่จะพลิกกลับบทบาทจากเหยื่อหรือผู้ที่ถูกกระทำไปสู่การเป็นผู้กระทำเสียเอง

อาชญนิยายเรื่อง *ซาลเวชั่น อ๊อฟ อะ เซ้นท์* ได้สะท้อนให้เห็นว่าแผนการให้กำเนิดทายาทสะท้อนให้เห็นความกลัวตายของระบบทุนนิยม เนื่องจากการให้กำเนิดถือเป็นกิจกรรมการผลิตที่มีลักษณะพ้องกับกระบวนการผลิตในระบบทุนนิยม หากไม่สามารถผลิตทายาทรุ่นต่อไปสายสกุลและอาณาจักรธุรกิจของตัวละครชายก็จะไม่ได้รับการสืบทอดต่อและอาจต้องพบกับจุดจบในที่สุด เช่นเดียวกันหากระบบทุนนิยมไม่สามารถดำเนินการผลิตต่อไปได้ก็เป็นเรื่องยากที่ระบบดังกล่าวจะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ และความกลัวที่จะพบกับจุดสิ้นสุดเช่นที่กล่าวไปข้างต้นได้นำไปสู่การกำกับควบคุมบทบาทการผลิตซ้ำของผู้หญิงอย่างไม่เป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ตัวละครหญิงได้โต้กลับด้วยการปลิดชีพสามีหลังจากที่หมดความอดทนต่อข้อเสนอในการให้กำเนิดทายาทที่ไม่ยุติธรรมของเขามาโดยตลอด การสังหารดังกล่าวไม่เพียงเป็นการเอาคืนชายผู้ซึ่งลดทอนคุณค่าและความสำคัญของเธอให้เป็นเสมือนเครื่องมือผลิตทายาทเท่านั้น แต่ยังเป็นภาพสะท้อนของการโค่นล้มอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ยังสะท้อนให้เห็นถึงการยุติการผลิตซ้ำหรือทำการแผ่ขยายของอำนาจชายเป็นใหญ่อีกเช่นกัน เนื่องจากการฆาตกรรมในครั้งนี้ถือเป็นการทำลายเป้าหมายของสามีผู้เอารัดเอาเปรียบตัวละครหญิงด้วยการกำหนดหน้าที่ทางการผลิตและหาประโยชน์จากความสามารถในการตั้งครรภ์ของตัวละครหญิง นายทุนในคราบสามีจึงไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการผลิตทั้งการผลิตทายาทและผลิตซ้ำอำนาจชายเป็นใหญ่ที่เขาได้วางไว้

นอกจากนี้แล้ว การโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยด้วยการจัดการกับความกลัวยังถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ที่สะท้อนให้เห็นว่าสังคมชายเป็นใหญ่กลัวการเข้ามามี

บทบาทและอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้หญิง จึงเป็นที่มาของค่านิยมหรือแนวทางปฏิบัติที่ดูเหมือนจะเป็นการขับผู้หญิงออกไปจากพื้นที่กระแสหลักทางเศรษฐกิจ สังคมการทำงานที่แบ่งแยกหน้าที่และบทบาทความสำคัญที่แตกต่างระหว่างหญิงและชายทำให้ตัวละครหญิงต้องตกอยู่ในสถานะที่เป็นรองทางเศรษฐกิจอยู่เรื่อยมา อย่างไรก็ตาม การถูกอำนาจชายเป็นใหญ่กีดกันให้ต้องตกอยู่ในพื้นที่ความเป็นอื่นทางเศรษฐกิจก็ทำให้ตัวละครหญิงมีโอกาสสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างสตรี แล้วสายสัมพันธ์นี้เองก็กลับกลายเป็นพลังให้พวกเธอกระโจนเข้าสู่วิถีแห่งการเอาคืนอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยเสียเอง โดยการโต้กลับถูกสะท้อนผ่านการพลิกบทบาทของกลุ่มแม่บ้านผู้ไร้อำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ร่วมมือกันทำให้ชายที่เป็นตัวแทนของอำนาจทุนนิยมปิตาธิปไตยต้องสูญสิ้นอำนาจในการกดขี่ข่มเหงด้วยการทำให้พวกเขากลายเป็นเหยื่อในการฆาตกรรม นอกจากการพลิกสถานะทางสังคมที่เชื่อว่าชายมีอำนาจมากกว่าหญิงแล้ว พวกเธอยังพลิกสถานะทางเศรษฐกิจด้วยการเปลี่ยนจากแรงงานในโรงงานบรรจุอาหารกล่องซึ่งถือเป็นพื้นที่ชายขอบของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจสู่การเป็นนักกำจัดศพที่ทำรายได้อย่างมหาศาล โดยเราอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการกำจัดศพถือเป็นกิจกรรมที่ทวีสถานะการเป็นผู้กระทำของตัวละครหญิงให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากตัวละครหญิงได้มีบทบาทสำคัญในการควบคุมขั้นตอนการตัด หั่น และชำแหละเหยื่อซึ่งโดยมากแล้วเป็นชายผู้มีอิทธิพลในระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ตั้งตนเป็นศัตรูหรือขัดผลประโยชน์กับผู้จ้างวาน

อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการโต้กลับระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยดังที่กล่าวมาในข้างต้นกลับไม่สมบูรณ์ยั่งยืน ทั้งนี้ ความไม่ยั่งยืนถาวรของการโต้กลับได้ถูกสะท้อนให้เห็นในอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* เนื่องจากในที่สุดแล้วการร่วมมือกำจัดศพตัวละครชายที่เป็นตัวแทนของระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยไม่ได้เป็นหนทางที่จะปลดแอกตัวละครเอกหญิงสู่ความเป็นไทอย่างแท้จริง เนื่องจากชายผู้ถูกสังหารเป็นเพียงเศษเสี้ยวเล็ก ๆ ที่ขับเคลื่อนสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยเท่านั้น หลังจากกำจัดชายผู้เป็นสาเหตุแห่งการถูกกดขี่ทิ้งไป เหล่าตัวละครหญิงยังคงต้องเผชิญกับการข่มเหงรังแกและการควบคุมรูปแบบอื่น ๆ ภายใต้สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยอย่างเช่นเคย นอกจากนั้นแล้ว เรายังจะเห็นได้ว่าการโต้กลับของตัวละครเอกหญิงในอาชญนิยายคัดสรรเรื่อง *โกรเทสค์* มีข้อจำกัดทางด้านเวลาเข้ามาเป็นอุปสรรค เนื่องจากเวลาที่ล่วงเลยได้พรากความเยาว์วัยของตัวละครเอกหญิงไป ความเสื่อมถอยของเรือนร่างและกำลังวังชามีผลต่ออาชีพโสเภณี ในที่สุด แนวทางในการมีอำนาจเหนือชีวิตและร่างกายของตนเองค่อย ๆ ดับสลายไป คงเหลือไว้แต่การยอมรับชะตากรรมอันแสนรันทดที่ผู้หญิงต้องได้รับ

นอกจากผลลัพธ์ที่ไม่ยั่งยืนถาวรแล้ว การโต้กลับในอาชญนิยายคัดสรรยังกลายเป็นหนทางในการตอกย้ำความด้อยอำนาจและการเป็นผู้ถูกกดขี่ของตัวละครหญิงให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น ในเรื่อง *โกรเทสค์* แม้ว่าตัวละครหญิงจะถือว่าการทำงานประจำที่อาศัยทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในตอนกลางวันควบคู่ไปกับการขายบริการทางเพศในช่วงกลางคืนเป็นหนทางในการแก้แค้นหลายภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการพลักดันชีวิตของเธอให้ลงสู่ห้วงเหวลึก อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่แสดงให้เห็นศักยภาพและขีดความสามารถของตนเองที่นอกจากจะเป็นผู้หญิงที่ทำงานได้เทียบเท่ากับผู้ชายแล้วยังเป็นผู้หญิงที่เป็นที่ต้องการและสามารถให้ความสุขแก่เพศตรงข้ามได้ แต่ถ้าพิจารณาในมุมมองที่ตรงกันข้าม การเลือกดำเนินชีวิตดังกล่าวก็ถือได้ว่าเป็นการเพิ่มภาระของตัวละครหญิงเอง การเป็นทั้งโสเภณีและพนักงานประจำไม่เพียงแต่สร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้ที่ล่วงรู้ถึงชีวิตอีกด้านที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเท่านั้น แต่ตัวละครหญิงก็ยังคงไม่ได้รับการยกย่องชมเชย และขณะเดียวกันสังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยที่ทำร้ายเธอมาก่อนหน้าก็ไม่ได้ถูกสั่นคลอนความมั่นคงแต่อย่างใด ไม่เพียงเท่านั้นการทำงานสองหน้าที่อย่างหนักหน่วงยังส่งผลเสียต่อสุขภาพและนำพาตัวละครหญิงไปสู่การจบชีวิตลงอีกด้วย

นอกจากนี้ การโต้กลับที่ล้มเหลวยังถูกสะท้อนให้เห็นผ่านการไม่สามารถเอาชนะชายผู้เป็นเสมือนผู้ปกป้องระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยจากการรุกรานของตัวละครหญิง โดยจะเห็นได้จากอาชญนิยายเรื่อง *เอ๊าท์* ซึ่งท้ายที่สุดเส้นทางในการโต้ตอบการกดขี่ข่มเหงของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมปิตาธิปไตยของบรรดาตัวละครเอกหญิงแต่ละคนกลับต้องสิ้นสุดลงด้วยน้ำมือของตัวละครชายที่ได้รับผลกระทบจากการโต้กลับที่ผ่านมา การถูกจัดการดังกล่าวไม่เพียงสร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินของพวกเธอ แต่ยังทำให้ตัวละครหญิงเกิดความรู้สึกเคว้งคว้างจนในที่สุดก็ตระหนักว่าแท้ที่จริงแล้วชีวิตและความผาสุกของผู้หญิงเช่นเธอล้วนขึ้นอยู่กับผู้เป็นสามีและเห็นว่าการฆ่าสามีเพียงเพื่อจะปลดปล่อยตนเองจากการถูกกดขี่ข่มเหงเป็นเรื่องที่ผิดถนัด

หากพิจารณาในภาพรวมแล้ว ประเด็นผู้หญิงญี่ปุ่นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยที่สะท้อนผ่านอาชญนิยายคัดสรรแต่ละเรื่อง เป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าสังคมตระหนักถึงสิทธิสตรีมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การนำเสนอตัวละครหญิงที่ต้องลุกขึ้นมาทวงคืนสิทธิและอิสรภาพในการดำรงชีวิตที่ตนเองพึงมีด้วยวิธีการที่ไม่ได้เป็นทางออกอย่างสันติก็ยังแสดงให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องความเสมอภาคทางเพศยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมหรือปรับปรุงต่อยอดให้เท่าทันกับการพัฒนา

ทางเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ที่กำลังเดินหน้าไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังได้รับการตระหนักและใส่ใจจากกลุ่มคนเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาในหลาย ๆ ด้านในสังคมญี่ปุ่นทั้งในอดีตและปัจจุบันจะมีรากฐานสำคัญมาจากการตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองตลอดจนการให้ความสำคัญกับระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมจนก้าวขึ้นสู่การเป็นมหาอำนาจที่สำคัญของโลกเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมอย่างฝังแน่นของค่านิยมและวิถีปฏิบัติที่กระทบถึงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศและความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายด้วย ดังนั้นการต่อสู้และการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้หญิงจึงไม่ใช่เรื่องที่ง่ายนักในสังคมญี่ปุ่น เพราะการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคของผู้หญิงตามมาด้วยอุปสรรคทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม หรืออื่น ๆ ที่ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่หรือการขับเคลื่อนของสังคมญี่ปุ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าอาชญนิยายไม่เพียงแต่เน้นความบันเทิงสนุกสนานและการเสนอปมปริศนาที่น่าติดตามเพียงอย่างเดียว แต่ยังทำหน้าที่สะท้อนปมปัญหาที่แฝงอยู่ภายใต้สังคมนั้นๆ อีกด้วย การศึกษาอาชญนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่ในงานวิจัยเรื่องผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในอาชญนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัยจึงได้ตีแผ่ปัญหาความไม่เท่าเทียมและการกดขี่ทางเพศ ตลอดจนกระบวนการในการโต้กลับความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยในญี่ปุ่น ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนอกจากจะทำให้เข้าใจปัญหาและข้อกำจัดของผู้หญิงญี่ปุ่น บริบททางสังคมของประเทศญี่ปุ่น และความสัมพันธ์ระหว่างระบบทุนนิยมและอุดมการณ์ปิตาธิปไตยแล้ว ยังเป็นแนวทางในการศึกษางานเขียนแนวอาชญนิยายและวรรณกรรมสตรีที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่น ๆ อีกด้วย

รายการอ้างอิง

Allen, G. C. (1981). *The Japanese economy*. London: Fakenham Press.

Asada, T. (2014). *The development of economics in Japan: From the inter-war period to the 2000s*. New York: Routledge.

Atsushi, M. (2014). *The rise of sharing: Fourth-stage consumer society in Japan* (D. Lewis, Trans.). Tokyo: International house of Japan.

Barrett, K. (2004). Women in the workplace: Sexual discrimination in Japan. *Human Rights Brief, 11*(2), 5.

Bloch, E. (1988). A philosophical view of the detective novel (Jack Zipes & F. Mecklenburg, Trans.) *The utopian function of art and literature* (pp. 246). Cambridge: The MIT Press.

Cherry, K. (1987). *Womansword: What Japanese words say about women*. New York: Kodansha.

Chino, N. (2008). *Miyabe Miyuki's place in the development of Japanese crime fiction.* (Doctoral Dissertation), Graduate School, The Ohio State University.

Chodorow, N. (1979). Mothering, male dominance and Capitalism. In Z. R. Eisenstein (Ed.), *Capitalist Patriarchy and the case for Socialist Feminism* (pp. 84-85). New York: Monthly Review Press.

Comanne, D. (14 October 2010). How Patriarchy and Capitalism combine to aggravate the oppression of women. Retrieved 19 Aug 2013, from http://cadtm.org/How-Patriarchy-and-Capitalism

ConstantineInTokyo. (9 Sept. 2010). Absolutely Grotesque: Feminist Literature in Japan. Retrieved 28 October 2013, from http://www.constantineintokyo.com/2010/09/09/grotesque-kirino-natsuo/

Copeland, R. (2004). Woman Uncovered: Pornography and Power in The Detective Fiction Of Kirino Nutsuo. *Japan Forum, 16*(2), 250-255.

Corbett, J. (2012). Has Japan's lost decade(s) changed economic thinking? *Economic record, 88*, 102.

David Schmid. (2012). From the locked room to the globe: Space in crimfiction. In Vivien Miller & H. Oakley (Eds.), *Cross-Cultural Connections in Crime Fictions* (pp. 7). New York: Palgrave Macmillan.

Dunn, R. G. (2008). *Identifying consumption: Subjects and objects in consumer society*. USA: Temple University Press.

Eisenstein, Z. R. (1979a). In Z. R. Eisenstein (Ed.), *Capitalist Patriarchy and the case for Socialist Feminism* (pp. 5). New York: Monthly Review Press.

Eisenstein, Z. R. (1979b). Developing a theory of Capitalist Patriarchy and Socialist Feminism. In Z. R. Eisenstein (Ed.), *Capitalist Patriarchy and the case for Socialist Feminism* (pp. 28). New York: Monthly Review Press.

Flath, D. (2014). *The Japanese economy*. Oxford: Oxford University Press.

Gonda, M. (1993). Crime fiction with a social consciousness. *Japan Quarterly 40*(2), 157.

Gordon, A. (1993). *Postwar Japan as history*. USA: University of California Press.

Gordon, L. (1979). The struggle for reproductive freedom: Three stages of Feminism. In Z. R. Eisenstein (Ed.), *Capitalist Patriarchy and the case for Socialist Feminism* (pp. 109). New York: Monthly Review Press.

Gottdiener, M. (2000). Approaches to consumption: Classical and contemporary perspectives. In M. Gottdiener (Ed.), *New forms of consumption: Consumers, culture, and commodification* (pp. 26). USA: Rowman & Littlefield Publishers.

Hartmann, H. (1979). Capitalism, patriarchy and job segregation by sex. In Z. R. Eisenstein (Ed.), *Capitalist Patriarchy and the case for Socialist Feminism* (pp. 208). New York: Monthly Review Press.

Hartmann, H. (1981). *The unhappy marriage of Marxism and Feminism*. London: Pluto Press.

Higashino, K. (2012). *Salvation of a saint* (Alexander O. Smith & E. J. Alexander, Trans.). UK: Little, Brown.

Ito, T. (1992). *The Japanese economy 10*. Cambridge: The MIT Press.

Ivy, M. (1993). Formation of Mass Culture. In A. Gordon (Ed.), *Postwar Japan as History* (pp. 249). Los Angeles: University of California Press.

Japan Asia Quarterly Review. (1996). *Voices from the Japanese women's movement*. (USA: An East Gate Book.

Johnson, C. (1996). Does Capitalism really need Patriarchy? Some old issues reconsidered. *Women's Studies International Forum, 19*(3), 195.

Keidel, A. (1981a). Japan's economic modernization. In Bradley Richardson & T. Ueda (Eds.), *Business and society in Japan* (pp. 70-71). New York: Praeger Publishing.

Keidel, A. (1981b). Japan's growth record. In Bradley Richardson & T. Ueda (Eds.), *Business and society in Japan* (pp. 77-78). New York: Praeger Publishing.

Kirino, N. (2003). *Out* (S. Snyder, Trans.). New York: Vintage.

Kirino, N. (2008). *Grotesque* (R. Copeland, Trans.). UK: Vintage.

Kyoji Fukao, Kenta Ikeuchi, YoungGak Kim, HyeogUg Kwon, Tatsuji Makino, & Takizawa, M. (2013). *The structural causes of Japan's lost decades*. Paper presented at the The third world KLEMS conference, Tokyo.

Mackie, V. (2003). *Feminism in modern Japan: Citizenship, embodiment and sexuality*. UK: Cambridge University Press.

Matsui, Y. (1987). *Women's Asia*. Tokyo: Iwanami Shoten Publisher.

Miles, S. (1998). *Consumerism: As a way of life*. London: SAGE Publications.

Miyabe, M. (1999). *All she was worth* (A. Birnbaum, Trans.). USA: Mariner Books.

Mochizuki, S. (2010). Kirino Natsuo: Fantasy, Irony and actuality. *Jurnal Teknosastik, 8*(2), 54.

Murakami, K. (2005). Nation-state, family and gender: Recent studies in Japan and Turkey. In M. Murayama (Ed.), *Gender and development the Japanese experience* (pp. 207-208). New York: Palgrave Macmillan.

Murray, M. (1995). *Law of the father?: Patriarchy in the transition from Feudalism to Capitalism*. New York: Routledge.

Nyborg, Ø. (2012). *A critical analysis of Natsuo Kirino's Grotesque.* (Master's Thesis in East Asian Linguistics,), Faculty of Humanities, University of Oslo.

Pateman, C. (1988). *The sexual contract*. Cambridge: Polity Press.

Pateman, C. (1989). *The disorder of women: Democracy, Feminism, and political theory*. USA: Stanford University Press.

Reischauer, E. O. (1977). *The Japanese*. USA: Harvard University Press.

Chulalongkorn University

Japan's Case of the Unlikely Streetwalker

An economist moonlighting as a prostitute and the foreigner declared guilty of her death highlight overlooked aspects of the society, Los Angeles (2001).

Rohlen, T. P. (1975). The company work group. In E. F. Vogel (Ed.), *Modern Japanese organization and decision-making* (pp. 185). USA: University of California Press.

Schulz, E. (2009). Murder most modern: detective fiction and Japanese culture, and: Purloined Letters: cultural borrowing and Japanese crime literature, 1868-1937 (review). *Monumenta Nipponica, 64*(2), 418.

Scott, M. J. (2009).

. In J. Woronoff (Ed.), *Historical dictionary of modern Japanese literature and theater* (Vol. 33, pp. 20). Maryland: Scarecrow Press,INC.

Seaman, A. C. (2004a). *Bodies of evidence: Women, society, and detective fiction in 1990s Japan*. USA: University of Hawaii Press.

Seaman, A. C. (2004b). Cherchez la femme: Detective fiction, women, and Japan. *Japan Forum 16*(2), 186.

Seaman, A. C. (2004c). There Goes the Neighbourhood: Community and Family in Miyabe Miyuki's Riyū. *Japan Forum, 16*(2), 273-280.

Seaman, A. C. (2006). Inside OUT: Space, gender, and power in Kirino Natsuo. *Japanese language and literature 40*(2), 200.

Shibata, Y. (2007). Development and problems of the equal employment opportunity law. In Miyoko Tsujimura & E. Yono (Eds.), *Gender and law in Japan* (pp. 173). Japan: Tohoku University Press.

Smart, B. (2010). *Consumer society: Critical issues and environmental consequences*. London: SAGE Publications.

Sugimoto, Y. (2003). *An introduction to Japanese society* (2 ed.). Australia: Cambridge University Press.

Uno, K. S. (1993). The death of "Good Wife, Wise Mother"? In A. Gordon (Ed.), *Postwar Japan as History* (pp. 313). Los Angeles: University of California press.

Vogel, E. F. (1963). *Japan's new middle class: The salary man and his family in a Tokyo suburb*. (USA: University of California Press.

Woods, L. T. (Ed.). (2000). *Japan's emergence as a modern state: Political and economic problems of the Meiji period*. Toronto: UBC Press.

Yoshikawa, H. (2002). *Japan's lost decade* (C. H. Stewart, Trans.). Tokyo: International House of Japan Press.

พิพาดา ยังเจริญ) .2535). โลกทัศน์ของสตรีญี่ปุ่นยุคเทคโนโลยีความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง : .สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย :กรุงเทพมหานคร .จากสมัยจารีต

มิยูกิ มิยาเบะ) .2548). เครดิตมรณะเกษสกุล .ฤ) , Trans.). กรุงเทพมหานครเนชั่นบุ๊คส์ อินเตอร์ : .เนชั่นแนล จำกัด

วารุณี ภูริสินสิทธิ์) .2545). สตรีนิยม ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ :*20*. กรุงเทพมหานคร.บไฟโครงการจัดพิมพ์ค :

สุวินัย ภรณวลัย) .2523). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจญี่ปุ่นกับการพัฒนาของระบบทุนนิยมโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ *2*. กรุงเทพมหานครสำนักพิมพ์ : .มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เสนาะ เจริญพร) .2548). ผู้หญิงกับสังคม.มติชน :นครกรุงเทพมหา .ในวรรณกรรมไทยยุคฟองสบู่ :

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์) .2548). *Japanization*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ :openbooks.

ฮิเดะโอะ โอคุดะ) .2551). ไซอะคุ โหด เลว ลวงทองเปรม .ร) , Trans.). กรุงเทพมหานคร : .สำนักพิมพ์เพื่อนนักอ่าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววรานันท์ วรวัฒนานนท์ เกิดเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2533 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2554 จากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาในปี 2558

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University